

EL TESORO DEL SACERDOTE.

ENCHIRIDION

Canonico-Morale
DE CONFESSARIO

Ad inhonestā, et turpia solicitante: Nec non de Decretis, et Constitutionibus Pontificis ad hoc nefarium crimen exterminandum emanatis.

CONCINNATUM

A P. Fr. HERMENEGILDO VILAPLANA,

Sacrae Theologiae Lectore,
Sancti Officii Inquisitionis Qualificatore, Collegii Sanctae Crucis de Queretaro in Seraphica Minorum Provincia Sanctorum Apostolorum Petri, et Pauli de Michoacan Concionatore Apostolico, Seminarii Guadalupani Zacatecensis, Patre; atque omnium Collegiorum de Propaganda, nec non praelaudatae Provinciae, generali Chronista.

DEDICATUR

N. R. P. N. Fr. Immanueli de Naxera,

Commisario Generali Ordinis Seraphici in hoc Novo Orbe.

NUEVA EDICION.

Con las licencias del Ordinario.

PUEBLA.

NARCISO BASSOLS, Editor.
1866.

A. R. P. N.**FR. EMMANUELLI DE NAXERA,**

Lectori Jubilato, quondam in Curia Matritensi
Procuratori Generali, Provinciae Seraphicae Sancti Evangelii de Mexico
Ex-Custodi, S. Helenae vulgo de la Florida Visitatori, ac Patri, omnium-
que Sacri Ordinis Minorum hujus novi Orbis, et Insularum adjacentium
Commissario Generali, Patrique, etc.

Adesdum rogitō libens huic opellae (A. R. et humanissime Pater) ut Studiosorum Opitulator, et censitor illius sis Phosphorus, simulque sis umbrifer. Nec ideo Author honoripeta, etsi nimio pore inhiam, quod praeptens nomen tuum hocce convenuster Opusculum; quin tui gloriae ex hac fastigatione gliscere valeat. Non enim est novum, nullam gloriolam sperandam esse à gurgustiiis. At nec est minus scitum, non propterea Mæcenas decere Clientum clinam abjicere. Idcirco, dum cogitarem de Patrono huic adoptando Libello, nec veritus fui, nec in labnam incidi ullam. Etsi enim sciam quantum nobilitatis commendatio in rebus humanis praepondeat, non eam mihi pro desiderata Clientelae argumento proposui. Neque ex hoc incivilitas, noxa, aut incuria, quae me vituperent, obscurent, vel displodant. Jam alias lepidè clarissimam originem tuam vidimus calamo accuratiore exaratam. Igitur famam tuam perillustrem esse fulgore natalium, nequidem mihi renumerare licebit. Conticeo pariter excellentes tui mores, quos ab illustratis Parentibus una cum lacte suxisti. Superfluum enim esset ramusculos floreo laudare in plantula viridi. Neque aliquid concinam de lumine Sapientiae tuae clarissimo, quo à prima juventute probitati vitae adunato, omnibus fuisti semper optime acceptus, propter tuum peracre iudicium, raram facundiam, subtilissimam perspicuitatem, dexteritatem mirabilem, et in rebus trutinandis solertiam. Nec convertam sermonem ad mansuetudinem genii, sobrietatem operum, amorem aequitatis, nobilitatem actionum, et claritatem virtutum, quibus omnes focillas. Ridiculum enim autumo, fructus bonos non videri in arbore bona. Silebo insuper tuam prudentiam, charitatem, benignitatem, vigilantiam, et zelum; quia zelus observantissimus, vigilantia, indefessa, benignitas affabilis, charitas

numquam in flata, et prudentia semper mitis majorem encomiastent postulant. Si ergo de ornamentis tuis (Pater amplissime) omnia reticeo; dum te ad Supremam Ordinis Prælaturam in hisce Indis evectum, reor hunc campum angustum ad tuam promeritam gloriam, quisnam scopus, qualisnamque finis, hunc tuæ clarissimæ famæ dicandi libellum? Sed quid me metipsum interrogo? Non una sola causa me impellit. In primis beneficiorum abs te in me recordatio, cum mei absentis, ignoti, et inmeriti, ex quo ad te litteras dedi, exiguitatem prosequutus fuisti gratiose. Sed adhuc compellit ratio ponderis momentique majoris. Non ne tuis auspiciis debitum, quod in omnibus his Provinciis Seraphicis ad scientias amor pergiscat? Hujusmodi præstantiæ eo commendandæ sunt magis, quo rarius inveniuntur hisce temporibus, Ubi sunt, qui in hominibus doctis fovendis, atque in eorum promovendis fortunis incumbant? Ideo forte tot ignavi, tot ociabundi, tot nebulones, tot turgidi, qui litterarum nitidissimam faciem fuco deformant, quasi sapientia non esset ars rectè beatèque vivendi. Notum proinde est illud nostri Doctoris Seraphici, quod scientia sine charitate inflat, sed charitas sine scientia errat. Non eo credo, immo nec suspicor, hanc opellam fore apud te in aliquo pretio. Non enim sum tanti. Studium leve est, atque industria levissima, alienas lucubrationes inquirere in unum congerere et in Disputationes, Quæstiones, Casusque ordinare, pauca addendo de propriis. Exarida res profecto, à lassitudine mentis jejuna, et à merito exanguis. Sed etsi factum non laudet, diligentiam commendat. Aliquid saltem adeptum erit, si in perdifficili materia sollicitationis ad turpia, penes quam apud Authores tot compita, tot trica, tot jurgia, tot senticeta, aliquantulum aliqui illo juvari se sentiant. Sed quia si hoc qualicumque labore quicumque boni publicæ utilitati contulero, non meis lectionibus, sed tuo patrocinio partum, fausta sint tibi debita. Altissimus te tuaque fortunet, teque incolumen servet ad Reipublicæ litterariæ ornamentum in Orbe Seraphico, et ut religiosus studentium conatibus, ut assoles faveas. Sic orat.—D. O. M.—Devinetissimus filius, et humillimus Subditus.—*Fr Hermenegildus Vilaplana.*

APPROBATIO.

R. P. FR. PAULI ANTONII PEREZ, Lectoris Jubilati, Notarii Apostolici approbati, Sanctissimæ Inquisitionis Tribunalis Qualificatoris, Provinciæ hujus Sancti Evangelii Ex-Diffinitoris, Archiepiscopatus Examinatoris Synodalis, Harumque Provinciarum Novæ Hispaniæ pro Eleemosinis Terræ Sanctæ Collectandis Vice-Commissarii Generalis; nec non hujus Magni S. P. N. Mexicani Conventus semel, atque iterum, ac tandem nunc tertio Guardiam, etc.

Excemé. Princeps.—Duo mihi honores illa tua (fas sit dicere) prodiga manus unico præcepto impendit; Dum alta tua dignatio ad manus meas pervenire præcipit librum (aureum mihi) cui titulus *Enchiridion Canonico-Morale de Confessario ad inhonesta, et turpia solicitante. Nec non de decretis, et Constitutionibus Pontificiis ad hoc nefarium crimen extermi-*

nandum emanatis. Opus apprime elaboratum ingenti cura, arte perpolitata, sedulisque lucubrationis R. (venerandique mihi) P. Fr. Hermenegildi á Vilaplana Incliti Valentini, Prædicatoris Apostolici, Strenuique Missionarii, Lectoris Sacræ Theologiæ, Sanctæ Inquisitionis Mexicæ Qualificatoris, Collegii exemplarissimi Sanctissimæ Crucis de Queretaro Filii, et Discreti; Zacatenensis de Domina nostra Guadalupana vocati, Patris; Demumque pro continuanda Chronologia omnium de Propaganda Fide Missionarium Seraphicæ Familiæ Observantium, in hoc novo Indiarum Regno existentium, Chronistæ.

Dupliciter mihi, iterum dico, decorare studet ille tuus, ó Princeps, liberalis animus in unico præcepto: Nam iubes me librum legere, iubesque de illo iudicium, et sententiam, ut Censorem proferre: Et cum in tanti Operis Lectione utilitatem meam, commodumque magnum fatear; idcirco in secunda præcepti parte ad magnopere amplificatum honorem á tua Excellentissima dignatione promoveor. Ergo quid tua dignatio in Superioris Ordinis Sphæris non efficiet, si in humillimæ tenuitatis meta sic adunare dignaris utilitatem, et honorem? Quapropter nescio quas gratias pro dignatione tibi rependam, qui mihi hoc aureum Opus commiseris evolvendum.

Vidi librum, Excellentissime Domine, atque summa cum solertia legi, et quia in ipsius lectione, non minus delectamenti delibavi, quam doctrinæ, iterato, ipsum summa cum voluptate, menteque discussa perlegi. Amanti enim iuxta mentem D. Greg. Hom. 25. in Evang. semel aspexisse non sufficit, semel videre non est satis: Quod etiam Gentiles Poeta lumine naturæ instructus, eleganter assuerit; Eney. 6.

Nec vidisse semel satis est, juvat usque morari.

Sed quoniam in fronte libri expectabile nomen præclarissimi Authoris laudes ipsi conciliat, dum Censoris munus vi præcepti V. Excitæ. obire suspicio, compulsus sum encomiastæ libenter gerere partes. Nec mirum, Exellentissime Princeps, quandoquidem respicio librum selectissimum hunc, et Perdoctum P. Vilaplana illum strenue laborantem, in quo meæ attentioni proponitur, nedum utilissimum Opus laudum undequaque capax, verum, et Magister perspicacissimus, encomiis, non vulgaribus dignus. Et sane in quantum ad R. P. Fr. Hermenegildum ejus clarissimum Authorem, et ad Opera ad ipso antea elaborata præcipue pertinet, invenio adeo esse Virum litteris datum, lectioni, Scripturæ, et aliis Operibus Scholæ utilissimis sic inclinatum, ut ipse jure merito applicati possit elogium illud pro Monacho orientali a Sulpicio traditum Dialog. 10. *Totus semper in lectione non die, nec nocte requiescens, aut legis aliquid semper, aut scribis* Certissimum, validum, et verum hac de occupatione fructuosa testimonium perhibent Opera litteraria impressa tanti Magistri, per hunc novum Orbem (immo, et antiquum) difusa, quæ sapienter clamitant in plateis omnibus, et suaviter homines vocant, trahuntque (ut alibi jam dixi) in sui admirationem, benevolentiam, et amorem amicibilem.

Patet hoc luce clarius in mirabili Vita V. P. D. Martini á Sancto Cajetano ab ipso perpulehre ordinata, et pro communi instructione prælo commissa: Manifestatur etiam in Historia perpolitata de Imagine miracu-

losa Sanctissimæ Virginis Mariæ, vulgo del Pueblito, etiam in lucem edita: Constat itidem in Opere famoso, diebus istis noviter publicato, exemplarissimæ Vitæ ultimâ completæ, et auctæ V. P. Fr. Antonii Margil à Jesu, Seraphici Cœli Minorum Fratrum per illustris Atlantis; atque æqualiter, et fuscæ ex aliis opellis. et novendialibus, tum Sancti Joannis de Capistrano, tum Beatissimæ Virginis Mariæ, plausibiliter typis datis Cæteroquin factis istis nondum satisfactus, nec hoc Enchiridio contentus, post ipsius editionem (opitulante Domino adhuc videbimus aliud irrefragabile testimonium scientiæ, et sapientiæ suæ, ut ipse insinuat in Prologo hujus Operis, et alibi ego.

Quois speciosissimis laboribus, si jungatur, ut par est, Scholasticæ occupationes in Aula; si agglomerentur, Confessiones, quæ ab ipso R. P. in Queretanense Collegio excipiuntur; nec non quæ per ipsum met fervore charitatis suffultum, in domibus sæcularibus pro infirmorum consolatione, et juvenine peraguntur; si Conciones innumerabiles in quibus quotidie versatur, jam de Sanctis, eorum virtutes admirabilis panegyricè promovendo jam per loca deserta, invia, et in aquosa ambulando, currendo, seu potius, veluti fœcunda nubes volando, ut peccatorum, et Indorum Infidelium animas, rore salutiferæ Doctrinæ irrigatas, ad Dominum Creatorem suum trahat: Jam denique quia ut Apostolicus Missionarius, et infatigabilis Dei Minister, semper omnibus Jesum Christum, et hunc Crucifixum, more Pauli invenitur sine intermissione prædicando, nedum in Civitatibus magnis, verum in minimis oppidis, in vicis, et plateis, pro omnium reductione alte clamando, fraternali desiderio peccatorum animas lucrandi: Si igitur, ut juste ponderabam, omnibus istis factis, et religiosis exercitiis, advenitur suæ strictissimæ Communitatis diaria, nocturna, atque perardua sequela, et omnia alia adque ut Collegii Filii, et Discipuli ex Officio debet concurrere, nescio certocertius, quod tempus ad opus tantum sufficiat; nec capio, quo robore, et spiritu adjutus attendere quæat ad negotia adeo dissimbola, nisi credendo, ut certo credo, hominem esse sic plenum in omni genere actionum, ut pro multis ipse solus importet, omnes attingendo res, quasi forent tantum una pro ut de celeberrimo Athanasio ajebat eloquens Naciancenus, his verbis: *Quod disciplina genus est, in quo versatus non sit, atque ita eximie versatus, quasi in eo solo elaborasset.*

Ad multa, et prægrandia sine dubio se extendit universale ingenium hujus singularis, Magistri, et ita faciliter, ut quasi unum in multis, in cunctis rebus quamvis hæterogeneis, taliter operatur, prout si unam, et homogeneam materiam solummodo, præmanibus haberet. Scribit clare, prædicat expedite, laborat ordinate: Sicque omnia, quæ discretè intentat, perfectè concludit. Ob quod ipsi Joan. Ob. versus attribuo sequentes.

*Qui scribenda facit, scribit ve legenda, beatus
Illè, beatior es tu, quod utrumque facis.*

*Digna legi scribis, facis, et dignissima scribi:
Scripta probant doctum te tua, facta probum.*

Hucusque, Excmé. Domine, hucusque dixi, egique jucande de encomiis pro meritis debitis nostro eruditissimo Authori, ex eis præcipue quæ de scriptis, et perlucidis operibus ejus antea actis, gloriose resultant.

Nunc autem de præsentis libro (cedro stimabile) ad meum examen per Vestræ Excellentiæ dignationem misso, aliquid, etsi perfunctorie, ob modestiam tanti Patris, et reverentiam meam superandam, laudando potius, quam censurando opus hoc mirabile, et Authorem Reverendum illud componentem, (absque præjudicio Decreti Regalis, et Supremi Concilii, non Indiarum, sed Castellæ, de hac re dato ann. 1756. quod veneror) quia ex Oraculo Evangelico Joann. cap. 10. *Dignus est Operarius mercede sua.*

Et sane Opus hoc Sacerdotibus Altissimi, Confessariis, et Ministris Omnipotentis Dei, utilissimum, et necessarium: quia in ipso clarissime, accurate, et solerter agitur accute, et ventilatur adæquate, non jam de criminibus expresse contentis in Bullis Sacris, et Constitutionibus, de quibus, propter eorum manifestam prohibitionem ambigendum non est; sed de Quæstionibus difficilimis, dubiis undequaque arduis, et casibus summe intricatis in exosa materia sollicitationis ad inhonestam, et turpia, et pessimæ complicitatis, passim deductis, vel deducendis ex antiquis Ordinationibus Summorum Pontificum, et Sanctæ Inquisitionis Edictis, atque ex nova, laudabili, et orthodoxa Bulla confirmativa, et ampliatiua Constitutionis SS. P. N. Gregorii XV emanata sub titulo *Sacramentum Pœnitentiæ* à Beatissimo Patre, Dominoque nostro Benedicto XIV, super Confessariis complices suos in horrendo peccato carnis absolvere tentantibus.

Quantum ad hanc Constitutionem attinet typis scripta sua dederunt in Hispania veteri R. P. Joannes Baptista de Murcia, et Dr. D. Vincentius Calatayud; ambo Valentis RR. Didacus Gonzalez Matthæo, et Joseph Lopez del Redal; ambo ex Seraphica Burgensi Provincia. R. Joannes Sanz ex Seraphica Provincia Cartaginensi. R. Benedictus Gil Bezerra, ex Provincia Seraphica Sancti Michaelis R. Gaspar à S. Nicolao ex Augustiniana Familia. RR. PP. Salmanticenses, in Appendice ad tract. VI. nec non Dr. Diaz, Dr. Azedo, et alii. Et in hoc nostro Orde, novissime perspicaciter ex nostris Religiosissimis Fratribus Discalceatis perillustri Provinciæ Sancti Didaci, R. P. Lector Fr. Michael Hidaigo. Verum enim vero, cum argumentum ejus summe obstrusum, captivique per difficile sit, etsi isti, et alii super præfatam Constitutionem pulchre scripserunt, locum semper habebit sententia S. Leonis Serm. II. de Pass. Christ. D. *Numquam deficere potest quid dicatur, dum numquam potest esse satis quod dicitur.*

Per hunc spaciosum eampum spinis plenum, discrete ambulat noster piissimus Author, qui caute procedens in suis assertionibus stabiliendis, ut ratio dicat, quærat viribus, et posse securitatem conscientia: suæ, et Confessarum pulchrum librum suum legentium. Ob quod resolutiones prosicua, quæ in ipso ad communem instructionem continentur, solide firmat, et amplissime fundat, nedum in validissimis rationibus, et autoritate Doctorum, de hac re tractantium, verumetiam in Sacris Constitutionibus, Apostolicis Bullis, Decretis Conciliaris, Edictis Sanctæ Inquisitionis, et in Doctrinis SS. P. N. Benedicti XIV. in sua celeberrima Diocesana Synodo, quibus salubriter firmat, et confirmat opus suum: Non quia obligare intendit ad suam omnimodam sequelam, cum sciat solum

esse opinative dictum, omne quod sincere tangit, sed ut absque formidine, et ambiguitate admittatur, quod liber imbibit, et doctrinaliter continet.

Quare, visis Disputationibus subtiliter exaratis, Quæstionibus dexterrime exagitatis, Casibus effectis possibilibus energice plantatis, et ordinatè propositis ad pleniorè intelligentiam materiæ, Decissionibus adeo singularibus, Resolutionibus securrimis, et Solutionibus clarissime. et bene applicatis; nullum (liceat hoc proferre venia, et salva omnium clasicorum Authorum pace) nullum sane inveni melioris methodi dirigendi Confessarios expositos, et exponendos in hoc genere, quam nostrum. Quare verbis utendo D. Petri Dam. in Epist. 6. lib. 5. ipsi irreverenter dico: *Que ex ore tuo profluunt, aut calamo exarantur, talia sunt, ut eo genere nec excogitari prudentius, aut disputari accutius, aut certius diffiniri, statuique possit.*

Absit ergo longe, Excmé Princeps, longe absit ab hoc selectissimo opere censoria virga, juxta placitum minoris Plinii lib. 4. Epistol. 2. et à me absit longissime munus censurandi Authorem adeo dignum encommiis maximis, et loco censuræ ipsius, et tanti Operis, veniat laus, honor, et gloria. Dicantque omnes cum V. P. Kempis in cap. 20. Matth. Serm. 20 quod, et ego ad clausulandam hanc meam approbationem, jucunde dico *Benedicta ergo manus scribentis, et benedicti digiti in tali Opere occupati.* Opus igitur præsens orthodoxæ fidei consonum est, christianis moribus conforme, juribus Regalibus non dissionum; et omne, quod in eo conspicio, granum purum est excussa palea. Propterquod dignum existimo, ut prælo, et cordibus mandetur. Sic sentio (*salvo, etc*) in hoc magno S. P. N. Francisci Mexicanò Conventu, odie 19. Julii anni. Domini 1763.—*Fr. Paulus Antonius Perez.*

Excellentissimus D. D. Joachimus de Monserrat, et Cruillas, Crespi de Valdaura, Sans de la Llosa, Alfonso, et Calatayud, Marchio de Cruillas, Æques magnæ Crucis, Clavicularius, Commedator de Burriana, et Sueca in Ordine Beatissimæ Virginis Mariæ de Montesa, et S. Georgii de Alfamo, Vices Generalis gerens in Exercitibus Regiis, Pro-Rex, Gubernator, atque Ductor Generalis hujus Novi Orbis, etc. Concessit licentiam, ut excudatur hic Liber, visa approbatione R. P. Fr. Paulis Antonii Perez, Lectoris Jubilati, etc. ut constat ex Decreto dato die 21. Junii 1763.

CENSURA.

R. P. FR. JOSEPH GARCIA, Concionatoris Apostolici, hujus S. Ferdinandi Mexicani Seminarii de Propaganda Fide Ex-Guardiani, hujusque Metropolitanæ Dioceseos Examinatoris Synodalis, nec non Sanctæ Inquisitionis Integerrimi, Venerandique Tribunalis Qualificatoris.

Librum, cui titulus: *Enchiridion Canonico-Morale de Confessario ad inhonestam, et turpia solicitante: Nec non de Decretis, et Constitutio-*

nibus Pontificiis ad hoc nefarium crimen exterminandum emanatis, à R. P. Fr. Hermenegildo Vilaplana, Apostolico Concionatore, Sacræ Theologiæ Lectore, Apostolici Collegii B. Mariæ Virginis Guadalupanæ de Zacatecæ Patre, Primarisque, et antiquioris Seminarii de Propaganda Fide, Sanctissimæ Crucis Queretarensis in Seraphica Provincia SS. Appostolorum Petri, et Pauli de Michoacam Scriptore Chronologo, et Sancti Officii Inquisitionis Qualificatore, magno labore, ac Solerti cura concinnatum, et à plurimis plurimum diu desideratum, et expectatum; juxta mandatum D. D. Joseph Bezerra Moreno, in Regio Mexicano Senatu causarum Patroni, in Mexicana Pontificia, Regalique simul Academia olim Conciliarii, Sacrorumque Canonum Cathedræ Vespertini Moderatoris; nunc vero Decreti Professoris; in Regia Immaculatae Guadalupensis Virginis Collegiata quondam jure merito Doctorali Præbenda præditi, Canonici nunc Dignitate in Metropolitana Ecclesia insigniti, totiusque Archiepiscopatus Provisoris, et Generaliis Vicarii, etc libenter, pariterque gratanter legi, et accurate pervolvi, non torvo critici supercilio censoris, neque enim fas erat (loquar cum Casiodoro lib. 9, Epistol. II). ut quem tantus Author, familia tanta produxerat, sententia nostra in eo corrigendum aliquid inceniret, sed studio, et aviditate maxima à tanto Magistro discendi. Et ut verum ingenue fatear Omnes dubietatis tenebræ, quæ in præjecta materia mentem meam anxiam nimis, et quasi ancipitem, et obscuratam tenebant, hujus luminis fulgore rutilante, quasi umbra transierunt, et disparuerunt.

Enchiridion pro sua humilitate, et modestia vocat eximius Author, opus sic diminuens, et mundi gloriam fugiens, sed quo magis ipsam declinate conatur, magis ipsa persequitur: *Fugiendo gloriam, gloriam merebatur, quæ virtutem quasi umbra sequitur. et appetitores suos deferens, appetit contemporores*, scribit Hieronymus ad Paulum. Idemque in Epitaphio ad Heliodorum: *Eruditionis gloriam declinando, eruditissimus habebatur*. Enchiridion, inquam, vocat, quod est juxta Ambros Cæcæpin. exiguus quivis libellus, ita dictus, quod ad manus semper haberi debeat; sed ego librum grandem appellare non dubitabo. Non solum, quia Sapientissimus noster Author ita subtiliter, et graviter in eo locutus est, ut quæcumque diceret, magna fierent, et ea, quæ locutus est, quomodo-cumque diceret, parva non fierent; ut de Platone notavit magnus parens Augustinus lib. 3, contra Academ. sed quia multa quidem, et magna continet. Et quo minori mole, eo prætiosior, et major. Hinc Plato in Prothagora scribit: *Antiquorum sapientiam nihil aliud esse, quam breviliquium quoddam: Idque esse viri absolute sapientis; paucis, videlicet, multa complecti*. Et Pithagoras apud Stobæum Serm. 33. *Ne multis verbis pauca comprehendas, sed paucis multa*. Sed hoc, quod difficile nimis, et quasi impossibile visum est Poetæ, cum dixit:

Haud facile esse ajunt complecti plurima paucis,

fœlici auspicio assecutus est noster Author, complectens in hoc Enchiridio, seu exiguo libello quidquid in tantis, et tam magnis voluminibus in prælibata materia usque modo dixerunt alii: Sed, et aliis omnibus clarior, pulchrior, et melius.

Quid nî immeror, ut librum dicam medullatum, cum illum videam tam

concinne, tam ingeniose, et tam pulchre ex aliorum omnium medulla compilatam, et enucleatam? Florilegium item merito, et melius quidem appellabo, *colligentem quasi in unam coronam* (ut in simili dicebat olim Casiodorus ex Seneca Epist. 65). *germen floridum, quod per librorum campos passim fuerat ante dispersum*. In hoc igitur aureo, et nedum satis laudato lihelo exiguo labore, faciliq̄ negotio inventio scire sistentes omni semota confusione, et molestia, quidquid in hac ardua nimis, ac perdifficili materia possunt desiderare. Doctrinam, nempe, solidam, puram, claram, methodicam, et perspectam veritatem: Ad omniumque occurrence facillimam, simulque tutam casum expeditionem (nec nimis arctando, nec nimis relaxando) magnam, utilitatem. Et ut uno dicam verbo: Granum purum excusa palea, sed non sine magno Authoris studio ac labore enucleatum. Perpetes igitur ei rependant ministri pœnitentiæ grates, et hac inventa prætiosa margarita, *non ideo vilis, quia exigua* (ut ad Episcopum Amadeum scribit Paulinus) *sed ideo magis prætiosa*; vadant, et vedant omnia sua, et comparent eam. Interea tamen ei dicam ego, quod Paulino Hieronymus: *Magnum habes ingenium, et infinitam sermonis suppellectilem; et pure loqueris, et facile*. Vel proprius, quod Simacho ipsius ingenii demiratus Ausonius: *Quis ista affectet singula, ut tu imples omnia? Quid enim aliud est, quam ex omni bonorum artium ingenio collecta perfectio? Collectio perfectissima ex omni ingenio est Enchiridion istud*.

Opus proinde egregium, in quo nihil censura dignum, nihil non dignum laudibus. In hac me (minima licet, et imparia valde) prosilere compellunt encomia libelli, sententiarum eligendarum securitas, et gravitas; rationum non vulgarium firmitas, et subtilitas; in Summorum Pontificum Sanctionibus, novissimisque Diplomatis, atque Decretis solidissime nixa principia; et super hæc omnia succincta brevitatis, et mirabilis claritas: Indicia clarissima consumatæ authoris peritiæ, et operis undequaque perfecti, et omnimodis absoluti, ut de illo non immerito dicere valeam, quod de simili Anastatius Germonius lib. 3, de Sacror immunit: *Quid enim in illo tractatu desiderari potest? Brevis quidem est, sed quo nihil copiosius, nihil doctius, nihil gravius præstantius nihil; cui nec addi quidquam, nec minui posse videtur. Opus enim perfectum, absolutumque*; ait Plinius lib. 5, cap. I, et lib. 7, Epist. 27. *Non tam explendescit lima, quam deteritur, et nimia cura deterit magis, quam emendat*.

Nec dicas: Aliqui casus ab aliis authoribus de hac materia expensi, et examinati in hoc opusculo desiderantur: Non est itaque adeo perfectum, cum dicti Casus possint ei superaddi. Ne, inquam, hoc dicas; quia etsi aliquos casus pro expresso, et explicito non contineat, implicite tamen continet, et virtualiter. Si enim acutissima ratiocinia subtilitatem, et profunditatem maximam redundantia, et perspicuæ doctrinæ hujus admodum prætiosi libelli solerter considerentur, et circumspecte perpendantur: non tantum ad exquisitam, simulque facilem praxim, et expeditionem in frequentioribus ab authoribus exagitatis casibus discutiendis, sed et in extraordinariis, et magis difficilibus disolvendis, apperte manuducunt.

O vere non jam magnum, sed maximum Enchiridion, non quidem quantitate molis, sed qualitate virtutis! In quo omnia, tum clare pro-

posita, tum solide resoluta; et adeo caute enodata sunt, ut maximum planè æstimationis pondus in se contineant, et per hoc expectationi de tanto Viro Universim conceptæ plene fuerit satisfactum: In eo siquidem neque strictioribus, neque laxioribus adhæret mordicus opinamentis; sed quas æqua ponderatas lance pro sui magno acumine ingenii, majori rationum pondere libratas, atque Apostolicis Constitutionibus pro hac discernenda, et regulanda materia specialiter emanatis, (quæ se se libenter submittere atque obsequi cupit simulque tenetur) conformiores agnoscit, consequenterque probabiliore deprehendit sententias, et à probatissimis authoribus selectas, has complectitur. Scriptor egregius; non tamen silendo probabiles. Diplomata enim, et Constitutiones Summorum Pontificum, tam Gregorii XV. *Universi Domini gregis curam*; quam Benedicti XIV. *Sacramentum Pœnitentiæ* incipientis adeo profunde penetravit, absoluteque calluit, ut ipsorum abeuntium spiritum ebibisse abs dubio videatur. Si enim redivivi ipsimet Legislatores supremi mentem suam indicarent, nec aliam, nec aliter fuisse, dicturos crederem, nisi quam, et quomodo eam explicat, et exponit inclytus noster Author. Hinc optime ei quadrat, quod cuidam insigni Juris consulto dicebat olim Artemidorus: *Accute penetras, noviter interpretaris, et ingeniosa elucidatione exorans.* Et non minus, quod in simili dixit alteri aliter.

*Quam bene Pontificum pandis Decreta duorum!
Quam noviter sentis! Quam bene cuncta probas!*

Et nihilominus in hoc maximi ponderis arduissimoque negotio utrinque pericula maxima, manumque chaos considerans, ita caute ambulat, et cum tanta circumspectione se gerit, ut aliqua dubi, quia utrobique periculum grande, vel ut ipse ait, spinas, et tribulos ex qualibet parte pullulare dignoscit, pulchre, simulque prudenter irresoluta, relinquat. Et ut cautos insimul reddat. Confessarios, sæpe eos admonent, ut in similibus non cito decident, facileque resolvant, sed libros, peritiosesque Viros prius atente consulant, et cum magna circumspectione procedant: Ne hinc deferre consulentes, sententiam in re tanti momenti, et cum alterius maximo præjudicio præcipitent: Aut illinc disuadentes, scelera horrendæ atrocitatis, pessimæ abominationis, ac sacrilegii plenissima in magna Ecclesiæ, animarumque perniciem fovean, cum impunita relinquunt.

Procul igitur ab hoc optimo libello absit censoria Virga; sub exigua enim mole magnos, et desiderabiles thesauros sapientiæ, et scientiæ profert. Nihil non tutum, nihil non utile continet, nihil, inquam, censurabile, laudabile totum. Hinc potius erat hic digne, simulque opportune authoris eximii elogiis, atque encomiis tantis per insistendum; sed et consultius mihi videtur abstinendum. Jam quia in ore meo laus, quasi propria, vilesceret: *Laudet alienus.* Jam et maxime, quia major est omni laude, nec pro dignis tanti Viri præconiis encomiastes sufficiens sum ego: *Præstantissima enim Viri laus est, si ejus virtus major esse demonstretur, quam laudando facultas assequi possit.* Sic de Magno Thaumaturgo dicebat olim Nisenus.

Unam tantum ab authore mi charissimo, et venerando petam, et hanc requiram ut talentum, cœlitus ei traditum non abscondat, sed in aliis

edendis operibus ad communem utilitatem prodat; et cum copiosas in eum Sapientia fuderit opes, eas cum pauperibus misericorditer dividat, ut ipsius abundantia indigentium penuriam suppleat, et quod sine fictione didicit, siné invidia communicet, et honestatem illius non abscondat: Nemo enim lucernam accendit, et in abscondito ponit, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt: *Sapientia absconsa, et thesaurus invisus*; ait Ecclesiasticus cap. 20. v. 32. *Quæ utilitas in utrisque?* Hoc igitur unum ab eo enixe peto, et instantius rogarem, si zelum, quo æstuat, animarum, et charitatem, qua flagrat, et qua, ut alter Paulus urgetur, perspectam non haberem, *Diu te rogarem*: dicebat Magnus Maximus Augustinus Hieronymo, hoc ipsum eum rogans: *Diu te rogarem, nisi hoc soleret esse indicium minus præsumptis de charitate.* Tom. 2. Epist. 9.

Et ut paucis edisseram, quid de opusculo, sentiam: Nihil à Fide orthodoxa dissonum, nihil bonis moribus adversum, Regiisve pragmaticis sanctionibus contrarium jure asserendum iudicio. Immo nedum Confessariis omnibus utilissimum, sed, et necessarissimum censeo. Adeoque non solum juris publici, ut per prælum fiat, ut sic ad Sacramenti Pœnitentiæ Ministrorum manus velox percurrat, dignissimum iudicio; sed, et dignum sane: *Quod aureis apicibus describatur*; quod non tam merito de Plutarchi scriptis dicebat quondam Canisius lib. 2. cap. 14. Et pro chronide auctori eximio cum Seneca lib. 10. dicam: *Ede quam plurimum, quam celebrissime ede, ut tuo nomini celebritas, nostris temporibus claritas, et studiosis omnibus pariatur utilitas.* Sic sentio (*Salvo in omnibus meliori iudicio*) In hoc Apostolico Mexicano Seminario Collegio D. Ferdinando dicato die 9. Mensis Julii Anni Domini 1763.—*Fr. Joseph Garcia.*

Perillustris D. D. Joseph Bezerra Moreno, in Regio Mexicano Senatu Causarum Patronus, in Mexicano Pontificia, et Regali Academia olim Consiliarius, Sacrorum Canonum Cathedralis Vespertinæ Moderator, atque Decreti professor, in Regia Inmaculatæ Guadalupensis Virginis Collegiata prius Canonice Doctoralis, nunc vero Canonicus hujus Ecclesiæ metropolitanae, totiusque Archiepiscopatus Provisor, et Vicarius Generalis, etc. hujus Libri editionem permisit, visa aprobatone R. P. Fr. Jesephi Garcia, Ex Guardiani Collegii D. Ferdinandi, etc. ut constat ex Decreto rubricato die 5 Julii 1763.

JUDICIUM.

R. P. FR. FELICIS DE CASTRO, Lectoris Jubilati, Qualificatoris Sancti Officii, in Regia ac Pontificia Mexicana Academia Doctoris Subtilis Cathedralis Moderatoris, ac in Collegio Seraphici Doctoris D. Bonaventuræ, vulgo Santiago de Tlalcolco, hujus Alme Provinciæ Sancti Evangelii Regentis Studiorum

Ex mandato, et commissione R. A. P. N. Fr. Emmanuelis de Naxera. Lectoris Jubilati, S. Helenæ Floritensis Provinciæ Patris, aliarum-

que omnium Ordinis Minorum in hac Nova Hispania Dignissimi Commissarii Generalis, accuratè perlegi, altaque meditatione perpendi librum, cui titulus: *Enchiridion Canonico-Morale de Confessario ad inhonestam, et turpia sollicitante: Nec non de Decretis, et Constitutionibus Pontificiis ad hoc nefarium crimen exterminandum emanatis*, feliciter elaboratum, brevique, sed docto calamo scriptum à R. P. Fr. Hermanegildo Vilaplana, Sacræ Theologiæ Lectore, Sancte Inquisitionis Qualificatore, Collegii S. Crucis Queretarensis Alumno, atque Guadalupani Zacatecensis Patre, quem, ut verum fatear, inoffenso decurri pede, nibilque in eo deprehendere potui, quod non Authoris sapientiam, et eruditionem quam maximam redolet, nihil quod orthodoxæ Fidei dogmatibus, Apostolicis Constitutionibus, bonis ve moribus sit ullatenus adversus, nihil denique, quod Confessariis omnibus illis præsertim, qui in opidis quam pluribus hujus Americæ degentes, nec libros habent, nec Viros doctos, quos super casus hac de re non unquam occurrentes consulant, utilissimum non sit, ac summopere necessarium.

Enim vero, quæ Hermanegildus nostre inter assiduos labores Apostolicarum Excursionum, quæ inter excipiendarum confessionum, evangelizandorum hominum fidelium, et infidelium, aliarumque quamplurimum Apostolici ministerii exercitationum gravissimas curas, quibus non sine ingenti animarum lucro pluribus ab hinc annis totus incumbit, longa experientia, indefesso studio, ac continua selectiorum Doctorum evolutione didicerat, et comparaverat, in Scholisque nostris domesticis Religiosis auditoribus Minoritis prælegerat, hæc nunc scholastica methodo, mira claritate, claraque subtilitate in unum opus congegessit, in quo si severas aliquas sententias quisquam notaverit, Authoris genio minimè tribuat, sed materiis ipsis, quas elegit discutiendas, iste enim illæ sunt in quibus non nulli contra vim inevitabilis consequentiæ laxarunt habenas. Non itaque improbat opiniones benignas, quæ firmo, solidoque fundamento fulciuntur, imo libenti amplectitur animo, ab illis abhorret, quæ aut levi, aut sophistica, aut æquivoca ratione nituntur, aut certis principiis omnino repugnant. Hinc ut per viam tutam incedat, à gravissimis Doctoribus Theologis, et Canonistis veteribus, et recentioribus quemadmodum Plato à Pytagora, Aristoteles à Platone, Theophrastus ab Aristotele, eruditiora, selectiora, probatioraque mutuavit placita, quæ præsentii operi inspergens, quæstiones implicatissimas, et casus fere omnes, qui de hac re Theologica per difficile contingere posunt, ita digerit, dissolvit, explanat, et elucidat, ut studiosis lectoribus pro aliis quoque ratiõibus ac difficilioribus solidè resolvendis principia subministrat; ac lucem non modicam imperciatur. Adeoque dignissimum censeo, cui *Enchiridion* istud ut publici faciat juris licentia concedatur. Mexici in hoc Seraphici Doctoris D. Bonaventuræ Minorum Collegio die 30. Junii anni 1753.

—Fr. Felix de Castro.

FR. EMMANUEL DE NAXERA, Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiae S. P. N. S. Francisci, Lector Jubilatus istius Sancti Evangelii Eparchie Custos, Sanctae Helenae Floritensis Prov. Pater, ac tandem cunctarum hujus Novae Hispaniae, Insularum Adjacentium, et Philippinarum Commissarius Generalis, et Pater, Servusque, etc. R. P. Fr. Hermenegildo Vilaplana, nostri Collegii Sanctae Crucis de Queretaro Filio, Missionario Apostolico, Sacrae Theologiae Lectori, et S. Officii Qualificatori. Salutem in Domino sempiternam

Cum noverimus, te Librum quemdam, cui titulus est: *Enchiridion Canonico Morale de Confessario ad inhonesta, et turpia solicitante, nec non de Decretis, et Constitutionibus Pontificiis ad hoc nefarium crimen exterminandum emanatis*, compositum habere, utque in lucem ad communem omnium utilitatem prodeat, jam paratum existere, in idque nostram licentia, et facultatem desideres postquam juxta Sacri Consilii Tridentini decreta, inspiciendum illum, atque examinandum pro nostri muneris, et Officii ratione, Viro Religioso Theologo commissimus, à quo etiam magna cum laude approbationem accepit praesentium tenore, manu, et nomine meo subscriptarum, majori nostri Officii sigillo munitarum, atque per nostrum Pro-Secretarium Generale roboratarum petitam tibi impertimur facultatem, servatis tamen in reliquo omnibus de jure servandis. Datis in hoc nostro Mexicano Conventu, die trigesima Junii, anni Domini millesimi septingentesimi sexagesimi tertii.—Fr. Emmanuel de Nazera, Commiss. Grális.—D. M. S. P. A. R., Fr. Nicolaus Tellez Xiron, Pro-Secret. Grális.—Reg. Tit. Colleg. fol. 107.

D. ET MAG. D. GREGORII ANTONII PEREZ CANCIO, ET VEGA, pro moribus edocendis in Pontificio Seminario Primarii Theologia, in Regali Universitate Vespertinae Exedrae Theologiae proprii Moderatoris, Archiepiscopatus Synodalis, Academicarum Theologiae in allato Seminario Regentis primarii, antea Rhetorum Magistri, et primariae Theologiae Universitatis Cathedrae ad tempus Moderatoris, pro bonis Universitatis Judicis deputati, ac demum in Paroecia Sanctae Crucis animarum Custodis, opusculi hujusce exaratum judicium.

Opus Morale circa difficilem, utilemque materiam de sollicitatione à R. P. Fr. Hermenegildo de Vilaplana, Lectore Sacrae Theologiae, Sancti Tribunalis Fidei Qualificatore, Sanctae Crucis Cœnobii Queretarensis Generali Scriptore, ac Missionario Apostolico, nunc in lucem edendum, meo fausto sydere vidi, ac multifariam, multisque modis perlegi. Si quidem singulari perspicacitate aequè Reverendus, ac Sapiens Hermenegildus Ethicæ arcana perscrutatur eximie, ut nihil pulchrius, brevius, perfacilius valeat excogitari. Vellem certe, si mihi centum linguarum forent, non tantum Reverendissimo huic Doctori grates impendere jucundissime, quam omnes, ac cunctos candidatos admonere quaquaversum, ne opus hoc aureum obliviscantur tantillum; hic enim maximum consequentur in parvo hic miranda solertia, tam Veterum, quam Neotericorum placita distingere poterunt, praetiosumque à vili separare sine dubio; hic subtilitate energica, candore, tam animi, quam linguae in propatulo obtine-

bunt. et quæ fagienda cunctis, et quæ ab omnibus oportet esse sequenda.

Ex his omnibus moralis doctrinæ fasciculos colligere poterunt, modo brevi stylo digestos, modo prolixiori studio coordinatos juxta peritissimorum Doctorum mentes excogitados, vel juxta Canonicas Sanctiones stabilitos aperte. Quod ut assequeretur Doctor hic Hermenegildus dilectissimus, quoad potuit styllum methodumque facilem, materiamque fructuosam strenue congressit, ut tanto efficacius in animos influeret veritatem, et doctrinam, quanto familiaris orbi proponeretur litterario. Itaque meo videri:

Omne tulit punctum commiscens utile dulci
Ipsius, ut melius lectio testis erit:
Jam opus exegit, quod nec Jovis ira, nec ignis,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.

Unde opusculum jure merito ob publicum emolumentum typis existimo dandum, et cum liberit (si ita iis videbitur, ad quos spectare tenetur) ut reimprimatur cordicatus, et annuo, et efficaciter rogo ipsum Reverendissimum Patrem Hermenegildum interea ne litterariam Rempublicam hujusmodi utilissimis elucubrationibus locupletare desistat, intensis horror proclivis; idemque pro officio quantum sas est, omni animi alacritate polliceor cooperari. Unde in signum gratitudinis, et operis monumentum has brevissimas litteras omni gaudio conscripsi in hac Sanctæ Crucis Paræcia Mexicana postridie Iduus Januariæ, anno Domini 1764.—
Dr. et Mag. D. Gregorius Antonius Perez Cancio.

EPISTOLA RESPONSIVA.

A. E. P. N. FR. MICHAELIS SEDENO DE FIGUEROA, Sacræ Theologiæ Lectoris Jubilatis, atque in Pontificia Universitate Purissimæ Conceptionis Civitatis Zelayensis quondam Sacrorum Canonum Institutoris, Sancti Officii Inquisitionis Qualificatoris, hujus Provinciæ SS. Apostolorum Petri, et Pauli de Michoacam Ex-Diffinitoris, Ministri Provincialis, nec non prædictæ Universitatis Rectoris.

Gratum valdè, et nimis jucundum fuit mihi legere, amicissime Pater hoc tuum quaque ex parte commendabile opusculum, elegantia, atque eruditione undique plenum. Perperam dixi opusculum, quia magnum spiritu, licet parvum corpore: maximum in virtute, etsi minimum in quantitate. Hoc enim tuum numquam satis laudandum opus, meo grosso obtutui omnibus opitulatur, siquidem Confessarios deviat à tam flagitioso facinore patrando, cum deformitatem sollicitationis detegit, dumque penas, quibus taliter, criminosi puniti merentur, ante oculos aperit, ipsosque Confessarios instructionem Pœnitentium circa obligationem Sacro Fidei Tribunali denunciandi docet, tamque stupendum Sacramentum

Sancte, et pure esse tractandum instruit et demum viam illuminat, qua proximi consulatur famæ, dum in aliquibus non esse Confessarios indicandos ostendit. In hoc ergo negotio, prudens, et in primis, Author strenue, nec nimis amplum, nec nimis presum te geris, sed medium inter rigorismum, et latitudinem coerces. Validis rationibus, solidisque argumentis sensus, atque opiniones firmas, momenta contraria solis perspicuitate liquefacis, et demum omnibus lucem, et doctrinam paras, ut innocuos vindicent, et reos tanti delicti damnent.

Tua semper erudita penna in hoc tractatu non vernis utitur flosculis, Divi Isidori insectando vestigia, qui ait: *Non verba, sed veritas est amanda*, (D. Isidori de sum. bono) Verba namquæ tantum Magistros ad puriendas aures extruunt, et veritas ad animarum profectum tendit. Hunc enim scopum ante lumina possides, ob idque si me mea non fallit sententia, uberrimos produces fructus, siquidem formosum verborum, tibi multum familiare, destituis scalprum, stilumque perpolitum, Chrisologi imitando dictamen, qui oportunè inquit: *Verborum stesculos non quæramus, ille, qui maturitati fructum quærit, despicit amena camporum, violæ, rosæ lilia, narcisus grati flores sed gratior panis*. (D. Petrus Chrisolog. Serm. 18).

Me herclé res ita, est, ut sterilem fundum colant, qui matura perscrutantur frumenta dum arboras flores emittunt, ut experientia testatur, et ore Sylveræ dicam: *cum fructus apparent, flores disparent, fructus enim florum interitus est*. (Sylveira tom. I, in Apocalip. cap. 2, quæst. 13, num. 102). Tanta mihi, Vir eruditissime, in tui operis lectione fuit dulcis libido, ut præmagnitudine gaudii nequaquam contineri valerem. Ita que tuum aliquibus ex meis amicis Enchyridion feci manifestum, ut tam doctum relegendo Manuale, admodum delectarentur, quod quidem ego jucundè perlegi, et aliqui amici, et Patres hujus Eparchiæ legerunt, talè que lætanti animo judicavere, et sana doctrina excultum censuere.

Solum mihi restat te innixè rogare, ut hujus novi Orbis ditiones dithesauro Sapientiæ tuæ audisodinam aperiens practicarum quæstionum ad ipsas expectantium; quod, ut facias, amor in te meus jure postulat. Vale, Vir religiosissime, meque tui amantissimum amare perge. In hoc S. Jacobi Queretarensi Conventu, die decimaquarta Mensis Decembris, anni millesimi septingentissimi sexagesimi tertii.—Tuus addictissimus ex corde, et Frater diligentissimus.—*Fr. Michael Sedeño de Figueroa*.

Cujusdam Religiosissimi Admodumque Rev. Patris, et Magistri, à Societate
Jesu authoris amicissimi, in operis laudem.

ELEGIA.

Author, qui vivas præbes mortalibus undas,
Flumina purpureo mixta Cruore Dei,
Flumina, quæ ex quino dimanant Vulnere Christi,
Flumina, quæ homines noxia facta lavant:
Eloquii fluvio fluvium, fluviique ministras
Lymphas, et monstras, qua ratione fluant.
Ah! Superi, parvi quanta est Sapiëntia Libri!
Corpus ab est: Partem Corporis esse putes;
Et tamen ex illo nemo non doctior ibit,
Norma quidem cunctis *Villa* que *Plana* patet:
Discere ut indoctus; doctus dellescere possit
Hic male quæ didicit; quo caret ille ferat:
Discite quæis pœnis solet mulctare Tribunal
Quod fidei servat jura sacra ta Dei,
Crimina dum reseras, Ah! Ne discrimina surgant,
Ne ve putet quisquam sollicitare nefas.
Lubrica materies; sed qua sine turbine possis
Exire, ostendit jam *Via Plana* tibi:
Erramus, densa velut in caligine noctis,
Nec terimus *mediam*, qua decet ire viam:
Huc ades, atque animo, docto, quæ tradita Libro
Perlege non segnis, lectaque mente tene.

PROLOGUS.

Candide, et benevole Lector. Cum per hunc novum orbem plusquam octoginta Missiones, Deo auxiliante, confecerim, pauca hæc rudimenta, fere prout jacent, et sicut mihi per occupationes licuit, paulatim ab Authoribus intercepti ut ignorantiam meam collustrare valerent. Cum autem legissent illa aliqui ex amicis meis, instatus ab ipsis fui, jam verbatim, jam per Epistolas, ut recolligerem ea in series, atque typis illa mandarem. Neque desiderium eorum sedatum mansit, etsi, non semel respondissem eis, quod hæc materia pessimæ sollicitationes ad turpia adeo per difficilis, nodosa, et scabrosissima est, ut licet hæc pauca non sine magno studio congererem, ita tamen de tenuitate mea diffido, ut ea trutinando, mihi metipsi non satisfaciam. Sed cum his non obstantibus, aliqui eorum postulatum repoposcerent. Opusculum hoc, brevi tempore, et paucis additis, decusavi, enixeque rogavi aliquos Viros doctissimos, et clarissimos in omni scientiarum genere, ut si quid dignum lima deprehenderent linturarent, vasarent, atque comburerent. Quid vero isti præstantissimi Orbis litterarii Magistri de Opella hac judicaverint, habes in responsionibus pro dignatione sua ad me datis, quasque Sapientissimorum Approbantium judicio, in gratitudinis ornamentum adnectere placuit. Ne reticebo, quod præter alios, consului etiam meritissimum Doctorem, et Magistrum Dominum D. Joannem Ignatium de la Rocha, in Regia, ad Pontificia Mexicana Minerva primariæ Philosophiæ Cathedræ Moderatorem emeritum. Sanctissimæ Inquisitionis Qualificatorem, primariæ pariter Mexicanæ Paresiæ animarum vigilantissimum Custodem, Metropolitanæ ejusdem Ecclesiæ Canonicum Lectoralem, Synodalem Examinatorem, nec non pro conficienda Beatificationis causa Servi Dei V. P. Fr. Antonii Margil à Jesu, autoritate ordinaria, Conjudicem Theologum nominatum, Virumque in omnibus magnum, prudentia, atque sapientia ornatissimum. Nec novitatem apud prudentes redoleat, quod ita pedetentim procederem, etsi vias tritas perambulem, cum passim melioris notæ reperimus Scriptores, qui aliorum judicio, et censura quidquid ipsi censent, vana spreta humana superbia, submittunt, et dirimenda reservant. At, prælaudati Magistri proculdubio habent pro fundamento scientiæ cum nostro Doctore Seraphico in Sermone fecundo de uno Sancto Doctore, nullam scripturam, etsi vilem contemnere, vel forte ipsis, Libellus hic non est visus prorsus inutilis.

Ex his autumavi, quod aliquibus servire poterit ut crimen sollicitationis abhorreat, ejusque omnia pericula vitent. Aliis lumen præstare valebit ut pœnitentes sollicitatos de obligatione denunciandi moneant, ut sic puritati Sacramento pœnitentiæ debitæ faveant. Aliis demum ut famam proximi, ut par est, observent, quando dictum, vel factum Confessarii levibus suspicatur indicium in Bullis comprehensum esse. Etsi aliquando visus fuerit alicui abundantiori doctrina carere ad omnes casus ultimate decidendos, certo certius ex hoc defecta majus subsidium Lectoribus, ut ad Authores, quos cito, vel ad alios recurrant, vel doctiores interrogent, et resolutionem eligant, quæ secundum Deum ipsis magis arriserit.

Nolo tamen te fugiat, pauca in hac secunda æditiõne addita esse. Verum, neque benignum nimis me appelles, neque nimis strictum me nuncupes, quia aliquando opiniones benignas sequor, aliquando eligo severiores. Neque enim ego inter doctos sedeo, neque cum Doctoribus ambulo, sique ample tibi per me licet placitum meum dimittere: Modo non sis immemor, quod opus quodcumque sit, et tempori debet esse conveniens, et utile loco.

Aliquando autem irresolutus maneo, non ignorans non esse idem, casum aliquem speculative, et in abstracto resolvere, ac ipsum concretive, et in praxi decidere. Sæpe enim, circumstantia aliqua, quæ alias videtur minima, notabiliter, auget, vel minuit probabilitatem, ut nemo est qui ignoret, et non semel pre oculis habendum: Sicut etiam, quod *Ecclesiastica Tribunalia misericordiam æque, ac justitiam fovent, atque id præcipue spectant, ut delinquentes ad bonam frugem convertantur*, ut loquitur in hac materia Sanctissimus Benedictus XIV, in Synodo Diocesana lib. 6, cap. II, num. 12.

Ingenue vero restor, me nec in jota, nec in apice à mente Summorum Pontificum, aut à Decretis Sanctissimæ Inquisitionis velle deficere. Quare si quid correctione dignum advertis, me semper animo humili reperies correctioni paratum. Alium vero Libellum fere conclusum habeo, et proculdubio conclusus esset, nisi ob defectum salutis, per plures menses à familiaritate Librum, non sine doloris morsu, avulsus essem. Tu autem, Lector Amice, errata in præsentì clementer lima: Per multum itaque Author à Typis, et Excussoribus distat. In Orthographia, punctuatione, atque divisione nominum, et Verborum, innumera inveniens. Quæ autem sensum inverguunt, vel invergere valent, corrige ut sequitur.

OBSERVATIO.

Sanctissimus Benedictus XIV in Constitutione *Sacramentum Pœnitentiæ*, de qua latius infra, statuit, ut denunciatur Confessarius sollicitans ad inhonestam, et turpia: 1. Etsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ab absolvendum valide caret. 2. Etiam si sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua sit: 3. Sive pœnitens sollicitatione consentiat, sive consensus minime præstet, 4. Etiam si longum tempus post ipsam sollicitationem jam effuxerit: 5. Etiam si sollicitatio non peragatur à Confessario pro se ipso, sed pro alia persona. Sic constat in ipsa Constitutio-

ne, in cujus vi, oppositæ opinioniones, quæ Confessario favebant, hodie subversæ sunt.

Quia tamen aliqui ex modernis, quos legi, prædictas opinioniones damnatas esse pronunciant in virtute hujus Sanctionis, similiter, et ego, non semel, hac eadem expressione, et nota, utar; et loquar in hac opella, dum de illis Dissertatio se offerat. Verum monitum te volo, hoc non esse intelligendum de damnatione proprie, absolute, et rigorose tali, ita ut dictæ opinioniones alicui expressæ damnationi subjiciantur, seu aliqua nota infamiæ inurantur, aut sententia diffinitiva judicentur cum aliqua censura, ut legenti attente textum patebit, et obserbarunt etiam jam magis, jam minus clare, alii ex modernis. Quapropter, stricte, proprie, et rigorose loquendo, videtur, quod memoratæ opinioniones solum sunt prohibitæ, non vero damnatæ; seu eatenus dumtaxat damnatæ, quatenus interdicta est praxis earum.

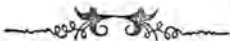
Non piget apponere exemplum. Summus Pontifex Clemens VIII. ann. 1601, prohibuit absolutionem à casibus non solunt clare, set etiam dubie in Bulla Cœnæ contentis; quo Decreto stante, impracticabilis erat opinio illorum, qui generaliter asserunt, quod reservatio non se extendit ad casus dubios. Verum non propterea dici deberet, quod relata opiniodamnata mansit in vi Decreti Clementis proprie absolute, et stricte loquendo, sed solum improprie, quatenus ejus praxis interdicta fuit; ac per consequens solum in sensu composito Decreti, improbabilis mansit, quoad casus relatos. Attamen, dum postea idem Clemens hoc Decretum per aliud moderavit ann. 1602, ut referunt Gobat tract. 7. num. 357. La-Croix lib. 6. part. 2. num. 1604. Verricellus tract. 8. quæst. 16. Potestas tom. I. part. 4. cap. 5. num. 3313, et Ferraris verbo *reservatio* num. 41. omittens aliis particulas, *clare vel dubie contentis*, tunc prædicta opinio ad suam probabilitatem restituta fuit, atque probabilis mansit.

Unde fluit primo, quod pontifex per primum Decretum, præfatam opinionem definiendam non suscepit, quia definitio Pontificia proprie talis revocari non potest, sicut prohibitio, aut præceptum: Neque Pontifex definiendo in materia fidei loquitur sicut precipiendo in materia morum: de quo præter La-Croix in Bibliotheca erronea num. 18. et alios, legi potest Quæstio Prodroma P. Viva in Theses damnatas, signanter in num. 2. Fluit etiam 2. quod probabilitas non ita est modus, vel proprietas opinionis, quod non sit amissibilis, et etiam recuperabilis, ut in relato exemplo manifestum videtur. Id ipsum ex parte confirmari potest in Constitutione 91. Sixti V. incipiente, *Sanctum, et salutare*, contra male promotos ann. 1589, quam postea moderaverit Clemens VIII. per aliam quæ incipit, *Romanum Pontificem*, ann. 1595.

Verum confirmet hoc ipse Sanctissimus Benedictus XIV. qui in Constitutione, *Non ambigimus*, ann. 1741. Episcopis, eorumque Delegatis prescripsit, ut in diebus Jejunii, nemini vescendi carnibus veniam tribuerent, nisi sub conditione uniuersæ comestionis in die, et quod licitæ, et interdictæ epulæ promiscue non apponatur. Hinc dubitarunt aliqui an in vi hujus Constitutionis definita esset opinio de divisibilitate jejunii, nec non ipsius obligatio, etiam respectu illorum, qui ab abstinentiam à carnibus non abstringuntur. Consultus autem Pontifex ab Ildò. D. D. Andrea Mayoral, Archiepiscopo Valentino, respondit per aliam Consti-

tutionem quæ incipit: *Cognovimus*, ann. 1742. his verbis: *Respondemus igitur postulato tuo, nos in iisdem litteris definiendum non suscepisse, an qui Ecclesiastica auctoritate ob jejunio excusarentur, non solum vetitis cibis uti sed jussu pariter vespertinæ abstinentiæ fines egredi queant. Præcipimus autem Episcopis, eorumque Delegatis, ut nemini vescendi carnibus, aliisque cibis vetitis veniam tribuant, nisi, sub gravi imperata simul unica comestionis norma. Ita universale istud præceptum pro tua spectantissima vigilantia Gregi tuo indicendum jubeto.* Ubi ut vides, quæstionem in abstracto definire non intendit Pontifex, sed solum præscribere legem dispensationis concedendæ.

Sic pariter relatæ opiniones non videntur proprie damnatæ, sed tantum prohibitæ; immo nec directe prohibite, sed indirecte, quatenus oppositum earum in Constitutione præcipitur. Ex his infertur, et est valde notandum, quod ubicumque hæc Constitutio non obligaret, vel ob defectum publicationis, vel quia usu non esset recepta, vel aliam ob causam, si aliqua ex memoratis opinionibus esset vere probabilis, aut si in aliquo casu augetur ejus probabilitas ad terminos proprios probabilitatis, propter aliquam gravem necessitatem, vel veram impotentiam, vel ob aliud motivum, tunc opinio prohibita, et interdicta redderetur practice probabilis. Idem contingeret si præceptum hujus Constitutionis revocaretur, aut moderaretur à Sede Apostolica, et ubicumque, semper, et quando hoc præceptum non obligaret. Conditionate loquor, non absolute. Videatur noster Sanz in expositione hujus Constitutionis quæst. 3. num. 22. addens in fine: *Casus hinc oriundos bene considera.*

ARGUMENTUM PROŒMIANS.

Cum crimen sollicitationis gravissimum sacrilegium sit, ob injuriam horrendam, quæ Sacramento Pœnitentiæ irrogatur, et Ecclesiæ Catholicæ perniciosissimum, propter ingentissima damna, quæ fidelibus affert, prodierunt olim Decreta, et Constitutiones Pauli IV, Pauli V. Pii IV. et Clementis VIII. ad illud eliminandum; delinquentibus, quamquam aliter, supplicia dictantes,

Postea vero Gregorius XV. in Bulla *Universi dominici Gregis*, ann. 1622, decrevit, declaravit, et jussit, quod omnes Confessarii, qui pœnitentes, quæcumque personæ ille sint, ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda, sive in actu Sacramentalis Confessionis, sive ante, vel post immediate, seu occasione, vel prætextu Confessionis hujusmodi etiam ipsa Confessione non secuta, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerint, in Officio Sanctæ Inquisitionis severissime puniantur.

De pœnis autem, quibus hujusmodi Confessarii mulctari debent, sic prosequitur Sanctissimus Pastor, et Legislator Urbis, et Orbis. Et quos in aliquo ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint (Domini Inquisitores) in eos pro criminum qualitate, et circumstantiis, suspensionis ab executioni Ordinis, privationis beneficiorum quorumcumque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis activæ, et passi-

væ, si Regulares fuerint, exilli, damnationis ad Triremes, et Carceres etiam in perpetuum, absque ulla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant; eosque, si pro delicti enormitate graviore pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, Curia Seculari puniendos tradant.

Denique mandat omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis, ut supra sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes; etsi hoc Officium prætermisissent, vel pœnitentes docuerint, non teneri ad denunciandum, tunc legem fert Dominis Inquisitoribus, ut illos pro modo culpæ punire non negligant.

Deinde anno 1741. prodit Constitutio Sanctissimi in Christo Patris Benedicti XIV. quæ incipit *Sacramentum Pœnitentiæ*, in qua confirmat, et ampliat Decreta, et Constitutiones Sanctissimorum Prædecessorum suorum, et reos sollicitationis declarat omnes Sacerdotes, tam Seculares, quam Regulares, qui aliquem Pœnitentem, quæcumque persona ille sit, vel in actu Sacramentalis Confessionis, vel ante, vel immediate post Confessionem, vel occasione, aut prætextu Confessionis, vel etiam extra occasionem Confessionis in Confessionario sive in alio loco ad Confessiones audiendas destinato, aut electo, cum simulatione audiendi ibidem Confessionem, ad inhonestas, et turpia, sollicitare, vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam, aut tunc, aut post legendam, tentaverit, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus, temerario, ausu habuerit. Insuper proscribens aliquas propositiones, quæ ante suam Constitutionem, ab aliquibus judicabantur probabiles, prosequitur definit denunciamandum esse Sacerdotem sollicitantem ut supra, etiamsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, sicut, et etiam, si sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit, sive sollicitationi, pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit, vel etiamsi longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluerit, aut casu, quo sollicitatio à Confessario, non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.

Et quoniam improbi quidam homines reperiuntur, qui odio, vel ira, vel alia causa commoti, innoxios Sacerdotes apud Ecclesiasticos iudices falso de crimine sollicitationes insimulant, ut hoc detestabile facinus, metu magnitudinis pœnæ coerceatur, decernit, quod quæcumque persona, quæ execrabili hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per se ipsam innocentes Confessarios impie calumniando vel sceleste procurando, ut id ab aliis fiat, peccatum reservatum suæ Sanctitati, vel ejus Successoribus incurrat, à quo, à nullo alio absolvi potest, nisi in articulo mortis.

Rursus, magnopere cupiens Sanctitatem Sacramenti Pœnitentiæ, prohibet, ne aliquis Confessarius extra casum extremæ necessitatis, nimirum, in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ compliciti in peccato turpi, atque inhonesto, contra sextum Decalogi preceptum commisso, excipere audeat. Adeo quidem ut absolutio, si quam impertierit, nulla atque irrita omnino sit, tanquam impertita à Sacerdote, qui jurisdictioni ad absolvendum valide privatus existit. Etsi aliquis Confessarius secus facere ausus fuerit, decernit, quod excommunicatio- nem sibi, et ejus Successoribus reservatam, incurrat. Simulque declarat, quod neque in vim cujuscumque Jubilei, aut Bullæ Cruciatæ aut alterius

cujuslibet indulti Confessionem dicti complicitis hujusmodi valeat excipere.

Postremo cum conscius fuerit idem Sanctissimus Benedictus XIV. aliquas dubitationes ortas fuisse, ex dicta Constitutione, prodiit ejus Breve incipiens *Apostolici muneris*, ann. 1745. in quo, ea ex parte, quæ magis articulum respicit, declarat, quod si casus urgentis qualitas, et circumstantiæ, quæ vitari non possunt, tales fuerint, ut vocari non posset alius Sacerdos ad audiendam Confessionem personæ complicitis, constitutæ in articulo mortis, sine aliqua gravi infamia aut scandalo, tunc non prohiberi socio criminis Sacerdoti absolutionem pœnitentis ab eo crimine impertiri. Quibus, velut per transennam notatis, sit jam.

OBSERVATIO PRÆVIA.

Sanctissimus Benedictus XIV. in memorata Constitutione *Sacramentum Pœnitentiæ*, de qua latius Disp. 5. statuit, ut denunciatur Confessarius sollicitans ad inhonesta, et turpia: 1. Etsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolvendum valide caret: 2. Etiamsi sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua sit: 3. Sive pœnitens sollicitationi consentiat, sive consensum minime præstet: 4. Etiamsi longum tempus post ipsam sollicitationem jam effuxerit: 5. Etiamsi sollicitatio non peragatur à Confessario pro se ipso, sed pro alia persona. Sic constat in ipsa Constitutione, in cujus vi, oppositæ opiniones, quæ Confessario favebant, hodie subversæ sunt.

Quia tamen aliqui ex modernis, quos legi prædictas opiniones damnatas esse pronunciant in virtute hujus Sanctionis, similiter, et ego non semel, hac eadem expressione, et nota, utar, et loquar in ac opella, dum de illis Dissertatio se offerat. Verum monitum te volo, hoc non esse intelligendum de damnatione propriæ, absolute, et rigorose tali, ita ut dictæ opiniones alicui expressæ damnationi subjiciantur. seu aliqua nota infamiæ inurantur, aut sententiâ definitivâ judicentur cum aliqua censura, ut legenti attente textum patebit, et observarunt etiam jam magis, jam minus clare, alii ex modernis. Quapropter, stricte, propriæ, et rigorose loquendo, videtur, quod memoratæ opiniones solum sunt prohibitæ, non vero damnatæ; seu eatenus dumtaxat damnatæ, quatenus interdicta est praxis earum.

Non piget appovere exemplum. Summus Pontifex Clemens VIII. ann. 1601. prohibuit absolutionem à casibus non solum clare, sed etiam dubie in Bulla Cœnæ contentis; quo Decreto stante, impracticabilis erat opinio illorum, qui generaliter afferunt, quod reservatio non se extendit ad casus dubios. Verum non propterea dici deberet, quod relata opinio damnata mansit in vi Decretî Clementis propriæ, absolute, et stricte loquendo, sed solum improprie, quatenus ejus praxis inter dicta fuit; ac per consequens solum in sensu composito Decretî, improbabilis mansit, quoad casus relatos. Attamen, dum postea idem Clemens hoc Decretum per aliud moderavit ann. 1602. ut referunt Gobat tract. 7. num. 357. La Croix lib. 6. part. 2. num. 1604. Verricellus tract. 8. quæst. 16. Potestas tom. 1, part. 4, cap. 5 num. 3313, et Ferraris verbo *reservatio*, num.

41, omittens illas particulas, *clare, vel dubie contentis*, tunc prædicta opinio ad suam probabilitatem restituta fuit, atque probabilis mansit,

Unde fuit primo, quod Pontifex per primum Decretum, præfatam opinionem definiendam non suscepit, quia definitio Pontificia proprie talis revocari non potest, sicut prohibitio, aut præceptum: Neque Pontifex definiendo in materia fidei loquitur sicut præcipiendo in materia morum; de quo præter La Croix in Bibliotheca erronea num. 18. et alios, legi potest Quæstio Prodroma P. Viva in Theses damnatas, signanter in num. 2. Fluit etiam 2, quod probabilitas non ita est modus, vel proprietates opinionis, quod non sit amissibilis, et etiam recuperabilis, ut in relato exemplo manifestum videtur. Id ipsum ex parte confirmari potest in Constitutione 91. Sixti V. incipiente, *sanctum, et salutare*, contra male promotos ann. 1589, quam postea moderavit Clemens VIII, per aliam quæ incipit. *Romanum Pontificem*, ann. 1595.

Verum confirmet hoc ipse Sanctissimus Benedictus XIV. qui in Constitutione, *Non ambigimus*, ann. 1741. Episcopis. eorumque Delegatis præscripsit, ut in diebus Jejunii, nemini vescendi carnibus veniam tribuerent, nisi sub conditione unicæ comestionis in die, et quod licitæ, et interdictæ epulæ promiscue non apponantur. Hinc dubitarunt aliqui, an in vi hujus Constitutionis definita esset opinio de divisibilitate jejunii, nec non ipsius obligatio, etiam respectu illorum, qui ad abstinentiam à carnibus non adstringuntur. Consultus autem Pontifex ab Ilmó. D. D. Andrea Mayoral, Archiepiscopo Valentino, respondit per aliam Constitutionem quæ incipit: *Cognovimus*, ann. 1742, his verbis: *Respondemus igitur postulato tuo, nos in eisdem litteris definiendum non suscepisse, an qui Ecclesiastica autoritate ab jejuniis excusarentur, non solum vetitis cibus uti, sed jussæ pariter vespertinæ abstinentiæ fines egredi queant. Præcipimus autem Episcopis, eorumque Delegatis, ut nemini vescendi carnibus, aliisque cibus vetitis veniam tribuant, nisi, sub gravi imperata simul unicæ comestionis norma. Ita universale istud præceptum pro tua spectantissima vigilantia Gregi tuo indicendum jubeto* Ubi ut vides, quæstionem in abstracto definire non intendit Pontifex, sed solum præscribere legem dispensationis concedendæ.

Sic pariter relatæ opiniones non videntur proprie damnatæ, sed tantum prohibitæ; immo nec directe prohibitæ, sed indirectæ, quatenus oppositum earum in Constitutione præcipitur. Ex his inferitur, et est valde notandum, quod ubicumque hæc Constitutio non obligaret, vel ob defectum, publicationis, vel quia usu non esset recepta, vel aliam ob causam, si aliqua ex memoratis opinionibus esset vere probabilis, aut si in aliquo casu augeretur ejus probabilitas ad terminos proprios probabilitatis, propter aliquam gravem necessitatem, vel veram impotentiam, vel ob aliud motivum, tunc opinio prohibita, et interdicta redderetur practice probabilis. Idem contingeret si præceptum hujus Constitutionis revocaretur, aut moderaretur à Sede Apostolica, et ubicumque semper, et quando hoc præceptum non obligaret. Conditionate loquor, non absolute. Videatur noster Saez in expositione hujus Constitutionis quæst. 3. num. 22. addens in fine: *Casus hinc oriundos, bene considera.*

DISPUTATIO I.

De sollicitatione secundum se, et de ea, quæ fit in actu Confessionis.

QUÆSTIO I.

An prædicta Constitutio Benedictina obliget in his Indiarum Partibus?

1. Non quæritur in præsentī dubio, an ut Constitutiones Pontificiæ obligent ubique terrarum, satis sit, quod sint Romæ promulgatæ? Etsi enim sententia affirmans communior sit, sententia tamen negans probabilis est, et ut talis docetur ab Heno, Picler, Murillo, et aliis. Immo etsi aliqui ex Authoribus primæ opinionis, hoc concedant de lege inere prohibente, negant de lege irritante, qualis est, quæ aufert jurisdictionem Sacramentalem, ut notat Bambestuber tract. de Leg. ad hanc quæst. nisi Summus Pontifex in Lege, vel Constitutione contrarium exprimat.

2. Verum, quia difficultas præsens non debet procedere de obligatione legis Pontificiæ secundum se, sed de ejus obligatione, attentis privilegiis nostris Catholicis Regibus à Sede Apostolica concessis, credo, quod est longe distincta. Quia licet demus ut verius, quod lex Pontificia obligat per se ubique terrarum, semel promulgata Romæ, fieri tamen potest per accedens ut non obliget, ut observat citatus Bambestuber, probans hoc assertum argumento, quod dici solet de actu ad potentiam. Quoniam Regi Hispaniæ (inquit) concessum est privilegium, ut Diplomata Pontificia non obligent, in suis Ditionibus nisi solemniter promulgentur, et quod nec promulgari possunt, nisi accedente Regio consensu.

3. Stando igitur in terminis hujus privilegii, de quo etiam meminerunt Layman, Sporer, Holzman, Bezerra, Mezger, et alii passim, estque longeva consuetudine in nostra Hispania firmatum, nemo est qui non videat, sequens argumentum posse in præsentī formari. Etsi dicta Constitutio fuerit publicata ab Illustrissimis Diœcesanis anno 52, in Edicto declarativo concessionis Jubilei anni Sancti, illa publicatio non fuit juxta tenorem, et usitatum modum, quo Constitutiones Pontificiæ publicari solent, referendo eas de verbo ad verbum, sed solum fuit incidentalis, quatenus Summus Pontifex declarabat in Breve Concessionis, quod neque in virtute dicti Jubilei, poterat aliquis Confessarius complicem turpem absolvere, ut à Sanctitate sua jam erat prius prohibitum, et definitum; at qui attendendum est semper id quod principaliter, et non quod incidenter agitur, ut ex jure docet Murillo tom. 2, fol. 444. Ergo quantumvis concessio præfati Jubilei à Supremo Regio Senatu fuerit examinata, et ad has Indiarum partes missa, tamen per ejus publicationem non videtur talis Constitutio sufficienter promulgata.

4. Insuper, quia licet concedamus, quod prædicta Constitutio, sufficienter promulgata sit in Edicto Jubilei, quatenus in eo definit, jurisdic-

tionem Confessarii nullam esse, ad complicem in peccato turpi absolvendum, nihilominus, adhuc poterit aliquis dubitare, an per talem incidentalem publicationem, esset sufficienter publicata, quoad alias clausulas diversos articulos continentes; quandoquidem, neque in Breve concessionis, neque in Edictis Illustrissimorum Episcoporum, fit de illis aliqua specialis mentio: Ergo saltem quoad dictas clausulas non obligat.

5. Subinde, quia quoties Authores probatæ autoritatis, et doctrinæ dubitant de obligatione alicujus legis, tunc non obligat talis lex; siquidem in tali casu, lex non est sufficienter Communitati proposita, et lex quæ non est sufficienter proposita, non obligat, ut docet Sporer in Tirocin. cap. 4, num 72, et multis probat Baldelus in Theolog. Moral. lib. 4, disp. 8, estque communis sententia cum Antonio Perez, Thoma Hurtado, Josepho Garcé, Reiffenstuel, Moya, et aliis, passim: Quam Sententiam multifariam suadet quoque Ligorius lib. 1, tract. J, de Conscient, dub. cap. 2, § 2, à num 54, cum N Subtili M. Scoto in 4, D. 3, q. 4. D. Thom. in q. 17, de verit. art 3, et D. Bernardo, Epist. 77, ad Hug. de S. Vict. Sed de obligatione hujus Constitutionis in his Indiarum partibus, maxime dubitatum est à Viris peritis, et timoratis: Ergo neque est sufficienter populo proposita, nec videtur obligare. Videatur etiam pro confirmatione præcedentium Cesar Carena in decis. Granatens. Tribunal. n. 112. Vide pariter Sanctissimum Benedictum XIV, in sua Synodo Diocesana lib. 13, c. 4 et 5.

6. Verumtamen, hanc Benedictinam Constitutionem ubique obligare in his nostris Indicis ditionibus, novissime afferit, et multis probat noster Hidalgo in suo Tract. Theol. Canonico-Morali in duplicem Constitutionem Sanctissimi in Christo Patris Benedicto XIV, cujus fundamenta apud ipsum videnda relinquo. Noto autem, quod si Illustrissimi nostri Diocesani in testimoniis authenticis, quæ conferunt Sacerdotibus, qui exponuntur ad Confessiones audiendas, expressam mentionem communiter faciunt hujus Constitutionis, ut observavi in aliquibus, quæ ad manus meas pervenerunt tunc meo judicio, licet nullo alio modo promulgata esset hæc Constitutio, debitam promulgationem suppleret hæc consuetudo Illustrissimorum Judicum, et praxis utentium. Hæc enim legem constituunt ex L. 37, ff. de leg. Accedit, quod licet aliqua lex non obliget, dum de ejus, obligatione disceptatur, tamen, si firmetur per usum, obligat, ut loquendo in specie de Constitutionibus Pontificiis docet Salgado ex Gratiano, de supplic. ad Santissim. cap. 2, sect. 3, num 120, pag. 43.

QUÆSTIO II.

An hæc Benedictina Constitutio sit odiosa. vel favorabilis;

1. Non deficient asserentes esse absolute favorabilem. Tum, quia est ampliativa Gregorianæ. Tum, quia tota tendit ut Sacramentum Pœnitentiæ sancte administraretur fidelibus. Tum, quia principaliter incumbit in procurando publicam utilitatem Ecclesiæ. Tum, quia licet in ea decernat Summus Pontifex, delinquentes esse puniendos, hoc vi-

detur tangi à secundario, et tamquam finis extrinsecus. Sic dicit Nuño part. 1. quæst. 4. §. 1. citans pro se plures alios, quod Bullæ contra sollicitantes sunt à primario favorabiles, et à secundario odiosæ.

2. Cæterum quod prædictæ Bullæ, inter quas numerari debet hæc Constitutio, sint à primario odiosæ, et à secundario favorabiles, est etiam valde probabile, si non est probabilius, et sic docuerunt Acuña, Freytas, Portel, Sousa, Riccius., Sanctarelus, et alii, quos omnes citant, et sequuntur Joannes à Sanctissima Trinitate sect. 1. dub. 4. et 5, et Carena titul. 6, § 2. Stant etiam pro hac sententiâ Torrecilla in Enciclopedia tom. 2, verb. sollicitatio num. 42. Bordonus tom. 1, cap. 23, de sollicit. num. 9, et in Manuali sect. 25, num 64, Prado tom. 1, cap. 10, num. 10, Gonzalez Matthæo in Summa Moral. tract 23, de Pœnit. § 21, num. 265. Thom. Hurtado tract. 4, de sollicit: cap. 3, § 2, à num. 17, et sæpe deinceps. Didacus de la Fuente cap. 10, num. 102, et alii quam plures, cum nostro Aramburo, vel quisquis sit Author dissertatæ Conferentiæ Moralis, in qua vindicatur ejus responsio, super probabilitatem opinionis asserentis non esse obligationem denuntiandi Confessarium sollicitantem in Confessionario, si non simulat Confessionem, à pag. 51, usque ad 55.

3. Ratio hujus sententiæ est, quia ut bene advertit Joan à Trinit. recta administratio Sacramenti Pœnitentiæ, semper fuit jure divino præcepta: Ergo in dictis Bullis, et Constitutionibus, nihil novi, quantum ad istam, præcipitur à Summis Pontificibus, consequenterque quod absolute, principaliter, et à primario ab ipsis intenditur, est punitio delinquentium. Tum, quia ut inquit Catena cum communi Doctorum, favorabilitas, et odiositas legum, sumitur ab earum materia, quæ cum in dictis Bullis, et Constitutionibus sit odiosa, utpote continens materiam onerosam his quibus imponitur, non favorabiles, sed odiosæ debent censi.

4. Nec obest, quod tales Constitutiones dirigantur ab bonum commune, et ad publicam utilitatem tendant: Quoniam, per omnem legem, quantumvis odiosissimam, favor totius Reipublicæ à Legislatore intenditur. Omnis enim lex est ordinatio rationis in ordine ad bonum commune: Et causa finalis legis commune bonum concernit, ex Can. erit 2. dist. 4. Sic reservatio votorum facta est ob salutem animarum, et favorem Religionis, et tamen quia pœnalis est, censetur odiosa. Pariformiter, reservatio peccatorum introducta est in Ecclesia in favorem animarum, et hoc non obstanti, odiosa reputatur. Videatur Torrecilla loco citato ubi citat etiam pro hac sententiâ Suarez, Soto, Sanchez, et alios.

QUÆSTIO III.

Quomodonam sic hæc Constitutio interpretanda?

1 Resp. esse valde probabile ex proxime dictis, quod ejus interpretatio debet esse mitis, benigna, et stricta. Ratio est ex illis decantatis Regulis juris: *Odia restringi, favores convenit ampliari. In pœnis benignio est interpretatio facienda.* Hic enim est modus servandus in

interpretatione legum, præsertim pœnasium, ut constat ex Suarez de legibus lib. 6. cap. 2. et 3. et habetur L. 59. L. 192 ff. de Reg. jur.

2. Dices cum aliquibus, ex Authoribus contrariæ sententiæ, quod lex pœnalis debet ampliari, et non restringi, in his, quæ pertinent ad publicam utilitatem. Ergo dicta Constitutio in omnibus debet amplie interpretari. Respondeo neg. ant. nam ex illo sequentur, quod omnis lex pœnalis deberet amplie interpretari, cum nulla sit, quæ saltem extrinsece, et á secundo bonum totius Reipublicæ non respiciat, ut supra manet jam notatum ex Carena, et aliis, consequenterque omnis lex esset á primario favorabilis, quod nemo concedet.

3. Addo autem ex Bezerra de hæresi quæst. 9. §. 3, num. 211. quod in illis, quæ expressa sunt in lege, neque ampliari neque restringi debet lex. Quapropter in omnibus, quæ in hac Constitutione sunt expresse disposita, definita, et præcepta, nec debet esse interpretatio amplia, nec stricta, sed observandus est proprius, naturalis, communis, et usitatus loquendi modus, sicut, et usitata, communis, naturalis, et propria verborum, et nominum significatio.

4. Ratio horum est ex Joann. à Trinit. sect. 1, dub. 6, n. 2. Quia ut communis docet sententia, quilibet Legislator semper intendit condere legem claram, et distinctam: Ut autem lex clara, et distincta sit, ejus verba debent accipi secundum propriam, naturalem, communem, et usitatam significationem. Alias, unicuique liceret pro suo arbitrato illam extendere, vel restringere, nullaque esset certitudo de voluntate Legislatoris, et de ejus mente.

QUÆSTIO IV.

Quid sit sollicitatio ad inhonestas, et turpia Dominis Inquisitoribus denuncianda?

1. Resp. quod licet verbum *sollicitare* plures acceptiones, et significationes habeat, tamen prout in præsentibus usurpatur, idem omnino est, ac allicere, provocare, inducere, attrahere, aut excitare pœnitentem, sive fœminam, sive masculum ad actus inhonestos, et turpes, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactibus amatoriiis. Seu idem significat, ac adhibere studium, et diligentiam ad aliquid inhonestum, et turpe perpetrandum, sive adulando, sive promittendo, sive alliciendo, sive provocando, sive persuadendo ad rem veneream, animum libidinosum, et impudicum aliquo modo exterius manifestando.

2. Sic sumi videtur capit. per inquisit. de elect. quatenus ibi dicitur: *Sollicitare præcibus*. Eodem modo accipitur cap. Solicitatores de Pœnit. dist. 1, ubi aperte sumitur pro persuasione, et interpellatione, quodum de inhonestis, et turpibus est sermo, animum libidinosum, et impudicum exprimere debent; quandoquidem, interpellare virginem de stupro, idem est, ac ipsam amatorie provocare, ut notat Didacus Arias, verbo *interpello*. Hispanæ: *Requerirla de amores*. Ita etiam usurpatur in cap. Si quis tam fœminam, quam masculum de Pœnit. dist. 1, in quo accipitur pro attentatione ad impudicam, quæ animum impudicum, et libidino-

sum exterius manifestare videtur. Nam ut ibi notatur: Attentari pudicitia dicitur, cum id agitur, ut ex pudico impudicus fiat.

3. Consonant hæc omnia Constitutionibus Pontificis contra Solicitantes emanatis; nam Pius IV. in sua antiqua Constitutione sic ait: *Pœnitentes ad actus inhonestos alliciendo, et provocando, seu alliceri et provocare tentando, et procurando.* Gregorius XV. sic: *Qui personas ad inhonesta sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitis, et inhonestis sermones, sive tractatus habuerint.* Et denique Benedictus XIV. *Ad inhonesta, et turpia sollicitare, vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam, aut tunc, aut post legendam, tentaverint, aut cum eis illicitis, et inhonestos sermones, vel tractatus temerario ausu habuerint.*

4. Hinc bene notandæ sunt illæ particulæ *alliciendo, et provocando, alliceri et provocare;* cum ex ipsa intelligentia terminorum plures casus resolvi possint. Verbum enim *allicio* idem significat, ac attrahere cum signis, aut verbis amatoris. Hispane: *Atraher con allagos.* Verbum autem *provoco* idem significat, ac vi inducere, et invitare. Hispane: *Convidar, ò inducir con violencia.*

QUÆSTIO V.

An in his Constitutionibus comprehendantur Interpres, Mandans, et non Sacerdos, fingens se Confessarium, si sollicitent?

Resp. 1. contra Acuña, Freytas, Trimarchum, et alios, quod Interpres sollicitans non est denunciandus. Ratio est ex Bordono in Manuali, sect. 25, n. 54, quia de Interprete, nec directe nec indirecte fit mentio in Bullis contra sollicitantes: Et ita docent Sanchez in Select disp. 11, n. 10, et Sousa tract. I, cap. 10, num 3 et 4. Tum, quia Interpres, neque proprie, neque interpretative est Confessarius, cum non iudicet, sed solum informet ac per consequens non sollicitat ut Minister Sacramenti, ut recte advertit Hebas de Pœnit. cap. 68, in fine. Ex quibus eruitur, quod resolutio procedit etiam in casu, quo Interpres esset Sacerdos approbatus ad audiendas Confessiones, nam hoc solum de materiali se haberet.

2. Dices: Interpres sollicitans abutitur Sacramento ob finem turpem: Ergo est denunciandus. Resp. neg. conseq. Nam etiam pœnitens sollicitans abutitur Sacramento, et non est denunciandus; et hoc ideo, quia Bullæ non loquuntur de pœnitente sollicitante, sed de Confessario, et lex non aptatur illis quibus verba legis non conveniunt ex cap. Indemnitate de elect. in 6. § fin. et ex L. 4, § toties ff. de damno infecto. Accedit, quod dicit Apostolus ad Rom. 3. *Scimus autem quoniam quæcumque lex loquitur, iis, qui in lege sunt loquitur:* Ergo cum neque Interpres, neque pœnitens exprimentur in Bullis, non comprehenduntur in illis.

3. Resp. 2. contra Riccium, Homobonum, et alios, quod neque mandans, vel rogans Confessarium, ut pro se sollicitet pœnitentem, est de-

nunciandus. Tum, quia mandans, aut rogans, etsi sit Sacerdos, non sollicitat ut talis, neque ut Minister Sacramenti, neque in Bullis exprimitur, ut paulo ante dicebam de Interprete. Tum, quia mandans non punitur sicut faciens, nisi hoc exprimat in lege, ut ex Bonacina, Barbosa, et aliis advertit Bordonus in Manuali sect. 25, num. 19, et per hoc solvuntur argumenta contraria, scilicet. Eum dici facere, qui jubet id facere. Is damnum dat, qui jubet damnum dare. Qui est causa damni, damnum dedisse videtur. Causa causæ est causa causati. Qui per alium facit, per se ipsum facere videtur. Hæc enim, et alia similia argumenta deprompta ex L. Manumissiones ff. de justitia, et jure, et ex L. si amicus ff. de reg. jur. Solum habent vim, quando in lege non solum exprimitur Author delicti, sed etiam mandans, rogans, vel consulens delictum commissum, quod in Bullis contra solicitantes non evenit, cum solum loquantur de Sacerdote solicitante: Ergo non sunt extendendæ ad alios.

4. Difficultas autem major, meo videri, est: An interpres, et mandans fiant ex alio capite de foro Dominorum Inquisitorum? Affirmat Carena part. 2, tit. 6, num. 40, quem sequitur Bordonus in Manual. sect. 25 n. 24, eo quod mandans fortiatur forum mandatarii ex L. nulli 10, cap. de judic. quæ ratio ad Interpretem videtur extendi, et sic sentiunt aliqui apud citatum Bordonum num. 94. Alii autem contrarium sentire videntur, ut videri potest apud Torrecilla in Enciclop. tom. II, verbo sollicitatio num. 58. Mihi autem videtur, quod si casus ita est circumstantiatus ut suspicionem de fide inferat, tunc tam Interpres, quam mandans fiunt de foro Sanctæ Inquisitionis, cum ad hoc Sacrum Tribunal pertineat hæreticos, et de hæresi suspectos punire: Extatque de hoc Decretum S. Universalis Inquisitionis, coram Urbano VIII, die 23 Jan., ann. 1623.

5. Resp. 3. quod Laicus fingens se Sacerdotem (idem dico de Subdiacono, et Diacono) non comprehenditur in his Constitutionibus, etiam si pœnitentes sollicitet excipiendo eorum Confessiones. Ita præter alios Gonzalez Matthæo de Pœnit. § 22, num. 309. Ratio autem est eadem quæ supra, nimirum, quia dictæ Constitutiones expressam mentionem faciunt de solis Sacerdotibus.

6. Dices: Laicus fingens se esse Confessarium, et revelans peccata audita, frangit sigillum: Ergo, etiam est vere sollicitans, et ut talis denunciandus. Resp. ex eodem esse disparitatem, quia ad obligationem sigilli, sufficit, quod Confessio sit Sacramentalis ex intentione pœnitentis. At, ut Confessarius sollicitans comprehendatur in Constitutionibus, debet esse Sacerdos quia sic expresse continetur in illis, et ut odiosæ non debent ampliari ad non expressa.

7. Resp. 4. quod Laicus, de quo est sermo, debet denunciari ex alio capite, nimirum, quia sacrilege abutitur Sacramento pœnitentiæ, estque suspectus in fide, in vi ejusdam Constitutionis Gregorii XIII. quæ incipit: *Officium nostri*. Extantque de hoc Decreta, et Bullæ Pii IV. Clementis VIII. et Sixti V. apud Bordonum in Manual. sect. 23. § num. 9. et Pignatelli tom. 1. novissimarum Consultationum, consul. 114. ubi citat. aliam Constitutionem Urbani VIII. quæ incipit: *Apostolatus Officium*. Ratio est: Quia sic abutens Sacramentis, facto impugnat fidem Catholicam, docentem solos Sacerdotes, vel Episcopos talis Sacramenti esse Ministros,

8. Difficultas autem non levis hic est, an Laicus fingens se Sacerdotem, et audiens Sacras Confessiones, efficiatur reus pœnarum, si non absolvit pœnitentem? Affirmat Bordonas in Manual, sect. 23, num. 18. ubi tenet affligendos esse non Sacerdotes audientes Confessiones ultimo mortis supplicio, juxta Bullas Clementis VIII. quæ incipit: *Et si alias*. Et Urbani VIII quæ incipit: *Apostolatus Officium*. Et ita docent apud ipsum Sousa, Freytas, Trimarchus, et Salelles, At, Alberchius, cap. 25. num. 7. judicat ut probabilius, quod si Laicus, vel non Sacerdos, absolutionem non confert, solum est puniendus pœna extraordinaria, et citat pro se Rodriguez, Acuña, Sanctarellum, Barbosam, Joannem Sanchez, Dianam, et Carenam. Gonzalez Matthæo ex Potesta, cum Leandro tom. 2. n. 550. videtur sentire, quod ut non Sacerdos Confessionem audiens, denunciatur, debet absolutionem impertiri. Ad quod, fundamentum præbere videntur illa verba Constitutionis Gregorii XIII. *Confessiones audire, ac absolutionem impertiri*: Copulativa autem ac concursum illorum duorum videtur requirere. Pignatelli tom. I. novissimarum Consultationum, consult. 117. in principio, asserit, Urbanum VIII. declarasse an. 1640. in Constitutione sua contra Celebrantes, vel Confessiones audientes, non promotos ad Sacrum Presbyteratus Ordinem, suam intentionem fuisse, ac esse comprehendere, et comprehensos fuisse, non solum illos, qui ad Presbyteratum non promoti Confessiones fidelium audiunt, et absolutionem impertiant, sed etiam illos, qui Confessiones prædictas audiunt, et absolutionis verba non proferunt. Videantur, si placet, citati Authores: Et attendatur quoque pro his omnibus ad Constitutiones Sanctissimi Benedicti XIV.

QUÆSTIO VI.

An sollicitatio Dominis Inquisitoribus denuncianda, debeat esse ad præcisæ inhonestæ; an autem ad inhonestæ, et turpia simul, et conjunctivæ?

1. Hoc dubium est nullius quem viderim, expressis terminis, estque ratio dubitandi, quia Sanctissimus Benedictus XIV. in Constitutione *Sacramentum Pœnitentiæ*, præcipit denunciare Confessarios sollicitantes ad inhonestæ, et turpia, quæ verba in dicto diplomate semel, et iterum addunt dicens: *Ad turpia, et inhonestæ sollicitantes. Ad inhonestæ, et turpia sollicitare, vel provocare tentaverint*. Ex quibus verbis, forte apparebit alicui, quod difficultas hic tacta non sit prorsus inutilis, cum illa particula *Et*, inhonestæ cum turpibus, et turpia cum inhonestis conjungat. Declaro magis rem sequenti exemplo: In nostra Religione tactus impudici, et enormes sunt peccatum reservatum. Verum ut incurratur reservatio, non sufficit tactus præcisæ impudicis, sed requiritur quod simul, et conjunctivæ sit enormis; et hoc ideo, quia Lex tale peccatum reservans, enormia cum impudicis conjungit. Videatur Bordonus tom. 2, resol. 48, num. 20.

2. Scio, quod, inhonestum, et turpe grammaticaliter idem significant, et uniformiter accipi pro fœditate. Hispanè: *Por cosa fea*. Nec me

latet, quod etiam in moralibus communiter pro eodem sumuntur: Inqua sinonoma acceptione, nullus est locus dubitationi, ut nemo est qui non videat. Verum, quia in prudenti hominum existimatione, pejus sonat verbum turpe, quam mere inhonestum, et licet quidquid est turpe habeatur pro inhonesto, non tamen omne inhonestum, habetur pro turpi, hinc suspicor, quod hoc dubium non est omnino chimericum: Maxime cum sit sermo de impudicis venereis, et libidinosi, in quo negotio prudentia quæ est rerum Magistra, non semel juxta facti contingentias, de verbis, signis, et nutibus, in utroque foro sit iudex.

3. Insuper quia ut procedamus secundum regulas juris, in legibus, contractibus, testamentis, privilegiis, rescriptis, sententiis, et in dispositionibus odiosis, et pœnalibus, verba ita debent sumi, ut non superflua, sed cum effectu sint, etiam si ad hoc sit necessarium verba aliquantulum impropriari, ut constat cap. 17, de Pœnit. dist. 1, cap. 4, de Cleric. non resid. L. 1. § 2, ff. quod quisque jur. Sed si inhonestum, et turpe idem significarent in Constitutione Benedictina, Pontifex uteretur verbis superfluis, et aliquid ex his verbis apponeretur sine effectu: Ergo inhonestum, et turpe in dicta Constitutione distingui debent saltem juridice.

4. Ex quibus, non sine fundamento, videtur quod potest hoc argumentum in præsentem formari: Effectus legis non debet excedere Legislatoris voluntatem, ut habetur Leg. 19. ff. de rebus credit. sed voluntas Pontificis est ut denunciatur sollicitatio ad inhonestam, et turpia: Ergo si dicimus, quod adest obligatio denunciandi Confessarium sollicitantem ad mere inhonestam, et non turpia simul, et conjunctive, excederetur voluntas ejus.

5. Nec dicas, quod ex hoc sequeretur, Constitutionem Benedictinam non esse ampliativam Gregorianæ, sed potius restrictivam, quod non est audiendum. Nam ad hoc resp. 1. quod in illis quæ expresse constant in lege, non debet aliter intelligi, ut supra manet dictum quæst. 3. à num. 3. Resp. 2. dictam Constitutionem esse ampliativam, quo ad aliqua, seu quatenus expresse præcipit denunciare aliquos casus, de quibus olim dubitabatur, an essent denunciandi. Sed cum hoc optime stat, quod non sit ampliativa respectu omnium, quæ in Bulla Gregoriana continentur, sed potius declarativa aliquorum, ut infra etiam videbimus. Et videtur consonum menti ipsius Summi Legistoris Benedicti XIV qui loquendo de Bullis Pii IV, et Gregori XV in sua Synodo Diœcesana lib. 6, cap. 11, num. 4 hæc habet: *Et nos quidem has omnes Constitutiones innovavimus, et declaravimus per nostram, quæ incipit Sacramentum Pœnitentiæ, quæque extat tom. 1, Bullarii nostri num. 20.* Vel dici potest, quod ad hoc, ut sit ampliativa Gregorianæ, sufficit quod jus novum stabiliat, ut ex ejus contextu ad oculos cernitur: Quandoquidem non solum aliquos casus dubios sollicitationis aperte definit, esse in Gregoriana comprehensos, sed etiam jurisdictionem tollit ad complicem turpem absolvendum, aliaque de novo statuit.

6. Resp. 3. et credo quod magis ad rem, sollicitationem, quæ denunciari præcipitur in Gregoriana, etiam esse de inhonestis, et turpibus simul, et conjunctive: Nam Summus Pontifex in Proœmio præfatæ Constitutionis, expressam mentionem facit de sollicitatione ad turpia, ut patet ex illis verbis: *Solicitando pœnitentes ad turpia abutatur;* et omnibus notum est, quod causa in Proœmio posita, censetur finalis, ut dicitur

L. 21. tit. 1. p. 6. Ex quibus eruitur, quod dum postea in tali Constitutione sit expressio de inhonestis, hæc non sunt accipienda, ut mere inhonesta, sed ut simul turpia; quia verba subsequenter determinantur per priora: Sicque utraque Constitutio videtur loqui de sollicitatione ad inhonesta, et turpia simul, et conjunctive. His notatis.

7. Cum proposuissem hoc dubium aliquibus Viris doctis; aliqui iudicarunt, quod per mere, et præcisse inhonestum, intelligi potest quodcumque allicitivum ad amorem mere, et præcisse vanum; et quod per inhonestum, et simul turpe, intelligi potest quodcumque allicitivum ad amorem impudicum, et libidinosum. Puto quod melius responderi potest dicendo, quod homicidium, vindicta, furtum, perjurium, et alia similis furfuris, licet non sint quid turpe, sunt tamen quid inhonestum, cum afeditate non sint immunia: Inhonestum enim videtur extendi ad omne vitium, et opus malum, sicut honestum ad omnem virtutem, et opus bonum extenditur. Non tamen propterea denunciandi sunt Confessarii, ad hæc et similia sollicitantes pœnitentes, ut videbimus quæst. sequent. et hoc ideo, quia licet inhonesta sint in sensu exposito, non tamen sunt turpia, veneras libidinosas, et impudicas.

8. Sed his non obstantibus, quia verba non semper accipi debent, ut sonant ut constat C. 2. 23. q. 1. et in jure est satis frequens, quod conjuncta aliquando pro disjunctis accipiantur, sicut, et disjuncta pro conjunctis, ut pater leg. 35 ff. de V. S. Sufficiat mihi dubium proposuisse, ut ab aliis magis ad rem resolvatur. Millies autem affirmo, quod si per verbum præcisse, et mere inhonestum, aliquid impudicum, venereum, lascivum, et libidinosum significatur, tunc Confessarius ad mere inhonesta sollicitans, est Dominis inquisitoribus denunciandus.

QUÆSTIO VII.

An sit denunciandus Confessarius sollicitans pœnitentem ad alia peccata, non in honesta, et turpia?

1. Resp. cum communi non esse denunciandum, contra aliquos paucos. Ratio est quia sic videtur definitum à Summis Pontificibus in suis Constitutionibus: Siquidem Gregorius XV. denunciare præcipit Confessarios, qui suos pœnitentes ad inhonesta sollicitare, vel provocare tentaverint. quæ inhonesta simul turpia esse debent, ut eruitur ex præmio suæ Constitutionis, et expresse declarat Benedictus XIV. per illa verba: *Ad inhonesta, et turpia sollicitare, vel provocare tentaverint*; ut dixi quæst. præced. Plura, quæ hanc sententiam confirmant, tradit etiam Sanctitas sua in Synodo diœcesana Edit. Ferrar. ann. 1756. lib. 6, cap. 11. à num. 14.

2. Objicies ex Peña: Ideo Confessarius sollicitans ad inhonesta, et turpia denunciandus est, quia abutitur Sacramento Pœnitentiæ; et illi, et pœnitentibus injuriam facit; sed hæc ratio æque militat, si sollicitat ad homicidium, perjurium, furtum et similia: Ergo Confessarius ad hæc sollicitans, est denunciandus. Confirmatur: Ubi adest similitudo, et identitas rationis in aliquo non expresso, lex extendenda est ad illud, ac

si esset expremum; sed Confessarius sollicitans ad peccata, quæ non sunt turpia, præterquamquod Sacramento, et pœnitentibus injuriam irrogat, male sentire videtur de Sacramento: Ergo:

3. Resp. dietin. maj quia abutitur Sacramento, et ei, et pœnitentibus injuriam infert Inboneste, et turpiter, concedo maj. Præcisse quia abutitur Sacramento, et ei, ac pœnitentibus infert injuriam, neg maj, sic distincta min. neg. conseq. Ad confirmationem dico, quod ob solam similitudinem, et identitatem rationis, non sunt hæ Constitutiones extendendæ ad crimen, personam, et casum, qui sub propria, naturali, et usitata verborum forma, acceptione, et significatione, non fuerit expressus. Tum, quia ratio legis, non est lex, ut de se patet. Tum, quia Legislator potest disporre de uno, et non de alio, vel quia non expedit, vel quia non vult. Tum, quia ipsa omissio casuum, qui non exprimuntur, aperte manifestat, Legislatorem noluisse illos comprehendere: Quia quidquid astringendæ obligationis est, id nisi pariam exprimitur, omissum intelligendum est, ut habetur. L. quidquid ff. de verb. oblig.

4. Quod autem Confessarius sollicitans pœnitentem ad peccata non turpia, male videatur sentire de Sacramento Pœnitentiæ, taliter ut sit suspectus in fide absolute negandum est, quoniam nullo jure hæc suspicio probari potest. Attamen si aliquis casus talibus circumstantiis esset indutus, ut suspicionem de fide inferret, tunc Confessarius denunciandus esset Dominis Inquisitoribus, non in vi harum Constitutionum, sed quia alias ad ipsos pertinet hæreticos, et de hæresi suspectos punire.

QUÆSTIO VIII.

An in vi harum Constitutionum solummodo denunciandus sit Confessarius sollicitans?

1. Resp. 1. Quod etiam denunciandus est Confessarius, qui illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerit cum pœnitente, licet hoc fiat, sine animo sollicitandi, seu habendi rem turpem cum eo. Sic constat expresse ex illis verbis Gregorianæ: *Aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerint.* Id ipsum dicitur in Benedictina: *Aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus, ausu temerario habuerint.* Sed horum occasione.

2. Quereres incidentaliter: Quid sit aliquid facere ausu temerario? Resp. idem esse ac scienter, et consulto facere: Nec dictio *temere* minorem energiam habet quam præsumere Seu idem esse, ac aliquid facere in contemptum legis, et plus importare, quam præcipitanter agere: Quod valde notandum est, inquit Cajetanus, ad interpretandos Canones inferentes pœnas, temere aliquid facientibus. Aliquando autem sumitur, pro inconsulto, fatue, et stulte aliquid facere: Quæ omnia notat Barbosa de dictionibus usu frequentioribus dict. 405

3. Resp. 2. ad principale quæsitum, quod etiam denunciandus est Confessarius, qui pœnitentem ad inhonestam, et turpia tentat sollicitare, vel provocare. Patet ex illis verbis: *Sollicitare, vel provocare tentaverint.* Quod idem est, ac dicere, non solum denunciandos esse illos Confessarios, qui suos pœnitentes ad turpia sollicitant directe, clare, et ex-

presse; sed etiam illos, qui sollicitant indirecte, virtualiter, et interpretative. Vel ut alii exponunt, non solum denunciandæ sunt sollicitationes, quæ intentum exequentur, sed etiam illæ, quæ fiunt sine executione finis intenti. Joann. à Trinit. sect. 2. dub. 1, n. 3.

QUÆSTIO IX.

Quot sint capita sollicitationis denunciandæ.

1. Resp. Nequaquam melius assignari posse, quam transcribendo clausulas Constitutionum. Hinc Gregorius XV, dicit in sua, denunciandos esse quoscumque Confessarios, cujuscumque dignitatis, et præeminentiæ, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonestam, sive inter se, sive cum aliis quomodolibet prepetranda in actu Sacramentalis Confessionis, sive ante, vel post immediate, seu occasione, vel prætextu Confessionis hujusmodi, etiam ipsa Confessione non secuta, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi sacramentales Confessiones audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerint.

2. Similiter Benedictus XIV, pariter præcipit denunciare quoslibet Sacerdotes, qui aliquem pœnitentem, quæcumque persona illa sit, vel in actu Sacramentalis Confessionis, vel ante, vel immediate post Confessionem, vel occasione, aut prætextu Confessionis, vel etiam extra occasionem Confessionis in Confessionali, sive in alio loco ad Confessiones audiendas destinato, aut electo cum simulatione audiendi ibidem Confessionem, ad inhonestam, et turpia sollicitare, vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam aut tunc, aut post legendam, tentaverint, aut illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus, temerario ausu habuerint. . . . Etiam si Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit, sive sollicitationi pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluerit, aut sollicitatio à Confessionario, non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.

3. Sed antequam de singulis sermonem instituam, non erit abs re advertere, quod in facti contingentia, semper procedat Confessarius in hoc negotio cum maxima maturitate, consulendo, si opus sit, cum peritis, quia scriptum est Ecclesiastici 37. *Vir peritus multus eruditus. Consonatque jus in C. 119. I. quæst. I. ubi dicitur: In arduis negotiis graves, expertosque viros nostris Conciliis adhibere particeps debemus, et cum eis communi de hoc deliberatione pensare.* Si enim malum tam grave alteri malitiose machinaris, aut ad illud injuste concurris, forsam in te revolvetur Prædictum enim est Ecclesiastici 27. *Qui in altum mittit lapidem, super caput ejus cadet: Et qui foveam fodit incidit in eam: Et qui laqueum alii ponit, peribit, in illo: Et facienti nequissimum concilium, super ipsum devolvetur, et non agnosceat unde adveniet*

illi. Quapropter, ait D. Augustinus serm. 13 de verbis Domini, secundum Matthæum: *Uniquique sua cupiditas tempestas est.*

4. Itaque cum ad consulendam, vel præcipiendam denunciationem Mulieri dicenti, se esse solicitam ab aliquo Confessario, justitia, zelo, obedientia, discretionem, et prudentiam oporteat uti, non erit superfluum, quod Confessarius curet, ut Mulier sollicita det rationem sui dicti: Et accurate observet, an vacillet, aut variet, an dubitative, an disiecte loquatur, et an dicta ejus bene cohæreant, vel an sint diversa, contraria, aut inverosimilia. Quidquid enim in casu sit de illa sententia quæ habetur C. 54 de Appellat, scilicet, quod sibi contrarius audiendus non est, tamen nemo est qui ignoret, quod in eventibus hujus naturæ, non semel officium suum exercere debet discretio, quæ est Mater virtutum, et dicitur c. 1 de offic. Custod. Observet autem potissimum, an foemina sit nimis verbosa; quia verboritas facit loquentem suspectum de veritate, vel an sophisticè loquatur, quia hujusmodi loquentes, odibiles sunt, ut passim advertum Doctores.

5. Hinc quærat ab ea caute, an de delicto, quod consulit denunciare, locuta fuerit cum aliis, sive Confessariis, sive non Confessariis. Et casu, quo Confessarii ei dixissent, se teneri ad denunciandum, cur denunciationem omissit? Etsi dixerunt illi, non teneri ad denunciandum, cur doctrinæ eorum non acquiescit? Et casu, quo locuta fuerit de casu, quem consulit, cum non Confessariis, aut cum mulierculis interroget eam, quo titulo in tamen arduo negotio ausa fuerit loqui cum illis; maxime dum apparet, quod hoc non fecerit ob consilium petendum. Mulier enim, quæ Dei Ministrum tam facile infamat audacter, et culpabiliter, suspicionem infert non aliter procedere in suo asserto nisi ex passione mendatio, levitate, vel animo depravato. Quapropter, si Confessarius prudenter præsumit in ea mendacitatem, vindictam, zelotipiam, aut alium defectum considerabilem, tunc licet legem ferre non possim, consilium darem, ut eam abire finat, illam ad alium diem citando, ut melius instructos de causa relationis suæ, ipsam de sua obligatione instruere valeat: Vel eam sine absolute dimittat, ut vadat ad alium Confessarium doctiorem, ut monet Gaspar à S. Nicolao, in Synopsi. dub. 19, num. 126. Legatur etiam Lucius Ferraris verbo sollicitatio in fine.

6. Sed dices: Hoc examen, et similes cautelosæ observationes pertinent ad Dominos Inquisitores; quia judicantem oportet cuncta rimari, et ordinem rerum plena inquisitione discutere, ita ut tandiu actio ventiletur, quosque ad rei veritatem preveniatur, ut habetur C. fin. 30. q. 5. Ergo nequeunt fieri à Confessariis, qui obedire debent Edictis Sanctæ Inquisitionis, sibi præcipientibus ut poenitentibus sollicitatis denunciationem statim faciendam consulant, et jubeant.

7. Sed ad hoc resp. quod si Domini Inquisitores tale examen, et observationis faciunt ad citandum, et puniendum reum. ut juste coram Deo, et hominibus, in suis judiciis procedant, cur Confessarius nequibit simili modo procedere, ad consulendam, et præcipiendam denunciationem, ut suum sacrum Ministerium teneat, et Sanctæ opere compleat? Itaque hæc est natura Principum, rite Quintiliano, declam. 8. ut quidquid faciunt præcipere videantur. Et merito, nam sicut caput suos spiritus, motum, et vitam transfundit in membra, sibi subjecta, sic Judices Superiores, justitiam, prudentiam, et sapientiam influunt in Subditos, ut eos

erudiant. Ergo si Domini Inquisitores dictas observationes faciunt, ad citandum, et puniendum reum, non erit prohibitum Confessarius, prudenter facere illas, quæ conducunt ad cognoscendum, an Mulier sit honesta, constans, et verax, ut ei obligationem denunciandi imponant. Scriptum est enim *Ecclesi.* cap. 10. secundum *Judicem* populi, sic et *Ministri* ejus. Neque ego dico, quod Confessarius faciat omnes observationes, quas prudentissimi, et Sapientissimi DD. Inquisitores faciunt.

8. Autumo, quod hoc monitum injucundum non erit illis, qui frequens exercitium excipiendi Confessiones habent, immo nec aliis pluribus, qui carent hujus Sancti Ministerii majori experientia, quæ est reum *Magistra*, et *Mater*, ut dicitur *C. 6. de elect. in 6.* Pro omnibus tamen sequentem casum, ut alius omittam, non piget referre, de cujus certitudine dubitare, nemini liceat. Cum quidam Confessarius, qui quotidie per aliquas horas Confessiones excipiebat, sederet in confessionario, venit ad eum quædam Mulier Confessionis causa, ut ipsa ait, sibi á principio narrans, quod ab alio Confessario, ad turpia sollicitata fuerat in Confessione. Confessarius autem mansit pro tunc suspensus, non obstanti quod sollicitatio pro ut ab ipsa narrabatur, erat indubitabiliter in Constitutionibus comprehensa, eo quod sibi per experientiam constabat. Confessarium, quem illa reum de sollicitatione asserebat, quemque proprio impulsu, ad initio suo nomine expressit, esse virum timoratum, et optimæ notæ. Quapropter, postquam, fœmina narrabit distincte casum, nullam ei obligationem imposuit, nec ejus Confessionem excepit, sed illam ad alium diem citavit. Comparuit die assignato, et eum caute interrogasset eam de casu narrato, et de circumstantiis expositis, et aliquam variationem adverteret, iterum eam sicut prius abire sinivit, et ad alium diem citavit.

9. Sed ecce! Recessit muliercula, et parvipendens Confessarii mandatum, ad eum non rediit, quosque fere sex anni transacti fuerunt; quo tempore intermedio, sæpe putavit Confessarius, quod alterius mandato denunciationem fecisset. Statim vero ac genuflexa fuit coram eo, dixit illi cum lachrymis, confusione, et tremore: Pater, quæ tibi ad hinc fere sex annis exposui de tali Confessario, asserendo me ad turpia in Confessione sollicitasse, iniquum testimonium fuit, et mendacium falsissimum.

10. Sed quia legibus, et non exemplis judicandum est, ut dicitur *L. 13. C. de sentent. et interloc.* Si aliquibus hæc in totum non placent, discurrant pro ut sibi liceat, et mihi dicta sufficiant, ne forte animo vitæ tatem ex corde amandi, cupiendo vitare cineres, in prunas incidam.

QUÆSTIO X.

Quid sit sollicitare in actu Confessionis?

1. Resp. quod est allicere, et provocare pœnitentem ad inhonesta, et turpia, dum actu confietur: Aut apponere tunc media, quibus postea Confessarius eum inducat ad inhonesta, et turpia perpetranda. Sic deducitur ex contextu Bullarum Pontificum, pro quibus, recolantur dicta

inquæst. 4. Hinc eruitur, quod ut Confessarius sit vere sollicitator in Confessione, sufficit, quod aliquam diligentiam adhibeat, dum excipit Confessionem pœnitentis, ut eum ad venerea excitet; sive signis: sive nutibus, sive tactu, sive lectu oculatorum, sive alio exteriori modo, quo finis ejus turpis rationabiliter præsumat, licet nullum verbum lascivum proferat.

2. Notat tamen Taboada § 2, num. 12, quod verbum, vel factum Confessarii potest esse inhonestum, et turpe respectu unius pœnitentis, et non respectu alterius. Ex quo infert, quod aliqua signa, aut facta, quæ respectu mulieris adultæ sunt sollicitatio, non habent hanc malitiam, si fiant cum parvulis utriusque sexus, eo fine, ut his blanditiis tracti, integre liberius confiteantur, et deponant horrorem præconceptum in manifestatione suæ conscientiæ. Tum, quia hic finis est honestus, et relegat omnem libidinis suspicionem. Tum, quia talia signa benevolentiae in illa tenere ætate, provocativa non sunt; sed de his plura quæst. sequenti; interim.

3. Inquires 1. An sit denunciandus ut sollicitans in Confessione, qui dum excipit Confessionem pœnitentis, agit, vel loquitur se solo aliquid turpe? Resp. quod si dignosceretur, quod id faceret, vel loqueretur, ut alliceret, vel provocaret pœnitentem, tunc denunciandus esset, ut cum Bonacina, et Piselio docet Gaspar à sancto Nicolao dub. 2, num. 1. Verum si hoc dignosceretur esse factum ex fragilitate humana, et sine intentione inducendi pœnitentem ad turpia, tunc non videtur denunciandus; cum hæc signa, vel verba, non sint sufficienter manifestativa pravæ intentionis Confessarii: Et sic Resp. Hebas de Pœnit. tract. 5, cap. 67. Notentur illa verba Constitutionis: *Aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, sine tractatus habuerint.* In casu autem supponimus, quod in Confessario nulla dignoscitur prava intentio alliciendi, vel provocandi pœnitentem, neque cum pœnitente aliquid inhonestum, et turpe habet, aut tractat.

4. Inquires 2. An sit denunciandus Confessarius dicens pœnitenti in Confessione, 1. Peccata tua carnalia me induxerunt in pollutionem contra meam voluntatem. 2. Habeo erga te magnum affectum, et exterior me totum commoveri.

5. Resp. ad 1, affirmative; quia illa verba exprimunt amorem lascivum, ut bene notat Hieronymus Trimarchus Ordinis Minimorum, natione Genuensis, Disp. 3, de sollicit, n. 3.

6. Resp. etiam ad 2, affirmative; quia talia verba ad libidinem de se alliciunt pœnitentem: Ut bene observat Bordonus in Manual, sect. 25, num 79.

7. Inquires 3, quid dicendum sit, quando Confessarius dicit pœnitenti in Confessione sequentia verba. 1. Memento mei, quia te amo, et diligo ex corde. 2. Si essem secularis ducerem te in uxorem. 3. Nolo te audire in Confessione, quia cum sim captus amore tui, facile cadam. 4. Tu non peccasti, sed si aliquis offerret tibi pecuniam, nonne admitteres eum ad venerea?

8. Bordonus in Manual, sect. 25, à num. 65, negat dari sollicitationem comprehensam in Bullis, in omnibus casibus relatis. Non in primo, quia illa verba sunt ambigua, et dubia, et possunt trahi in bonam partem. Non in secundo, quia illa verba significant pudicium amoris affectum re-

pertum inter conjuges. Non in 3, quia illa verba potius sunt detestatio hujus criminis. Non in 4, quia illa verba potius sunt objurgatio, quam provocatio. Et tom. I, cap. 23, num. 131. dicit, quod hæc ultima verba sunt tantum indicativa modi, quo Mulier allicitur ad libidinem; et addit, quod talis interrogatio censetur facta, ut sciret Confessarius dispositionem pœnitentis, quem non absolvisset, si affirmasset.

9. Sed etsi hoc ultimam in totum mihi non displiceat, tamen quo ad alios tres casus prius relatos, passim reperies alios affirmantes, talem confessarium esse denunciandum; quæ resolutio magis mihi arridet, eamque amplector, in his, et similibus locutionibus, dummodo non appa eat aliqua circumstantia, quæ opinionem Bordoni reddat magis securam; ut contingeret, si omnibus examinatis, casus maneret dubius, de quo infra tractabo.

10. Nota in fine, indubitanter esse reum sollicitationis Confessarium dicentem pœnitenti, ut vadat ad domum suam, vel cubioulum, seu Sacristiam, pro schedula Confessionis, si ibi eum sollicitat; quia traditio schedulæ esse actus pendens à Confessione. Similiter denunciandus esset ille Confessarius, qui diceret pœnitenti, ut sibi ostenderet verenda, quæ, in Confessione, morbo affecta esse, expressit; et hoc, licet sit medicus peritissimus: Est Communis. In his enim, et similibus casibus, si in Confessione dixit Confessarius aliquod verbum se referens ad sollicitationem postea factam, talis sollicitatio censetur in Confessione peracta; quia à Confessione inceptit. Si autem aliter contingit, tunc pertinet ad illas clausulas, *sive immediate ante, vel post. sive occasione confessionis; juxta facti contingentias.* Nihilominus vide disp. 2. per totam.

QUÆSTIO XI.

An in signis, nutibus, et verbis sollicitationis, possit dari parvitas materiæ?

1. Non procedit dubium de illis verbis, aut signis amatoris blandulis, et byssinis, quæ animum libidinosum, et impudicum frequenter excitant: Nec de illis tractibus deliberatis, et deliberate quæsitis, qui constituent in proximo periculo delectationis venereæ, seu proxime disponunt ad illam. Etsi enim aliqui judicaverint, hæc excusari à culpa mortali, dum fiunt ob solam delectationem naturalem, et sensibilem, vel ob jocum, curiositatem, aut animi levitatem seclusa delectatione venerea, nec non periculo ulterioris consensus, timendum semper est, quod hæc opinio non sit practice probabilis, maxime post sequentem propositionem damnatam ab Alexandro VII. quæ ordine num. est 40. *Est probabilis opinio, quæ dicit esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, et sensibilem, quæ ex osculo oritur, seclusa periculo consensus ulterioris, et pollutionis.*

2. Joannes à Sanctissima Trinitate sect. 2, dub. 13. per totum, Portel. in addit. ad dub. regul. verb. Sollicitare fœminas, num. 4. Sousa de Confessar. sollicit. tract. 1. num. 7. et in Aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 33. n. 4. Lupus de Edict. Inquisit. part. 1. lib. 5. dist. 2, artic. 1. difficult. 3. Gaspar Hurtado de Justitia, tract. de judic. forens. disp. 2.

difficult. 7. Joseph á Januario de casibus reservat. resolut. 56. Castro Palaus de Confess. solicit. punct. 3. et Pellizarius tract. 8. cap. 6. sect. 1. num. 27. ut probabile iudicatur, dari parvitatem materiæ in sollicitatione. Verum communis Doctorum hoc negat, et aliqui ex eis vocant hanc sententiam periculosam, alii aperiendam viam fraudibus, ut videri potest apud Carenam, Matthæui, Sabinum Bonon. Taboada, Gasparém á Sancto Nicolao, et alios passim: Qui ultimus dub. 22. num. 152. afferit, quod multi sentiunt præfatam opinionem, omni carere probabilitate; alii non posse sustineri; alii esse omnino falsam, et omni censura dignam; alii posse Dominos Inquisitores procedere contra defensores illius: Quia Paulus III. dedit illis facultatem procedendi contra quoscumque docentes propositiones scandalosas, et periculosas: Pro quibus omnibus citat Thomam Delbene de Offic. Inquisit. part. 2 dub. 237. sect. 3.

3. Cæterum etsi Delbene ex parte cum doctrina ejus coincidat, non tamen in omnibus, ut patebit ipsum accurate legenti, præsertim num. 13. et magis expresse num. 15. Immo in illis in quibus ambo conveniunt, iudico quod resolvunt extra casum quæstionis, nam uterque videtur loqui in casu alicujus delectationis venereæ; et quod in delectatione venerea nulla sit levitas, vel materiæ parvitas, jam hodie á nemine dubitatur, post propositionem damnatam á SS. Alexandro de qua supra memini. Quæstio igitur non debet ventilari de delectatione, præsertim venerea, sed de sollicitatione, vel de signis, aut verbis, quæ præsumuntur sollicitatio. In quo sensu, noster Didacus Gonzalez Matthæo tract. 23. de Pœnit. §. 22. num. 314. novissime hoc dubium proponit, etsi perfunctorie, opiniones refert, et nihil resolvit. Quapropter tanti Viri sequendo vestigia, quæstionem in §§. dividam. In primo adducam fundamenta suadentia dari sollicitationem levem. In secundo, postquam fundamenta contrariæ opinionis referam, omnibus solutionem dabo.

§ I.

Proponuntur fundamenta affirmativa.

4. Prob. 1. Verbum, vel signum, ex suo genere leve, nullo jure fit grave intra Sacramentum Pœnitentiæ; sed in materia inhonestitatis dantur verba, et signa ex suo genere levia: Ergo qui per illa sollicitat intra Sacramentum Pœnitentiæ, leviter tantum sollicitat. Prob. maj. si quod leve est in materia inhonestitatis, aliquo jure fieret grave intra Sacramentum Pœnitentiæ, maxime esset jure positivo Ecclesiastico; sed tali jure non fit grave: Ergo manet leve. Min. probatur: Ad hoc ut quod leve est in materia inhonestitatis, fieret grave intra Sacramentum Pœnitentiæ jure positivo Ecclesiastico, opus erat, quod in decretis, et Bullis Summorum Pontificum, defineretur ut grave; sed nec Pius IV, nec Clemens VIII, nec Gregorius XIV, nec Benedictus XIV, talem expressam definitionem faciunt: Ergo quod leve est in materia inhonestitatis intra Sacramentum Pœnitentiæ, non fit grave jure positivo Ecclesiastico. Maj. prob. Tum, quia nullus censetur voluisse, quod non expressit, ut dici-

tur C. 12, de decim. Tum, quia non expressa non nocent, ut habetur L. 195, ff. de reg. jur. Ergo cum Summi Pontifices nunquam expresse- rint, quod verbum, vel signum ex suo genere leve, fiat grave intra Sa- cramentum Pœnitentiæ, videtur quod sequitur naturam suam, et quod semper manet levit.

5. Confirmatur: Quia Sanctissimus Benedictus XIV, qui in sua Constitutione modos sollicitationis ad inhonesta, et turpia, magis expresse indicavit, dicit, quod sollicitatio fieri potest sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, etc. Atqui expresse dicere potuit, sive verbis levibus, sive signis levibus, sive nutibus levibus, sive tactu levi, etc. Ergo cum hoc non dixerit, videtur quod noluit in sua Constitutione comprehendere illa, quæ sunt ex suo genere levia. Et roboratur: Quia infligere pœnas pro peccato veniali, cum sit quid jure positivo insolitum, debet expresse constare in lege, ut habeatur pro dispositione canonica; ergo cum Summus Pontifex nec minimam expressionem faciat de verbis, vel signis levibus, ista non videntur in Constitutione comprehensa. Urgetur: Quia de facto nullum est peccatum veniale reservatum à Papa, etsi illa reservare possit, ut cum Conninch, Laimam, et Palao defendunt PP. Salmaticenses tom. I, de Sacram. Pœnit, tract. 6, cap. 13, punct. 2, num. 10, et hoc ideo, quia nullibi talis reservatio reperitur expressa; atqui nullibi reperitur expressum, quod verbum, vel signum leve sint sollicitatio gravis: Ergo attento jure positivo Ecclesiastico, videtur dicendum, quod tale verbum, vel signum non est in Constitutionibus comprehensum, nec per consequens denunciandum.

6. Prob. 2. Ratio cur Summi Pontifices mandant denunciandos, et puniendos esse Confessarios sollicitantes, est, quia alficiendo, et provocando pœnitentes ad actus inhonestos, et turpes, eos onerant graviori peccatorum mole, et in manus Diaboli tradunt, dum pro medicina venenum, et pro pane aspidem porrigunt, cum eis antidotam salutis propinare deberent: Qua de causa Gregorius XV, crimen sollicitationis, quod denunciare jubet, impium, et nefandum vocat; et Sacerdotem committentem illud, infernalem, beneficium, et proditorem execrabilem appellat. Benedictus XIV, qui tale crimen excessum nefarium nominat, dicit, Confessarium sollicitantem porrigere pœnitentibus, pro curatione vulnus, pro pane lapidem, pro pisce serpentem, et pro medicina venenum: Sed hæc omnia non videntur convenire verbo, vel signo ex se levi, cum per ista, nec pœnitens tradatur in manus Diaboli, neque ei propinetur venenum, saltem mortiferum, de quo loquitur Pontifex, neque oneretur graviori peccatorum mole: Ergo quia neutra ex his Constitutionibus loquitur de verbo, aut signo levi.

7. Prob. 3. Ideo Confessarii sollicitantes sunt denunciandi, quia præsumunt suspecti de fide; sed ex verbo, vel signo ex se levi, non potest hæresis præsumptio deduci: Ergo per verbum, vel signum leve inhonestum, non est denunciandus Confessarius. Maj. constat in illis verbis Constitut. Pii IV. *Nos in animum inducere nequeunt, quod qui de fide Catholica recte sentiunt, Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis injuriam faciant.* Prob. nunc min. Ex levi farto rei Sacrae, non bene deducitur sacrilegium, neque ex levi percussione Clerici, recte infertur excommunicatio: Ergo neque ex verbo, vel signo levi recte presumitur præsumptio de hæresi.

8. Prob. ultimo: Denunciatio est pœna gravis, sed pœna gravis, non est imponenda pro delicto levi, ut constat C. non cogantur 41, dist. 4, ergo quando omnibus rite, et prudenter examinatis, verbum, vel signum, quo Confessarius præsimitur sollicitare, non est, nisi leve, aut peccatum veniale, tunc non videtur denunciandus.

§ II.

Proponuntur, et resolvuntur fundamenta negativa.

9. Prob. 1. Etsi aliquid verbum, vel signum inhonestum sit ex suo genere leve, tamen dum intra Sacramentum Pœnitentiæ committitur, amittit naturam suam, et fit grave, contra virtutem Religionis, ob injuriam, quæ Sacramento irrogatur: Ergo cum gravitatem accipiat à Sacramento, Confessarius sollicitans per tale verbum, vel signum, non leviter, sed graviter sollicitat. Ant. est Achilles hujus sententiæ, et ex hoc inferunt ejus Assertores, quod verbum, vel signum ex se leve in genere inhonestitatis, non est prohibitum intra Sacramentum præcisse quia malum, sed ob irreverentiam Sacramenti: Et probatur hoc hac paritate: Etiamsi modicum cibi ex suo genere sit quid leve, illud sumere ante Eucharistiam, est quid grave, estque mortale sacrilegium in materia Religionis: Ergo etsi verbum, vel signum inhonestum ex suo genere sit quid leve, tamen dum intra Sacramentum Pœnitentiæ committitur est quid grave, et sacrilegium, contra virtutem Religionis.

10. Confirmatur 1. Etsi verbum leve prolatum contra plebejum sit dumtaxat peccatum leve, tamen si profertur contra Episcopum, est peccatum mortale, eo quod gravitatem accipiat à dignitate personæ injuriatæ: Ergo etiam verbum aut signum inhonestum leve, dum intra Sacramentum committitur, gravitatem accipit à dignitate, et Sanctitate Sacramenti contemptis. Confirmatur 2. Qui inducit Sacerdotem eximiæ perfectionis ad proferendum mendacium leve, non leviter, sed graviter peccat: Siquidem, ex quo dejiciatur ab excellenti gradu perfectionis, in quo supponitur vigilans ad omnia venialia deliberata vitanda, amittit fervorem charitatis, et grave nocumentum ei infertur: Ergo idem quod prius. Confirmatur 3. Etsi parum aquæ vino miscendæ in Missa, levis materia sit, tamen eam scienter omittere, est crimen grave, in ordine ad Sacramentum: Ergo à simili in casu quæst.

11. Prob. 2. Opinio admittens sollicitationem levem, aperit viam fraudibus: Ergo est periculosa, et nullomodo toleranda. Prob. ant. Quia vel pœnitens per actus inhonestos leves Confessarii consentit, vel non consentit? Si primum, Confessarius habuit intentum. Si secundum, tunc subterfugiet denunciationem ob parvitatem materiæ: Ergo aperit viam fraudibus, et præbet ansam impune sollicitandi.

12. Prob. ultimo: Tum, quia in praxi Sancti Officii, tam Inquisitionis Romanæ, quam Hispanæ, non admittitur sollicitatio levis: Nam in utraque, hujusmodi sollicitantes puniuntur: Tum, quia in vicusdam decreti Alexandri VII. denunciandi sunt Dominis Inquisitoribus omnes

hæretici, et de hæresi levissime suspecti; sed leviter sollicitans ad turpia, est saltem levissime suspectus de hæresi: Ergo est denunciandus.

13. Sed his non obstantibus, si defensurus essem sententiam asserentem dari parvitatem materiæ in sollicitatione, responderem ad primum fundamentum: Neg. ant. et paritatem probationis. Disparitas est; quia nullibi reperitur comprehensio sollicitationis levis, sub pœna denunciationis in Constitutionibus Pontificiis. At in rubricis Missalis, et in Concilio Toletano VII. prohibetur communicatio *post cibum, vel potum quantumvis minimum*, ut restatur Noster Delgadillo, de Euchar. cap. 3. dub.

3. Taceo hic, non peccare mortaliter, nec sacrilegium committere, qui aliquas guttas aquæ præter intentionem trajiceret ante Eucharistiæ sumpcionem: Nec qui trajiceret ossiculum, chartam, aliquid ligni, seu aliquid ex unguibus; quod ad Mulieres comedentes terram, extendunt Leander, et Pascualigus. Immo nec ille, qui ante mediam noctem aliquid sacchari ori imponit, et partim ante, partim vero post mediam noctem trajicit; ut docet citatus Author cum Diana, et aliis. Accedit, quod etsi argumentum probaret quantum ad sollicitationem factam in Confessione actuali, non tamen probat quantum ad sollicitationem factam, simulando Confessionem, ut advertit Verricellus infra citandus disp. 3. casu 1.

14. Ad primam confirmationem dico, quod non omne verbum leve prolatum contra Episcopum, est peccatum mortale, ut de se patet, sed solum quando licet verbum sit ex se leve, graviter tamen, etsi per accidens, dignitatem ejus contemnit; quamvis facilius possit contingere hoc, dum profertur contra Episcopum, ac dum profertur contra plebejum. Sic etiam fateor, quod verbum, vel signum inhonestum ex suo genere leve, facilius reddi potest grave intra Sacramentum Pœnitentiæ, quam extra Sacramentum; in quo casu, plane concederem, quod esset sollicitatio gravis, saltem per accidens, et ut talis denuncianda. Quod autem non videtur concedendum est, quod hoc semper contingat. Quoniam, si verbû, vel signum leve semper fieret grave, quia intra Sacramentum committitur etiam mendacium leve, vel impatientia levis fieret intra Sacramentum gravis, ex quo, vel retorqueri potest argumentum, vel detur disparitas. Si dicis, quod hæc præcisè prohibita sunt quia mala, ac per consequens, etsi commissa intra Sacramentum, semper sequuntur naturam suam; hoc, falsum est, nam aliquando intra Sacramentum fieri possunt per accidens gravia, et amittere naturam suam, ut dum quis mendacis levibus ex se, vel impatientiis levibus ex suo genere, provocaret scienter Confessarium, ut irasceretur graviter, vel ad alium gravem defectum.

15. Ad secundam confirmationem patet solutio in ipso argumento; quandoquidem nocumentum grave sicuti inferre, absque dubio est peccatum mortale: Ergo inductio Sacerdotis aximie virtutis ad mendacium leve, quo amittat fervorem charitatis, etsi sit levis ex suo genere, consurgit gravis per accidens, ob grave nocumentum, quod Sacerdoti irrogatur: Ad confirmationem tertiam respondeo, quod de modica aqua, vino miscenda in Missa, non solum datur præceptum Ecclesiasticum, sed etiam divinum, ut præter Tridentinum afferens. quod sic semper intellexit Ecclesia, colligitur ex illis verbis Prov. 9. *Bibite vinum, quod miscui vobis*. At, nullo jure constat, quod sollicitatio levis, intra Sacramentum Pœnitentiæ, fiat gravis, nec de certa obligatione denunciandi eam, ut patet ex dictis.

16. Ad secundum fundamentum responderi potest, negando, quod hæc opinio aperiat viam fraudibus, loquendo verbo, vel signo, quod omnibus rite undequaque examinatis, tam per se, quam per accidens, metas levitatis non transcendit: Licet hoc plane concederem, si per sollicitationem levem aliquis intelligeret aliqua verba, vel tactus, qui vel impossibiles sunt sine delectatione venerea, vel proxime disponunt ad illam, ut videntur loqui aliqui ex antiquis.

17. Ad ultimum prob. resp. quod aliud est loqui de foro interno, et aliud de externo. In foro externo ponitur quælibet actio ex qua præsumitur delictum prohibitum in lege, ne delicta impunita maneant. In foro autem interno non attenditur ad præsumptionem, sed ad veritatem; quare si prudenter judicatur, quod factum est alienum à fine mortali, non est curandum de præsumptione contraria.

18. Ad fundamentum de ductum ex decreto Alexandri VII. resp. quod laborat in æquivoco. Nam in dicto decreto, quod incipit: *Licet alias*, et expeditum fuit ann. 1660. non loquitur Summus Pontifex de levissime suspectis de hæresi, sed de leviter suspectis. Quare, si per particulam *levissime* intenditur aliquid minus, quam *leviter*, est manifesta æquivocatio. Tum, quia sollicitans per verbum, vel signum leve, tam ex se, quam per accidens tale, non videtur leviter suspectus de hæresi, ex dictis num. 7 et sic sentit Bordonus in Manual, sect. 16, num. 88, quatenus afferit, quod ad inducendam suspicionem hæresis, requiritur peccatum mortale: Et repetit sect. 25, num. 130, etsi parvitatem materiæ in sollicitatione non admittat. Quibus addendum videtur, quod sollicitans per verbum, vel signum inhonestum grave, non est regulariter loquendo, nisi leviter de hæresi suspectus, et de levi tantum abjurat Inquisitionibus Hispaniæ: Ergo si sollicitans per verbum, vel signum leve, esset etiam leviter de hæresi suspectus, nulla esset differentia quo ad præsumptionem, vel suspicionem hæresis inter has sollicitationes, seu inter culpam gravem, et levem. Dixi *regulariter* loquendo, quia contingere potest, quod sollicitatio tales enormes circumstantias habeat, ut adhuc in Hispania reddat Confessarium suspectum de vehementi. Videatur noster Becerra de hæresi quæs. 5, § 2, num. 141, ubi refert ex Escobar quendam casum ad intentum, de quodam Confessario, qui in actu Confessionis Matrem, et tres filias virgines sollicitavit, et turpiter cognovit.

19. Hinc, ut aliquid de meo dicam, duo sunt ræ oculis habenda. Primum est, quod propositiones damnatæ nullo modo, adhuc disputative, defendi possunt; et oppositum facientes, præter alias pœnas excommunicati sunt, ut colligitur ex Decretis S. Congregat. Sancti Officii emanatis ann. 1665, 1666, 1679, 1690. Secundum est, quod opiniones quæ controvertuntur ut probabiles nequaquam sunt censurandæ, ut precipit Innocentius XI. in quodam Decreto publicato die 4. Martii ann. 1679. Et Tribunal S. Inquisitionis generalis Hispaniæ in alio Decreto publicato die 9. Martii ann. 1634 quod confirmatum fuit die 3. Junii ann. 1688. In facti contingentia, si tibi nihil grave constaret fuisse à Confessario intentum, per verbum, vel signum monerem te, me submittendo Doctoribus, et Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut, et Iudiciibus fidei, ut duo adverteres in casu. Primum, quod actus non operatur ultra agentium intentionem, ut constat. L 19, ff. de reb. credit. Secundum, quod Æter-

nus Judex, qui justitias judicabit, et de minimo verbo otioso rationem quæret judicium ponit in pondere, et mensura. Præter Autores supra citatos pro opinione benigna consuli possunt D. Inquisitor Escobar part. 1, q. 3, § 2, n. 10. Bossius de jub. in Appen. dub. 18, n. 55. Tancredus de Pœnit. tract. 10, quæst. 10. Dr. Euphrates part. 1, punct. 24, n. 194. Thom. Hurtado tract. 4, cap. 8, § 3 et 4. Antonius à Spiritu Sancto, tract. 5, disp. 18, sect. 4, § 3, num. 1445. Barnabas Gallego apud Pintre ad hanc quæst. et novissime Ligorius lib. 6, tract. 4, cap. 3, in Append. num. 683. Non ergo videtur temeraria opinio, quæ à tot Doctoribus amplectitur, et in limitatione, qua hic proponitur, fundamentum fulciri videtur.

QUÆSTIO XII.

An si per verbum, vel signum ex se leve, rationabiliter præsumitur, Confessarium voluisse graviora perpetrare, sit talis Confessarius denunciandus?

1. Resp. affirmative. Ratio est: Tum, quia in tali casu, certe ponit studium, et diligentiam ad turpia. Tum, quia per tale verbum, vel signum, animus ejus libidinosus exterius aliquomodo manifestatur. Tum, quia talis sollicitatio non est dicenda levis, sed gravis, ob finem gravem, quem respicit, et ex intentione graviter peccaminosa operantis.

2. Objicies: Si in casu esset obligatio denunciandi, Confessarii subirent magnum periculum infamiae, et expositi essent quam plurimis incommodis; siquidem contingere potest, quod Confessarius pro tale verbum, vel signum, nihil mali intendat, et quod judicium hominum judicantium oppositum, plane fallatur; sed recta ratio his omnibus opponitur: Ergo Maj. Prob. potest ex cap. A nobis 28. sentent. Excom. ubi dicitur: *Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur semper innitur: Judicium autem Ecclesiæ (hoc est Ecclesiasticum) non nunquam opinionem sequitur, quam et fallere sæpe contingit, et falli. Propter quod contingit interdum, ut qui ligatus non est apud Deum, Ecclesiastica sit sententia innodatus.*

3. Resp. 1. Resolutionem non procedere in casu, quo, ex verbis, vel signis levibus Confessarii, dubitatur, an sollicitaverit, vel non sollicitaverit pœnitentem. De his enim dicitur infra, in resolutione primi casus. Resp. 2. quod præsens resolutio procedit in casu, quo rationabiliter præsumitur finis graviter peccaminosus, vel intentio graviter culpabilis Confessarii: Quod autem rationabiliter præsumitur, habetur pro vero, saltem moraliter, sique locum non habent in præsentia, quæ objecta sunt.

4. Sed quæres: Undenam rationabiliter dignosci potest, quod Confessarius graviter delinquit, quando verbum, vel signum, quo præsumitur sollicitare, est tantum leve? Resp. quod hoc ex pluribus potest cognosci. Tum ex antecedentibus; quia difficile est, quod bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio, ut dicitur C. 5. d. 61. Tum, ex circumstantiis rei; quia multoties ad veritatem pervenire non possumus, nisi

facti circumstantiis attentis, ut habetur C. 14.32 q. 5. Tum ex exitu rei; quia præterquamquod verbum, vel signum indifferens specificatur à fine, quem contrahit, vulgare est quod exitus acta probant, ut patet L. quidem ff. de reb. dub. Accedit proverbium illud, *amor, et tussis celari non possunt.*

5. Adverto in fine, quod curet Confessarius in his omnibus se caute portare; alias, cum peccatum carnis sit valde lubricum, et indeteriorem partem interpretandum, ex cap. perniciosum 18. q. 2. et ex cap. Clericus dist. 81. facile denunciabitur, et punietur. Etsi Confessionalia non sunt decenter disposita, vel sunt partim disrupta, ut satis frequenter contingit in parvis populis, et in Capellis foraneis, instet pro eorum compositione, antequam Confessiones fœminarum excipiat in eis; ne forte, præbente occasione incuria loci, brachium fœminæ tangat, vel manum inadvertenter premat aut quid simile ei contingat. Cum enim Mulieres facillime sint ad iudicandum, quod quodcumque signum, quantumvis indifferens, vel fortuito, dirigatur ad alliciendum eas ad turpia, non semel contigit, ut ex fortuitis, in quibus nec minima potest malitia præsumi. putarent se esse à Confessariis sollicitatas, sumendo inde motivum ad semel, et iterum interrogandum alios Confessarios, an tenerentur ad denunciationem faciendam? Quod consulo experientia didici, et scio, quod alii id ipsum experti sunt.

PROPONUNTUR, ET RESOLVUNTUR

aliqui casus pertinentes ad hanc disputationem.

CASUS I.

Cum Fabia confiteretur cum Mevio, dixit ei Mevius aliqua verba, eique fecit aliqua signa, quibus in dubium incidit, an sollicitaret eam. Casum consulit viro docto, qui omnia non semel accurate perpendens. omnibusque parasangis examinatis, etiam manet dubius an sollicitaverit, vel non sollicitaverit eam? Est ne Mevius denunciandus?

1. Casus hic difficultatem tangit, quæ paucis lineis decidi non potest. Quapropter, respondent I. Salmaticenses, quod quando sollicitatio est certa et dubitatur, an Confessarius illam commiserit, tunc datur obligatio denunciandi. Sed hæc sententia quam docent. punct. 4. num. 93. melius percipietur ex dicendis.

2. Respondent 2. A Corro pag. 139, à num. 14, et Prado tom. I, cap. 10, quæst. 3, num 6, quod si Confessarius est malæ famæ, et rebus inhonestis deditus, denunciandus est in casu sollicitationis dubiæ: Non vero si est clari nominis, et opinionis.

3. Resp. 3. Trullench lib. 1, C. 3, dub. 18, n. 44. Diana part 4, tract. 5. resol. 25, et Delbene part. 2. dub. 237, sect. 3, num 15, absolute affirmando, quod sollicitatio dubia denuncianda est. Sed his non obstantibus.

4. Resp. 4. Valde probabile esse, si non est probabilius, quod stan-

do in terminis rigorosi dubii, nimirum, quando non sunt validiores rationes pro credenda sollicitatione, quam non credenda, non est obligatio denunciandi Confessarium. Sic Bordonus in Manuali sect. 25, num. 108, quem sequitur Roncaglia de Sacramento Pœnitentiæ tract. 19, quæst. 8, quæsit. 4. Et sic sentiunt Salmaticenses de præcept. Decalog. tract. 21, cap. 4, n. 94 Gaspar à Sancto Nicolao dub. 23, et apud ipsum Gibaldus, et alii satis communiter.

5. Ratio est: Tum 1. Quia jura universaliter volunt, dubia in meliorem partem esse interpretanda; c. 2, de reg. jur. in 6. Tum 2. Quod in dubio de nullo delicto præsumatur, L. 15, ff. pro socio. Tum 3. Quod in dubii benigniorem interpretacionem sequi, non minus sit justum, quam tutum. L. proxime, ff. de his, quæ in rest. Tum 4. Quod dubia ita benigne interpretentur, ut benignior interpretatio preferatur. L. semper 56, ff. de reg. jur. Tum 5. Quod dum jura partium sunt obscura, potius faveatur reo, quam actori. C. 2, stote misericordes de reg. jur. Tum 6. Quod quando dictum est obscurum, vel factum est ambiguum, tunc accipiendus sit sensus, qui delictum excludit. L. si quis intentione ff. de judic. Tum 7. Quod in ambigua voce accipienda sit significatio, quæ vitio caret. L. in ambiguis ff. eodem. Tum 8. Quod dictum obscurum, habeatur pro non dicto, ut testatur Glossa cap. si testes, § in testibus, verbo simpliciter. Tum 9. Quod verba non sunt accipienda captiose contra proferentem. L. Proculus ff. de usufruct. Et denique probari potest ex eo, quod delictum dubium non debet haberi, ut delictum, ut probat Sanchez apud citatos Salmaticenses, qui concludunt quod Edicta Sanctæ Inquisitionis non præcipiunt delicta dubia denunciare.

6. Addo autem ex Roncaglia, hæc non habere locum, quando sunt vehementia indicia suadentia sollicitationem; quia quamvis verba dubia, in causis fidei, in sensu Catholico sint interpretanda, ut docet Menochius L. 2, consult. 82, num. 10, et Reminal, L. 4, cons. 686, num. 6, interpretari debent in sensu hæretico, dum occurrunt vehementia indicia per ea fuisse hæresim explicatam, et sic etiam docet Peña in Direct. Coment. 3, X, verumtamen.

7. Adduco in fine sequentia verba ex Bordonus, tom. I, cap. 23, num. 59. Mulieres, cautæ sint, in denunciandis Confessariis, quando eorum verba possunt trahi in bonum sensum: Consulat viros doctos, et timorata conscientiæ, ne sine causa infament Confessarios, et in dubio abstineant.

CASUS II.

Cum Onufrius exciperet Confessionem Segismundæ, laudavit eam de pulchritudine. Quo facto incidit Segismunda in scrupulum, an teneatur denunciare illum? Quod quæritur est: Quid Segismundæ consulendum sit?

1. Ut certa ab incertis separemus, notandum est, nullo modo denunciandum esse Confessarium, qui sermone dulci, ac suavi curat, ut pœnitens pusillanimis, et maximis culpis implicatus, adaperiat secreta cordis et occulta conscientiæ suæ. Verba enim suavia, non aliena, sed propria sunt Ministri Domini, modo suavitas sit honesta, pura, seria, et sancta,

nt post Taboada § 2, num. 18, advertit Gaspar à Sancto Nicolao dub. 10, num. 97. Ratio est in promptu, quia in similibus verbis nullus animus libidinosus Confessarii exterius manifestatur.

2. Resp. nunc 1. Quod juxta Bonacinam, Barbosa, Trullench, Diam, et alios cum Bordonio in Manual. sect. 25. num. 75. Onofrius denunciandus est in casu. Ratio est, quia talibus verbis Mulieres facile ad libidinem provocantur.

3. Resp. 2. Quod juxta Thomam Hurtado, Fagundez, Taboada, et Delbene cum aliis, Onofrius non est denunciandus. Ratio est, quia fœminam de pulchritudine laudare, non est ex se peccatum mortale, alias talis laudatio nunquam liceret. Immo dicit Delbene dub. 237, sect. 3, num. 26, quod talis laus, neque de se est actus inhonestus, nec directus ad inhonestum. Idemque docent Sousa, Freytas, Portel, et alii.

4. Resp. 2. Cum distinctione, et dico, quod si apparet finis honestus talis laudis tunc non est denunciandus. Attamen si talis finis non apparet, tunc denunciandus est. Sic sentiunt aliqui ex Salmaticensibus, qui credunt, quod hac distinctione, Authores utriusque opinionis, in unum coincidunt. Hinc resolvit Bordonus, tom. I, cap. 23, num. 54, quod Confessarius, qui fœminæ conquærenti de adulterio Mariti, dixisset: *Tibi facit injuriam, cum juvenis sis, et valde pulchra*; non esset denunciandus. Verum qui dixisset Mulieri: *Ita pulchra es, ut te in uxorem acciperem, si non essem voto ligatus*; denunciandus esset: Nam in hoc casu nullus apparet finis honestus laudandi, et talia verba callide alliciunt, et incitant ad venerem. Videatur Gaspar à Sancto Nicolao dub 11, per totum, qui num. 10, addit, quod cum quædam fœmina denunciasset quemdam Confessarium, Inquisitor interrogavit eam. *quibus verbis, et modis fuisti ab eo sollicitata?* Et cum illa respondisset, quod Confessarius eam vocavit pulchram, tunc Inquisitor replicavit faceret: *A Confessario fuisti decepta, nec in posterum pulchram te reputare debes, et quod sic irrita, dimissa est.* Casum hunc, vel similem referunt Pintre, et Joann. à Sanct. Trinit. sect. 2, dub. 9, n. 2, ex Freytas in addit ad Acuña q 7, n. 45.

CASUS III.

Cum Petronila confiteretur cum Servio, viro loquaci, et scurrilitatibus dedito, se accusavit, quod frequenter patiebatur vehementes tentationes peccandi cum eo. Servius enim, qui ultra dicta, his rebus erat valde tradditus, in continenti, et absque aliqua consideratione, protulit verbum ex se ad præfata inductivum: Hispane: *Cumplirlas*. Continuavit fœmina suam Confessionem, qua peracta, recessit; quim nec tunc, nec postea Confessarius habuisset alium sermonem cum illa: Quæ non solum, ut ipsa testata fuit, non fuit provocata per verbum: *Cumplirlas*: Sed ex tunc, prorsus libera mansit à tentationibus relatis. Nihilominus quærit Petronila, si tenetur ad denunciandum Servium.

1. Casum hunc proponit Joann. à Sanctissima Trinitate, sect. 3, dub. 9, num. 4, et respondet, quod consulti de hac re viri docti, judicaverunt, talem Confessarium non esse denunciandum. Quia licet verbum, *cumplirlas*, ab ipso prolatum, videatur ex sua significatione, inductivum libidinis, et luxuriosæ executionis, tamen ex circumstantiis adjunctis cons-

titit, Confessarium id non intendisse. Ex abrupto etenim, ac inconsiderate, et quasi impulsus ab asuetudine ad facetias, et scurrilitates, verbum illud protulit, atque eructavit. Non ergo censendus est reus, qui ex abrupto, inconsiderate, et quasi motu primo delinquit contra legem: Neque pœna legis puniri debet, qui à culpa, sub ea ratione malitiæ, quæ à lege prohibetur, liber est, ut constat cap. sine culpa de reg. jur. in 6, estque communis Juris peritorum Sententia.

2. Sed Gaspar à Sancto Nicolao. dub. 10, num. 98, ait: Quod non potest approbare banc resolutionem, prout jacet, et concludit, quod suo videri, prædictus Confessarius debuisset subire acerrimam reprehensionem arbitrio Dominorum Inquisitorum, vel Prælatorum suorum, et illum obligare, ut ab audiendis Confessionibus abstineret, ut sic periculum vitaret loquendi talia, in Confessione. Tum, quia qui amat periculum, peribit in illo; et qui tetigerit picem, inquinabitur ad ea. Tum, quia Confessarius asuetus facetiis, et scurrilitatibus, indignus est tali, et tam Sancto Ministerio.

3. At, licet hæc docte, et caute ad intentum dicta sint, adhuc manemus in dubio, utrum in casu exposito, Sirvius absolute denunciandus sit Dominis Inquisitoribus? Quapropter judico, si non multum fallor, quod si certo constaret tale verbum prolatum fuisse ab eo inconsiderate, inadvertenter, et ex abrupto, tunc non deficere Theologos, qui ipsum à denunciatione liberent. Tum, quia notum est illud principium, quod res, quæ culpa caret, in damnum vocari non convenit, ex cap. cognoscentes, D. Constitut. Et inspecta facie casus, nulla apparet in Sirvio culpa, saltem formalis. Tum, ex illis verbis Constitut. Benedictinæ, *aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus, ausu temerario habuerint*. Quod autem inconsiderate, inadvertenter, et ex abrupto dictum est, ausu temerario non videtur prolatum. Accedit, quod prædicator, qui ex abrupto eructavit hæresim, non est denunciandus ut hæreticus, ut communiter docent Authores.

4. Dissimilis huic est ille casus, quem adducit Sousa tract. 1. cap. 18. num. 14. scilicet. quando fœmina in Confessione animam libidinosum, sive circa Confessarium, sive quemcumque alium manifestat, et Confessarius dicit ei: *de hoc post Confessionem erit nobis sermo*; et Confessione terminata, eam ad libidinem allicit. In hoc casu, inquit prædictus Author, puniendus est Confessarius, ut verus solicitator: Nam dependentia, quam actio solicitandi habet à Confessione, seu à rebus in Confessione actis, facit quod sollicitatio, Confessione non videatur extranea.

5. Noster autem Bordonus, in Manual. sect. 25. num. 70. et alii judicant, quod talis Confessarius non est reus sollicitationis, eo quod talia verba ex se sint indifferentia, et ambigua; immo, si res bene perpenditur, videtur per illa verba aliquomodo sollicitationem suspendi: Vel quod potius sint detestatio sollicitationis, quam sollicitatio; quæ deinde, ex nova diabolica tentatione evenire potest: Quæ resolutio procedit in casu, quo attentis circumstantiis, verba non sint respectu fœminæ determinata ad pravum finem Confessarii, seu satis expressiva ejus malæ voluntatis.

6. Joannes vero à Trinitate viam mediam videtur eligere, et judicat, quod in tali casu interveniat vera sollicitatio comprehensa in Constitut.

si Confessarius foemina ad libidinem allicit immediate post terminatam Confessionem, aut si sollicitatio parum à Confessione distat. Videatur, si placet in dub. 9. supra citato circa finem: Ubi etiam asserit, quod si Confessarius post peractam Confessionem, foemina non sollicitat, minime censendus est sollicitator per illa verba: *De hoc post Confessionem erit nobis sermo.* Ratio est, quia praedicta verba sunt ex se ambigua, et accipi possunt in bonam partem. Poterat enim Confessarius, Confessione finita, agere, vel tractare cum foemina, qualiter ab ipsa repellendus esset, vel mortificandus ille animus libidinosus, vel ille actus suggestivus. Quare cum verba ambigua sint, et sensus eorum sit anceps, et dubius, Confessarius ea proferens, non est praesumendus sollicitator.

7. Nota autem in fine; quod si in casu exposito Confessarius responderet per verba conditionata, hoc, vel simili modo *Si locus permitteret, et Sacramento injuria non inferretur, tibi unum meum explicarem.* Tunc quidquid alii dicant, esset verus sollicitator in Confessione, ut post Escobar, et Hurtado, docent Salmanticenses. Ratio est quia talia verba satis provocativa sunt ad venerea, et per illa animus libidinosus Confessarii sufficienter manifestatur. Alii volunt, quod ut in hoc casu interveniat sollicitatio, Confessarius deberet dicere: *Animum meum turpem,*

CASUS IV.

Cum Constantinus exciperet Confessiones in Ecclesia accessit ad ejus Confessionale Juliana, ipsius amasia: Et sive hoc contingeret in Confessione, sive simulando Confessionem, ob alicui, quae ei narravit vel ipse ex alio fonte sciebat, eam semel, et iterum objurgavit, et de zelotipia arguit. Est ne denunciandus Constantinus?

1. Et si plura conglomarent Authores, pro resolutione hujus, vel similis casus, respondeo breviter quod si objurgatio Confessarii revera manifestat zelotipiam, sine dubio denunciandus est. Automo, quod omnes debent id affirmare nam in tali casu verba objurgantia incitativa sunt ad venerem, et ad amorem turpem continuandum, ut recte notat Joannes Sancius in select. disp. 11, num. 32.

2. Si autem objurgatio nullam zelotipiam manifestaret, et alias esset licita, et honesta tunc denunciandus non est, inquit Taboada § 2, n. 20, quia tunc Confessarius suo muneri debite, ac licite satisfacit, et zelo zelat pro Domino.

3. Idem videtur dicendum, casu quo objurgatio Confessarii foret, eo praecise, quia alter cum quo foemina turpem communicationem habet est rixosus, mendax, vel malae famae, et imminent scandala, gravia incommoda, aut aliud quid simile. Si enim in his nullum verbum allicitivum, directe, aut indirecte profert, aliena videntur à sollicitatione. Tum, quia praedicta objurgatio ex se ad venerem, non tendit. Tum, quia Confessarius movetur ad illam, ob motivum honestum, conveniens, et licitum.

4. Multo minus denunciandus esset Confessarius, qui procuraret amicitiam foeminae, non manifestando se finem inhonestum habere in tali amicitia, etiamsi diceret ei, velle in suam domum adire. Haec enim, absolute sumpta, licita, et honesta sunt, ut observat Gaspar à Sancto Nicoo-

lao dub. 9 num. 69. citans Samsam. Sed ego addo, quod licet hæc licita, et honesta sint, tamen periculosa sunt in Confessione, consequenterque, maxime cavenda á Confessariis.

CASUS. V.

Romualda nobilis, et reputata ut honesta, post inceptam Confessionem cum Julio, eum ad turpia provocavit, ob quam nefariam audaciam, acriter fuit ab ipso reprehensa. Sed ipsa de reprehensione non curans, iterum illum turpiter allexit, dicens ei. quod sola, et sine comite in domo manet, et quod eum in ea sperat, ut dormiat cum illa; et concludit interrogando: Vis, vel non vis? Sed ecce! Intravit Diabolus in cor Julii, et respondit ei: Volo: Statim recessit femina, quin Sacerdos dixisset ei aliud verbum, quod neque expresse, nec interpretative aliquid turpe redoleret. Quæritur: An Romualda teneatur Julium denunciare, sive rem cum ea habuisset, sive non habuisset?

1. Credo, quod pro resolutione hujus casus, longo calamo oportet uti; ideoque notandum est 1. dubium hoc non procedere de sollicitatione mutua, quoniam definitum est jam á Sanctissimo Benedicto XIV. *Denunciandum esse Confessarium, etiamsi sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit.*

2. Notandum est 2, neque hic præcisse quæri An denunciandus sit Confessarius sollicitatus, à pœnitente, si consentiat? Scio quod Thomas Hurtado, Joannes Sancius, Homobonus, Bonagina, Lezana, Acuña, Portel, Hieronymus Rodriguez, et Grasfis, absolute affirmant, Confessarium consentientem sollicitationi, non esse denunciandum, teste Tafoada § 7, num 95, ubi dicit, quod istam opinionem probabilem, et tutam censent Diana, et Peytinis apud Nuño; id ipsum docet Donatus, et expressius Pellizarius tract. 8, cap. 6, num. 24 et 29. Hanc sententiam ut probabilem quoque docuerunt Delbene dub. 237. sect. 7. Bordonus in Manual, sect. 25, num. 169, et fusius tom. I, cap. 23, à num. 72, et pro illa stant Sanctarellus, Bossius, et alii plures. Quorum omnium, ratio mihi robustior est in promptu, quia confessarius sollicitatus, et consentiens, non allicit, nec provocat, sed est allectus, et provocatus.

3. Video tamen, his non obstantibus, quod sententia affirmans talem Confessarium denunciandum esse, fere ab omnibus modernis, quos viderim, docetur tan absolute, ut de probabilitate contrariæ opinionis, vel dubitent, vel parum curent, ut præter Gasparem à Sancto Nicolao, et alios, videri potest apud Hebas de Pœnit. tract. 5, cap. 67, qui hanc opinionem vocat nunc temporis communiorem. cum Trimarchio, Escobar, Corro, Nuño, et Diana; sicut, et apud Salmaticenses cap. 4, punct. 3, num. 40, asserentes, quod in terminis Constitutionis Gregorianæ hæc opinio est ut verior habenda, cum Confessarius consentiens habeat sermones, vel tractatus inhonestos cum pœnitente. Nihilominus, plures ex Authoribus, supra citatis pro parte contraria, post Bullam Gregorii XV. scripserunt, et prædictam clausulam intelligunt de illicitis, et inhonestis sermonibus, vel tractatibus, quorum Confessarius est Author, ut videri potest apud Bordonum; et ex modernis id ipsum docet Giribaldus de Sacram. Pœnit. cap. 19, dub. 3.

4. Carena part. 2, tit. 6, agit de hoc dubio, et aliquantulum se incli-

nat in opinionem affirmantem Confessarium sollicitatum, et consentientem, denunciandum non esse, quatenus in fine addit, quod hæc difficultas est admodum gravis, et quod pro ejus decisionem, conveniens esset consulere Supremum Senatum. D. Franciscus Verde in Anacephaleos opin. prohibet. tract. 9, § 13, à num. 336, et cum ipso Torrecilla in Enciclopedia, tom II, verbo sollicitatio, testantur, quod consulta fuit jam super hoc dubium S. Congregatio S. Officii ab Archiepiscopo Mediolanensi, interrogando: An pœnitens cogendus sit ad denunciandum Confessarium à se sollicitatum, et sibi consentientem? Responsum autem fuit Feria 4, die 22. Augusti 1668. his verbis: *Sacra Congregatio dixit non esse cogendum, sed remittendum ejus arbitrio, juxta decretum sub die 25 Januarii 1625.* Vide Append. 2, in fin. num. 12.

5. Hinc displicet mihi, Valentinus à Matre Dei, qui opinionem liberantem pœnitentem sollicitantem Confessarium, ab onere denunciandi eum, casu quo sibi consentiat, improbabilem vocat. Minus mihi placet Bezerra asserens, et non probans in explicatione Benedictinæ § 2, num. 243, quod hæc opinio per dictam Constitutionem damnata est. Vide infra disp. 3, casu 5, num. 3. et 5. Hoc ni fallor, examine eget loquendo de Confessario mere consentiente sollicitationi pœnitentis, quin mutua sollicitatio interveniat, sive absque eo, quod Confessarius etiam pœnitentem sollicitet, neque ad majus, neque ad minus peccatum.

6. Hebas, citato cap. 67, testatur, quod praxis Sanctæ Inquisitionis Hispaniæ est, Confessarios consentientes, si à pœnitentibus sollicitantur, punire. Verum, cum hic non agamus de praxi, sed solum de probabilitate opinionis, etsi talis praxis laudabilis sit, non propterea probabilitas contrariæ sententiæ destruitur: Quoniam probabilitas opinionum pro foro conscientiæ, non fundatur in praxi Tribunalium, sed oritur ex jure; et quando jus non est certum in contrarium, probabilitas non inficitur, ut etiam amplius constabit.

7. Non ignoro, quod Gaspar à Sancto Nicolao in Synopsi dub. 6 ubi quærit, an sit denunciandus Confessarius, qui prætextu Confessionis vocatus à fœmina se infirmam simulante, et ab ea sollicitatus, ei consentit metu infamiæ, eo quod illa superaddat, se exclamaturam vim sibi ab illo inferri, nisi consentiat; asserit num. 52 citans Cardin. Cozza pag. 55 quod hic Confessarius denunciandus est, et quod ita decisum fuit à Supremo Tribunali die 11, Februarii ann. 1661, qua decisione attenda, contraria opinio non est probabilis. Sed cum responsio Sacræ Congregationis supra relata sit posterior, scilicet, ann. 1668, si credendum est citatis Verde, et Torrecilla, opinio talem Confessarium liberans, non est improbabilis in vi dictæ decisionis.

8. Hinc locum videntur habere fundamenta, quibus fundantur Asserentes ejus, scilicet; quia cum in hoc casu, nullum conficiatur Sacramentum, nec datur abusus Sacramenti, nec Sacramento fit injuria. Tum, quod metus gravis, et cadens in virum constantem excusat à denunciatione: Quia viro probo gravior est honoris jactura, quam ipsa mors. Nihilominus ego majorem difficultatem recognosco in hoc casu, quam in casu mere, et præcisè consentientis; quia hic Confessarius simulatione Confessionis libidinem explet. Neque iste est mere, et præcisè consentiens, sed est fornicator sub Confessionis velamine; et omnibus notum est, quod aliud est consensus nude sumptus, aliud vero opus. Hinc San-

chez in selectis disp. 11. num. 30, male citatus pro parte contraria à relato Caspare, dicit se mirari; quod Bonacina disp. 6. punct. 3. num. 17, et Sousa, qui post Bullam Gregorianam scripserunt, sequuti sint Acuña, et Graffium, qui judicarunt hunc Confessarium denunciandum non esse. Et stante Benedictina, difficile, judico talem turpem executionem, sine sollicitatione mutua. Quare me in presenti dubio Doctioribus subiuciendo, et reverenti animo venerando quodcumque Decretum, seu legem Superiorum Præsulum, quæ me possit latere; quia tamen principalis difficultas casus præsentis, ob circumstantias, fit longe distincta, ideo.

9. Notandum est 3. quod si Romualda in nostro casu vult omne jus suum renuciare, et denunciare Julium, tunc nulla difficultas offerri se potest, ut de se patet. Difficultas autem in hoc maxime consistit: Quid ei consulendum, vel jubendum sit, ipsa interrogante, an teneatur denunciare Julium, et alias serio afferente, quod nullo modo vult minimam famæ suæ pati jacturam? Et in hoc sensu.

10 Respondendum mihi videtur, quod Romualda, non tenetur denunciare, adhuc præscindendo ab his, quæ dicta manent in nota 2. Ratio est, quia ut liquet ex facie casus, hæc Mulier non potest manifestare delictum Confessarii, quin etiam manifestet propriam turpitudinem, infamiam, et crimen; atqui ipsa, alias nobilis, et honorata, ad hoc non tenetur: Ergo neque ad denunciandum. Probatur maj. Confessarius solummodo dixit, *volo*, quod verbum cum indifferens sit de se ad bonum, et malum, in casu nequit ut malum, et criminiosum haberi, nisi referatur ad impudicam sollicitationem, qua Mulier Confessarium allexit, et provocavit.

11. Min. autem, videlicet: quod talis fœmina non teneatur propriam turpitudinem aperire, et se infamare, probatur ex Sententia Jurisperitorum satis communi, asserente, quod testis non potest interrogari à Judice, neque interrogatus tenetur respondere, de illis, quæ detegunt ipsius delictum: De quo videri potest Reiffenstuel, lib. 2. Decretal. tit. 20. §. 1. à num. 22. Ergo multo minus tenetur ad illud sponte aperire. Unde arg. C. quis alicuando §. His autoritatibus, de Pœnit, dist. 1. dicitur: *Non tibi dico, ut te prodas in publicum, neque ut te apud alios accuses.* Et Can. nolo 10. q. 1. *Qui negligit famam suam crudelis est.*

12. Et rohoratur: Nam fœmina non tenetur denunciare, quoties ex denunciatione timet prudenter infamiam sibi sequendam, ut præter alios docet Illustrissimus Acuña, quæst. 19. num. 9. et ibi ejus additionator Freytas num. 17. sicut, et Bordonus in Manual. num. 176. Atqui in casu posito, Romualda infamaret se, sollicitationem suam impudicam revelando: Ergo non tenetur ad hoc.

13. Scio aliquos judicare, quod in causis fidei tenetur testis propriam turpitudinem revelare. Sed Carena part. 3. tit. 7. §. 11. num. 74, dicit, quod cum hac opinione transit fidei favore, sed cum magna trepidatione conscientiæ; quia ei repugnant omnia principia juris naturalis, et civilis, secundum quæ, nemo cogendus est propriam turpitudinem manifestare: Et contra eam militare Decretum Sacræ Congregationis Sancti Officii de Urbe, in quo præcipitur, quod Mulier non interrogetur super suo consensu, licet Confessario sollicitanti consenserit. Ergo minori ti-

tulo poterit cogi in casu controverso, ad revelandam suam lascivam provocationem, ut malitia verbi, *volo*, à Confessario prolata, dignosci valeat. Videatur etiam Taboada §. 10. á num. 161.

14. Etsi replicas cum Bonacina, p. 3. num. 11. et Escobar part. 2. q. 5. §. 1. num. 30. Quod bonum Religionis, et Sacramenti Pœnitentiæ, præponderat damno, et incommodo, quod timet pœnitens; et quod denunciatio sit secreto, ita quod numquam manifestetur persona denunciatus, propterquod intimatur abjuranti Bulla, *si de protegendis*: Ad hoc resp. citat. Bordonus num. 177. quod hoc argumentum facit pro casu hæresis formalis, non vero pro casu sollicitationis. Et hoc ideo; quia hæresis semper serpit: Non vero delicta suspicionem de hæresi inferentia; sicque dispositio loquens de hæreticis, non comprehendit suspectos de hæresi, ut ipse probat in eodem Manual. sect. 18. num. 47.

15. Ex dictis manet resoluta illa quæstio: An denunciandus sit Confessarius sollicitatus à pœnitente, si tacet? Etsi enim non desint, qui asserant, quod denunciari debet, nisi ob verecundiam, vel pusillanimitatem taceat, eo quod qui tacet consentire videtur; mihi probabilius videtur oppositum. Tum, quia qui tacet, nec fatetur, nec negare videtur, ex cap. 44. de Reg. jur. in 6. Tum, quia non est novum apud Juristas, quod in odiosis, et pærjudicialibus, taciturnitas habeatur pro disensu. Tum, quia licet demus, quod tacens, consentiat; tamen non est adeo indubitatum, quod mere consentiens debeat denunciari, modo ex parte sua, nec directe, nec indirecte pœnitentem alliciat.

CASUS VI.

Crescencia sollicitata in Confessione, vel immediate ante, vel post Confessionem, aut alio modo ex relatis in Bullis, Confessario sollicitanti consensit, et cum eo turpiter egit. Hinc cum consensus suus magna confusione ipsam afficiat, quærit: An teneatur illum denunciare?

1. Resp. affirmative, et sententia opposita nunc damnata est à SS. Benedicto XIV, in illis verbis Constitut. *Sacramentum Pœnitentiæ: Sive sollicitationi pœnitens consenserit; sive consensum minime præstiterit*. Quare, etsi semel, et iterum allegaret illud principium: Nemo tenetur se ipsum prodere; in quo præcipue fundatur opinio proscripta, nequit Confessarius eam absolvere, si non denunciatur; quod jam ante Constitutionem Benedictinam, per Edicta Sanctæ Inquisitionis, provisum erat.

2. Consulendum tamen est ei, ut consensum suum non aperiat, seu quod manifestet sollicitationem Confessarii, proprium consensum reticendo. Immo Consultum erit ipsam certiorare, quod Domini Inquisitores, de suo consensu non curabunt, neque ipsam, neque Confessarium, de hoc interrogabunt: Et quod licet à Confessario reveletur, non scribetur in Processu: Quoniam sic declaratum fuit à Sacra Congregatione Sancti Officii de Urbe coram SS. Urbano VIII, die 27 Septembris ann. 1624. Uno verbo: Dicendum est ei, quod fama sua nequaquam peribit, cum honori ejus sufficienter provisum sit consequenterque, privatam esse ut absolvi possit, si non denunciatur Confessarium, cujus sollicitationi consensit.

3. Dices: Monita Crescencia de his omnibus adhuc magnam difficul-

tatem objicit ad denunciandum, et denunciare renuit. Quid ergo faciet Confessarius? Responsum præbent sequentia verba Sacrae Congregationis relatæ: “Y quando el penitente todavía persistiere en la misma renitencia, N. S. se contenta, que del Obispo, ó del Inquisidor, se dè autoridad al Confesor de recibir por escrito, y con juramento, la denuncia. Y si á mas de las cosas dichas ocurriere otro caso grave, para el qual no se pueda persuadir al penitente, que denuncie, quiere su Santidad, que se escriba aquí, y se espere la respuesta, y en tanto se sobresea en la absolucion.” Loquitur hoc Decretum in casu, quo pœnitens consensit Confessario solicitanti, et potest legi integre apud Torrecilla in Enciclopedia sup. citat. & num. 25, et apud alios, quos ipse citat.

CASUS VII.

Cum Lucinda confiteretur cum Ambrosio, accessit ad eam Vespesianus Confessarius, et tactus turpes habuit cum ea; vel alio modo eam ad turpia provocavit. Manet obligata ad denunciandum illum?

1. Resp. negative; quia in tali casu Vespesianus non solicitavit Lucindam, ut Minister Sacramenti Pœnitentiæ; Et Constitutiones loquuntur de Confessario solicitante, ut Ministro. Idem dicendum esset, casu quo Vespesianus, vel fortuito, vel ex industria, audisset peccata turpia, quæ Lucinda retulit Ambrosio, et postea solicitaret eam. Ratio est, quia in dicto eventu, de materiali se habet, quod Vespesianus sit Confessarius, ut post Potestas, docet Gonzalez Matthæo de Pœnit. § 22, num. 311.

2. Nec dicas: Vespesianus in casu est Sacerdos Confessarius solicitans in Confessione; Ergo est denunciandus. Resp. neg. conseq. ex qua ratione distingui potest antecedens: Nam licet sit materialiter Confessarius, non tamen est talis formaliter, nec Minister Sacramenti, ac proinde reputandus est ac si esset Laicus.

CASUS VIII.

Apollonius ad Synodum pergit, ut sibi conferatur Curatus. Examinatores vero, ut instructi de ejus sufficientia reddantur, interrogant eum primo: An sit denunciandus Confessarius, qui penitentem oppressum per somnium, artem, vel maleficium, turpiter in Confessione cognovit? 2. An sit denunciandus Confessarius ab illo, qui audit, vel vidit eum penitentem solicitare? 3. An donum in Confessione tribuere penitenti sit sollicitatio denuncianda?

1. Resp. 1, Joan. à Trinit. dub. 8, num 2, talem Confessarium non esse denunciandum, modo fœmina copulam sentire non valeat; quam sententiam, præter Sanctium, Trullench, et alios, tenet Delbene sect, 13, petit. 11, estque fundamentum: Quia in tali casu pœnitens est incapax tentationis, ac provocationis, non minus ac si esset mortuus, vel lapideus, consequenterque Confessarius non est solicitator. sed fornicator. Unde, licet abutatur Sacramento fornicando, non abutitur solicitando.

Et licet lædat pœnitentem in genere naturæ, non tamen lædit in genere moris, seu in anima. Id ipsum docet Vidua per plura tom. II Parit. 65, fol. 289.

2. Sed verius respondent Salmaticenses punct. 3, § 3, n. 37, hunc Confessarium esse denunciandum. Ratio autem hujus opinionis, quæ est communior, est in promptu: Quia hic Confessarius opere sollicitat, et tractatus inhonestos habet cum pœnitente, et temere ac fatue injuriam Sacramento infert. Hinc multo magis denunciandus esset Confessarius, qui pœnitentem maleficio provocaret, sive hoc consisteret in certis verbis, sive signis, sive pulveribus, ad accendendum in eo ardorem libidinis. In quo casu, cum hic pœnitens sit capax provocationis, id ipsum affirmat Joann. à Trinitate dub. 10, num. 3.

3. Ad 2, resp. Bordonus, quod si mulier, quæ confitetur, surdastra sit, et sollicitationem non intellexit, tunc non recte dici potest sollicitata, cum non habeat cognitionem verborum. Quare in casu, nec datur proprie sollicitatio, neque obligatio denunciandi. Sed Potestas cap. 10, quæst. 1, tenet ut verius denunciandum esse, et sic videtur colligi ex responsione præcedentis dubii.

4. Ad 3, affirmat Trimarchus apud Delbene dub. 237, sect. 3, pet. 2, esse sollicitationem, maxime, si pœnitens non est pauper, quia dona magis alliciunt, quam verba. Negat Bordonus in Manuali sect. 25, num. 91, quia dona ex sua natura non ordinantur ad venerea: Quare si postquam Confessarius dedit pignus pœnitenti, domi, vel alibi illum non sollicitat, non est denunciandus. Delbene viam mediam eligit, asserens quod Confessarius denunciandus est, si donum est magni valoris; nam tunc collatio doni est palliata, et amphibologica sollicitatio; et sic sentit Diana apud citatum Bordonum, qui nihilominus asserit, quod persistit in suo dicto.

5. Verum, quia ad fœminam alliciendam turpiter, sufficit ramusculus florum, in his semper attendendum est ad intentionem, et finem Confessarii. Etsi apparet, quod nullum finem turpem habuit, nec intentionem pravam, non videtur denunciandus; et multo minus si donum est religiosum, et spirituale, atque ex se, et ex intentione dantis, ordinatum est ad devotionis aumentum. Videatur, si placet Hebas de Pœnit. cap. 66, ubi ut probabile docet, quod collatio doni, etiam non parvi, non constituit Confessarium reum denunciationis, etsi postea domi, vel alibi sollicitet, modo non dicat, quod donum tribuit propter hunc finem: Quia potuit donum ex liberalitate primo conferre, et postea sollicitare ex nova intentione.

CASUS. IX.

Post Apolonium sequitur in Synodo Homobonus, et interrogatus fuit primo: An Confessarius petens pecuniam à pœnitentibus, pro vietu suæ amassiæ sit denunciandus? 2. An Consulere homicidium mulieri conjugatæ, sui proprii mariti, sollicitationem arguat? 3. An denunciandus sit Confessarius docens conjugatam actus turpes, cum proprio marito exercendos.

1. Resp. ad 1. quod si Confessarius manifestaret pœnitenti finem turpem petendi pecuniam, sive hic esset ad conservandam amassiæ, si-

ve ad aliam foeminam solicitandam, tunc denunciandus esset; nam talis tractatus revera est inhonestus, et turpis: Sicut etiam esset, si peteret domum poenitentis, ad tractandum in ea turpiter cum alia persona, et hoc poenitenti manifestaret. Constat ex illis verbis: *Ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis, quomodolibet perpetranda.*

2. Casu autem, quo Confessarius nullum finem turpem poenitenti manifestaret, in petitione pecuniæ, non desunt, qui asserant adhuc denunciandum esse. Ratio hujus sententiæ est: Quia si confessarius peteret á poenitente, ut persuaderet aliquam foeminam ad hoc, ut turpia exerceret cum illo, denunciandus esset; atqui foemina fortius persuasa manebit per pecuniam, quam per verba: Ergo denunciandus est, si petit pecuniam.

3. Oppositum vero docet Hebas de Poenit. cap. 71. post Hurtadum, et Sousam. Ratio est: Quia hic Confessarius ad nihil inhonestum, ex se sollicitat, neque aliquid turpe tractat. Enim, solum sollicitat, et tractat, ut pecunia sibi donetur, et donatio pecuniæ servire potest, vel ad debitum solvendum, vel ad aliud opus bonum. Ita etiam Bordonus tom. 1. c. 23. num. 62. et in Manuali sect. 25 num. 116.

4. Ad 2. similiter est respondendum, esse sollicitationem, si Confessarius consulens mortem mariti, declaravit foeminæ, intendere majorem libertatem, ad tractandum de inhonestis cum illa: In quo sensu, amplector sententiam Trimarchi disp. 14. num. 12. Verum si Confessarius nihil mulieri declaravit, tunc negative respondet Bordonus tom. 1. cap. 23. num. 60. Ratio est, quia homicidium non est formaliter, neque virtualiter sollicitatio, cum nullum habeat respectum, vel connexionem cum illa. Et addit, quod hoc procedit sic, etiamsi postea mulier sui corporis copiam Confessario faciat.

5. Ad 3. resp. Gaspar á Sancto Nicolao dud. 4. num. 42. Ex Eminentissimo Cozza, quendam Confessarium, qui in Confessione Sacramentali docuerat mulieres modum se habendi cum suis maritis in copula matrimoniali, punitum fuisse jussu Alexandri VII. poena carceris per quinquennium, et declaratum inhabilem in perpetuum ad audiendas Confessiones. Quare praefatos modos turpes conjugatas docere, tractatus inhonesti sunt, et sic præter alios docet Taboada §. 2. num. 14.

6. Notandum est tamen, quod interrogare foeminas conjugatas, vel meretrices, de turpibus actionibus peccaminosis, quas exercuerunt cum marito, vel amassio, hoc non est turpes modos docere: Et multoties finis licitus, honestus, immo, et obligatorius apparet, ad has interrogationes faciendas, qui omnem suspensionem turpitudinis, relegat. Non enim semel accidit, quod mulier, alias vafra, tam verecunda, vel timida sit, in manifestatione suæ conscientiæ, ut neque substantia, neque species peccati, detegi possint per interrogationes generales, etsi ipsa neque circumstantias, quas aperire debet, ignoret. In hoc enim casu, præterquam quod nullum sit periculum docendi eam, quod nescit, potest cum maximo fundamento timeri, quod sua Confessio sit sibi confusio, quia diminuta, et sacrilega, ut sæpius experientia probavit. Quare interrogare foeminas in simili eventu magis clare, quam Confessarius solet, non erit curiositas, sed charitas, nec tractatus turpis, sed Ministerii adimpletio, modo interrogatio metas honestatis non excedat, et procuretur in omnibus religiosa cautela, et puritas Sacramento debita. Alias cum sexus foemi-

neus facilis sit ad infamandum, et artificiosus in nocendo, cui vult, ut inquit Divus Crisostomus in Hom. 60. Confessarius facilliter denunciabitur.

CASUS X.

Lucretius in examine pro Confessionibus audiendis, interrogatur primo: An poenitens deobligetur ab onere denunciandi, quando Confessarius sollicitavit eum per literas? 2. An saltem non teneatur denunciare, quando poenitens confitetur cum eodem Confessario? 3. Quid dicendum quando alter Confessarius, poenitenti obligationem denunciandi non imposuit, et postea poenitens confitetur cum Confessario qui eum sollicitavit? Denique, quid consulendum foeminae sollicitatae in articulo mortis constitutae, si Confessarius cognoscit obstinationem ejus ad non denunciandum?

1. Ad 1, respondere debet negative, quia sic definitum est à Sanctissimo Alexandro VII, qui sequentem propositionem damnavit: *Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit poenitenti chartam, postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitare in Confessione, ac proinde non est denunciandus.* Hodie autem etiam denunciari debet licet chartam tribuat poenitenti immediate ante, vel post Confessionem, vel occasione, aut pretextu Confessionis, vel in Confessionario, aut alio loco ad Confessionem depurato, aut electo, simulando Confessionem; ut constat ex Constitutione Sacramentum Poenitentiae. Ad 2, etiam negative respondere debet, quia sic etiam definitum est ab Alexandro VII, qui hanc quoque propositionem damnavit: *Modus evadendi obligationem denunciandi est, si sollicitatus confiteatur cum ipso sollicitante; hic potest illum absolvere absque obligatione denunciandi.*

2. Ad 3, respondere potest, quod si alter Confessarius, quia parum instructus in his materiis, non imposuit obligationem denunciandi foeminae sollicitatae, et alias haec est in bona fide suarum Confessionum, tunc etsi postea, confiteatur cum Confessario, qui illam sollicitavit, et iste cognoscat, quod eum non denunciavit, potest disimulare, eamque non monere, ut eum denunciaret. Tum, quia ut docet Hebas de Poenit. cap. 66, in fine citans Hurtadum, Lorcam, et Trimarchum, Summus Pontifex non jubet Confessario in hoc casu, ut foeminae onus denunciandi imponat, sed solum quod non liberet poenitentem sollicitatum à tali onere. Tum, quia si quando poenitens timet sibi damnum grave in honore, vel vita, non tenetur denunciare Confessarium, ut multi satis probabiliter docent; nec Confessarius tenebitur poenitentem monere, ut ipsum Confessarium denunciaret, quando damnum grave ipsi Confessario sequitur. Jus enim naturale fortius est quam positivum, de quo, praeter alios, videri potest Diana 1. p. tract. 4, resol. 6. Haec resolutio videtur mihi conformis Constitutionibus Gregorianae, et Benedictinae, in quibus loquendo Summi Pontifices de obligatione, quam imponunt Confessariis monendi poenitentes, ut denunciarent Sacerdotes sollicitantes, dicitur in Gregoriana: *Quos noverint fuisse ab aliis, ut supra sollicitatos.* Et in Benedictina: *Noverint jam ab alio sollicitatos.* Ergo non imponunt obligationem Confessario monendi poenitentem, ut denunciaret ipsum Confessarium.

3. Major autem difficultas erit, si postquam foemina redit ad Confes-

sarium solicitantem, interrogat eum, an teneatur denunciare illum? In quo casu, relinquendo aliis facultatem opinandi, mihi videtur quod sic: Non in vi juris positivi Pontificii, ut dixi supra: Sed in vi juris naturalis, ratione cujus tenetur poenitentem monere de sua obligatione, quando poenitens suam obligationem interrogat. Ratio est, quia alias Confessarius non adimpleret suum officium. Tum, quia relinquendo poenitentem in dubio, relinqueret eum in peccato. Tum, quia bonum spirituale poenitentis, ponderat magis quam fama Confessarii. Vid. Gonzalez Matthæo tract. 23, de Pœnit. num. 347. Sed contrarium docet Joann. Sanci- us in select. disp. 11, num. 47.

4. Ad 4. Distinguendum est, an mulier ignoret obligationem denunciandi, an vero sufficienter de tali obligatione instructa sit? Si secundum; denunciare debet, alias nequit absolvi, ut indisposita: Modo denunciare possit; quia ad impossibile nemo tenetur, et necessitas caret lege. Vide Gasp. à S. Nicolao dub. 19, num. 128, ubi dicit quod foemina in tali casu debet disponi ad poenitendum nihil addendo de obligatione denunciandi, si non potest; neque Confessarius debet de licentia foeminae denunciare: Quia si infirma moritur, quis testificabit pro ea? Vide etiam Roncagliam in Reg. 6, pro praxi, et Ligorium num. 699, cit. alios. Si primum, et Confessarius certo scit, quod licet ipsam moneat, non denunciabit, et quod monitum ejus, ob circumstantias sibi alias notas, ipsam periculo damnationis exponet, melius faciet, si absolvit eam, quin aliquid de obligatione denunciandi sibi significet, quam ei denunciationem præcipere. Ratio est ex Præposito Dolz del Castellar de Pœnit. sect. 14, num. 161. Quia Confessarius ob munus Doctoris tenetur instruere poenitentem discrete. Hinc quando poenitens laborat ignorantia invincibili, quæ solum est causa peccati materialis, si non speratur fructus, et timentur majora damna, debet Confessarius tacere. Siquidem, quando hæc damna timentur, regulariter convenit non instruere poenitentem, et eum in sua bona fide relinquere, alias peccabit in quibus antea ob errorem inculpabilem, non peccabat. Unde cap. Si quis, de Pœnit. dist. 7, dicitur ex Divo Augustino: *Si scirem tibi non prodesse, te non monerem, te non terrem.*

5. Et roboratur: Quia in tali casu ex monitione Confessarii constituitur poenitens in proximo periculo damnationis; sed hoc damnum magis ponderat, quam punitio Confessarii: Ergo consultius operabitur Confessarius, nihil de denunciatione facienda poenitenti significando. Videtur enim, quod cum Sacramentum Pœnitentiæ institutum fuit ad vitandam æternam damnationem animarum, semper, et quando ex ejus usu completo, constituendus est poenitens in periculo damnationis, non debet ad tantum obligari. Sic Hebas de Pœn. tract. 5. cap. 64, qui addit, quod extra articulum mortis, monendus est poenitens, ut denunciaret, etiamsi Confessarius cognoscat, poenitentem obstinandum esse, et non denunciaturum. Verum hoc mihi durum videtur, generaliter loquendo, ob rationes precedentes. Vide Antonium à Spiritu Sancto num. 1470, et Ligorium lib. 6 tract. 4, cap. 2, dub. 5, à num. 610.

CASUS XI.

Post Lucretium examinatus fuit Vitus, et interrogatus fuit primo: An sit sollicitans Confessarius dicens fœminæ. 1. Si fornicatio non esset prohibita, peccarem tecum. 2. Si non essem Confessarius, sed penitens, sollicitarem te. 3. An sollicitans in aliquo casu teneatur denunciare se ipsum?

1. Resp. ad 1, et 2, affirmative; quia talia verba ex se ad venerea incitant, et provocant. Neque per conditiones adductas à Vito, denudantur à malitia, maxime dum intra Confessionem proferuntur. Non disputo hic, an in aliis circumstantiis, possit dari aliqua similis locutio, sine peccato mortali? Quidquid enim aliqui dixerint, valde timendum est, quod eorum opinio non sit practice probabilis, regulariter loquendo.

2. Ad ultimum respondet Hebas cap. 74, videri sibi valde probabile quod Religiosus timens denunciandum esse, tenetur ad se ipsum denunciandum, ut benignius tractetur à Dominis Inquisitoribus. et hoc modo famæ suæ attendat meliori modo, quo possit, ne Religio sua ignominiam patiatur. Siquidem, quilibet Religiosus debet procurare honorem suæ Religionis, et vitare quodlibet dedecus, quod causa sua culpabili Religioni supervenire potest. Notat autem idem author, quod hæc obligatio non oritur in casu de quo loquimur ex jure positivo Pontificio, neque ex Edictis Sanctæ Inquisitionis, sed ex jure naturali. Verum hæc resolutio intelligenda est, casu quo tempus adsit, seu opportunitatem habeat comparandi spontaneè. Sed de his suo loco disp. 4.

CASUS XII.

Christophorus quærit à viro docto, an quando fœmina sollicitata absoluta fuit ab aliquo Confessario, non monente eam de obligatione denunciandi confessarium sollicitantem, absolvi jam possit à Christophoro, sine talis præcepti impositione: An vero teneatur compellere illam, ut denunciaret non solum confessarium sollicitantem, sed etiam alium, qui ei absolutionem impertivit, nihil ei dicens de obligatione denunciandi?

1. Respondere debet Vir doctus. 1. Christophoro, quod tenetur monere fœminam sollicitatam, ut denunciaret Confessarium sollicitantem, et quod alias nequit eam absolvere. Ratio est primo: Quia talis penitens obligationem suam adimplere potest, et non adimplevit. Ratio est. 2, quia sic responsum fuit à Sacra Congregatione Sancti Officii die 22. Augusti ann. 1668, ut testatur Torrecilla in Enciclopedia tom. 2. verbo sollicitatio num. 71. Ex Verde tract. 9, § 13, à num. 336, his verbis: *Sacra Congregatio dixit teneri.* Hoc est teneri fœminam ad denunciandum Confessarium sollicitantem in tali casu.

2. Quo ad 2, vero quod quæritur à Christophoro, dicendum est, quod licet aliquis judicaverit fœminam in tali casu teneri ad denunciandum etiam Confessarium, qui ei absolutionem contulit, sine præcepto denunciandi, judicando sic fuisse declaratum ab Urbano VIII. Sacra tamen Congregatio citata apud eosdem, Torrecilla, et Verde, contrarium re-

pondit his verbis: *Quo vero ad secundam partem non teneri denunciare Confessarium, à quo fuit absoluta, et non constare Decreto Urbani.*

3. Notandum tamen est, quod si Confessarius, qui absolvit pœnitentem sollicitatum absque monitione denunciationis, denunciatur Dominis Inquisitoribus, punietur pro modo culpæ ut constat ex illis verbis Gregorianæ: *Quod si hoc officium prætermiserint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denunciandum Confessarios sollicitantes, seu tractantes ut supra . . . . Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant.* Casu autem, quo pœnitens habeat difficultatem in denunciando, responsum præbent sequentia verba Constit. Benebictinæ: *Caveant insuper diligenter Confessarii, ne pœnitentibus, quos noverint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius denunciationem prædictam ad effectum perducentes, delinquentem indicaverint competenti Judici, vel saltem se, cum primum paterunt, delaturos spondeant, ac promittant.*

DISPUTATIO II.

De sollicitatione facta immediate ante, vel post Confessionem: Et de ea, quæ fit occasione, vel prætextu Confessionis.

QUÆSTIO I.

Quid sit sollicitare immediate ante, vel post Confessionem?

1. Assero 1. Semper, et quando inter sollicitationem, et Confessionem nihil mediat, talis sollicitatio censenda est immediate facta ante, vel post Confessionem. Ita Paramus, Sanctius, Freytas, Sousa, et Castro Palao, quos citat, et sequitur Joann. à Trinit. sect. 3, dub. 2, à num. 26. Sic etiam sentiunt plures alii, inter quos Pellizarus tract. 8, cap. 6, num. 26. Donatus tom. 4, tract. 13, quæst. 46, num. 11, et cum eis Taboada § 3, num. 34. Hinc semper, et quando inter sollicitationem, et Confessionem, mediat aliquod factum, vel negotium Confessionis extraneum seu tractatio verbalis alicujus alterius rei, tunc sollicitatio non est immediata Confessionis ut bene observat Valentinus à Matre Dei in Foro conscientia num. 338, cum Gaspare Hurtado, Molfesio, Scortia, et Diana; nisi forte mediet aliquod diverticulum, quod pro nihilo censeri debeat, ut notat Pignatelli tom. priori consult. Canon. consult. 117. pag. 480.

2. Bordonus in Manuali sect. 25, num. 28, quærit, quid significet immediatio inter Confessionem, et sollicitationem? Et respondet, tunc dari talem immediationem, quando nullus intercedit actus extraneus inter utramque. Sed infra n. 29, resolvit, quod *immediate* sumitur pro eodem, ac statim, et *incontinenti*. Nam *incontinenti* facta, dicuntur gesta ante, vel post immediate. Ex L. Lecta, ff. si cert. pet. et notat pariter, quod *incontinenti* facta, non dicuntur die interposita, ex L. quod ait 23, § quod ff. ad leg. Jul. de adult.

3. Hujus opinionis meminerunt Potestas, Lezana, Grasfús, Roncaglia, et alii, qui ultimus nihil de hoc dubio resolvit. In horum autem sententia datur sollicitatio immediate ante, vel post Confessionem, etsi inter sollicitationem, et Confessionem mediet aliquod intervallum, seu aliquod tempus breve. Carena part. 2, tit. 6, § 5, num. 27, dicit, quod hæc est praxis Sancti Officii, et quod ita observabatur ante Constitutionem Gregorianam: Et addit ex Genuensi, et aliis, quod ita fuit declaratum à Cle-

mente VIII, vivæ vocis oraculo. Hæc certe difficultate non carent; et ob hanc varietatem explicandi dictionem *immediate*, est forte Cœtus Doctorum ita divisus in resolvendo casus pertinentes ad hanc clausulam Constitutionum, ut aliqui, non solum Authoribus, quos sequuntur, sed etiam sibi ipsis, se me mea opinio non fallit, videantur contrarii, ut infra patebit.

4. Sed pro horum majori explicatione mihi possibili, noto ex citato Bordono, tria esse tempora in præsentiarum distinguenda, pro intelligentia Bullarum. Primum est tempus copulatum cum primo actu Confessionis, quæ incipit à primo peccato, quod Confessario narratur. Hoc magis explicat num. 34, dicens, quod hoc tempus importat illud spatium, quo pœnitens genuflectitur, signo Crucis munitur, et dicit Confessionem generalem, per verbum *confiteor*. Secundum est totum tempus, quo pœnitens confitetur narrando peccata, usque ad absolutionem, quæ super peccata cadit: Vel etiam si negetur absolutio ob indispositionem pœnitentis, vel alia ex causa, ut recte advertit Joann. à Trinit. supra citatus. Tertium est tempus conjunctum absolutioni, sive collatæ, sive negatæ: Seu tempus *immediate* absolutionem sequens. His notatis:

5. Noster Redal § 3, num. 14, dicit, quod sollicitare *immediate* ante Confessionem, est sollicitare pœnitentem à tempore, quo genuflectitur, et se signat coram Confessario, quousque incipit manifestare tempus quo non est Confessus, vel statum suum, puta libertatis, Matrimonii, etc. Hæc resolutio concordat cum explicatione divisionis trium temporum *immediate* relata ex Bordono. Hinc, stando huic opinioni, dicendum est, quod Confessarius sollicitans pœnitentem, quando pœnitens petit ab ipso confiteri, non sollicitat *immediate* ante Confessionem, ut vult ipse Bordonus num. 31, citans alios cum Delbene sect. 9, n. 4 et 5. Sed hoc intelligit Delbene, quando pœnitens diceret Confessario, se velle statim confiteri; et ita judicant Sanchez, et Palaus, quos sequitur Hebas de Pœnit. cap. 65, et idem asserit Gonzalez Matthæo num. 319. Si enim dixerit se velle confiteri in crastinum, tunc sollicitatio non esset *immediata* Confessionis, sed conventioni de Confessione facienda, quod est valde aliud. Alioquin si diceret, se velle confiteri transacto anno, et Confessarius illi dissuaderet Confessionem, et eum sollicitaret, esset etiam denunciandus, ut reus sollicitationis, quod nemo dixerit unquam, inquit citatus Delbene et idem asserit Joannes Sancius disp. 11, num. 49. Videatur etiam Pignatelli tom. priori. Consult. Canon. Consult. 117.

Ex hac ergo diversitate opinandi, oritur non levis confusio, in resolvendo casus hujus naturæ, ut paulo ante dicebam, et patebit clarius sequenti inductione. Nullus, quem viderim, est qui neget, quod si femina petit ab aliquo Confessario, ut statim, seu pro tunc, excipiat ejus Confessionem, et Confessarius tunc sollicitat eam, est reus sollicitationis, et ut talis denunciandus. Verum reperies apud plures, quod iste Confessarius sollicitat *immediate* ante Confessionem, et hæc est expressa sententia Bordoni, in Manuali sect. 25, num. 31, ubi citat alios pro suo asserto. Reperies etiam apud alios, quod iste Confessarius ideo denunciandus est, quia sollicitat occasione Confessionis, estque communior opinio, et docetur quoque à Bordono tom. I, cap. 23, num. 38, ubi dicit inter alia, quod si pœnitens petit statim audiri, et Confessarius differat Confessionem in aliud tempus, et Confessione post posita, provocat eum ad inhonestam,

dicitur violare hanc clausulam, *sive occasione Confessionis*. Quapropter, magis mihi placet explicatio dictionis, *immediate ante*, quam supra tradidit ex Redal: Nisi forte velis tu dicere cum Nuño num. 319, non posse in hoc dubio regulam generalem assignari, atque ideo consulendos esse Viros Doctos, pro casuum resolutione. Nihilominus.

7. Assero 2. Solicitare immediate post Confessionem, est solicitare à tempore, quo terminatur absolutio, vel denegatur ob indispositionem pœnitentis, seu differtur ob aliam causam, quousque pœnitens surgat à Confessionario, et divertat se ad alia. Ita Redal §. 3. num. 14. et conveniunt in hoc Joann. à Trinit. secte. 3. dub. 2. num. 4. et alii ex citatis in principio hujus quæstionis. Quapropter, in terminis hujus opinionis, particula *immediate* debet sumi physice, ita ut sollicitatio eveniat in tempore, quo Confessio finitur, aut absolutio confertur, vel denegatur, taliter quod post finitam Confessionem, aut datam, vel denegatam absolutionem; neque mulier, neque Confessarius ad alia se divertant. Ratio est, quia cum simus in pœnalibus, et œdiosis, verha accipienda sunt secundum usitatum, et propriam significationem, quomodonam dictio *immediate* omne intervallum excludit. Si autem contra hæc reponis declarationem Clementis VIII. quam supra retuli ex Carena, dicendum est, quod talis declaratio respicit forum externum, et praxim Sancti Officii, non autem forum conscientie, ita ut probabilitatem hujus opinionis proscribat, quæ ut vidimus, à pluribus Authoribus docetur, et tam intrinsece, quam extrinsece, apparet probabilis: et hoc, licet demus, quod sollicitatio facta statim, et incontinenti post Confessionem, comprehenditur in constitutionibus; quoniam probabile est, quod inter statim facta, et incontinenti, nihil debet mediare, ut colligitur ex Glos. sup. cap. 1. de Mutuis petit. V. statim. Ibi: *Nulla actu medio interposito*; ut refert Bordonus in Manuali num. 29. et sic sentit Sanchez in Selestis disp. 11. n. 49.

8. Verum serio advertat Confessarius incautus, quod si pœnitentem sollicitat paulo postquam Confessio finita est, etsi per breve tempus se ad alia diverterit, et denunciatur Dominis Inquisitoribus: parum ei proficiet aliquos Authores habere, judicantes crimen suum non esse in Bullis comprehensum; quoniam quilibet Judex procedit recte, et juste sui Tribunalis sequendo praxim, et ut supra manet dictum, ex Carena, praxis Sancti Officii est, in tali casu denunciationem recipere, et delinquentes punire. Sed Gaspar à Sancto Nicolao dub. 3. num. 31, videtur dubitare de hac praxi. Vide illum.

9. Nota in fine ex Carena citato, quod si sollicitatio contingit postquam tam Confessarius, quam pœnitens ad sua habitacula se se receperunt, etsi talis Confessarius possit puniri ab Ordinariis locorum, tamen non est reus Constitutionum contra sollicitantes; et pro hoc asserto citat Rodericum, Graffium, Paramum, et Sanctarellum; et judicat, quod attenda particula *immediate*, hoc non potest habere probabilem dubitationem, quidquid, licet diversis terminis dixerit Riccius. Et concludit, quod pro hac sua resolutione stant Molfesius, Diana, Trimarcha, et Illustrissimus Trasmiera. Hæc est doctrina hujus Authoris, in rebus Sancti Officii apprimè instructus, et per longissimum tempus versatus. Verum, quia noster Redal §. 4. num. 18. ex Potesta num. 600. autumat, quod licet sollicitatio in hoc casu non sit immediate post Confessionem, est tamen

facta occasione Confessionis si Confessarius ex auditis in Confessione moveatur ad solicitandum intra terminos 24. horarum, ideo, ut de veritate, vel de dubietate hujus asserti, quod etiam docuerunt alii apud Leandrum quæst. 28. ubi ipsi docet contrarium, judicium magis fundatum feramus, sit:

QUÆSTIO II.

Quid sit solicitare occasione Confessionis?

1. Hæc dictio occasio apud aliquos importat causam, etiam remotam, et impulsivam, quamvis non veram, et sine ratione; et sic dicere solemus, quod aliquis quærit occasionem discedendi ab amico, ut notat Roncaglia de Conf. solicit. quæst. 7. et citat pro se Barbosam diction. 236. Notandum tamen est, quod apud hunc Authorem, inter alia plura, quæ de hac dictione advertit, occasio aliquando idem est ac *propter*, aliquando autem idem ac *prope*, ut apud ipsum videri potest loco citato, et dictione 292. quare jam causam proximam, jam remotam importat, sique quantum attinet ad assumptum præsens, hæc explicatio confusa est. Hinc.

2. Assero I. Non est incongrua explicatio hujus dictionis, quam adducit Joann. à Trinit. sect. 3, dud. 3, dicens, quod occasio est: *Opportunitas temporis casu proveniens*. Ab hac explicatione ortum duxit illud vulgare proverbium: *Dormire facit furantibus occasionem*. Sic etiam Nebrica, et apud ipsum Festus verbo *ocasio*, dicens quod occasio sit *Pars temporis habens in se opportunitatem idoneam*. Quapropter Bordonus in Manuali sect. 25. num. 37, notat, quod occasio non est ordinata ad effectum, de quo agitur, sed ad aliud; et quod consistit in facto, ex quo contingenter sequitur effectus. Fere idem, post Sousam, dicit Gaspar à Sancto Nicolao dub. 3, num. 25, ubi illa verba *casu proveniens*, latius interpretatur, dicens, quod vera occasio ad rem nostram intervenit. sive prævisa fuerit à Confessario, sive prævisa non fuerit. Sed de hoc, si melius non explicatur, credo, si non multum fallor, quod merito dubitari potest. Quoniam, si quando pœnitens accedit ad Confessarium causa confitendi, ejus intentio Confessarium lateat, tunc etsi Confessarius eum solicitet, nullam injuriam infert Sacramento cum de illo non cogitaverit; et nihil volitum quin præcognitum: Ob quam rationem iudicat etiam Taboada § 3, num. 37, quod talis sollicitatio nequibit dici facta immediate ante Confessionem. Accedit, quod occasio, quantum ad præsens negotium, tunc datur, quando ex Confessione quærit pravus Sacerdos opportunitatem ad solicitandum, ut eruitur ex dictis, et inter alios, advertit Bordonus citatus, expressis terminis, et nihil mali potest ex Confessione quærere, qui nec Confessionem factam, nec intentione futuram, cognovit: Et sic loquitur etiam ipse Gaspar à Sancto Nicolao dub. 3, num. 35 et dub. 35, num. 164 et 65. nisi femina esset filia spiritualis, quæ unice, et semper accederet ad Confessarium pro Confessione.

3. Assero 2. Tunc Confessarius sollicitat occasione Confessionis, quando rogatus à pœnitente, ut ejus Confessionem excipiat, divertit eum

ad alia, et Confessione postposita, ad venerem illum sollicitat: Vel quando ipse Confessarius invitat pœnitentem, ut cum ipso confiteatur, et utitur hoc medio ad illum sollicitandum. Ita Redal § 4, num. 17. Sed hoc ultimum intelligendum est, quando Confessarius invitat pœnitentem serio ad Confessionem veram; quia si invitatio esset ad Confessionem fictam, et colorotam, tunc non sollicitaret occasione, sed pretextu Confessionis, ut notat Potestas cap. 7, num. 509.

4. Notant autem sat̄s communiter Authorēs, quod sollicitatio occasione Confessionis potest dupliciter contingere, nimirum, occasione Confessionis faciendæ, et occasione Confessionis factæ. Quare si quando rogatus Confessarius, ut Confessionem excipiat, sollicitat pœnitentem, tunc sollicitat occasione Confessionis faciendæ: Idemque contingeret, si eum sollicitaret, quando ipse Confessarius invitat pœnitentem ad Confessionem veram. Attamen, si Confessarius, postquam audivit Confessionem fœminæ fragilis, dixisset ei in domo, vel alibi: *Das mihi licentiam loquendi tecum de auditis in Confessione?* Et hac occasione eam sollicitaret, tunc sollicitaret occasione Confessionis factæ: Et clarius ita sollicitaret, qui fœmina resistente, dixisset ei: *Cum aliis fornicata es, et mecum non vis?* In hoc enim casu deberet etiam puniri, ut violator sigilli Sacramentalis.

5. Nihilominus, Joann à Trinit sect. 3, dub. 8, num. 6, judicat, quod in his ultimis casibus non esset Confessarius violator Constitutionis, seu quod non esset sollicitator occasione Confessionis, juxta proprium, et germanum Constitutionis sensum. Rationem assignat in eodem dubio num 4, scilicet, quia illa verba occasione Confessionis, debent intelligi de Confessione faciendâ, non de Confessione factâ. Hoc est, ut ipse magis se ipsum explicat, Hispano idiomate: *Con ocasion que la quiere confesar, ó ella quiere confesarse.* Quod colligit ex eo, quod Gregorius XV. immediate addat: *Etiâ ipsa Confessione non secuta;* in quibus verbis, de sola Confessione futura, videtur loqui.

6. Et prosequitur dicens, quod si Constitutio æque deberet intelligi de Confessione preterita, et futura, esset nimis obscura, et ad praxim valde difficilis, et quod Confessarii plurimis calumniis essent expositi. Nam contingere potest, quod Confessarius sollicitet fœminam, quam ex Confessione novit fragilem, longo tempore post Confessionem elapso. Quo in casu, poterit ipsa calumniose asserere, quod Confessarius occasione sumpsit ex auditis in Confessione, ad sollicitandum eam, cum re vera potuisset illam sollicitare, nova, et repentina suggestione diabolica exitatus, vel tractus impetu sensualitatis propriæ. Sed etsi in his ultimo relatis cum ipso conveniam, et repetam infra in resp. ad Casum 4, tamen in quantum sollicitationem factam occasione Confessionis limitat ad Confessionem futuram, cum nullo Authorem, pro se citet, nec mihi ucusque reperire licuerit, nisi Jacobum Pignatelli tom. priori novissim. Cons. Canon. Cons. 117. pag. 481, ubi aliquantulum se inclinare videtur in hunc modum opinandi, non audeo recedere à sententia communi. Vide infra Casum. 4, num. 5, et recale dicta desp. 1, quæst. 10.

QUÆSTIO III.

Quid sit prætextus, et quid sollicitare prætextu Confessionis?

1. Assero 1. Prætextus est: velamen, et color, quo aliqua res fit, quæ non est, vel definit esse, vel falsa est. Sic Potestas c. 7, num. 509, citans L. sub prætextu, cap. de transact. Sic etiam Roncaglia q. 7, addens, quod prætexere nihil aliud est, quam unum agere, et aliud omnino diversum exterius ostendere; quod ex Gonzalez, et Bordono, advertunt etiam Salmanticenses cap. 4, § 4, num. 52. Hinc.

2. Assero 2. Sollicitare prætextu Confessionis est sollicitare sub colore, vel velamine Confessionis: Vel est assumere exterius Confessionem Sacramentalem, ad velandum pravum animum, et impudicam intentionem Confessarii. Est communis, et patebit magis hac inductione, quam affert Joann. à Trinit. sect. 3, dub. 3, num. 3, dicens, quod ita contingeret, si confessarius sub apparenti titulo, et specie profectus spiritualis alicujus fœminæ suadeat, vel invitet eam, ut cum ipso confiteatur; cum revera, neque tranquillitatem conscientiæ ejus, neque ullum fœminæ profectum intendat, sed solum ad aliquid inhonestum sollicitare studeat.

3. Idem dicendum esset, si Confessarius animo doloso, per epistolam, vel internuntium persuaderet fœminæ, ut confiteretur cum eo, et tunc fœmina bona fide, sed revera decepta à Confessario, accederet ad eum, et sollicitaretur ab ipso. Sic citatus à Trinitate, qui addit ex Freytas, quod prætextus debet esse proximus, non remotus à loco, et statu Confessionis; de quo iterum infra. Casu 8, hujus Disp. in fin.

4. Interim tamen adverto, quod nullus apparet prætextus quod etsi Confessarius diceret fœminæ: *Vis mecum confiteri?* Et uteretur his, vel similibus verbis ad eam sollicitandam; tamen ex circumstantiis, et ex tono loquendi, cognosceret fœmina, talia verba non esse à Confessario prolata ad eam decipiendam, seu sub velamento Confessionis, sed vel per scurrilitatem, vel ex ejus loquacitate. Et ratio videtur fundata, eo quod in Constitutione dicatur: *Prætextu Confessionis hujusmodi*; quæ particula de Confessione Sacramentali intelligi debent, et non de quacunque expressione Confessionis. Et ratio hujus rationis est; quia talia verba scilicet *Confessionis hujusmodi*, referuntur ad proxime antecedentia, nimirum, *in actu Sacramentalis Confessionis*. Hoc est illius Confessionis, quæ fit, vel intenditur cum requisitis ad obtainendam gratiam Sacramenti, vel illius, quæ ab Ecclesia recipitur, et reputatur ut talis.

5. Nota in fine ex Pignatello in novissim. Consul. 117, quod omnis sollicitatio quæ fit in Confessionem, fit occasione, et prætextu Confessionis. Nihilominus dicta verba addita sunt ad comprehendendum casum in quo sequitur Confessio, eo quod Pontifex dicat: *Confessione non secuta*. Quare proprius casus expressus per illam clausulam, est, quando sollicitatio fit occasione, vel prætextu Confessionis, licet non sequatur Confessio.

PROPONUNTUR, ET RESOLVUNTUR

aliqui casus pertinentes ad hanc disputationem.

CASUS I.

Cum Petra carnaliter peccaret cum Terentio Sacerdote, fuit vehementi dolore oppressa, ita ut ambo judicarent, quod statim moritura erat. Quapropter sine ulla mora petivit Confessionem ab eo, et revera confessa, et absoluta ab ipso fuit. Est ne hæc sollicitatio, vel turpis tractatus, immediate ante Confessionem?

1. Resp. negative; et consequenter, Terentium non esse denunciandum. Ratio est ex Delbene sect. 9, num. 6, asserente, quod si tempore sollicitationis, nec pœnitens Confessarius cogitarunt de Confessione facienda, quamvis postea Confessio immediate sequatur, tunc Confessio non habet ortum à sollicitatione, sed ex eo, quod pœnitens dolorem conceperit de peccato commisso, velitque liberari cito ab eo per Confessionem: Quare si Confessarius ejus petitioni consentit, benefaciet, dummodo signa doloris aperte viderit in pœnitente. In casu autem proposito, adest ratio robustior, nimirum articulus mortis pœnitentis: Ob quam causam, non solum potest Terentius Petræ Confessionem exipere, quin sit violator Constitutionum, sed tenetur eam ex charitate confiteri, ne anima ejus pereat.

2. Habenda tamen esset præ oculis à Terentio in hoc casu Constitutio *Sacramentum pœnitentiæ*: In vi cujus nequi complicem absolvere à peccato turpi, nisi in articulo mortis, et deficiente copia alterius Confessarii, ut dictum manet, et dicam infra; ubi etiam ducam in examen, an doctrina relata ex Delbene possit habere locum, extra articulum mortis, adhuc nunc temporis, quod peccatum turpe, non est consummatum.

CASUS II.

Seraphina jam genuflexa ad pedes Confessarii animo confitendi, propositum mutat, non Confessarii suasionem, sed spontaneam, et proprio motu, dicens ei, se jam non velle confiteri, sed confabulari; et tunc sollicitatur à Confessario: Quæritur: An hic Confessarius sit denunciandus, ut sollicitans immediate ante Confessionem?

1. Resp. denunciandum non esse hunc Confessarium, ut violatorem particulæ *immediate*. Ratio est, quia cum Seraphina proprio motu, Confessionis propositum mutaret, tunc Confessio jam non est futura in intentione pœnitentis, quæ nec phisice, nec moraliter permanet, cum sit spontaneam retractata: Ergo talis sollicitatio nullo modo est immediata Confessionem. Ita Joann. à Trinitat. sect. 3, dub. 2, num. 7. quid addit ibidem, contrarium esse dicendum, si fœmina mutaret propositum post inchoatam Confessionem: Quoniam tunc sollicitatio esset immediate post Confessionem inchoatam. Procedit prima resolutio, in casu quo nulla fuit simulatio Confessionis: Et stant etiam pro illa Printre sect. 28. et Anto-

nus à Spirit. Sancto num. 1441. ubi citat Sossam, et Tancredum licet Confessio esset incepta; si post aliquas confabulationes fieret sollicitatio in loco ubi non simulatur Confessio.

CASUS III.

Bonifacius invenit Martham in Ecclesia, et eam sollicitavit; Martha vero consentire noluit, et petit ab eo ut suam Confessionem exciperet, et factum est ita. Est denunciandus Bonifacius?

1. Resp. I. Si Martha frequenter cum Bonifacio confiteri solebat, et hic ex signis prudenter præsumere potuit, quod illa volebat cum eo confiteri, præsertim quia genuflexa erat in Confessionario, in quo communiter confitebatur cum illo, tunc videtur denunciandus: Etsi nec minimum verbum de Confessione aliquis ex eis prolatus fuisset. Ratio est ex Delbene sect. 9, n. 25. cum Freytas: Quia statio Marthæ in tali loco, et tali hora, erat tacita petitio Confessionis.

2. Resp. 2. Si Martha nec tacite, nec expresse Confessionem petit à Bonifacio ante sollicitationem, tunc non videtur denunciandus. Quia ut bene advertit Redal § 5, num. 20, talis sollicitatio nullo modo in Constitutionibus comprehensa est. Hoc probat Bordonus in Manuali sect. 25. num. 32. dicens quod hæc sollicitatio neque est immediata Confessionis, nec occasione, aut prætextu Confessionis. Nam occasio, et prætextus, uti causæ debent præcedere sollicitationem, et non sequi. In casu autem proposito, res est contra se habet; cum sollicitatio fuerit causa Confessionis: Et pro his citat Delbene, Sanchez, Castro Palaum, et Trismarchum.

CASUS IV.

Arnestus ex Confessione cognovit, Sosimam esse mulierem fragilem. Hinc, Confessione finita, illam insequitur, et demi, aut alibi sollicitat, sed non immediate post Confessionem. Est ne denunciandus?

1. Affirmant non pauci denunciandum esse, sed procedunt cum aliqua varietate. Noster Redal ex Potesta, et Hurtado, Lezana, et Graffis apud Leandrum, judicant, quod si Arnestus sollicitat Sosimam intra viginti quatuor horas post Confessionem, denunciandus est ut sollicitator occasione Confessionis, ut notavi in fine quest. 1, hujus disp. Verum hæc temporis taxatio mihi videtur valde voluntaria; cum neque in Constitutionibus, et Decretis Pontificiis fundata sit, neque communi Doctorum sensui appareat conformis. Quare.

2. Resp. ex Gaspare à Sancto Nicolao, Arnestum non esse denunciandum in casu exposito, secundum veriore sententiam; quia talis sollicitatio neque est in actuali Confessione, neque in loco Confessionis, nec

simulando Confessionem, neque prætextu, neque occasione Confessionis. Prob. hoc ultimum, in quo ni fallor unice potest esse difficultas: Quia licet Arnestus in dicto casu utatur notitia habita in Confessione, tamen dum sollicitavit, nec fœmina petiit Confessionem, nec ipse eam ad Confessionem invitavit: Ergo sollicitatio non fuit facta occasione Confessionis, etsi possit dici facta ex notitia habita in Confessione, quod est quid distinctum: Verum quidem est, quod talis petitio, aut invitatio, precessit, quando Arnestus excepit Confessionem Sosimæ: Verum etsi hoc ita sit, respectu sollicitationis postea factæ, quid remotum est, neque occasionem, de qua loquuntur Constitutiones, constituere valet. Alias, ut recte notavit Magister Guerrero, si post unum mensem, vel annum sequeretur sollicitatio, deberet Confessarius denunciari; quod Autores contrariæ opinionis non admittunt. Videatur citatus Gaspar dub. 8, per totum, ubi plures opiniones refert ad nostrum intentum num. 67, et citat pro se Salmanticenses, et alios.

3. Non me latet, quod Roncaglia quæst. 7, dicit PP. Salmanticenses non satis probare, hanc sollicitationem non esse factam occasione Confessionis; sed meo videri fallitur. Tum, quia nulla fuit petitio Confessionis ex parte fœminæ, nec invitatio Confessarii, ut manet dictum. Tum, quia aliud est uti notitia habita in Confessione, et aliud sollicitare occasione Confessionis: Sicut aliud est uti notitia habita in Confessione, et aliud revelare sigillum Confessionis. Tum, quia ut observat Joann. à Trinit. sect. 3, dub. 8, num. 2, ubi expresse nostram sententiam docet, tempus Confessionis non fuit opportunum ad sollicitandum, cum sollicitatio non tunc sed postea contingeret: Ergo cum occasio dicat opportunitatem temporis, talis sollicitatio non fuit facta occasione Confessionis. Tum, quia ut bene advertit Pignatelli supra quæst. 2, in fine citatum in hoc casu Confessarius non sollicitavit sub colore, aut simulatione Confessionis habendæ, sed per accidens ex Confessione audita, occasionem accepit sollicitandi extra Confessionem: Sicque nullus est in casu abusus Sacramenti. Tum denique, quia in tali casu Confessio non manet, nec physicè, nec moraliter, nec in aliquo ab ea pendente, vel ipsam comitante, vel ad ipsam se referente: Cum ut supponimus, nec Confessarius, nec fœmina, tempore sollicitationis de Confessione curaverint, aut tractaverint: Ergo ex nullo capite apparet facta talis sollicitatio occasione Confessionis.

4. Ex quibus colliges, multo minus esse denunciandum Confessarium, qui per acta Confessione immediate ac mulier egreditur ab Ecclesia, illam sequitur in via, et sollicitat eam, quin ex Confessione habuisset notitiam alicujus fragilitatis ejus. Sic Gaspar à Sancto Nicolao dub. 3, num. 32; ex Diana num. 41, et Donato quæst. 46, num. 12.

5. Addo autem in fine ex Salmanticensibus, Arnestum non esse denunciandum in casu controverso, si sollicitaret Sosimam per litteras amatorias; Modo litteræ non darentur immediate post Confessionem. Neque esse denunciandum, si ex Confessione Viri cognosceret amasiam suam, et postea illam sollicitaret, ut docet Joann. à Trinitate citato dubio 8 in fine. Neque esse denunciandum, si Sosimam sollicitaret per Internuntios, vel lenas, ut notavit Delbene sect. 9, num. 15, qui addit, quod gravius peccaret sollicitando per lenas, quam per se ipsum: Sed hoc intelligendum censeo, casu quo Internuntium, vel lenam non misis-

set immediate post Confessionem: Si enim immediate mitteret, haberet locum regula jur 72. in 6. Qui per alium facit, per se ipsum facere videtur: Ut ex Valentino á Matre Dei, notavit Tobaada, addens, quod Peyrinis apud Pellizarium tract. 8, cap. 6, num. 25, satis durum id reputat, dicens, quod nomine sollicitationis, hic solum venit illa, quæ fit personaliter, et physice, non vero quæ fit per interpositam personam, quia hæc solum est personalis fictione juris.

6. Scio, quod R. Joann. Baptista de Murcia in suo compendio legum judicat hanc opinionem abolitam esse per Constitutionem *Sacramentum Pœnitentiæ*, per illa verba: *Etiã si sollicitatio à Confessario non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.* Quæ verba sic exponit citatus Author, in nota 3. *Lo segundo, que incurra en dichas penas, no solo quando sollicitat per se, sino que se valiò per alium.* Verum quantum ad hoc lapsus fuit in æquivocationem, hoc modo relata verba interpretando; ut etiam observavit Dr. D. Vincentius Calatayud eximius Theologus numquam satis laudandus, tom. I, dissert. 2, num. 114. Per præfata enim verba, quod Pontifex declarat denunciandum esse Confessarium, etsi pœnitentem sollicitet, non ut turpia cum ipso Confessario committat, sed cum alia tertia persona. Vid. Gonzalez Matthæo tract. 23, de Pœn. § 22, n. 305.

7. Tobaada § 3, num. 40, dicit quod opinio supra num. 5, relata, sibi probabilis apparet: Præsertim si pœnitenti non constet Confessarium lenonem misisse, statim post Confessionem: Neque hoc facile sciri posse, nisi ipse leno, aut Confessarius revelet: Et quod in tali casu non præsumitur sollicitatio immediate post Confessionem, ac proinde solus ipse leno, vel Internuntius denunciare tenebitur, non autem fœmina eam ignorans immeditationem.

CASUS V.

Florentina, quæ valde scrupulis angitur, voluit generaliter cum Norberto confiteri spatio decem dierum, ut melius posset quotidie in mane per unum decalogi præceptum discurrere. Contingit autem, ut Norbertus die quinta harum decem, eam in domo visitaret; qua occasione illam ad turpia sollicitavit. Quæritur: An Norbertus sit denunciandus?

1. Hunc casum perfunctorie tangit Tobaada § 3, num. 40, et respondet affirmative. Idem resolvit identicis verbis Gaspar à Sancto Nicolao dub. 3, num. 32, ubi hæc habet: *Etiã est denunciandus Confessarius, si differat absolutionem ob casum difficilem consulendum, et hoc intermedio fœminam sollicitaret: Quia Confessio illa moraliter continuatur: Sicut cum quis plures impendit dies in Confessione generali. Sic citatus Author, qui consultius dub. 25, in fine contrarium tenet.*

2. Resp. nunc cum distinctione. Vel Norbertus sollicitavit Florentinam in domo, occasione, prætextu, aut titulo alicujus rei, seu negotii dependentis à Confessione per adstipulatos dies agenda, vel in vi alicujus alterius prorsus à Confessione extranei, et nullam dependentiam à Confessione includentis. Si primum; denunciandus videtur: Quia confessio moraliter manet. Si secundum; non est denunciandus: Quia tunc

Confessio est prorsus interrupta, et quidem cum maximo fundamento: Nam actio non perseverat moraliter, nec virtualiter in opere sibi extraneo, sed solum in opere sibi annexo, et concatenato, ut tenet communis Doctorum. Sic Joann. à Trinit. sect. 3, dub. 7, per totum; ubi ostendit, quod hic casus in nulla clausula Constitutionis comprehenditur: Modo non fiat sollicitatio immediate ante, vel post Confessiones discontinuatas, et partiales. Et addit, quod quando Confessarius sollicitat tempore interpolationis feminam, quæ per plures dies confitetur, non sollicitat illam ut Minister Sacramenti, sed ut privata persona: Eo quod sollicitatio hujusmodi fiat extra tempus, et occasionem Confessionis.

CASUS VI.

Constantius dixit Eulaliæ, tempore quo ipsa rogavit eum, ut statim ejus Confessionem exciperet: Nunc non possum quia occupatus sum. Vade ad domum tuam, et expecta me ibi, quia habeo tecum loqui. Fecit sic mulier, et Constantius sollicitavit eam in domo. Est ne hæc sollicitatio facta occasione Confessionis?

1. Resp. affirmative ex Gaspare à Sancto Nicolao dub. 13, cum Cozza: et cum Bordonio in Manuali sect. 25, n. 81, sive Confessarius dixisset talia verba fœminæ in Confessione, sive dum petiit immediate confiteri. Ratio est quia sollicitatio domi facta, à dictis verbis inceptit: Ergo si Mulier statim confiteri volebat, sollicitatio censenda est occasione Confessionis. Si mulier jam confitebatur, sollicitatio censenda est in actu Confessionis.

2. Dices 1. Etiam si Confessarius in tali casu dixisset mulieri: *Expecta me in domo tua, quia volo te sollicitare*; non est verus sollicitator: Ergo multo minus erit talis per relata verba. Prob. ant. Qui diceret: *Volo negare fidem*; non esset hæreticus: Ergo qui diceret: *Volo te sollicitare*; non esse sollicitator. Ant. docetur à Bordonio in Man. sect. 18, num. 49. Accedit, quod peccata futura non comprehenduntur in Constitutione, cum hæc lata sit contra peccata commissa. Verba autem: *Volo te sollicitare*; solum indicant sollicitationem futuram.

3. Resp. negando paritatem, quia tota probabilitas apparens argumenti, destruitur per sollicitationem domi factam. Sicut qui diceret: *Volo negare fidem* revera esset hæreticus, si de facto negaret fidem.

4. Dices 2. Dicta verba: *Expecta me in domo, quia habeo tecum loqui*; dese sunt indifferentia: Ergo non est damnandus Confessarius propter ipsa, ut reus sollicitationis. Resp. quod licet talia verba suapte natura indifferentia sint, tamen per sollicitationem domi factam, ad sensum turpem determinantur. Tum, quia in bona Philosophia, actus infernus per externum explicatur. Tum, quia factum alicujus, ipsum judicat: L. cum probatio ff. de probat.

5. Difficultas autem major in casu esset, si quando Constantius ad domum Eulaliæ pervenit, nihil turpe, neque directe neque indirecte ei proponit, sed revera tractat cum illa negotium serium, nihil jam curando de Confessione, et in discursu conversationis, vel hac finita, illam sollicitat. Et in hoc casu contrarium judico, scilicet, hanc sollicitationem non esse comprehensam in Constitutionibus. Ratio est, quia si in pri-

mo casu verba determinantur ad sensum turpem, per sollicitationem ad turpia commissam à Constantio, statim ac occasionem habuit in domo, consequens est, quod in hoc secundo determinetur ad sensum honestum, per negotium serium, quod tractavit cum fœmina, statim ac ingressus fuit domum. Tum, quia talis sollicitatio à tentatione repentina oriri potuit. Tum, quia cum mediaret negotium serium serio tractatum, videtur remota. Videatur Ligorius in Append. de sollicit. num. 677.

6. Roboratur hæc resolutio ex Gaspare à Sancto Nicolao dub. 3: num. 33. ubi dicit, quod non est denunciandus Confessarius, si in domo feminae, cum qua inhoneste vivit, Confessionem fœmina audit, et ista finita divertendo se ad alia negotia, illam sollicitat; quia tunc Confessio fuit sufficienter interrupta. Ex quo infero, quod si negotium serium interrumpit Confessionem, potiori, vel saltem æquali jure, debet interrompere occasionem Confessionis: Maxime dummodo rationabiliter non cognoscatur, quod Confessarius negotium illud tractavit, et disposuit ad paliandam sollicitationem.

CASUS VII.

Calixtus sollicitavit Artemisam, tempore quo ipsa dixit ei: *Pater, eras volo tibi confiteri peccata mea; erit ne denunciandus?*

Resp. Bordonus in Man. sect. 25. num. 33. hunc Confessarium esse denunciandum, non ut sollicitantem immediate ante Confessionem, cum Confessio non sit facienda immediate, sed sequenti tempore: Immo nec in continenti; quia non sit in continenti, quod sit sequenti die: Quare censet denunciandum esse, ut sollicitantem occasione Confessionis, eo quo ex petitione Confessionis, occasionem sollicitandi captavit. Sic sentit etiam Redal § 4, num. 19. cum Potesta, casu quo mulier, quia infirma est, rogat Confessarium, ut sequenti die reddat ad confitendum eam; et Confessarius die sequenti, nulla mentione facta de Confessione, illam sollicitat. In hoc secundo casu apparet major difficultas. Sed quantum attinet ad resolutionem Bordoni, pro qua citat alios cum Delbene, æquivocatur in hoc: Et Doctrina hujus Authoris relata manet supra quæst. 1. hujus disput. num. 5.

2. Joann. à Trinit. sect. 3. dub. 2. num. 5. sic loquitur: Observandum est hic cum Sancio disp. 11. num. 49, et Castro num. 4. quod si fœmina accedens ad Confessarium dicat, se velle in crastinum confiteri, et tunc occasionem arripiat Confessarius eam sollicitandi, talis sollicitatio non censetur immediata Confessioni, sed solum immediata conventioni de Confessione facienda: Ac proinde Confessarius in eo eventu sollicitans, non est transgressor Constitutionis; quia non sollicitat immediate ante Confessionem. Confessio enim res valde diversa est à conventioni de Confessione facienda, ut de se patet.

3. Quare hi Autores hunc Confessarium liberant, quia non sollicitat immediate ante Confessionem. Alii illum damnant, quia sollicitat occasione Confessionis. Sed quia aliud est occasio Confessionis, et aliud propositum confitendi; et occasio Confessionis de qua loquuntur Consti-

tiones, non improbabiliter debet esse proxima respectu Confessionis, neutra ex his opinionibus caret probabilitate.

4. Resolutio P. Redal non mihi displicet, casu quo statim ac Confessarius vidisset fœminam, quæ citavit eum pro die sequenti, sollicitaret eam. Verum si ante sollicitationem tractarunt de aliquo negotio extraneo Confessioni, nihil jam de Confessione curando, tunc non auderem hunc Confessarium damnare ut reum sollicitationis, maxime, si fœmina dedit occasionem per aliquod verbum, vel signum, ut eam sollicitaret. Tunc enim occasio Confessionis satis interrupta esset. Recolantur dicta in precedentibus casibus 5. et 6.

CASUS VIII.

Amelia in domo sua sollicitata ab Ildefonso, consentire noluit, dicens ei, quod timebat acriter à suo Confessario reprehendi. Tunc replicavit Ildefonsus *Ego excipiam tuam Confessionem*. Est ne hic casus comprehensus in Bullis?

Nota 1. Quod Confessarius absolvens complicem à peccato turpi consumato, hodie incurrit in Excommunicationem reservatam Summo Pontifici; sed non propterea denunciandus est Dominis Inquisitoribus, ut fusius dicetur disp. ultima quæst. 3. num. 7.

2. Nota 2. Quod si aliquis Confessarius ductus probabilitate, quod actus turpes incompleti non comprehenduntur in Constitutione *Sacramentum Pœnitentiæ*, exciperet Confessionem sui complicitis in hoc peccato, non procederet contra Constitutionem.

3. Nota 3. Stante probabilitate insinuatæ opinionis, quam docet Gonzalez Matthæo, de quo infra disp. 5, quæst. 1, expedire posse in aliquo casu, si Confessarius probabiliter timet, fœminam non confessuram peccatum incompletum complicitatis, et sacrilegium committere, ejus excipere Confessionem, procurando, quod ex corde doleat, et proponat non amplius peccare. Vid Taboada § 2, num 21, et § 3, num. 46. His notatis.

4. Matthæuci, Roncaglia, et alii censent, quod Confessarius, qui ad vincendam resistantiam fœminæ verecundæ promittit ei, ejus Confessionem excipere, est reus Constitutionis. Casum vero propositum adducit Potestas cap. 7, quæst. 7, et respondet negative discurrendo per singula sollicitationis capita, dicens, quod licet consensus fœminæ dependeat à Confessione, non tamen sollicitatio. Idem docent Panormitanus tom. II, part. 3, cap. 8, num. 116, et Bordonus tom. I, c. 23, num. 41. Quia occasio, et prætextus veluti causæ debent sollicitationem præcedere et non sequi. Sic etiam Bossius, et cum eo Lupus in Edict. part. 1, lib. 5, dis. 2, art. 2, diff. 7, id suadens, quia in casu non est abusus Sacramenti, nam tempore promissionis, nulla fuit præparatio ad Sacramentum, neque ex parte Confessarii, neque ex parte fœminæ: A Sacramento enim, et à præparatione ad ipsum longe distat sola promissio.

5. Taboada § 4, num. 63, respondet cum distinctione, et dicit, quod si confessio statim sequatur, aut Confessarius paratus sit ad illico excipiendam Confessionem fœminæ, et hæc sollicitationi consentit spe statim

confitendi, idque Confessario manifestat, tunc denunciandus est: Secus vero, si non promittit ejus Confessionem illico post lapsum audire. Videatur citatus Author, cujus doctrina videtur posse confirmari ex sententia illorum, qui tenent, quod Bulla non loquitur de occasione, et prætextu extra loca, et tempora Confessionis, ut cum aliis docent Diana part. 4, tract. 5, resol. 7. Giribaldus cap. 19, dub. 4, num. 20. Freytas q. 5, ad Acuña. num. 44, citans Sousam in add. num. 10. Taboada § 4, num. 10. Leander q. 24. Trullench num. 27. Pintre sect. 47, et Pignatellus cons. 117, num. *Hæc autem.*

CASUS IX.

Perpetua convenit cum Policarpo de venereis domi agendis, et ut facilius à Prælo licentiam obtineret, ut Policarpus à Monasterio exiret, ipsum vocavit in domum Confessionis prætextu, et rem habuerunt. Tenetur ad denunciandum?

1. Resp. 1. quod si Policarpus turpiter tractavit in domo cum Perpetua sub figura Confessionis Sacramentalis, tunc denunciandus est. Sic communis opinio cum N. Antonio de Scoto diff. 34, num. 106.

2. Resp. 2. Si Policarpus in domo non simulavit Confessionem, tunc non est denunciandus. Est etiam communis opinio cum Roncaglia, Salmanticensibus, et Hebas de Pœnit. cap. 65. Sed Gonzalez Matthæo tract. 23, num. 330, et alii judicant, hunc Confessarium esse denunciandum, quia turpiter agit prætextu Confessionis. At probabilius aliis hoc non placet; quia hic prætextus non esset respectu pœnitentis, sed respectu tertie personæ. Prætextus autem, de quo in præsentî, dicit invitationem falsam, et dolosam deceptionem pœnitentis, ex dictis quæst. 3, et in casu Confessarius, et fœmina jam prius de turpibus convenerant. Immo dicit Ligorius de Pœnit. cap. 3, num. 679, quod Confessarius in hoc casu, fœmina se ægotam fingente, denunciandus non esset, si prætextu Confessionis exequeretur peccatum; quia prætextus non ordinaretur ad sollicitationem, sed ad familiares decipiendos, et addit, quod hæc resolutio est probabilior. Verum ego his non acquiesco; quia decipiendo domesticos sub specie Confessionis, daretur Confessionis simulatio, ut dictum est supra, sicque ex hoc capite denunciandus esset, ut amplius constabit. Secus vero, si nullo prætextu Confessionis, et nulla deceptione, ad fœminam ingrederetur, et sollicitaret illam, licet domestici judicarent ingredi Confessionis prætextu. Taboada § 4, num. 60.

CASUS X.

Ursicina cogitavit hoc medium, ne persequeretur à Vitale Sacerdote, qui sæpe alliebat eam, ut peccaret cum illo. Cum Vitalis quodam die intraret in domum matronæ, antequam verbum aliquod protulisset, dixit ei fœmina, quod experiebatur patri repentinam jacturam salutis, et quod statim volebat confiteri cum illo. Ipse autem de hac petitione non curans, sollicitavit eam, ut frequenter solebat. Alia autem die, Ursicina rogavit eum, ut ipsam instrueret quomodonam Confessionem generalem deberet cum ipso facere, quia illum elgere volebat in Patrem Spiritualem. Quibus non obstantibus, cum Vitalis continuaret sollicitando eam tunc, et quotidie, quærit Ursicina, an teneatur ad denunciandum illum?

1. Joannes Sancius in Selectis disp. 11, num. 50, dicit, quod si contingat fœminam præsumentem à Confessario esse sollicitandam, ei dicere animo ficto, se velle confiteri, cum tamen solum velit illa via coitum vitare, et adhuc Confessarius sollicitationem præmittat, denunciandum erit: Quia cum ipsi non constaret de fœminæ fictione, quatenus ex ipso est Confessionem disuassit. Ex qua doctrina Sancii, respondeo, quod si Vitalis ex circumstantiis cognoscebat petitionem Ursicinæ esse fictam, et totum esse stratagemam, et figmentum, ad expellendum eum è domo, tunc non est reus sollicitationis. Vide supra quæst. 3, hujus disp. num.

4. Verum, si Ursicina serio Confessionem petiit, et serio jacturam salutis pati asseveravit, tunc Vitalis denunciandus est: Nam in primis datur petitio Confessionis proxima ex parte fœminæ, sic externe manifestata: Deinde datur dissuasio Confessionis ex parte Confessarii: Et denique Confessarius continuavit sollicitando fœminam.

2. Ad secundum, dico similiter, quod si fœmina non tractavit de Confessione statim faciendâ, sed solum instructionem, quam desiderabat in ordine ad illam, tunc vel talis petitio circumstantiis agnoscebat ficta, vel seria? Si ficta; non est denunciandus. Si seria; tunc Gaspar à Sancto Nicolao dub. 29, num. 185, asserit denunciandum esse Confessarium sollicitantem fœminam, quæ ad ipsum accederet ad petendum consilium, circa modum disponendi Confessionem generalem, vel particularem; et sic sentit etiam ex Nuño, Taboada § 4 n. 54, dicens, quod hæc est verior sententia.

3. Sed contrarium, ni fallor, debent à fortiori defendere quotquot asserunt, nullam esse occasionem Confessionis in sensu Bullarum, nisi sollicitatio sit proxima Confessioni statim faciendæ, et non solum conventioni de faciendâ Confessione, seu de faciendâ ea pro die crastina, aut alia die. Etsi enim quærere opportunitatem ad exonerandam conscientiam sit quid connexum cum Confessione, tamen cum tractatus de Confessione possit se proxime, et remote ad Confessionem referri, dum tantum remote refertur, non intervenit vera occasio, de qua Constitutiones loquuntur. Accedit, quod aliud est propositum confitendi, et aliud occasio Confessionis, ut notavi supra casu 7. n. 3. Vide etiam Pignatelli tom. priori cons. novissim. consult. 117. pag. 48.

4. Si autem quando pœnitens vult statim confiteri, Confessarius ei Confessionem dissuadet, dicendo ei, quod indiget pleniori peccatorum examine, et hac fraude lascivam intentionem conatur explere, tunc, etsi

revera pœnitens nolit jam pro tunc confiteri, Confessarius denunciandus erit. Sanchez in *Select. disp. 11. num. 50.* ubi dicit, sic censere. Viros graves, quos consuluit. Et certe talis sollicitatio, occasione proxima Confessionis facta esset, etsi Confessarius hac fraude uteretur. Verum si Confessarius dissuadens, Confessionem fœminæ non esset excepturus illius Confessionem, sed excepturus esset illam alius Confessarius, tunc non comprehenderetur sub Constitutionibus; quia tunc Confessarius se haberet, ac si laicus dissuaderet Confessionem fœminæ, et illam sollicitaret. Citatus Sanchez, eod. num.

DISPUTATIO III.

De sollicitatione, quæ extra occasionem Confessionis fit in Confessionario, aut in loco quocumque ad audiendam Confessionem deputato, aut electo, simulando ibidem Confessionem audire.

QUÆSTIO I.

Quid sit Confessionarium. quidque locus deputatus, aut electus ad audiendam Confessionem.

1. Resp. breviter ex Taboada §. 6. n. 81. quod Confessionarium est locus dumtaxat deserviens pro Confessionibus excipiendis. Locus vero deputatus ad confitendum, vel est ipsum Confessionarium, aut aliqua sedes, in quibus solent Confessiones audiri in die magni concursus, et etiam crates, quæ etsi ob usum, vel abusum deservire frequenter soleant in Monasteriis Monialium ad urbane loquendum, certis tamen diebus, vel horis unice deserviunt ad Confessiones audiendas. Locus denique electus ad Sacramentum Pœnitentiæ ministrandum, est quilibet locus electus pro libitu, sive sit Ecclesia, sive domus, sive ager.

2. Dixi conveniens cum præfato Authore, quod nomine loci deputati ad confitendum, vel intelligitur ipsum Confessionarium, vel locus aliquis destinatus ad hoc munus exequendum pro aliquibus diebus, et horis, ut sedes, crates, etc. quia non me latet, quod in sententia aliquorum, similes sedes, crates, etc. sunt etiam Confessionarium: In quorum opinione, inter Confessionarium, et locum deputatum ad audiendas Confessiones, nulla est differentia, et sic loquitur Joann. à Trinit. sect. 4, dub. 1, num. 5. Alii autem, inter quos Freytag in addit. ad Illustrissimum Acuña quæst. 15. num. 49. et 51. autumant, quod subsellia, escamna, et similia loca, in quibus solum aliquando Confessiones audiuntur, et frequenter Seculares in eis sedere solent, non sunt Confessionarium, interminis Bullæ Gregorianæ. Sed judico, quod melius loquuntur alii, qui hæc, et similia loca, vocant Confessionale promiscuum, eo quod jam ad colloquendum, jam ad confitendum, jam pro Secularibus, jam pro Confessoribus, promiscue deserviant.

3. Abverto tamen, quod aliquis locus, qui respectu virorum dicitur Confessionale, et ut tale deputatum est, saltem pro aliquibus diebus, non erit Confessionale respectu fœminarum, si non est dispositum in illa for-

ma, quæ à Superioribus præcepta est, ut Confessiones fœminarum in illo excipi possint. Explico magis intentum: Sacrum Tribunal Inquisitionis prohibuit anno 1710. quod Confessiones fœminarum non excipiantur, nisi per Cancellos mediante inter Confessarii, et fœminæ pœnitentis facies: sicut, et quod Confessiones fœminarum non audiantur in Sacristiis, Claustris, eorumque Capellis. Hinc etsi in his locis sit aliquod scamnum, vel in Ecclesia alicua sedes, sine Cancellis, in quibus solent sedere Confessarii ad viros confitendum, hic, vel similis locus non debet Confessionarium mulierum cœnseri. Tum, quia mulieres nunquam confitentur ibi. Tum, quia carentia Cancellorum, satis manifestat, quod etsi locus sit Confessionale promiscuum virorum, non est tale respectu fœminarum.

QUÆSTIO II

Quid sit simulatio Confessionis Sacramentalis.

1. Nota, quod simulatio dividitur in materialem, et formalem. Cardenas in Crisi Theolog. dissert. 20, cap. 1, num. 4, dicit, quod tunc datur simulatio materialis, quando quis dat signa externa factorum, vel rerum, indifferentia ad plura significanda, per quæ præter intentionem, aliqui decipi solent. Hæc si fit cum causa, non est mendacium, neque peccatum adhuc veniale, et sic Christus Donus Luccæ 24. Discipulus euntibus in *Emaus finxit se longius ire*. Et Josue cap. 8, dicitur: *Josue vero, et omnis Israel cesserunt loco, simulantes metum, et fugientes per solitudines viam*. Hæc enim simulatio fugæ à Josue militibus suis præcepta, indifferens erat de se ad significandum, sive metum exercitum militum Josue, sive occasionem opportuniorem pugnæ ad exercitum contrarium debellandum: Atque ideo à Sacris Interpretibus excusatur à mendacio.

2. Simulatio vero formalis ex Divo Thoma 22, quæst. 11, art. 1, in corpo est: *Mendacium quoddam in exteriorum signis factorum consistens*. Qua propter ad hanc simulationem, sicut ad mendacium, duæ requiruntur conditiones. Prima se habet ex parte simulantis, seu utentis prædictis signis, et est, quod habeat intentionem fallendi per illa, sive formaliter, sive virtualiter. Secunda se habet, ex parte rei simulatæ, scilicet, quando significatum per talia signa, est falsum.

3. Gaspar à Santo Nicolao dub. 2, num. 23, sic loquitur: Resp, quod ut quis dicatur simulari simulatione propria (de qua Pontifex) omnino requiritur, quod utatur signis externis, quæ ex communi hominum consensu significant id, quod quis simulat. Unde, ut pœnitens, et Confessarius proprie simulare dicantur Confessionem Sacramentalem, non est sufficiens, quod Confessarius sedeat in Confessionario, et pœnitens sit flexis genibus coram illo colloquendo; sed omnino etiam requiritur, quod pœnitens faciat in ordine ad Confessionem, quod cæteri pœnitentes solent facere, scilicet, quod initio Confessionis signo Crucis se muniat, Confiteor Deo proferat, pectus humilitertundat, et nullam intentionem confitendi habeat. Et ex parte Confessarii ulterius requiritur ut simulet, quod fingat se Sacramentaliter pœnitentem vere de peccatis audire:

Quod sit gravis, modestus, et circumspectus, quod simulet vere absolutionem Sacramentalem dare proferendo aliqua verba, veluti si absolutionis formam daret: Signum Crucis super pœnitentem dextera manu eformans, ut regulariter fit, et utatur aliis ceremoniis, et signis externis consuetis fieri in Sacramento Pœnitentiæ, ita ut circumstantes intelligant, vel intelligere possint actum illum veram Confessionem esse. Ita cum multis Authotibus D. P. Angelus à Sancta Maria in suo *Brev. Moral.* Typis dato ann. 1734, Dom. 1, tract. 11, cap. 12, V. *Quit sit simulare.*

4. Hanc explicationem tenet Mag. Joannes à Sanctissima Trinitate in *Exposit. Bullæ Gregorianæ Sect. 4, dub. 1 pag. 79, n. 3, et in 4, concludit: Sola genuflexio coram Confessario non est sufficiens signum simulatæ Confessionis. Eamdem tenet Donatus tom. 4, tract. 13, quest. 53, n. 2. Quia tunc (inquit simulatur Confessio, cum Confessarius fœminæ dicit Finge te Cruce signare, genuflectere, Confiteor dicere, pectus tunde. Alii asserunt tunc dari simulationem Confessionis, quando Confessarius sedet in Ecclesia, aut alio loco, et fœmina admodum pœnitentis coram illo genufletit, ad aures loquens etiamsi, nec pectus tundat, nec dicat generalem Confessionem. Ita ad litteram citatus Mag. à pag. 47.*

5. Taboada § 5, num. 76, sic simulationem explicat: Itaque ut prudenter Confessionem Sacramentalem præsumant circumstantes, nec necessaria absolutionis fictio, ut vult Hurtado (loquitur de Thom. Hurtado, qui cap. 4, per totum, et cap. 5, num. 76, exposita signa pro simulatione adducit, vel quod Confessarius mentiatur, et circumstantes decipiat) nec sufficiunt Sacerdotis sessio in quovis Ecclesiæ loco, et pœnitentis genuflectio loquendo ad aures ad invicem, ut Nuño contendit; sed ultra requiritur aliud signum determinate Confessionem significans, cujusmodi est, se Cruce pœnitentem signare, vel dicere Confiteor, vel pectus tundere vel caput inclinare, veluti si absolveretur, vel Confessarium absolutionem verbo, aut manu simulare.

6. P. Dr. Joannes Marin de Sacram. Disp. 4. Sect. 9. n. 202. resolvit, quod sola genuflexio mulieris loquentis cum Confessario in Confessionario, aut alio loco ad audiendum Confessionem electo, non est sufficiens signum simulationis; Quia is modus se habendi destitutus aliis signis consuetis, non significat determinate exercitium audiendi Confessionem: Cum ibidem sæpe absque animo confitendi alia negotia indifferencia propria, vel aliena soleant pertractari, et Consilii, vel auxilii petendi causa, ad Confessarios defferri, ac cum eis communicari, etiam flexis genibus, et interdum præmisso signo Crucis, ad postulandum secretum ad instar ejus quod clauditur sub sigillo Confessionis.

7. Sic etiam Author dissert. Conferent Moral. à pag. 26. ubi citat Hieronymum Rodriguez, Trimarchum, Acuña, et alios. Giribaldus cap. 19. tract. 7, dub. 5, num. 23. referens Bossium Antonium à Spiritu-Santo, et Bordonum. P. La-Raga in edit. noviss. illust. ab Univers. Dominic. Pampil. ann. 1760. tract. 4. de Pœnit. §. 15, pag. 82. citans Mag. Prado. Stant etiam pro hac sententia Leander, Pintre, et Roncaglia. ad hanc quæst. Et sic sentiunt plures, qui cum Didaco de la Fuente Hurtado dissert. 19, num. 94, exponunt Constit. Gregor. de actu perfecto, et completo in genere simulationis, quia verba legis intelligenda sunt cum effectu, et cum Constitutio Pœnalis sit (inquit hic Author) non est inte-

lligenda de simulatione extracta ad sensus metaphoricos, et improprios, seu impropria, et abusiba; sed de sola simulatione proprie tali debet exponi, ac intelligi; nam simulatio impropria potius est dissimulatio, quam simulatio.

8. Oppositum docent alii non pauci, inter quos Verricellus tract. 8. quæst. 43, num. 2, citans Sanchez Disp. 11, in fin. Palaus, et Salmanti, censens ad hanc quæst. Ligorius num. 680, citans alios. Et Pignatellus in noviss. Consult. 117. citans Bordonum. Verum Bordon. sibi ipsi contradicere videtur conferendo suam propriam Doctrinam tom. 1, cap. 23, à num. 43. et in Manual. Sect. 25 à num 50. ut de Trullench notavit Leander, et observat P. Marin num. 197. addens in num. 199. quod hæc res pendet ex circumstantiis, quæ infinities possunt diversificari, et combinari, et ideo nequeunt comprehendi regulis universalibus adeo exactis, ut vi illarum decidantur omnes casus, absque arbitrio sapientum, prudentum et timoratorum.

9. Sed nota, quod licet opinio dicentium, quod sola collocutio fœminæ genuflexæ ad aures interpolata cum Confessario non est sufficiens signum simulationis Confessionis ut satis probabilis à tot Doctoribus tradatur pro foro conscientiæ, cum tale signum ex se sit æquivocum, sive Confessionis, sive diversæ collocutionis, aut tractationis negotii pii, nihilominus in foro externo nunquam præsumitur, quod fœmina sic loquitur cum Confessario nisi in Confessione, vel simulando Confessionem. Quare Confessarii sic solicitantes, licet nullum aliud detur signum Confessionem significans, severe in Sancto Officio puniuntur. Cum enim hoc Sanctissimum Inquisitionis Mexiceum Tribunal, quod ad fidei catholicæ puritatem perpetuo servandam Altissimus prosperum servet, nullis meis meritis mihi Qualificatoris honorem contulerit scribo quæ à Dominis Inquisitoribus non semel audivi; et mihi certum, et indubitatum ita in praxi Sanctissimæ Inquisitionis servari. Hæc serio scribo, et attente legenda sunt, atque memoriæ commendanda: Ne forte probabilitate ductus, vel potius seductus, in manus Sanctissimæ Inquisitionis incaute incidas.

QUÆSTIO III.

An fœmina teneatur denunciare Confessarium, qui eam sollicitavit, extra occasionem Confessionis in Confessionario non simulando Confessionem?

1. Dicit Summus Pontifex Gregorius in sua Bulla: *Sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo simulantes ibidem Confessiones audire.* Sanctissim. Benedictus XIV, sic: *Vel etiam extra occasionem Confessionis in Confessionali, sive in alio loco ad Confessiones audiendas destinato, aut electo, cum simulatione audiendi ibidem Confessionem.*

2. Notanter dicitur: *Extra occasionem Confessionis: Quia indubitatum est ex aliis clausulis, quod Confessarius qui in Confessionario pœnitentem sollicitaret immediate ante vel post Confessionem, vel occasione,*

sive pretextu Confessionis, denunciari debet, etsi nullatenus Confessionem simulet.

3. Valentinus à Matre Dei in Foro cons. tract. 2, cap. 8, p. 1, num. 314, observavit, quod illa verba: *Simulantes ibidem Confessiones audire*; omissa sunt in Edicto Sanctissimæ Inquisitionis Generalis. Verum non ideo videtur præsens dubium decissum. Neque enim in Edicto, quod refert P. Redal in suo Compendio Theolog. pag. 48, fit mentio de loco ad Confessionem electo, et tamen, qui pœnitentem sollicitaret simulando Confessionem, in loco electo ad Confessionem, sive sit in agro, sive in domo, esset reus Constitutionis.

4. Videtur enim, vel quod Monitoria Generalia possunt intelligi juxta Constitutiones Apostolicas; vel quod aliquando se habent per modum indicis adjuvandam memoriam, ut de Synopsi Bullarum, quæ Regularibus legitur de mandato Sancti Officii Feria 6. post Oct. Assumpt. in qua pariter omissa sunt dicta verba, advertit ex Didaco de la Fuente R. Dr. Marin de Sacram. disp. 4, sect. 9, num. 194.

5. Circa hanc itaque difficultatem certe gravissimam ob placita Authorum diversa, plures asserunt, Confessarium sollicitantem, de quo loquimur, denunciandum non esse. Sic Roncaglia tract. 19, quæst. 8, cap. 1, quæsit. 8. Pignatellus in novissim. Consultat. 117, num. tertio subditur. Salmanticenses tom. V, tract. 21, cap. 4, § 5. Leander disp. 13, de Pœnit. quæst. 30. Palaus tract. 4, disp. 6, part. 8, num. 4. Delbene dub. 237, sect. 11, num. 6. Joann. à Trin. sect. 4, dub. 2. Freytas in addit. quæst. 15, num. 49 et 51, et quæst. 9, num. 21. Giribaldus de Pœnit. cap. 19, dub. 5. Marin sect. 9, num. 194, et brevitati consulens, Lezana, Rodriguez, Quaranta, Souza, Fagundes, Trimarchius, Bossius, Didacus de la Fuente, Thom. Hurtado, Donatus, Mag. Guerrero, et plures alii, ex quibus aliqui hanc sententiam vocant plausibilem, alii probabiliorē, saltem extrinsece: Et Eminentissimus Cozza dub. 17, pag. 86, testatur decissum fuisse à Sacra Congreg. Sanct. Officii die 11 Feb. 1661, non carere probabilitate.

6. Alii vero affirmant, Confessarium sollicitantem in Confessionario denunciandum esse, etiamsi non simulet Confessionem audire. Sic Nuño, Salelles, Coriolano, Carena, Bonacina, Peirinus, Trullench, Diana, et Escobar, citati à Taboada § 6, num. 87. Suntque plures alii pro hac sententia, ut Bellochius, Redal, Matthæo, Antonius de Scoto, Matthæuci, Sabinus Bonon, et Potestas cap. 8, num. 611.

7. Principale hujus sententiæ fundamentum videtur esse sequens Decretum Pauli V, ann. 1614. *Facta relatione, quod multi Confessarii tractant cum mulieribus in Confessionali extra occasionem Confessionis de rebus inhonestis, decrevit SS. ut contra hujusmodi Confessarios procedatur in Sancto Officio.* Nec valet dicere, inquit Authores hujus sententiæ, quod Gregorius XV, hoc Decretum declaravit, vel restrinxit in sua Bulla ad terminos simulationis. Tum, quia leges anteriores non censentur abrogatæ per posteriores, nisi ipsis sint contrariæ; quia correctio legum vitanda est, quantum fieri potest. Tum, quia Constitutio Gregoriana dicit: *In Confessionario, aut in loco quocumque, etc.*, quare eum particula *aut* distinguat, et disjungat Casus, verba illa: *Simulantes ibidem Confessiones audire*, non appellant supra Confessionarium, sed supra locum ubi Confessiones audiuntur, seu ad Confessionem audiendam

electum: Et hic est (inquit cit. Potestas) germanus Constitutionis sensus.

8. Attamen, ex Authoribus contrariæ Sententiæ ad 1 respond. Frey-tas, quod Decretum Pauli V, ad Inquisitores Romanos directum, alios non astringit, nec obligat. In hoc inclinat Dr. P. Joann. Marin, disp. 4, sect. 9, num 195, dicens: " Quod Inquisitio Hispana non meminit hu-jus Decreti, nec illud publicavit, nec resensuit inter alia, quæ ad suum " Officium spectant: Ideoque videtur revocandum ad posteriorem Bullam " Gregorii propositam universali Ecclesiæ. Deinde tale Decretum so-lum decernit, ut contra hujusmodi Confessarios procedatur in Sancto " Officio, non vero precipit denunciare Inquisitoribus: Nec mandat Con-fessariis monere pœnitentes de obligatione denunciandi: Nec loquitur de " aliis locis destinatis ad audiendas Confessiones, sed solum de Confes-sionali. Et ut dicit Didacus de la Fuente diss. 19, num. 97, non cons-tat, an hujusmodi Decretum habeat authenticam authenticam, præser-tim requisitam, ut ubique possit obligare. "

9. Alii autem magis communiter respondent Gregorium XV. per suam Constitutionem aut declarasse illud Decretum Pauli V, aut restrinxisse ad terminos simulationis; sicque uterque Pontifex in eodem De-creto idem decrevit. Summus enim Pontifex ibi per sermonem conti-nuatum loquitur dicens: *Sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire.* Quæ ultima verba omnes Casus antecedentes determi-nant. Hunc opinandi modum approbat Eminent. Cozza, dicens: " Quia " in Decreto Superius allegato habetur mentio de sollicitatione, quæ fit, " vel occasione, vel prætextu Confessionis: Si igitur Confessarius, neque " occasione Confessionis, nec illam simulando sollicitet, probabile est fœ-minam tali modo sollicitatam carere denunciandi obligatione: Ne vide-licet in pœnalibus admittamus extensionem. " Ubi, ut vides, prædic-tæ opiniones versantur circa jus, eo quod Constitutio variè à Doctoribus intelligatur. Cum autem de ratione juris sit, quod sit manifestum, ut obliget, ex Canon, erit autem Lex, qui quando dubium est, et contro-versum, non inducit obligationem certam pro una parte, potius quam pro alia; hinc inter Authores, hæc varietas opinandi ad hanc litem dirimen-dam.

10. Hæc omnia pro utraque parte perpendens Gaspar à Sancto Nicolao dub. 31, num. 197, resolvit hoc dubium dicendo, quod in casu quæstionis Confessarius denunciandus est. Et num. 199, citati dubii, dicit, quod Domini Inquisitores non debent judicare secundum illam opi-nionem, quam in foro conscientiæ Theologi sequuntur, si non est juxta praxim Sanctissimæ Inquisitionis: Verum nec Theologi tenentur sequi opinionem juxta praxim in Tribunali receptam. Ex quo infert, stare optime, quod Theologi secundum suam opinionem, et in foro conscientiæ Confessarium sollicitantem liberent, et quod Domini Inquisitores juxta suam, eum damnent.

11. Benedictus Gil Bezerra tract 11, disp. 3, de peccatis suspectis, postquam agit de pœnis contra sollicitantes, interrogat quæst. 7. An Confessarius liberetur à pœnis supradictis quando pro actione, vel fac-to sunt duæ opiniones certo probabiles, quarum una liberat Confessa-

rium à crimine sollicitationis in Bullis contento; altera vero eum non liberat à tali crimine? Ponit exemplum in opinione docente Confessarium sollicitantem in Confessionario extra occasionem Confessionis, et absque simulatione Confessionis, denunciandum non esse, quam vocat probabiliorum opposita, saltem extrinsece. Et num. 176, resolvit cum Nuño part. 1, quæst. unica § 2, et Thom. Hurtado tum 2, resol. Moral. tract. 5, cap. 6, quod probabilitas favens Confessario sufficit, ut in foro conscientiae non denunciatur, non vero sufficit, ut avedat poenas contra sollicitantes, si forte denunciatur: Hancque Conclusionem ibi probat per plura.

12. Fateor, quod hæc, non semel mecum ipso meditans, habendo pre oculis illud vulgere: *Ne sis pronus ad opinionem rigidam*, me in hoc, et aliis hujusmodi dubiis, satis constituerunt implexum. Alicuando cogitavi, quod etsi in aliquibus dubiis, opinio benigna non approbetur pro regula certa; et communi pro foro conscientiae, expediens esse potest, illam non improbare, attentis qualitate, et circumstantiis Casus, à quibus rectum iudicium prudentiae foveatur. Unum dumtaxat insinuo, quod opinio, quæ secundum se est certo probabilis, in aliquibus circumstantiis poterit esse vere probabilis, in aliis, minoris probabilitatis, et in aliis fere nullius.

13. Si autem observaveris Declarationem Congregationis Sancti Officio 11. Feb. 1661, quam supra retuli num. 5, ex testimonio Emm. Cozza, et simul, quod Sanctissimus Benedictus XIV. in Constitut. *Sacramentum Pœnitentiæ* confirmat omnes declarationes præfatæ Congregationis, forte non sine fundamento iudicabis, quod opinio benigna, quantum ad præsens dubium, generaliter est probabilis pro foro conscientiae, speculative, directe, et objective. Immo nec sine fundamento dubitabis de Doctrina nostri Matthæuci in Cautela Confess. L. 1, cap. 5, num. 4, et num. 19, et Gasparis à Sancto Nicolao dub. 31, num. 198. Sed advertite, quod Doctrina Authorum sæpe est contra stylum Sancti Officii. Quare praxis Sanctissimæ Inquisitionis est punire, Confessarium sollicitantem in Confessionario, etiamsi Confessionem non simulet, eo quod abutatur loco ad Confessionem destinato. Hæcque iterum serio scribo attente legenda sunt, et memoriæ commendanda, ut ad simile dictum manet quæst. præced. in fine. Vide Bezerram, et Gasp. à Sancto Nicolao citatos num. 10 et 11, hujus quæst. et mihi constat ita servari.

PROPONUNTUR, ET RESOLVUNTUR

aliqui casus pertinentes ad hanc disputationem.

CASUS I.

Casimira loquens cum Patritio, simulando Confessionem absque occasione, et pre-texta Confessionis interrogata fuit ab eo: An soror sua perseveraret in amore cujusdam juvenis? Deinde quibusdam interjectis verbis (quorum nunc mulier non recordatur, cum transierent sex decim menses) dixit ei Patritius, quod mulieres aliquæ eo devenerunt, ut vitreo instrumento, et aqua calida utantur ad venerem, et aliquas mulieres amicorum suorum verenda ore apprehendere. Interrogavit etiam illam de diversis aliis fominis: An perseverarent in amicitia suorum amantium? Qua serie, et contextu verborum, et qua occasione, quove fine et intentione, turpia illa exempla vitri, et oris, Patritius protulerit, dicit nunc Casimira, non recordari. Deinde, post aliquod tempus, sedente Patritio in Confessionario, Casimiram stantem sollicitavit, postea accedens ad ipsius domum osculatus est eam, ac plurimos actus inhonestos commisit cum illa. Queritur: An Patritius sit denunciandus?

1. Casum hunc, ut practicum, proponit Angelus Maria Verricellus in tract. 8. Miscellaneo questionum moralium, et legalium, quæst. 42, per totam, et resolvit hunc Confessarium non esse denunciandum. Prob. 1, quia talis poterat esse series, et contextus unus discursus, ut verba illa, vel non reputarentur mala, etsi imprudenter prolata: Ut si Confessarius ea afferret, ut ostenderet quantum aliqui à propriis concupiscentiis excæcati sint, ut in turpissima ruant: Ergo mulier, quæ postea non bene recordatur, totius facti, et omnium circumstantiarum, quæ factum variare possunt, non tenetur denunciare.

2. Probat consequentia: Quia in denunciatione, denuncians se habet ut testis, ut docent omnes: Ergo tunc tenetur denunciare, quando valide testificatur; tunc vero deobligatur, immo non potest licete denunciare, quando invalide testificaretur, et repelleretur à testimonio, ut docet Suarez de Censuris disp. 20, sect. 3, num. 11, ubi dicit, Quod quando quis nequit juridice denunciare, quia ejus denunciatio non juvat, tunc potius est infamare, quam denunciare: Et ex hoc infert, quod non debet denunciare. Sed hoc evenit in casu, cum mulier non recordatur totius facti: Ergo. Et roboratur: Quia quando testis asserit; se non bene recordari, neque totum factum narrat, vel non recordatur alicujus circumstantiæ necessariæ, quæ potest variare factum, tunc illi non creditur, et testimonium ipsius nihil juvat, sed repellendus est, quia non probat, ex Glossa in L. Lucius ff. de his qui notant, infamia. Ergo cum ista mulier dicat se non recordari, qua occasione Confessarius protulerit ea exempla, repellenda est à testimonio, ut non probans, sicque denunciare non debet.

3. Prob. 2. Quia tunc Confessarius est denunciandus, quando colloctio est mortaliter inhonesta, non solum interne, sed etiam externe; sed hæc colloctio non fuit talis: Ergo. Prob. mai. Eo quod licet demus, quod parvitas materiæ non excuset Confessarium, ut putant, ex-

censare Portell, Castro Palaus, et Soussa cum circumstantia Confessionis adeo aggravet, ut semper reddat collocutionem inhonestam mortalem, secundum communioem sententiam; tamen longe dispar est ratio de Confessione actuali, seu de Confessionis actu, ac de sola circumstantia loci, scilicet, Confessionarii; nam hæc circumstantia non aggravat, sicut prima. Neque ex eo, quod Confessarius post aliquod tempus expresse solicitaverit foeminam, recte inferri potest, quod præcedens collocutio fuerit mortaliter inhonesta; quia potuit postea tentari, et cadere.

4. His, et aliis rationibus fundatur hic Author, ad confessarium liberandum in hoc casu, addens in fine, quod eum ditissime torsit, nec allatis rationibus potuit acquiescere, donec mortuum esse Confessarium, agnovit. Et certe, quantum attinet ad præfatum colloquium, adductis illis exemplis vitri, et oris, cum in rebus obscenis, sola narratio pravos animi motus in audientibus excitet, isti sermones, et similes, ut inhonesti, et turpes habendi sunt. Puto, quod nisi alia circumstantia interveniret, quæ compelleret ad aliter judicandum, hic Confessarius denunciandus esset.

CASUS II.

Tiburtius Religiosus stricti Instituti, cognovit turpiter Joachimam virginem in domo sua, quæ effecta est gravida. Conacius Tiburtius hujus rei, cum è Monasterio exire non possit, et suum crimen celare procuret, atque honori Joachimæ consulere, ambo excondicto simulando Confessionem, semel, et iterum loquuti sunt de arbitris excoctatis ad invicem, ut peccatum non reveletur. Quæritur: An Tiburtius sit violator Constitutionum?

1. Resp. propriis verbis noster Taboada n. 72, ubi dicit: Non denunciandum esse Confessarium, quando ipse, et pœnitens elegerunt Confessionarium, Confessionemque simulare, ut sic liberius tractarent circa modum occultandi peccatum jam patratum; verbi gratia: Qualiter, et ubi secreto mulier gravida paritura, foetus abscondendus, vel quid simile: Modo tractatus unice ordinetur ad celandum crimen ab ipsis commissum. Talis enim tractatus licitus est, nec turpis, in Confessione vera, vel ficta. In hoc enim sensu (prosequitur) videtur locutus Ignatius Lupus, dum ait non denunciandum Confessarium, cum iste, et mulier ex condicto Confessionarium elegerit, ut liberius tractarent de modo occultandi suum peccatum. Videtur enim loqui de peccatis antecedenter commissis, ut ipse magis explicat diff. 9, num. 67. Ita citatus. Sed hæc intellige de simulatione materiali Confessionis, non de formali Sacramenti. Nihilominus, ut imprudentem haberem hunc Confessarium. *Qui amat periculum, peribit in illo.*

CASUS III.

Sedente Juvenali in loco indifferenti ad Confessionem, et ad alia munia, accessit ad eum Theodula, et cum eo loquuta fuit causa petendi concilium, una vice, ipsa etiam sedente; alia vice genuflexa coram eo. Quæritur, an hic intervenerit simulatio.

1. Primus Casus potest non semel contingere in aliquibus subselliis, quæ præsertim reperiri solent in pluribus Capellis foraneis, in quibus omnes indifferenter sedere solent, etsi aliquando etiam Confessiones excipiantur in eis. Et quod in tali casu non detur simulatio aliqua requisita in Constitutione, mihi videtur certum. Non enim tale subsellium est Confessionarium, nec dispositum, ut suppono, in forma Confessionarii. Immo nec in secundo casu dari simulationem, docet expressa Taboada § 5, num. 73, juxta probabilem sententiam, illa enim signa equivoca sunt, et indifferentia, neque determinate Confessionem significant. Aliqualiter confirmatur hoc ex Nuño num. 457, ubi dicit, quod si Confessarius sedet in scamnis Ecclesiæ, et mulier genuflexa prope ipsum aliquando loquitur ad aures, et post separatur, et Confessarius similia facit, ut accidit multoties, tunc non præsumitur simulatio. Id ipsum docet Valentinus in Foro Conscientiæ cap. 8, punct. 7, num. 332, verum statim moderate intelligendum esse hoc putat, addens, quod si femina stans, vel sedens, turpiter tractabat eum Confessario, et pro brevi tempore mulier genuflexa fuit ad vitandam notam alicujus inopinate transeuntis, et Confessarius sedeat, absque alio signo exterioris Confessionis, tunc non datur propria simulatio, neque hunc Confessionarium esse denunciandum, quia nec proprie simulavit Confessionem, nec hoc ex proposito fuit factum. Neque denunciandum, si ita à principio simulaverunt, et Confessarius est opinionis rectæ, et hoc pro una vice fuit factum, sed occulte corrigendum: Attamen si hoc secundo attentaverit, judicat favendum esse causæ piæ Sancti Tribunalis. Verum hæc non satis cohærent (inquit Taboada) quia si datur proprie simulatio, tam pro prima, quam pro secunda vice denunciari debet. Si non datur proprie simulatio, non datur sollicitatio in Gregoriano Decreto prohibita. Unum tamen est indubitatum in hac varietate opinandi, quod si intervenit aliquod signum determinate Confessionem significans, Confessarius sic sollicitans est denunciandus. Vid. etiam Gasp. à Sancto Nicolao num. 201.

CASUS IV.

Cum quædam mulier intrasset vespere in Ecclesia, vidit Eventium Confessionarium, turpiter cum Maxentia in Confessionario agentem, sed sine ulla simulatione Confessionis. Hinc quæsit, an eum denunciare teneretur.

1 Pro hujus casus resolutione, præter dicta quæst. 3, hujus Disp. videri possunt Antonius à Spiritu Sancto de Pœnit. tract. 5, Disp. 18, § 2, et Lupus in edit. part. I, lib. 5, dist. 2, art. I, diff. 5. Illum vero pro-

ponit Magist. Aramburu, et attentis circumstantiis horæ, Confessionalis, et aliis, à Confessione extraneis, apud ipsum videndis, plura dextere adunat in favorem opinionis benignæ, eam non semel testans cum aliis, esse probabiliorē opposita, ut novissime docet quoque P. Larraga. Quorum occasione sequentes quæstiunculas persuntorie propono.

2. Quæres 1. An Domini Inquisitores teneantur sequi opinionem probabilem, quæ delinquenti favet? Resp. negative contra Thom. Hurtado de solicit. T. 4. c. 8, resol. 62. § 3. num. 877. ubi citat alios. Ratio est ex Bezerra Disp. 3, de pec. susp. quæst. 7. quia quilibet Judex iuste, recte, et laudabiliter procedit praxim sui Tribunalis sequendo: Ergo DD. Inquisitores non tenentur sequi probabilitatem faventem delinquenti, si opinio ei favens, ut in casu adducto, non est in praxi Sanctæ Inquisitionis recepta.

3. Idem Bezerra, et Gasp. à Sancto Nicolao dub. 31, num. 200, addunt, quod DD. Inquisitores in casu probabilitatis debent procedere juxta praxim Tribunalis. Sed ab hoc abstinendum eligo, ne temeritatem redeat resolvere de pertinentibus ad Judices adeo in suo munere optime instructos, prudentia ornatissimos, sapientia perillustres, et aliis mille præstantiis conspicuos.

4. Quæres 2. An confessarius debeat absolvere pœnitentem, qui non vult denunciare cum opinione certo probabili, quod denunciare non tenetur? Quod possit ipsum absolvere, est communis opinio, de qua iterum infra Disp. 4, quæst. 10, num. 3, et in terminis præsentis casus docetur à Taboada § 6, num. 93, ex Torrecilla, et Corella. Difficultas est, an debeat? Affirmat Thomas Hurtado sup. citat. Cum Vasquez, Mag. à Sancto Thoma, utroque Sanchez, et Diana, et huic sententiæ suffragatur Gasp. à Sancto Nicolao dub. 20, num. 141, estque ratio; quia Confessarius debet absolvere pœnitentem, bene dispositum; et pœnitens recte dispositus est, conformando suam conscientiam opinioni practice probabili. Accedit, quod supposita Confessione pœnitentis, si hæc fuit de peccatis mortalibus, videtur materia gravis ipsum obligare, ut iterum peccata sua alteri manifestet, quando dispositus recte est ad absolutionem. Sic Anton. à Spiritu Sancto citat. num. 1475. Vide illum, et laudatus Taboada. Huriado, Bezerra, et Gasp. à Sancto Nicolao, et hæc pauca de hac difficillima materia sufficiant, addendo, quo femina denunciante, Confessarius punietur. Sic Nuño 2, part. num. 383. et 393. etsi Confessarius stet, et femina sedeat.

CASUS V.

Stanislaus Sacerdos simplex, cum non haberet ubi libere loqueretur cum Pancratia vicina sua de turpi amore, quo erga eam accendebatur fixit se approbatum pro Confessionibus audiendis, eumque ad Confessionarium vocavit. Cœpit confabulari cum ea de negotio mere urbano; sed tractu conversationis secutum fuit turpiloquium mutuum, nec non mutus sollicitatio, simulando Confessionem; taliter, quod ex illo tunc, Pancratia omnibus ejus intentionibus impudicis consensit. Quæritur: An Stanislaus liberari possit, ne denunciatur?

1. Resp. Stanislaum indubitanter denunciandum esse, sive prædicta exercuisset simulando Confessionem, sive in vera Confessione, creden-

te Panceratia, quod habebat jurisdictionem absolvendi à peccatis. Siquidem, in primis non excusatur, eo quod sit simplex Sacerdos, seu non habens jurisdictionem absolvendi, et contrarium damnatum est à Sanctissimo Benedicto XIV, in illis verbis suæ Const. *Etiamsi Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat*. Quare sententia contraria, quam docuerunt Sousa, Portel, Fagundes, et alii, eo quod, cum Sacerdos in tali casu cognosceret, quod Sacramentum non conficeretur, nullam injuriam Sacramento irrogabat, jam non manet probabilis. Et merito, quia ut recte advertit Bordonus in Manuali sect. 25, num. 5, majorem injuriam facit Sacramento Pœnitentiæ in tali casu, Sacerdos carens facultate ad absolvendum: Et ob hanc rationem revocat ibi, quæ in favorem opinionis subversæ docuit tom. I, cap. 23, num. 64 et 68.

2. Neque excusari potest in casu, eo quod turpiloquium, aut sollicitatio fuerit mutua, et contraria opinio, quam docuerunt Bordonus, Joann. à Trinit. et alii, etiam damnata est in illis verbis ejusdem Benedictinæ Constitut. *Aut sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit*. Sollicitatio autem mutua tunc contingeret juxta Joann. à Trin. sect. 5, num. 7, quando fœmina prius sollicitat Confessarium ad actus turpes, et Confessarius postea sollicitat eam ad copulam. Vel tunc accideret juxta Dianam, tom. V, tract. 9, resol. 62, quando Confessarius, et fœmina se mutuo pellicerent: Primo fœmina Confessarium, postea Confessarius fœminam. Si enim Confessarius primo sollicitaret fœminam, licet postea fœmina non solum annuat, sed etiam eum sollicitet, hæc non esset in rigore sollicitatio mutua, sed censenda esset, ac si solus Confessarius sollicitaret, ut advertit citatus à Trinit. in eodem dub. 7. Similiter, si fœmina sollicitaret Confessarium, et statim pœniteret, et Confessarius postea sollicitaret eam, hæc sollicitatio non esset mutua, quia sollicitatio fœminæ, cum statim pœniterit, debet censi non existens, ac per consequens, solum Confessarium esse in casu sollicitantem; adque ideo denunciandum, vel dicendum esse cum Delbene dub. 237, sect. 7, num. 21, quod postquam fœmina cessavit à sollicitatione, constituta fuit in statu, ac si nunquam sollicitasset.

3. Ex his oritur, quod, quando Confessarius præcisse consentit fœminæ eum sollicitanti, tunc non datur sollicitatio mutua proprie loquendo sed tantum improprie, et metaphoricæ. Quoniam, ad mutuam sollicitationem, requiritur mutua allicentia, vel provocatio activa, ex parte fœminæ, et ex parte Confessarii: Et Confessarius mere consentiens sollicitatione factæ à fœmina, non allicit nec provocat active fœminam. Quapropter, Confessarius præcisse, et mere consentiens sollicitationi, est male utens Sacramento, et infidelis Minister, eum non distrahat pœnitentem à turpibus, ut ex officio distrahere tenetur: Non tamen est abutens Sacramento, et sollicitator; quia ex parte sua nec provocat, nec allicit, nec postulat, nec inducit pœnitentem ad aliquid turpe. Ad summum enim dici potest, quod inducat, alliciat, et provocat verbo consentiendo, sed hoc non est active, et proprie provocare, allicere, et inducere. Contrarium vero esset dicendum, si fœmina provocaret Confessarium ad copulam, et Confessarium copulam renueret, et eam alliceret ad tactus turpes; nam in hoc casu proprie alliceret fœminam ad turpia, quantumvis ad minus turpe.

4. Neque excusari potest Stanislaus in proposito eventu, eo quod femina ejus turpiloquio, et sollicitationi consentiret; et contrarium asserere, etiam damnatum est à Sanctissimo Benedicto XIV. in illis verbis: *Sive sollicitationi pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit.* Hoc enim jam ante hanc Constitutionem præceptum erat à Sacra Congregatione, et per Edicta Sanctæ Inquisitionis. Non tamen tenetur femina consensum suum propalare, nec scribitur in actis, sive femina, sive Confessarius illud manifestet. Solum itaque tenetur sollicitationem Confessarii denunciare, proprium consensum reticendo, ut dictum est alibi.

5. Ex quibus iterum subjungo id, quod paulo ante dicebam, nimirum, consensum Confessarii sollicitationi pœnitentis, non arguere sollicitationem mutuam, ut aliqui putant, inter quos Trullench tom. 1, lib. 1, cap. 3. dub. 18, num. 51. Si enim hoc ita esset, videtur, quod sicut Summus Pontifex damnamo opinionem Portel, Sairi, et aliorum, qui judicaverunt, fœminam consentientem non teneri ad denunciandum, utitur dicta expressione: *Sive sollicitationi pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit.* Sic etiam, si per sollicitationem mutuam intelligeret, et comprehendere voluisset consensum Confessarii à pœnitente sollicitati, jus suum dixisset apertius, cum dicere potuisset: *Sive Confessarius sollicitet pœnitentem, sive ejus sollicitationi consentiat;* et non uteretur præcisse illis verbis: *Aut sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit.* Accedit, quod ut dentur mutua sponsalia, requiritur promissio mutua ex parte utriusque sponsi, et non sufficit, quod unus promittat, et alter acceptet. In hoc enim casu nulla sunt sponsalia, ut præter alios docet Gonzalez Matthæo in Summa tom. 2, tract. 28, § 1, num. 1.

CASUS VI.

Terentius interrogatus fuit in Synodo, an denunciandus sit Confessarius, qui fœminam sollicitat, non quidem sibi, aut alii copulandam; sed ut mediet, vel intercedat, ut alia femina in fornicationem consentiat. Hinc querit, quid respondere debeat?

1. Resp quod Sousa tract. 1, cap. 14, num. 3, dicit hunc Confessarium non esse reum pœnarum contra sollicitantes: Eo quod talis sollicitatio non sit directa ad exequendum carnis flagitium cum fœmina pœnitente. Acuña q. 17, num. 8, quem sequitur Freytas num. 14, probabile hoc reputat, et addit quod sententia contraria est probabilior. Cæterum cum pœnitentem inducere, ut mediet ad hoc ut alia femina in fornicationem consentiat, inhonesti, et turpes sermones sint, talis Confessarius indubitanter comprehenditur in illis verbis: *Aut cum pœnitentibus illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerint:* Sicque temere Constitutiones violaret. Vide Sanchez in Selectis disp. 11, num. 44.

DISPUTATIO IX.

De causis excusantibus á denunciando Confessarium solicitantem, ac de aliis, quæ convenit Confessarium scire pro intelligentia hujus materiæ.

QUÆSTIO I.

An femina solicitata teneatur denunciare Confessarium, quando sollicitatio est antiqua, seu á die, qua commissa fuit, longum tempus effluxit?

1. Nota quod per longum tempus aliqui intellexerunt quadraginta dies, alii unum annum, alii biennium, alii quatuor annos, alii decennium, alii vero censerunt hanc taxationem relinquendam esse arbitrio boni viri, quæ omnia notat Barbosa de Dictionibus usu frequentioribus, dict. 90. Quoad hoc ultimum consonant Glossa super Leg. si finita titul. 2, ff. de damno infecto: Et quod per longum tempus intelligatur decennium, docet Schmalzgrueber, part. 1, titul. 4, de Consuetudine § 3, num. 9. ex princip. Instit. de Usucap. et ex L. fin. C. de longo tempore præscrip.

2. Joannes á Sanctissima Trinitate sect. 7, dub. 6, in fine, Joseph Gil de Taboada § 10, num. 153. Jacobus Pignateli tom. 1. Consultationum novissimarum Canoniarum Conf. 117, num. fateor, Gaspar á Sancto Nicolao dub. 24, n. 162. Ægidius Trullench tom. 1, lib. 1, cap. 3, dub. 18, num. 28. Thom. Hurtado tract. 4, cap. 8, resol. 43, § 3, num. 467. Bezerra in Exposit. Constit. Benedict. et apud istos Frey-tas, Rivius, Farinacius, Alciatus, Homobonus, Riccius, Sanchez, Miranda, Lupus, Mascardus, alique plures, per longum tempus intelligunt triennium; quare loquendo de delinquente per multos annos, aut per longum tempus emendato, tres annos exigit communis opinio Doctorum, inquit Delbene, part. 2, dub. 237, sect. 13, petit. 2, ubi etiam citat Fagundez, Sousam, Acuña, Peirinum, et Lezanam: Et sic loquitur Leander tract. 5, disp. 3, de quibus iterum quæst. 4, hujus disp. Pro qua opinione videtur facere Lex si probaveris ff. de fid. Commis. Ibi: *Si probaveris per multum temporis non minus in tali causa triennio: Et quia multum temporis non est tempus breve, nec longissimum, creditur longum.*

3. Bordonus tom. I, cap. 30, num. 9, vel videtur intelligere quinquennium per longum tempus, vel quod crimen sollicitationis quinquennio præ-

cribitur ex L. 2, C. de Apost. ubi prohibetur ne ultra quinquennium quæ-
ratur de statuto vitæ alicujus. Quapropter ibidem num. 11, sic loquitur:
Si scio hodie Petrum blasphemasse hæreticaliter anno præterito, nullam
habeo excusationem denunciandi præfextu unius anni. Si vero hodie ve-
nio in cognitionem, Petrum non Sacerdotem celebrasse quinque ab hinc
annis transactis, possum me tueri ea præscriptione. Hinc in sententia
hujus Authoris, etsi delictum hæresis numquam valeat præscribi, hoc
tamen non est sic, loquendo de delictis suspicionem de hæresi inducenti-
bus.

4. Hujus opinionis meminit Constantinus Roncaglia tract. 19, quæst.
8, cap. 2, quæsit. 4, ubi quærit: An cesset obligatio denunciandi ex eo,
quod transactum sit longum tempus? Et resp. his verbis. Quoad de-
lictum hæresis numquam præscriptio datur favore delinquentis contra Ju-
dicem, Can. sane 6, caus. 24, q. 2, unde etiam post mortem hæreticus
est denunciandus, ex Bordonis, et Carena. In aliis vero delictis cessat
obligatio denunciandi per mortem delinquentis, qui etiam tempore quin-
quennii præscribit adversus judicem, ne procedere possit contra suum
crimen, ex Bordon. in Trib. cap. 30, à num. 8. Hinc si persona solici-
tata, vel culpabiliter, vel inculpabiliter omisit per integrum quinquen-
nium denunciare, excusari poterit à denunciacione, quando aliter non
præscribant particularia Diocesum Edicta. Ex his etiam haberi potest,
an teneatur denunciare fœmina, quæ ab initio non percepit verba Confes-
sarii inducere ad turpia, si post aliquod tempus fuisse sollicitatam cog-
noscat: Hæc excusari non potest à denunciando, nisi integrum elapsum
fuerit quinquennium. Hæc citatus Roncaglia, super quæ advertendum
est quod licet per Edicta Sanctæ Inquisitionis Parmensis, cujus Consul-
tor erat Laudatus Franciscus Bordonus, jam tunc præceptum esset, ut
denunciarentur crimina ad Sacrum Tribunal spectantia, etiam si longum
tempus effluxisset, hoc intelligit ipse solum quoad hæresim, eo quod in
Edictis dicatur: *Maxime de hæresi*; et dictio *maxime*, in jure non se-
mel sumitur pro *tantum*. Videatur si placet, hic Author.

5. Hæc varietas opinandi forte fundatur in his, quæ communiter
tradunt Cannonistæ in lib. 2, Decreto. agendo de longo tempore requi-
sito ad præscriptionem actionum criminalium: Ex quibus aliquæ præ-
scribuntur spatio viginti annorum, aliæ vero spatio minoris temporis, aliæ
denique nunquam præscribuntur. Et loquendo de illis quæ quinquen-
nio præscribuntur, communiter assignantur crimen peculatus, adulterii,
stupri, incestus, lenociniû, et cætera crimina obnoxia poenæ legis julia
de adulteriis, ut habetur leg. peculatus ff. ad leg. peculatus: Et L. Ma-
riti 29, § hoc quinquennium, de quo præter alios videre potest Schmalz-
grueber, part. 3, tit. 26, § 7, num. 121, Aliæ vero nullo tempore præ-
scribuntur, ut parricidium, stuprum per vim illatum hæresis, etc. His
notatis.

6. Assero ad quæst. Denunciandus est Confessarius sollicitans, etiam
si longum tempus à die solitationis effuxerit. In hoc nulla potest esse
hodie dubitatio, quia sic expresse decisum est à Sanctissimo Benedicto
XIV, in Constitutione Sacramentum Pœnitentiæ, per hæc verba: *Vel
longum tempus post ipsam solitationem jam effuxerit*. Quare si quæ
difficultas hic superanda est, ab explicatione longi temporis pendet; un-
de disputandi gratia,

7. Dices: Opinio dicentium, quod longum tempus sunt tres anni, videtur fundata, et quidem non solum extrinsece, sed intrinsece, quia cum probabile sit, quod taxatio longi temporis relinquatur arbitrio boni viri, ut ex Vasquez docet Alloza Verb. Lex, sect 6, num. 7, fol. 561, sunt varii Doctores optimi nominis, qui per longum tempus tres annos intelligunt; quare ipsamet probabilitas extrinseca hujus opinionis, videtur intrinseca probabilitas ipsius. Nunc sit: Ergo quando à die sollicitationis sex anni transacti sunt, potest fœmina sollicitata Confessarium sollicitantem non denunciare. Prob. conseq. Sex anni, juxta dictam opinionem non sunt longum tempus, sed longa tempora, cum ex binario numero trium annorum coalescant, et tres anni soli longum tempus constituent: Ergo quando à die sollicitationis sex anni transacti sunt, tunc videtur, quod sumus extra casum Constitutionis; quia tunc non solum effluxit longum tempus, sed effluxerunt longa tempora. Confirmatur: Quia sicut duo homines non recte dicuntur unus homo, sic etiam, nec duo tempora longa, recte debent dici longum tempus: Et sicut Lex quæ disponeret de uno homine, non recte censeretur disponere de duobus hominibus, sic pariter, Lex disponens de longo tempore, non debet censeri disponens de temporibus longis.

8. Verum omittendo alios respondendi modos, quos tu poteris cogitare, vel consulere, ego respondeo, quod taxatio longi temporis non est relinquendo nisi arbitrio judicis. Admodum quo, ut aliquod factum sit notorium, dubitant Doctores, quot hominum requiratur scientia, et adstantium multitudo? Et quia aliqui requirunt notitiam totius viciniae, alii majoris partis, alii decem hominum, alii trium, hinc plausibilis est sententia hanc resolutionem reponens in arbitrio judicis, et sic docent Mascard. de Probat. Concl. 1107, num. 18. Passerin. in Trib. Regul. q. 10, n. 3. Haunold. tom. 6, de Just. et jur. tract. 2, num. 29. Reiffenst. Lib. 5. Decretal. tit. de acus. num. 250, et alii plures. Et quidem cum maximo fundamento; nam quod à jure non est taxatum, vel definitum, censetur commissum arbitrio judicis. Ergo si de taxatione longi temporis, in casu de quo loquimur, nihil expresse definitum est à jure, et alias placita Doctorum sunt diversa, hoc arbitrio judicis relinquendum videtur. Unde in Leg. si Servus ff. de jure deliberandi, dicitur: *Cum dicit tempus, nec adjicit diem, sine dubio ostendit esse in jus dicentis potestate, quem diem præstituat.*

9. Attamen si contra me insurgis dicendo, quod hoc verum est pro foro judiciali, non vero omnimodis certum, et indubitatum pro foro conscientiae, cum opinio, quæ taxationem longi temporis relinquit arbitrio viri prudentis, improbabilis non sit; si concurrant aliae circumstantiae considerandæ, et non contemnendæ, de quibus infra quæst. 4, tunc fateor, non esse hoc mihi facile definire, ut ibidem etiam repeto. Interim vero.

10. Quæris: An qui diceret quod fœmina sollicitata non tenetur denunciare, quando à die sollicitationis effluxit longissimum tempus, resolveret contra Constitutionem *Sacramentum Pœnitentiæ*? Resp. quod attentis verbis Constitutionis, non resolveret contra illam. Ratio est ex cap. 57, de Reg. jur. in 6, ubi dicitur: Contra eum, qui legem dicere potuit apertius est interpretatio facienda. Atqui Sanctissimus Benedictus in dicta Constitutione non præcipit denunciare sollicitationem etsi

longissimum tempus effluxerit, sed tantum dicit, *etiamsi longum tempus effluerit*: Ergo attenda nuda littera, et cortice verborum, non resolveret contra Constitutionem, qui diceret Papam noluisse tempus longissimum comprehendere.

11. Confirmatur: Quia cum verba mentem Legislatoris explicant, non est recedendum à verbis legis, maxime quando verba sunt clara, ut habetur cap. ad audientiam de Decim. Leg. non aliter ff. de legat. 3. Immo neque verba hujusmodi admittunt interpretationem, nec conjecturam voluntatis, ut ex jure, et cum communi Doctorum probat Barbosa axiomatica 222, num. 32. Et id sive lex sit odiosa sive favorabilis; quia nec prima est restringenda, nec secunda est amplianda, nisi quantum patiuntur clara verba legis secundum propriam, et usitam ipsorum significationem, ut cum Suarez, Laiman, et Palao, docet Roncaglia, tract. 3, de Leg. quæst. 4, cap. 2, quæsit. 3. Atqui Pontifex in dicta Constitutione de solo longo tempore expressionem facit: Ergo quia longissimum comprehendere noluit, neque hoc est in Constitutione comprehensum. Accedit, quod non expressa, non nocent. L. 195, ff. de Reg. jur. in 6. Et quod clara expressio longi temporis, videtur exclusio longissimi.

12. Propter has rationes, et alias quæ apud Authores non occultantur, judico, quod hæc doctrina sequi potest attentis circumstantiis, de quibus infra quæst. 4, modo alicubi non sit aliquod Edictum Sanctissimæ Inquisitionis in contrarium. Etsi enim solus Summus Pontifex, et Concilium Generale, habeant auctoritatem condendi jus Canonicum, ut dicit Roncaglia tract. 4, de Censuris, quæst. 7, cap. 1, quæsit. 1, tamen Joannes Sanctius in select. disp. 11, num. 56, asserit, ex Suarez, quod præceptum impositum per Edicta Dominorum Inquisitorum non minorem habet vim, quam lex Canonica: Cum potestas Tribunalis Sanctæ Inquisitionis Apostolica Auctoritate feratur: Atque id ipsum identice verbis docet Delbene part. 2, dub. 237, sect. 13. Petit. 4, num. 8, ubi præter Suarez, et Sanctium citat. Fagundez, et Avilam.

QUÆSTIO II.

An femina sollicitata possit excusari à denunciando, prætextu correctionis fraternæ?

1. Responsum præbet Decretum Sanctissimi Alexandri VII. incipiens, *licet alias*, ann. 1660, in quo postquam confirmat Constitutionem Pauli V. emanatam die 1. Septembris anni millessimi sexcentessimi sexti, districte præcipientis in ea Superioribus Regularium, ne aliquo titulo, vel prætextu in causis suorum Subditorum ad Sanctum Officium spectantibus se intromittant, aut immisceant; prosequitur sequentibus verbis.

2. “ Et quia quandoque, etiam eorum Subditi deficient in eo, quod
“ ipsis implendum incumbit cum Religiosis ejusdem, alteriusque Ordinis, aliisque quibuscumque personis, de fide suspectis, cæterisque petentibus consilium in materiis ad Sanctum Officium spectantibus, ita ut
“ nedum ipsimet denunciations differant, vel ab illis prorsus abstineant,
“ verunt etiam multoties ab eisdem alios à se consilium petentes retra-

“ hant malis artibus, vel mendicatis Doctorum opinionibus, vel sub fraternæ correctionis factæ, vel faciendæ, alio ve prætextu: Propterea, idem Sanctissimus declaravit præfatos Subditos absque ulla participatione, etiam nulla petita venia à Superioribus, etiamsi nulla correctio fraternæ, vel alia monito præmissa fuerit, omnino teneri, et obligatos esse accedere ad denunciandum ordinariis, vel Inquisitoribus locorum quoscumque etiam Confratres, ac Superiores etiam primarios suos ejusdem Ordinis, et Religionis, quos noverint esse de fide quomodolibet etiam leviter suspectos: Ac propterea eosdem debere omnes, et quoscumque etiam alios à se consilium, ut supra, petentes, monere, et obligare, ad denunciandum. Nec posse illos à denunciando sub dictæ fraternæ correctionis, vel alio quovis prætextu retrahere, aut retardare. Et præfatos omnes tam Superiores, quam Subditos contra facientes, Sanctitas sua voluit, et declaravit subjacere omnibus censuris in dicta Constitutione Pauli V. expressis, nec non privationis quarumcumque dignitatum, etc.

3. Dices: Non est potestas creata etiam Summi Pontificis, quæ obligare possit Edicto, aut monitorio, quovis anathemate obfirmato, ut teneamur delictum occultum propalare, non præmissa correctione fraterna. Si quidem correctio fraterna, et denunciatio Evangelica sunt de jure naturali, et divino, quæ per nullum jus positivum humanum, aboleri possunt. Dicitur enim Matth. 18. *N. 15. Si peccaverit in te frater tuus, vade, et corrippe eum inter te, et ipsum solum.* Verba autem hæc præceptiva sunt, utpote imperativa, ut tenet communis Cannonistarum, et Theologorum, et sic desissimè extat C. cum ex injuncto 12. *N.* ne quispiam de Hæret. Ubi Alexander III. et Innocentius III. hujusmodi correctionem fraternam vocant mandatum divinum, et Evangelicam Regulam, sique per nullum jus positivum Pontificium aboleri poterit.

4. Rep. 1. Nobis sufficere, quod Summus Pontifex ita præcipiat, ut obedire teneamur, absque eo, quod scrutemur rationes. Deinde omitto quod bonum publicum prævalet particulari, et alias responsiones, quæ à Doctoribus aferuntur, non erit novum dicere, quod præceptum divinum alicuando Ecclesiastico cedat, ex benigna interpretatione voluntatis divinæ, et hæc erit secunda responsio, ex Præposito Stephano Dolz de Pœnit. Areola 1. n. 8. etsi ad aliud intentum, quam explico sequenti paritate.

5. Præceptum divinum est, juxta communem Theologorum, si Medinam, et Palacium excipias, quod Confessio mortalium Sacræ Communioni præmittenda sit, ex illo Divi Pauli: *Probet autem se ipsum homo;* quod ipse Sanctus Apostolus testatur se accepisse à Christo Jesu, per illa verba: *Ergo enim accepi à Domino.* Nihilominus valde probabile est, quod Sacerdos non habens copiam Confessarii, et existens in peccato mortali, potest cum sola contritione celebrare in die sesto, si ex non celebratione Missæ, multi et ipse omissuri sunt audire Sacrum. Similiter, potest probabiliter cum sola contritione celebrare, in casu quo plures omissuri essent communionem, quam tempore Paschatis accipere debent. Ubi notandum est, quod præceptum audiendi Sacrum est humanum Ecclesiasticum, sicut etiam præceptum communicandi in Paschate: Præceptum vero non communicandi, nisi præmissa Confessione, dum adest conscientia peccati mortalis, est divinum: Ergo si in his ca-

sibus potest voluntas divina à Doctoribus privatis interpretari, potiori jure hoc poterunt in aliquo casu supremi Pastores Ecclesiæ.

6. Accedit in fine, quod neque Summus Pontifex, nec Domini Inquisitores prohibent correctionem fraternam absolute, sed tantum prohibent, quod prætextu correctionis fraternæ denunciatio non omittatur. Pro quo sit.

QUÆSTIO III.

An pœnitens sollicitatus possit fraternè corrigere sollicitantem, et simul denunciare illum?

1. Affirmative respondet P. Viva in expositione propositionis quintæ damnatæ ab Alexandro VII. Et ex nostris Hispanis, id ipsum affirmat Hebas cap. 73, Nuño num. 141. Taboada § 10, num. 150. Moya in Selectis disp. 5, quæst. 2, § 4, num. 17, et alii, ut infra videbimus.

2. Quare volunt hi Authores, quod Confessarius sollicitans denunciatur, et quod simul fraternè corrigatur. Audiamus citatum Moya: Me judice [inquit] Domini Inquisitores in Edictis, et Alexander VII. in Decreto non præcipiunt quod non fiat correctio fraterna, sed quod propter illam non omittatur denunciatio. Utrumque enim præceptum potest simul adimpleri, et naturale de corrigendo fratre, ab iterando peccato illum removendo, et positivum humanum de denunciando Inquisitoribus, ut emmendatio, quæ correctione intenditur, citius obtineatur, et efficaciæ hoc medio ab alterius sollicitatione cohibeatur, et metu pœnæ absteineat.

3. Hic modus opinandi fundatur in hoc: Quia præcepto divino, et naturali correctionis fraternæ obedire debemus, semper, et quando correctio fraterna prodesse potest; sed licet Confessarius denunciatur, potest ei prodesse correctio fraterna: Ergo. Min. prob. Quia tunc Confessarius si non est in Sancto Officio præventus, et comparet spontanee, liberabitur à pœnis. Tum, quia etsi Confessarius timore perterritus, nolit spontaneè comparere, forte non citabitur à Dominis Inquisitoribus, et semel correctus, cautius procedet in posterum, ac per consequens ei correctio proficiet.

4. Sed quia dubium hoc à nemine melius resolvitur, quam à Sanctissimo Benedicto XIV. in sua Synodo Diœcesana lib. 6. cap. 11. à num. 5. audiamus ejus doctrinam per sua propria verba fideliter transcripta, et sunc sequentia, usque ad calcem hujus quæstionis.

5. Cum itaque aliquando contingeret, et alias contigisse constaret, ut personæ sollicitationem passæ admonitæ à Confessario de obligatione ipsis imposita denunciandi sollicitantem, huic antea rem communicarent, ut ipse quoque sibi consuleret, idem Tribunal adeundo, suumque reatum sponte accusando; quidam Episcopi, corrigendorum criminum zelo flagrantes, hujusmodi communicationem pro abusu valde pernicioso accipientes, cogitaverunt ut peculiaribus Edictis, aut Synodalibus Constitutionibus districte inhiherent, ne personæ sollicitatæ sollicitantibus quidquam significare auderent, quo hi ad sponte comparendum excitarentur.

6. Favebant ipsis Edicta tum ab Hispanica Inquisitione, tum ab ea, quæ per Siciliam constituta est, emanata, quibus injungitur sollicitatis,

ut solicitantem denuncient, hoc addito, ut nemini id antea significant: Bannes in 2, 2, quæst. 33, art. 8, dub. 2, in septimo argumento, Sanchez in Selectis disp. 11, num. 57. Diana edit. coordin. tom. V, tract. 9, resol. 68, num. 3. Felix Potestas tom. II, part. 2, de denunciatione num. 257.

7. Cum vero hujusmodi clausula in Edictis supræmæ Romanæ Inquisitionis minime appareat, non deerant tamen alia quibus veluti fundamentis inniteretur dictorum Præsulum sollicitudo, ut ea, quæ meditabantur, re ipsa decernerent, atque statuerent. Sanctus Thomas 2, 2, quæst. 33, art. 7, in corpore, expresse docet in criminibus etiam occultis fraternali correctionem judiciali denunciationi minime præmitendam, quin immo festimæ judicii deferenda esse, quoties ejus generis sint, ut etiam in occulto ad spirituales tendant proximorum perniciem, quemadmodum in hæresis crimine evenire non dubitatur.

8. Præterea Silvius ad cit. art. 7, conclus. 3, certas quorundam Regularium Ordinum Constitutiones, tanquam justitiæ consonans tuetur, quæ statuunt, delicti quædam, absque prævia correctione fraternali, Superiori statim denunciari debere. Quod vero plurimum refert, illud est, Alexandrum VII, Pontificem Maximum, in Congregatione Sancti Officii coram ipso habita die 8, Julii anno 1660, illorum reprobasse opinionem, qui docebant, crimina ad S. Officii jurisdictionem spectantia, denuncianda illi non esse, nisi correctio fraternalis præcesserit. Quod quidem Decretum in Opere Cardinalis Albitii de inconstancia in fide cap. 35, n. 44, et sec. editum est.

9. Nec silentio prætereundum, quod ex prævia admonitione, quæ à sollicitato ante denunciationem sollicitanti fit, justitia vindicativa non leve patitur detrimentum. Etenim si Reus ad se accusandum coram Tribunali compareat, ante quam sollicitatus ad illum denunciandum accedat, ex consueta Tribunalis pietate, tanquam sponte comparens, salutaribus dumtaxat impositis pœnis, dimittitur. Nec aliter se res habet, ubi sollicitans Judicibus se sitat semetipsum incusans, etiam postquam à persona sollicitata fuerit denunciatus; tunc enim si ab unica tantum persona præventus fuerit non amplius quidem uti sponte comparens, verum ac si esset sponte comparens, salutaribus solum mulctatis pœnis, dimittitur.

10. Dubitari nequit, quin allata rationum momenta aliquam vim præferre videantur: Verum, cum nulla lege, aut decreto prohibitum sit, quominus sollicitantem sollicitatus admoneat, ut quoniam ab eo denunciandus est, interea temporis cavere sibi festinet; optimum factum visum est, Præsulibus significare, ut à quocumque Edicto, vel Synodali Constitutione super hoc promulganda se se abstinere, remque totam intactam relinquentes, non quidem approbarent eorum agendi rationem, qui delinquentem Confessarium ante denunciationem monendum censebant, sed neque, eam improbarent; cum in quibusdam rerum circumstantiis, hujusmodi admonitio perniciosa esse, et pravos effectus producere valeat; in aliis autem proficua esse possit: Siquidem, ut sæpe experiendo dignoscitur, vix unquam sollicitatus adduci posset, ut sollicitantem denunciaret, nisi liberum illi esset, eundem antea admonere. Ex quo sequitur, ut id non ab Edictis, aut Constitutionibus, verum à spiritualium directorum prudentia definiri debeat.

11. Diximus autem, nullam hactenus legem, nullumque decretum

adesse, quo interdictum sit, ne quis Confessarium à se denunciandum antea commonefaciat. Verum duos casus distinguere oportet. Alter ad illum pertinet, qui denunciare omnino recusat, quia secretam admonitionem satis superque esse censet; vel recusat ad tempus, propterea quod non dum fraterne reum denunciandum admonuit: Idque ab Alexandro VII, damnatur, qui non ideo quemquam ab onere denunciandi, immunem fore decernit, quia fraternam correctionem non antea præmisserit. Alter casus est de eo, qui reum quidem admonet, verum non idcirco ab eodem denunciando se abstinet. Hoc autem est, quod nulla adhuc lege, aut decreto vetatur; cum sic, et correctionis naturale præceptum, et simul denunciacionis positivum adimpleatur. Ita disserunt Sanchez in Selectis disp. 11, num. 56. Escobar in tract. de Confess. sollicit. part. 2, quæst. 4, § 1, num. 56. Roccafull in Praxi Theologiæ Moralis part. 3, lib. 3, cap. 6, num. 96, et 97. Thomas Delbene de Officio Inquisitionis part. 2, dubit. 218, sect. 21, num. 20. Diana in edit. coord. tom. V, tract. 9, resol. 68. Dandinus in tractatu de suspectis de hæresi cap. 4, sect. 2. Subsect 1, num. 18. Pignatellus in novissimis Consultationi, bus tom. II, consul. 143, num. 14.

QUÆSTIO IV.

An in aliquo casu particulari, et rarissimo possit femina sollicitata excusari à denunciando prætextu correctionis fraternæ: Vel saltem quando Confessarius est emendatus?

1. Etsi longum sit discrimen inter hæreticum, et de hæresi suspectum, qualis est Confessarius sollicitans, hæc quæst. tam de hæretico, quam de hæresi suspecto procedit: Occasione præbente Divo Thoma 2, 2, quæst. 33, art. 7, ubi postquam docuit hæreticos, etiam occultos, denunciandos esse judicialiter, prætermissa correctione fraterna, eo quod hæretici valde nocivi sint, et ex correctione fraterna non speratur remedium hujus damni, addit sequentia verba: *Nisi forte aliquis firmiter existimaret, quod statim per secretam admonitionem posset hujusmodi mala impedire.* In quibus verbis notare oportet, quod Sanctus Doctor tria requirit, scilicet, quod detur firmissima conjectura, et certissima spes impediendi malum, et ideo dicit: *Firmiter existimaret.* Insuper, quod malum impediendum sit sine dilatazione, et ideo addit: *Statim.* Ac proinde, quasi prudentiam Lectorum monendo, rarissimum hunc casum reputans, conditionate loquitur, dicens: *Nisi forte.*

2. Hanc Angelici Magistri limitationem in casu exposito non carere probabilitate, stando in jure divino, judicati sunt quam plures ex omni Schola, immo non pauci Doctores majori amplitudine loquuti sunt, ut nemo est qui ignoret. Sed quia attento præcepto humano Ecclesiastico, aliter discurrendum est, ideo advertere oportet, quod etsi ante Decretum Sanctissimi Alexandri VII, supra quæst. 2, relatam, jam esset præceptum per Edicta Sanctissimæ Inquisitionis, ut denunciarentur hæretici, et de fide suspecti, prætermissa correctione fraterna, ut testantur Trullench tom. I, lib. 1, cap. 3, dub. 18, num. 23, et Illustrissimus Ta-

pia in Catena Morali tom. 2, lib. 1, de fide quæst. 7, artic. 2, num. 7, et lib. 3, de charitate quæst. 7, artic. 5, in fine; tamen hic Illustrissimus Author existimavit hunc casum ab humano præcepto excipi: Eo quod credendum non sit, Ecclesiam piissimam Matrem voluisse, in suo præcepto à jure divino discordare, aut rigidius gubernare filios suos; additque ibidem, sic communiter sentire Discipulos Divi Thomæ. Verum quantum ad hoc, merito dubitant Salmanticenses tract. 21, de Præcep. Decalog. cap. 3, punct. 9, num. 98, et negari nequit, quod plures ex Divi Thomæ Discipulis, contrarium opinati sunt.

3. Verum enim vero, cum post Decretum Sanctissimi Alexandri, opinio, quæ docebat præmittendam esse correctionem fraternam ante denunciationem hæretici, abolita sit, ac per consequens, opinio quæ docebat, fieri posse in aliquo casu particulari, et rarissimo, si non est penitus abolita, multum infirmata est; ideo restringendo hoc dubium ad terminos sollicitationis, eo quod sollicitatio non ita immediate, sicut hæresis, tendat contra bonum fidei, hæc quæstio difficilior videtur. Videantur Trullench loco supra citato, Thomas Hurtado tom. 1, Resol. Moral. cap. 6, § 1, à num. 84, et Leander tract. 5, de Sacram. Pœnitent. dip. 3, quest. 4. Sed quia isti ante citatum Decretum scripserunt, videantur Larraga in Promptuario tract. 4, in fine. Sed in novissima Edit. Summæ hujus Authoris ommissa sunt quantum ad hoc verba antiquæ Salmanticenses tract. 21, de Præcep. Decalogi cap. 14, punct. 4, § 3, per totum et Valentinus à Matre Dei in foro conscientiæ tract. 2, cap. 8, § 10, punct. 6, num. 331, etsi non omnes eodem modo loquantur. Nam Larraga inclinari videtur in hoc quod opinio de correctione fraterna sequi potest in casu rarissimo, sed hunc casum ut impossibilem judicant. Salmanticenses, postquam plura adducunt, in favorem hujus opinionis, contrariam sequuntur. Valentinus vero, sic loquitur,

4. Advertito tamen, quod ante denunciationem se reddat secutus de rectitudine illius pro utraque parte, qui eam facturus est: Nam accidere potest, quod casus sit tali circumstantia vestitus, ut non videatur esse contra Pontificum, et Dominorum Inquisitorum voluntatem desistere à denunciatione: V. gr. Confessorem reum sollicitationis, constat esse puri sanguinis, et non pravis operibus assuetum, et Reipublicæ habitum in honore, et de quo firmissima datur spes emendationis, si fraternaliter corrigatur, videtur posse valere pro illo opinionem de correctione, et aliam ex relatis. Corella in sua Pract. tract. 6, de sexto Præcep. cap. 10, num. 184, in 8. impræs. Vid. Thom. Hurt. tract. 4, num. 86, et cap. 8, à num. 514. Sed ad hæc potest occurrere Inquisitionis Tribunal, et ego cum eo dicens: Quod ad illud attinet has habere, aut facere præventiones: Et quod nemo excedit illud, nec pietate, nec sollicitudine, et solertia indagando veritatem prudenti, et justo zelo. Hucusque citatus Author, quæ Doctrina in novissima Edit. Fori etiam ommissa est.

5. Ob hæc forte, Author Breviarii Carmelitani, postquam Authores utriusque opinionis refert, et fundamenta pro utraque parte allegat, dubium hoc, ita nodosum, et difficilem judicavit, ut irresolutum maneat. Gaspar vero à Sanct. Nicolao dub. 36, num. 227, hoc expendens, dicit se mirari valde, hunc Virum alias doctissimum, ut sua eximia opera moralla testantur, in hac difficultate irresolutum mansisse, quando pro negativa, vera, et segura sententia stant Edictum Sanctissimæ Inquisi-

tionis, Decretum Sanctissimi Alexandri, et decisio Supremi Tribunalis die 27 Septembris 1628. Sed cum relatus Doctissimus Carmelitanus etiam loquatur in casu rarissimo, nimirum, quando delictum sollicitationis manet occultum, Confessarius est vir bonæ conversationis, magnæ autoritatis, et absque aliqua suspitione malæ doctrinæ, atque ibidem addat, quod de suo crimine jam est emendatus; nescio, an omnia quæ citatus Gaspar conglomerat, sint omnimodis convincentia, contra dictum opinandi modum. Cum enim casus non sit communis, et regularis, sed particularis, et rarissimus, ut supponimus, eo quod vestitus sit circumstantiis rarissimis, et particularibus, merito quæri potest: An sit possibilis, vel impossibilis? Si est impossibilis, tunc quæstio est de subjecto non supponente. Si possibilis; tunc ejus resolutio non videtur ita facilis, cum non sit æque facile resolvere aliquem casum ordinarium, et regularem, ac irregularem, et extraordinarium. Vide Doct. Euphrates in Cynos. pag. 186. Sed fusiuss omnibus agit de hac re Antonius à Spiritu Sancto de Pœnit. tract. 5, disp. 18, § 6, à num. 1464, ubi Decretum Sanctissimi Alexandri exponit, sed in fine Oraculo, Sanctissimi consultis totum relinquit.

6. Nihilominus, præscindendo pro nunc ab emendatione, de qua statim, non propter dicta recedo à sententia affirmante, Confessarium sollicitationem etiam in casu rarissimo, de quo loquimur, denunciari debere, quin excusari possit prætextu correctionis fraternæ. Tum, quia hæc sententia Constitutionibus Pontificiis, Decreto Sanctissimi Alexandri, et Edictis Sacri Tribunalis, magis conformis est; nec non zelò fidelis, et pietati christianæ magis consona: Atque Authoribus magis familiaris, et communior, ob plures rationes, quæ apud ipsos videri possunt. Tum, quia cum lex, quæ prohibet omissionem denunciationis prætextu correctionis fraternæ, generalis fit, et non limitata, congruum, vel justum est, ut sine limitatione aliqua intelligatur. Perpende dicta quæst. præcedenti num. 11.

7. Sed quia aliter, aliterque discurrendum est de correctione, ac de emendatione, cum correat fraterna respiciat emendationem ut futuram; ideo videamus nunc, ac saltem fœmina sollicitata excusari poterit à denunciando, quando sibi certo constat, quod Confessarius jam est emendatus. De omni Confessario moveri potest hoc dubium; sed ne à terminis præcedentis discedam, demus etiam, quod Confessarius sit puri sanguinis, clari nominis, utilis Reipublicæ, aut aliis circumstantiis ornatus. Neque procedit difficultas de quacumque emendatione, seu de emendatione simpliciter, ut dicere solemus, sed de emendatione certa, constante, perseverante, et per multum tempus comprobata. Et in hoc sensu, cum in rebus moralibus, dubia ita dependeant frequenter à circumstantiis quod una circumstantia apposita, vel ablata, casus appareat diversus, dubium hoc, difficultate non caret.

8. Circa quod advertendum est, quod licet plura signa emendationis ab Authoribus tradantur, nihil tamen difficilius apud ipsos, quam ipsam emendationem cognoscere in praxi, ut testantur Pignatelli, Roncaglia, Hebas, Albitius, Salmanticenses, et alii plures. Hinc aliqui opinati sunt, tunc Confessarium censi emendatum, quando mulier sollicitata ter, aut quater ab ipsum accedens non reperit in eo signa libidinis: Vel si lucratus est Jubileum: Vel si ex Clerico seculari ad Religionem advolvit:

Vel si ex Religione laxa ad arotiorem transiit: Vel si ejus modus vivendi, conversandi, et celebrandi mutetur: Vel si sit homo insignis auctoritatis; et semel, aut iterum sollicitavit: Vel si post sollicitationem statim dedit signa doloris: Vel si est senex, et maturæ ætatis, de quo prudenter præsumitur. quod ex urgentissima passione sollicitavit: Alique hoc reliquunt arbitrio prudentis viri, qui cum prudentia, et maturitate quietatem personæ, signa, et circumstantias considerare debet.

9. Denique, communis opinio est, quod perseverantia in vita honesta per longum tempus, ut per triennium, sit signum emendationis, ut videri potest apud Leandrum, Pignatelli, Taboada, Joannem Sanchez, et alios, quos retuli supra quæst. 1, hujus disp. á num. 2. Etsi contra hoc reponis cum Pignat. tom. I. Consultationum novissimarum consul. 117, num. fateor, et Roncaglia tract 19, quæst. 8, cap. 2, in Regulis pro praxi num. 2, difficile esse fœminam sollicitatam posse habere in praxi talem prudentem credulitatem, nempe, Confessarium per triennium á crimine sollicitationis abstinuisse; respondeo cum Illustrissimo Tapia loco supra citato quæst. 7, de fide concedendo hoc non esse facile cognoscere, verum non esse omnino impossibile. Quoniam ad hæc cognoscenda non expetenda est certitudo mathematica, aut evidentia metaphysica, sed sat est, quod detur certitudo moralis, quæ ex bonis conjecturis, et circumstantiis colligenda est. Si enim in hujusmodi (addit hic Author) quæramus majorem certitudinem, nec possemus Sacramenta administrare, aut recipere, nec alia inter homines tractare, quæ hanc solam certitudinem petunt. Hinc,

10. Leander trac. 5, de Sacram. Pœnit. disp. 13, quæst. 7, propugnat quod opinio asserens Confessarium sollicitantem emendatum denunciandum esse, et opinio ipsum á denunciatione excusans, probabiles sunt, verum quod hæc ultima est probabilior, et quod tuto sequi potest, nisi aliud ex mandato Dominorum Inquisitorum constet citatque pro ea viginti sex Doctores; et Thomas Hurtado tom. I, tract. 4, cap. 8, resol. 43, á num. 465, allegat viginti novem. Sed quia isti Authores, et omnes ex illis, quos citant, scripserunt ante Decretum Sanctissimi Alexandri VII, eorum doctrinam in tota latitudine, qua ab ipsis docetur, admittere non possumus.

11. Doctor Joannes de Hebas tract. 5 de Pœnit. cap. 78, dicit, quod opinio asserens Confessarium sollicitantem emendatum liberari posse á denunciatione, his temporibus nequit practice defendi; quia Sacrum Tribunal Inquisitionis compulit quemdam Authorem gravem sui temporis ut illam retractaret, quod, et fecit in fine tom. II, suorum operum. Ego judico hunc Authorem fuisse P. Torrecilla, qui hanc opinionem retractat in fine tom. II, Summæ Moralis. licet in aliquibus impressionibus reperiat hanc retractatio in fine tom. I, ejusdem Summæ. Sed quia Hebas Authorem non nominat, et P. Torrecilla indistincte loquutus fuit de hæreticis, et de hæresi suspectis, sicut, et de emendato absolute ut tali, et non in terminis, ni fallor, præsentis dubii, et magis expresse; de correctione fraterna; et si verum sit, quod Hebas refert, casus propositus videtur ex parte dissimilis.

12. Taboada § 10, á num. 151, cum aliis, quos citat, probabile reputat posse omitti denunciationem in hoc casu, scilicet, quando Confessa-

rius emendatus est per multum tempus, si delictum est occultum. Nam satis est rationi consonum, quod non denunciatur Sacerdos longevus, et honoratus, magna forsam indignitate Constitutus, ob lapsum præteritum in ætatis suæ flore. Quoniam moraliter creditur, non evehi ad dignitates nisi viros honestæ vitæ, ac illos, qui exemplariter vivere per longum tempus. Immo addit, practicari posse hanc sententiam, quando Confessarius per triennium bene vixit, effectusque est Parochus, aut Prælati: Licet etiam infra hoc tempus possit emendatio credi, quia non omnes metiendi sunt una regula, sed perpendendæ circumstantiæ personarum, temporum, vitæ, aliarumque mutationum. Quibus notatis.

13 Dico 1. Regulariter, communiter, et absolute loquendo, Confessarius sollicitans emendatus, est denunciandus. Ratio est, quia alias tam Constitutiones Apostolicæ, quam Edicta Dominorum Inquisitorum, passim illuderentur, ut ommittam alia fundamenta, quibus hæc resolutio firmatur.

14. Dico 2. Si Confessarius sollicitans est nominis clari, honoratus, Republicæ utilis, sollicitatio est occulta, et ipse de hoc crimine certo moraliter emendatus est, emendatione comprobata per multum tempus, ut per sexennium, vel decennium, ut supra expendebam quæst. 1, hujus disp. et alias fœmina denunciare illum renuit; in hoc casu, liceat mihi usurpare sequentia verba Joannis Sancio in Prologo Selectarum, dicentis: Consultius esse liberantem opinionem consulere, dum condemnantem difficile esse amplexandam timetur. Quando enim aliqua specialis ratio contrarium suadet, lex generaliter loquens solet non intelligi generaliter ex leg. Hæres absens ff. de hæred. Institut. et generaliter dictum solet non referri ad extraordinaria L. scio Amico § Medic. ff. de ann. legat maxime dum nullum periculum fraudis intervenit.

15. An autem, etsi omnes præfatæ circumstantiæ verè concurrant, teneatur fœmina denunciare, si ipsa parata est ad denunciandum, non audeo brevissimo tempore resolvere. Consule Authores supra citatos, præsertim modernos, et doctiores interroga, nam ego spinas, et tribulos pro utraque parte recognosco.

16. Non pigeat videre etiam Pignatelli in Novissimis Consultationibus Consul. 117. à num. *Ex hoc*; et observa ibidem distinctionem quam laudatus Author adducit inter correctionem fraternam, et emendationem, seu inter spem emendationis, et emendationem ipsam, maxime comprobata per longum tempus, ut triennium, in num. *Fateor*. Et licet Gaspar à Sancto Nicolao dub. 24 num. 163. rotunde affirmet, quod hæc opinio damnata est per illa verba Benedictinæ: *Etiamsi longum tempus post ipsam sollicitationem jam efluxerit*; ego, ut verum fatear, non capio quò fulcro hoc asserat, attenda Constitutione. Summus enim Pontifex, ibi solum loquitur de longo tempore; sed de emmendato per longum tempus nihil videtur decernere. Quare etsi ego præfatæ sententiæ non adsti, puler, alius videtur mihi sensus Constitutionis. Casus autem supra adductus distinctus est, ut ex facie ejus constat. Et quia vulgare est, quod singula quæ non prossunt, simul juncta coadjuvant, difficilior videtur. Hinc, si datur aliquod decretum, vel edictum præcipiens talem Confessarium denunciandum esse, tunc, sive rennente, sive annuente fœmina, denunciari debet. Verum attentis præcisse Decreto sanctissimi A-

lexandri, et Constitutione Sanctissimi Benedicti tu cogita, vel alios interroga, ut dixi supra. Vide infra casum 4.

QUÆSTIO V.

An mulier sollicitata excusetur à denunciando, cuando certo scit, Confessarium non male sentire de Sacramento?

1. Confessarium sollicitantem esse suspectum de hæresi, et male sentire de Sacramento penitentiae, constat ex illis verbis Pii V. *Nos in animam inducere nequeunt, quod qui de fide catholica recte sentiunt, Sacramentis, in Ecclesia Dei institutis abulantur, aut illis injuriam faciunt.*

2. Unde non sunt audiendi aliqui, quos suppresso nomine citat Joannes à Trinit. sect. 6, dub. 2, num. 2, oretenus asserentes, quod ad hanc suspicionem inducendam, requiruntur alia indicia, præter sollicitationem, qualia esset vita depravata, familiaritas cum hæreticis, vel origo ab infecta radice. Hinc ad præfatum textum respondebant, quod dicta verba debent accipi, non ut declarativa suspicionis de hæresi, sed ut exaggerativa abusus Sacramenti, et injuriæ illi factæ. Sicut in jure dicitur hæreticus quilibet excommunicatus, cap. quod autem 4, q. 1. nec non Simoniacus, cap. quisquis et cap. Præsbyter. 1, q. 1, et D. Paulus 1. ad Timot. 5, 8, dicit negare fidem, qui suorum, et maxime domesticorum, curam non habet.

3. Non enim placet mihi hic modus interpretandi, cum Summus Pontifex addat in Constitutione: *Tam super præmissis, quam super fide catholica, et quid de ea sentiant, diligenter inquiras.* Ex quibus verbis infertur, quod si sollicitantes non essent de fide suspecti, Summus Pontifex non præciperet eos examinare de fide.

4. Dubitatur vero communiter, quæ, et qualis sit hæc suspicio. An scilicet, sit levis, an vehemens, an facti, an juris, an periculi? Et quidem, quod non sit nisi levis, regulariter loquendo, est communis opinio inter nostros Hispanos, ut insinuavi supra disp. I, quæst. II. num. 16. Verum cum in Constitutione dicatur: *In eos pro criminum qualitate, et circumstantiis, suspensione ab executione ordinis, etc.* His verbis videtur colligi hanc suspicionem, non semper eandem esse, sed posse ex circumstantiis minui, aut augeri. Et hæc videtur ratio, cur certa pœna sollicitantibus non imponitur, quoniam incerta criminis gravitas, licet regulariter suspicio non sit nisi levis, quæ est illa, quæ ex levis indicis oritur, seu ex quibus non frequenter, sed raro, crimen suspicatum concluditur.

5. Ex asserentibus suspicionem hanc non esse juris, sed facti, autumarunt aliqui, Confessarium sollicitantem, ideo esse in fide suspectum, quia sollicitando turpiter pœnitentem, prophanat Pœnitentiæ Sacramentum, et ei facit injuriam. Sed contra; quia etiam sollicitantes ad alia peccata intra Sacramentum, illud prophanant, eique injuriam irrogant, et de fide non sunt suspecti, juxta communioem sententiam. Tum, quia

hæc ratio non valeret, saltem quando sollicitatio non committitur intra Sacramentum, sed immediate ante, vel post, vel ejus occasione, aut prætextu, vel cum ipsius simulatione quando tam Confessarius, quam fœmina sciunt nullum tunc Sacramentum fieri.

6. Alii dixerunt ideo Confessarium sollicitantem esse de fide suspectum, quia Sacramentum Pœnitentiæ lædit in re substantiali, qualis est pœnitentis dispositio, quæ ad substantiam, vel saltem integritatem Sacramenti, necessario exigitur. Sed contra; quia sollicitatio ad furtum, homicidium, vel aliud quodcumque peccatum, eodem modo lædit, vel lædere Sacramentum potest, et talem suspicionem non arguit.

7. Alii opinarunt, quod hæc suspicio oritur ex irreverentia speciali, quæ per sollicitationem, Sacramento fit. Sed contra; quia Sacramentum Eucharistiæ Sacramentum excellentius est Sacramento Pœnitentiæ, et qui cum peccato turpi sacrilege communicat, non facit ei irreverentiam specialem, suspicionem de fide inferentem.

8. Alii judicarunt, hanc suspicionem derivari ex certa specie cognationis spiritualis, quam Pater spiritualis cum filia Confessionis contrahit. Sed contra; quia nullum vinculum propriæ cognationis spiritualis ex Sacramento Pœnitentiæ oritur, ex cap. fin. de cognat. spirit. in 6, et subinde, peccata turpia inter cognatos ex alio capite, cognatione spirituali perpetua, suspicionem de fide non arguunt. Vide Sanchez in select. disp. 11, à num. 3.

9. Ex his videtur mihi verius, quod docet Constantinus Roncaglia tract. 3, de Legib. cap. 3, quæst. 2, nimirum, quod Constitutio Gregorii XV, contra sollicitantes, fundatur in præsumptione periculi male sentiendi de fide, non vero in præsumptione facti. Lex enim fundata in præsumptione facti, non obligat in conscientia semper, et quando factum non subsistit, quamvis contrarium docere Fagnanus videatur, in cap. *si quis* num. 69 et 70, de Reg. Ratio est, quia mens Legislatoris debet esse veritatem preferendam esse præsumptioni, cum id exposcat recta ratio, Can. veritatem dist. 8, adeoque præsumptionem veritati cedere debere, Leg. Imperatores ff. de probat. Quapropter, inquit citatus Author, praxis etiam fori externi est, dare reo locum, ut probet veritatem contra præsumptionem, facti, qua probata cessat omnino lex in præsumptione fundata.

10. Verum loquendo de lege fundata in præsumptione periculi, contrarium dicendum est, etiamsi præsumptio fallat in aliquo casu particulari. Sic S. Concilium Tridentino irritat Matrimonium clandestinum, quia in eo præsumit fraudem: Non quia dari non possit Matrimonium clandestinum sine fraude, sed quia in quolibet Matrimonio clandestino est periculum fraudis. Et hoc modo, salvo altiori iudicio, videtur dicendum, quod Constitutiones contra sollicitantes fundantur in præsumptione malæ credentiæ de fide, et de Sacramento; non quia dari non possit sollicitans, qui nec de fide, nec de Sacramento male sentiat, sed quia in qualibet sollicitatione est periculum malæ credentiæ. Qua propter, etsi fœmina sollicitata in aliquo casu particulari præ certo habeat, Confessarium eam sollicitasse ex fragilitate, vel ex passione sensualitatis, vel ex ardenti propensione ad libidinem, non vero ex voluntate abutendi Sacramento Pœnitentiæ, neque ex eo quod male de fide sentiat, non ideo à facienda denunciatione excusata manet.

11. Nec propterea convenio cum aliquibus, qui putarunt, quod Confessarius solicitans est suspectus de fide per fictionem juris, quæ est assumptio indubitæ falsitatis ad aliquem juris effectum producendum. Sic jus fingit esse natum, qui adhuc existit in utero, quando agitur de illius commodo: Patrem, et Filium esse unam personam, cum duæ personæ sint: Canonicum, qui in studiis est esse presentem, quando est absens: Religiosum quoad actus civiles esse mortuum, cum revera vivat; et alia hujusmodi: In sollicitatione, non videtur mihi dicendum, Summum Pontificem fingere Confessarium sollicitantem esse suspectum de fide, et male de Sacramento sentire sed revera hanc suspicionem præsumere ex tam sacrilega audacia, vel periculum, ut sic Sacramento abutens, male de Sacramento sentiat, quamvis revera male non sentiat.

12. Hinc displicet mihi noster Antonius Sessa, seu de Panormo, qui in *Scrutinio Doctrinarum* cap. 1, art. 2, num. 12, asserit, crimen sollicitationis ad turpia ex natura sua, aut ex suis intrinsicis causare suspicionem de hæresi; et quod Christi Vicarius in Constitutione contra sollicitantes eam non inducit, sed potius declarat, eo quod Confessarii pro medicina venenum, et pro pane aspidem porrigunt. Ad eum plane modum, quo, cum Pontifex aliquam propositionem damnat ut erroneam, male sonantem, etc., non reddit eam talem virtute Constitutionis, sed declarando quod talis ea sit, et fuerit, estò virus ejus latèret, nec ab omnibus agnosceretur.

13. Scio hunc Authorem non esse primum, qui ita discurrat. Attamen contra hunc opinandi modum facit paritas jam semel, et iterum adducta de sollicitante ad crimina distincta à venereis, ut furtum, usura, simonia, etc. Etenim Confessarius qui ad ista sollicitat, etiam venenum pro medicina, et panem pro aspide porrigit: Ergo si hæc ratio efficax esset, et terminans, sequeretur, quod sollicitans ad crimina à venereis distincta, semper, et in omni casu, committeret crimen causans suspicionem de hæresi ex suis intrinsicis atque ideo denunciandum esse.

14. Si autem vim hujus instantiæ infringere putas concedendo sequelam, audi Sanctissimum Benedictum XIV, in Synodo Diocesana Edit. Ferrar. ann. 1756, lib. 6, cad. 11, n. 14. Cum olim in quibusdã Regionibus, quæ turbulentis, et factiosis hominibus refertæ erant, evenisset ut in ipsa Sacramentali Confessione, pœnitentes à Confessariis sollicitarentur ad tumultuandum, et revelandum adversus legitimum Dominum, qui hujusmodi locis, urbibus, aut regnis actu imperabat; non defuerunt Ecclesiastici Præsules, tanta impietate commoti, qui censerent, et affirmarent, ac etiam propositis Edictis decernere vellent, pœnitentes ita sollicitatos teneri coram legitimo Ecclesiastico Judice, Confessarios ad prædicta sollicitantes denunciare. Non solum quia hujusmodi Sacerdotes in fide suspecti habendi erant propter Sacramenti abusum; verum etiam, quia fundamentum prædictarum Constitutionum (intellige Pii IV, et Greg. XV.) quæ statuunt sollicitatos in Confessione ad venerea sollicitantem denunciare debere, cum sit irreverentia, et contemptus, quem hic erga Sacramentum ostendit, æque militat adversus eos, qui in Confessione pœnitentes sollicitant ad alterius generis crimina, atque etiam ad seditiones, atque tumultus. Ille quoque graviter peccat, nec levem contrahit malæ credentiæ suspicionem, qui in Sacramento Confessionis, vel ad venerem, vel ad quæque flagitia, seu peccata, provocat confiten-

tem, et propterea jure optimo judicio Inquisitorum subjectus est. Verba sunt Penniæ in Commentariis ad directorium Eymerici part 2, Com. 81, ad quæst. 56. Cui pariter sententiæ suffragatur Rodericus à Cumbria in tract. de Confes. sollicit. quæst. 2, num. 20, et quæst. 8, num. 9. Sanchez in Select. disp. 11, num. 23. Trimarcha de Confes. abusu Sacram. Pœnit. disp. 14, sect. 3, num. 15, et sequent.

15. Sed cum Pontificiæ Constitutiones superius laudatæ, de Confessariis dumtaxat, qui sollicitant ad inhonesta, vel turpia loquantur; cumque hoc delictum frequentius esset, et sæpius in Tribunali Pœnitentiæ committeretur, quam alia alterius generis (atque utinam adhuc identidem admitti non pergeret) ideoque Pontifices huic occurrere voluerint; denique cum agatur de extentione à casu ad casum in re pœnali: Hinc factum est, ut neque laudari, neque probari meruerit consilium dictorum Præsulum, qui Constitutiones Apostolicas ad alia crimina, præter ea, quæ expresse in illis enunciantur extendere cogitabant, atque decernere, ut, sicuti sollicitatus ad venerea in Confessione, Confessarium sollicitantem denunciare tenetur, nec nisi expleta hujusmodi denunciatione, aut saltem data fide de eâ adimplenda, peccatorum suorum absoluteione donari potest; et sicuti adversus Confessarios ad præmissa sollicitantes proceditur cum testium singularium depositionibus; ita pariter agendum esset in casibus, quibus pœnitentes à Confessariis sollicitantur ad crimina diversi generis, quæ ad carnis concupiscentiam non referuntur. His rationum fundamentis innititur sententia priori contraria, cui Doctores communiter suffragantur. Consuli possunt Carena, Diana, Bonacina, Homobonus, Bossius, Sanctarellus, et alii, quos allegat, et sequitur Bonmem. Cardin. Cozza in suis dub. Select. dub. 1. Hæc Sanctissimus Benedictus: Et relege dicta supra disp. 2, quæst. 7.

16. Displacent pariter Homobonus de Exam. p. 1. tract. 5, cap. 8, quæst. 53. Riccius part. 3, decis. 278. num. 6, et Joannes Valerus in differentem utriusque Fori Verb. Hæresis diff. 1. num. 4. quatenus tenent prorsus oppositum opinioni relatæ num. 12. et cum multis Doctoribus probant, quod præsumptione suspicionis cessante, nulla est obligatio denunciandi, eo quod Edictum furdatum in præsumptione non obligat, quando præsumptio fallit, aut cessat: Quam sententiam veram existimat in puncto juris D. Inquisitor Escobar fol. 144, num. 30. sed illam in praxi reprobat. Probabilem vocat illam Beccanus apud Trullench lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 37, ubi eam refellit. Sed neque hic Author placet quatenus addit in fine, quod si manifeste constaret de rei veritate, seu de cessatione præsumptionis, tute sequi potest sententia Valeri, et Riccii.

17. Nec placet Joannes à Sanctissima Trinitate sect. 6, dub. 1, à n. 4, quem sequitur Pintre sect. 51, num. 220, multis probare studens, quod Confessarius sollicitans non est suspectus de fide, nisi in actu ipso Confessionis sollicitet: Non vero si sollicitat in actu ad Confessionem proximo, et immediato. Siquidem Pius IV, qui in Constituit. *Cum sicut nuper*, edita contra sollicitantes, hanc suspensionem animadvertit, ut inducit, ex dictis supra num. 1, hujus quæst. solum mentionem facit in ea de sollicitantibus in actu Confessionis, ut patet ex illis verbis. *In tantam prorruperint iniquitatem, ut Sacramento Pœnitentiæ in actu audiendi Confessiones abutantur.* Et paulo post: *Mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos dum earum audiunt Confessiones alliciendo, et pro-*

vocando, etc. Ergo cum in Constitutione solum fiat mentio (inquit hic Author) de solicitatione in actu Confessionis, talis suspicio extendenda non est ad solicitantes extra Confessionis actum. Præsertim cum Gregorius XV, in sua Bulla ampliatiua Pianæ nullum verbum dicat, ex quo colligere possimus, quod casus ab ipso de novo additi suspicionem de fide inducant.

18. Tum, quia Confessarius, cui fortasse opportunior fuit occasio solicitandi in actu Confessionis, et extra ipsius actum solicitavit, ipso facto ostendit integritatem, et perfectionem Sacramenti maculare noluisse. Tum, quia si in rigore loquamur, sollicitatio extra Confessionis actum non est injuriosa Sacramento, cum pro tunc neque existat Sacramentum, neque aliqua pars essentialis ejus. Tum, et efficacius, si sollicitatio solum habet circumstantiam simulationis; nam in hoc casu nulla intervenit Confessio Sacramentalis, neque actu, neque immediate futura, neque immediate peracta. Cum enim in casu hoc nullum sit Sacramentum, in quo fundetur abusus, nulla erit suspicio hæresis, neque Confessarius erit suspectus de ea. Videantur sit Joann. num. 6, et Pintre num. 222, et quoad hoc ultimum Bordonus cap. 23, num. 80. Carena part. 2, tit. 6, num. 76. Sousa in adnot. num. 17, et in Aphor. lib. 1. cap. 34, num. 68, et Salelles lib. 5, num. 218, qui pariter docent, quod si sollicitatio solum peragatur simulando Confessionem, Confessarius non est suspectus de fide.

19. Displacent itaque in pluribus præfati opinandi calculi; quia si probabilitatem plane fundatam haberent, et alias diserte, et absolute probabile esset, quod lex fundata in præsumptione non obligat, præsumptione cessante, magna, sine majori ex parte destruerent Constitutiones Pontificiæ, et Sanctissimæ Inquisitionis Edicta. Quapropter cum Sanctissimus Gregorius Constitutionem Pianam extendat et ampliet, præfatosque casus, in quibus omnibus negari nequit periculum malæ credentiæ, jurisdictioni Dominorum Inquisitorum subiciat; et alias judicare, an sollicitans sit, vel non sit suspectus de fide non pertineat ad penitentes, neque ad Confessarios, sed ad Dominos Inquisitores, ut cum Freyta, Diana, et Bossio tradit Giribaldus cap. 19, dub. 1, num. 4, hinc Confessarii sic quomodocumque solicitantes Dominis Inquisitoribus denunciandi sunt: Et hæc sane opinio unice consulenda in praxi pro foro conscientiæ. Et in praxi Sanctissimæ Inquisitionis omnes sic sollicitantes, etiam si sollicitatio solum habeat circumstantiam simulationis abjurare coguntur ut de fide suspecti: De quo videri possunt Pignatellus in noviss. Consult. 117, fere in principio. Delbene sect. 24, à num. 5. Diana q. 4, resol. 50, tract. 5. Alberchimus in Man. pag. 233, num. 6. Sesa cap. 7, art. 8, num. 46, et Bordonus in Man. sect. 25, num. 139, testans ita etiam praticari in SS. Inquisitione Romana, ex testimonio Lucae Wadingi, et Modesti Gavatii, atque ibi num. 136, revocat quæ prius docuerat tom. 1, cap. 23, num. 80.

QUÆSTIO VI.

An Confessarius excusetur a b onere imponendi obligationem denunciandi Meretrici
asserenti esse ab alio sollicitam?

1. Ratio dubitandi est, quia fœmina denuncians est simul denuncia-
trix, et testis; sed Meretrix, aut alia mulier, quæ infamia notoria laborat,
repellitur à testificando: Ergo ejus denunciatio censenda est ut inutilis.

2. Confirmatur: Quotiescumque denunciatio aliqua unice potest ten-
dere ad infamandum, tunc illicitum, est denunciare; sed denunciatio Me-
retricis est hujusmodi: Ergo idem quod prius. Maj. prob. ex doctrina
satis communi, quam docet Lessius lib. 2, de just. cap. 29, dub. 13,
num. 111. scilicet. quod quando crimen probari non potest, videtur pec-
cari contra justitiam, si reveletur: Exponitur enim reus manifesto pe-
riculo infamiae, ut dictum manet disp. 3. Casu 1. num. 1.

3. Min. multifariam probari potest: Nam omnis fœmina est mutabi-
lis, dolosa, mendax, levis, et corruptibilis, ut multis probant Tiraquellus,
et Mascardus cum aliis relatis à Delbene part. 2, dub. 237, sect. 14, n. 5.
Ergo cum Meretrix sit fœmina infamis, habenda est ut valde mendax,
valde dolosa, valde levis, mutabilis, et corruptibilis, atque omnimodis
indigna testimonium ferendi. Hinc Farinacius, Paramus, Sanchez, Acu-
ña, Freytag, Sousa, Riccius, Molfesius, Peirinis, et Corro, quos citant,
et sequuntur Delbene, citata sectione 14. Petit. 1, num. 7, et Bordonus
in Manuali sect. 25, n. 203, et tom. I, cap. 23, à n. 132, docent, quod
Meretrix, aut alia mulier malae famae non facit numerum, aut indicium
cum fœminis honestis, ac per consequens non debet admitti ad testifican-
dum.

4. Et roboratur: Quia quod Meretrix debeat repelli à testificando,
est communissimum in jure; cum preter defectum sexus, patiatur defec-
tum infamiae, et notae vilis in Republica. Deinde: Etsi Summi Ponti-
fices concedant delictum sollicitationis posse probari per testes singula-
res, concurrentibus aliis indiciis, et praesumptionibus, non tamen conce-
dunt probari posse per testes patientes plures defectus: Ergo cum Me-
retrix, et aliae femellae infames, ultra defectum sexus, et singularitatis
patiantur defectus infamiae, vilitatis, et infimae reputationis; et num-
quam esse possint testes idonei, videtur, quod tam à testificando, quam
à denunciando repelli debent: Siquidem earum denuntiatio solum praes-
tabit, ut Sacerdotem infamem.

5. Urgetur: Quia ut satis probabiliter docent Trullench, Fagundez,
Homobonus, Navarro, Villalobos, Reginaldus, et Bonacina, quos citant
Hebas de Pœnit. cap. 73, et Valentinus à Matre Dei punct. 3, num. 318,
qui audivit sollicitationem à fœminis vilibus, vel modicæ fidei, non tene-
tur ad denunciandum: Quam sententiam etiam citatus Valentinus am-
plectitur contra Dianam, et Thomam à Jesu; sed Meretrix non solum
est fœmina vilis, et modicæ fidei, sed etiam est femella vilissima turpis-
sima, et nullius fidei: Ergo Confessarius bene, et juste procedet, minime
monendo eam de obligatione denunciandi Confessarium, qui ut ipsa as-

serit, illam sollicitavit. Hinc Salmanticenses tract. 21, cap. 4, punct. 5, num. 105, judicant, quod Meretrices, aliquæ hujus furfuris mulieres à denunciando repellendæ omnino sunt ex cap. Præsb. quæst. 5.

6. Hæc rationum momenta, aliquam vim, ni fallor, important. Sed quoniam omnes debemus Sanctum Tribunal Inquisitionis juvare, numquam facilem se ostendat Confessarius in excusando pœnitentem à denunciando, etiamsi pluribus defectibus laboret, qui ipsum juxta communiorem sententiam à testificando repellant: Modo pœnitens semel, et iterum admonitus, ut decet, in suo asserto firmus persistat, nimirum, quod fuerit à Confessario sollicitatus, et alias sollicitatio indubitanter comprehensa sit in Constitutionibus Pontificiis. Contingere enim potest, quod Confessarius qui Meretricem sollicitavit, forte aliam, vel alias non Meretrices sollicitaverit, sicut Meretricis denunciatio præbere poterit novum indicium Dominis Inquisitoribus, ab indagandum de vita ejus, et de moribus suis, et firmiter judicare de probatione præcedentium denunciationum. Accedit, quod in Sancto Tribunali admittuntur testes, qui in aliis Tribunalibus non admittuntur. Attamen, quia non propterea omnis denunciatus redditur testis idoneus, et Domini Inquisitores maximopere veritatem desiderant, caute procedere debent confessarii, dum vilissimæ femellæ afferunt, quod ab alio Confessario sollicitatæ fuerunt. Imo, si in omni eventu hujus naturæ cautela necessaria est, in casu de quo procedit quæstio, magna cautela uti oportet.

QUÆSTIO VII.

An persona sollicitata excusetur à denunciando, quando ex denunciatione timet sibi, vel suis damnum grave?

1. Hoc dubium, ex Modernis Authoribus, resolvit Redal § 7, num. 35, sequentibus verbis idiomate nostro: Lo tercero excusa, quando se teme grave daño en vida, honra, ó hacienda al denunciante, ó á sus Consanguíneos, ó Afines dentro del cuarto grado, ó á alguna persona bienhechora del sollicitado, que sea muy necesaria para socorrer sus necesidades graves. La razon de todo es, porque la Ley Eclesiástica, que manda la tal denuncia, no obliga, cuando interviene grave incomodo.

2. Bordonus in Manuali sect. 18, num. 46, quærit: An Frater fratrem, uxor Maritum, affinis affinem, et Amicus amicum non hæreticos, sed de hæresi tantum suspectos denunciare debeant? Et respondet negative, quoad conjunctos sanguine, Matrimonio, et affinitate, in eodem domo habitantes; quia talium denunciatio redundat in grave damnum, et dedecus totius familiæ. De aliis extra familiam morantibus, et de amicis aliter sentit. Et num. 48, excusat à denunciando suspectum de hæresi, illum, qui ex denunciatione probabiliter timet damnum grave sibi eventurum: Et loquendo in specie de delicto sollicitationis, id ipsum repetit sect. 25.

3. Taboada § 10, num. 143, dicit, esse opinionem communiorem contra Corro, fœminam sollicitatam non teneri denunciare Confessarium,

cum timore prudenti gravis damni, sibi ex denunciatione eventuri. Imo addit, nec teneri ad denunciandum cum probabili periculo mortis, infamiae, aut alicujus damni gravis, sive proprii, sive Patris, sive Matris, Mariti, Fratrum, vel aliorum strictissime conjunctorum; et citat pro suo asserto Lupum, Sanctarellum, Peñam, et Fagundez. Et concludit, neque obligatam esse ad denunciandum, quando ex denunciatione timet perdere majorem partem bonorum; et allegat pro hac Sententia Tiraquellum.

4. Joannes Sancius in Selectis disp. 11, num 55, non solum approbat hunc opinandi modum, sed judicat, quod fœmina sollicitata à suo maximo Benefactore, vel amico, non tenetur denunciare: Quoniam vinculo gratitudinis constricta est ad impediendum damnum ei, et ad ipsum bonis afficiendum. Tum, quia fœminam obligare, ut sui Benefactoris sit autrix mali, est quid inhumanum. Tum, quia fœminam se privare beneficiis in futurum suscipiendis, idem est, ac impropriis bonis jacturam sentire. Et concludit, id ipsum asserendo, casu quo Confessarius non sit Benefactor fœminae sollicitatae, sed vel Parentum suorum, vel Mariti, vel Filiorum, vel Fratrum: Et pro his citat alium Sanchez lib. 4, de Matrim. disp. 4, n. 9, ubi refert plures alios pro hac Sententia, quam etiam tuerent Acuña, et Sousa, apud ipsum. Ratio est, quia leges humanæ non constringunt cum tam gravi nocimento: Præsertim si Confessarius ob sollicitationem, non tam sit suspectus de hæresi, quam de luxuria, ut docet Suarez de Censuris, disp. 20, sect 3, n. 9, et Fagundez 2, præcep. lib. 4, cap. 3, num. 31. Idem docet Leander quæst. 44.

5. Delbene dub. 237, sect. 12. Petit. 11, à num. 5, oppositum tenet, quoad Benefactorem; eo quod, etsi obligatio gratitudinis oriatur ex lege naturali, tamen obligatio denunciandi, oritur à jure positivo, simulque ex naturali superioris ordinis: Quoniam denunciatio sollicitantis tendit ad abolendum peccatum præteritum, et futurum, ad terrorem aliorum, et ad conservandum bonum totius Reipublicæ. Quin imo, si titulus gratitudinis attendendus est, homo magis obstringitur Deo, quam cuilibet Benefactori, vel amico.

6. Pignatelli tom. 2, Consultat. novissimarum Consul. 143, assertit, quod tam in hæresi, quam in delictis suspectis de hæresi, tenetur Filius denunciare Patrem, et Pater, et Mater Filium, et uxor virum, et vir uxorem. Quibus omnibus animadversis, et multis omissis, quæ longum nimis esset referre.

7. Dico ad quæst. Quod cum communis sententia sit, quod Legislator solum obligare præsumitur, quando ratio dicat, esse rationabile, quod præceptum suum obliget, opinio docens fœminam excusari à denunciando, quando ex denunciatione timet sibi damnum grave, vel quod genus suum, aut familia sua sibi consanguinitate, vel affinitate conjuncta dedecus patietur, probabilitate non caret: Imo bene fundata est; modo timor ejus non sit vanus. Et alias Confessarius à malis cessaverit, et ad bonam frugem conversus fuerit. Opinio dicentium de obligari à denunciando Benefactorem suum, quam etiam docuerunt alii, intellecta in tota latitudine, quam sonat, non mihi placet. Sed non propterea negotium possibilem, in quo ex circumstantiis annexis, probabilis fere ab omnibus reputetur: Ubi esset, si ex cessatione beneficiorum, vel fœmina, vel filia ejus essent turpiter prostituendæ, et alias Benefactor ei honeste

succurrit. Si enim hoc periculum, hujusmodique timores, non sunt prorsus vani, relatæ opiniones non sunt omnino infirmæ.

8. Excipe tamen casum hæresis: quia pro fide catholica conservanda, quilibet debet ponere vitam. Et quoniam hæresis semper serpit, ut monet D. Paulus ad Tim. 2, ut verius habeo, quod filius tenetur Patrem hæreticum denunciare, et maxime si dogmatizat. Sic videtur colligi ex Deuteronomio cap. 18. ex illis verbis: *Si tibi persuaderet Frater tuus, etc.* Quæ licet ad apostasiam referantur, hæresim non excludunt, ut observat Liranus ibidem; *N. Si tibi voluerit.*

9. Nota autem in fine, quod fœmina solicitata, quæ hodie timere potest prudenter aliquod damnum, ex denunciatione sibi, vel suis eventurum, forte transacto aliquo tempore, tale damnum non timebit. Quapropter, in sensu composito damni imminenti absolvi potest cum monitione, ut cessante periculo damni, obediat Edictis Sanctæ Inquisitionis: Serio et præcipiendo, ut interim non confiteatur cum Confessario, à quo solicitata fuit.

QUÆSTIO VIII.

An fœmina solicitata de obligetur à denunciando, quando physice, aut moraliter impedita est ad denunciationem faciendam?

1. Respondet citatus Redal num. 35. Lo cuarto, excusa siempre que hubiere impedimento fisico, ó moral, de denunciarle por sí personalmente; porque esta es obligacion personal, y el hacerlo de otro modo es gracia.

2. In hanc sententiam ex parte inclinatur Delbene, quatenus dub. 237. sect. 13. Pett. 1, num. 5, ait quod mulieres etiam egregiæ, et nobiles moneri debent, quod causa testificationis in sollicitatione, tenentur DD. Inquisitores adire; cum hoc nec sit inhonestum, nec nimis durum: Nisi clausura, infirmitas, vel alia causa justa, ipsas excuset. Et concludit, quod cessantibus prædictis impedimentis tenentur denunciare. Sanchez in Select. disp. 11. num. 45. etiam dicit, quod infirmitas, vel clausura fœminam sollicitatam excusant à denunciando.

3. Verum cum ex indulto Urbani VIII. quando mulier solicitata induci nequit ad denunciandum per se ipsam, possit Inquisitor Confessario concedere, ut recipiat denunciationem per scripturam juratam, ut notat Taboada § 10 n. 145. et casu quo sit Monialis, sufficit, quod Confessarium mittat, ut suo nomine denunciet, juxta Nuño 1, part. num. 247, in arbitrio fœminæ est satis repositum, nullum impedimentum recognoscere, ut Confessarium denunciet.

4. At si his non obstantibus, aliquis casus ita complicatus esset, ratione circumstantiarum occurrentium, ut mulier re vera physice, aut moraliter impedita sit ad denunciandum, tunc memoriæ mandanda est doctrina Delbene, de eo quod moneatur, ut cessante impedimento, denunciet; absolviq; potest hac fide data, juxta textum Benedictinæ: *Vel saltem se, ac cum primum poterunt, delaturos spondeant, ac promittant.*

QUÆSTIO IX.

An fœmina sollicitata excusetur à denunciaudo, quando Confessarius est tam rusticus, quod crimen sollicitationis, et pœnas pro eo taxatas, ignoret.

1. Non procedit quæstio in casu ignorantie invincibilis: Quia certum omnino est, ignorantiam invincibilem, et antecedentem eorum, quæ sunt fidei, excusare à culpa hæresis, et à pœnis latis contra hæreticos, ut post alios advertit Pignatelli tom. II, novissimarum Consultationum, consult. 197, advertens quoque ab initio, quod hæc ignorantia excusat, tam in foro interiori, quam exteriori, tam ab hæresi, quam à suspitione hæresis, et ab omni abjuratione.

3. Debet ergo procedere dubium de ignorantia vincibili, consequenti, et culpabili, et quidem tam de ignorantia juris, quam facti; quando, scilicet, vel Confessarius ignorat Constitutiones Pontificias, et Edicta Sanctæ Inquisitionis, vel licet tam de Edictis, quam de Constitutionibus notitiam habeat, ignorat hunc, vel illum casum esse in illis comprehensum.

3. Nec procedit quæstio in foro externo, in quo ignorantia saltem juris non præsumitur; unde C. 12, de Reg. jur. in 6, dicitur, quod ignorantia facti, non juris, excusat: Sed debet procedere pro foro interno, in quo, non præsumptioni, sed veritati standum est. Etsi enim difficile sit creditu, quod aliquis Confessarius tam rusticus sit, ut ignoret crimen sollicitationis puniri à Sancta Inquisitione; tamen absolute loquendo, impossibile non est, quod aliquis hoc ignoret, etsi alias bene sciat, crimen hoc, jure divino esse prohibitum, ut disserit Joann. à Trinit. sect. 8, dub. 3, à num. 1. Neque alias repugnat, quod aliquis Confessarius sciat, Confessarium sollicitantem severe puniri à Dominis Inquisitoribus; et quod simul ignoret, hoc factum, vel illud verbum, esse sollicitationem puniendam. Sicut non repugnat, quod aliquis sciat, percussorem Clerici esse prohibitam sub pœna excommunicationis, et quod ignoret detentionem violentam, et injuriosam Clerici, esse inclusam sub lege excommunicante percussores.

4. Valentinus à Matre Dei punct. 5, à num. 323, asserit, quod quando Confessarius sollicitans laborat ignorantia vincibili, et culpabili, denunciandus est; non vero quando ejus ignorantia est invincibilis; et pro ignorantia invincibili intelligit etiam actualem inadvertentiam, vel probabile iudicium, quod factum, vel dictum sollicitationem sapiens, non includatur in Decreto, aut Edictis. Etsi ab ipso inquiris, quomodonam poterit aliquis scire, quod Confessarius tali ignorantia laboret? Respondet, quod sollicitatus, aut sollicitationem sciens, sollicitantem denunciare debet, absque indagacione ignorantie, vel advertentie sollicitantis. Quod ergo ipse asserit est, quod si aliqua via scitur tali invincibili ignorantia operatum fuisse, tunc sollicitatum, vel scientem sollicitationem, non manere obligatum ad denunciandum; cum talis ignorans non sit dignus pœna.

5. Joannes à Trinitate in citato dubio per totum, dubium hoc majori amplitudine resolvit, et asserit, quod pœnitens sollicitatus, non tenetur denunciare Confessarium sollicitantem, quando iste tam rusticus est,

quod sollicitavit eum cum ignorantia, sive juris, sive facti, sive invincibili, sive vincibili: Modo ista non sit crassa, aet supina: Quia hæc à pœnis latis non excusat, ut habetur ex cap. ut animarum de Constitut. in 6.

6. Quantum attinet ad ignorantiam juris, probat primo suum assertum, citans Thomam Sanchez, Azor, Saa, Suarez, Palaum, et Sousam, ex cap. proposuisti dist. 82, ubi deciditur, Clericos incontinentes non esse deponendos juxta Constitutionem Siricii Pontificis, quia eam ignorabant, ut narrat textus per hæc verba: *His ignorantibus, venia non negabitur.* Et Glossa ibi: *Quia Decretum non ligat ignorantes.*

7. Secundo, quia casu quo delinquat, qui conscius est juris naturalis, et Divini, ignarus tamen juris humani novi, solum offendit jus naturale, et Divinum, non vero jus humanum: Ergo solum erit obnoxius pœnis juris naturalis, et Divini, non vero pœnis juris humani novi.

8. Tertio, quia ignorans legem Ecclesiasticam imponentem pœnam suspensionis, aut irregularitatem, ob aliquod delictum, non incurrit suspensionem, aut irregularitatem, si delinquit cum ignorantia talis legis, ut cum aliis docet Thomas Sanchez de Matrimonio lib. 9, disp. 32. n. 17, qui n. 43, etiam docet, quod Conjux habens copulam cum consanguineis alterius conjugis in secundo gradu, non impeditur à petitione debiti, si ignorat hunc accessum esse sub hac pœna specialiter prohibitum.

9. Quantum vero ad ignorantiam facti attinet, probat primo suam conclusionem: Quia, qui actum, quem facit, ignorat esse contra legem humanam, nec offendit, nec contemnit illam: Ergo illius pœnis obnoxius non erit.

10. Secundo: Quia sollicitatio dubia non est denuncianda: Ergo potiori ratione non erit denuncianda hæc, aut illa sollicitatio, quando vel ignoratur, quod reverà sit sollicitatio, vel quod sit sollicitatio, cum circumstantiis requisitis ad transgressionem Constitutionum. Siquidem sollicitatio ignorata, magis quam dubia, deviat à transgressionem legis: Et ignorans, minus quam dubitans, intendit legem violare.

11. Hæc sunt fundamenta hujus Authoris ad compendium reducta; qui ulterius judicat, Confessarium, de quo loquimur, denunciari deberi suo Prælato Ordinario: Admodum quo, Confessarius sollicitans ad peccata, quæ non sunt turpia, suo Prælato Ordinario denunciari debet: Non vero Sanctæ Inquisitioni, cum non sit reus Constitutionum contra sollicitantes. Lege illum, si tibi placet, loco citato, ubi alia plura addit, pro sua doctrina firmanda.

12. Hæc quidem in casu ignorantia invincibilis, et venialiter vincibilis, non sunt omnimodis destituta à fundamento. Videantur Pignatellus sup. cit. Bordonus in Man. sect. 6, num. 22. Giribaldus de Act. hum. cap. 1, duh. 6. Ferraris verb. *Ignorantia*, et alii. Sed ego supersedeo ab hoc dubio autumans cum Taboada § 10, à num. 167, quod etsi ista substineri possent quando crimen sollicitationis solum habet circumstantiam Confessionalis, vel dubia simulationis, aut in aliquo casu, de quo etiam litterati dubitant, esse sollicitationem formalem, et quoad aliquam legem, seu jus novum; tamen valde perpendendum est, an ignorantia oblivio, vel inadvertentia, etiam inculpabiles, sint satis ad exigendum à denunciatione, etsi constet de eis. Cum enim quilibet teneatur scire, et advertere, quæ necessaria sunt ad sum munus recte obeundum, ut notant ad intentum Salmanticenses tract. 10, cap. 1, num.

191, parum proderit solicitanti ignorantia sua, et pœnis impositis contra solicitantes mulctabitur. —

QUÆSTIO X.

Proponuntur, et resolvuntur, alia dubia de causis excusantibus, et de obligatione monendi pœnitentem, ut denunciaret.

1. Dubitabis 1. An deobligetur à denunciando, qui scit sollicitationem sub secreto naturali? Negant quam plures, etiam si secretum sit iuramento firmatum, quia obligatio secreti naturalis non habet vim, quando in damnum commune vergit. Sed respondeo cum distinctione: Vel sollicitatio manifestata est sub secreto naturali, causa petendi consilium, vel alio fine. Si hoc secundum, relatæ opinioni adhæreo. Si primum, tunc iudico obligare secretum, nam oppositum valde dissonum rationi esset; quoniam fideles à petendis consiliis deterrentur, quod etiam est contra bonum commune, ut advertunt Salmanticenses punct. 4, § 2, n. 85.

2. Dubitabis 2. An pœnitens excusetur à denunciando Confessarium sollicitantem mortuum? Resp. affirmative, estque communis opinio: Quia omnia crimina morte extinguuntur, excepta hæresi. Roncaglia sup. citat. quæst. 1, n. 4, hujus disp.

3. Dubitabis 3. An teneatur denunciare, qui probabiliter iudicat non teneri, ductus opinione certo, et practice probabili? Resp. Gaspar à Sancto Nicolao dub. 19, num. 137, ex D. Inquisitore Escobar, negative; addens, quod Confessarius in consulendo potest sequi opinionem certo probabilem, licet in Sacro Tribunali opinio non admittatur, quin propterea sit punibilis: Quia qui operatur secundum opinionem certo probabilem, prudenter, et absque temeritate operatur, ac per consequens licitè, et irreprehensibiliter procedit. Ita etiam Bezerra disp. 3, de peccat. Susp. quæst. 7, et Taboada § 10, num. 175, dicens ex Nuño 3, p. n. 31, quod ut secure operetur. Quia plerumque deprehenduntur circa eam in docti Theologi, etsi in aliis materiis moralibus versatissimi.

4. Dubitabis 4. An Confessarius fœminam sollicitatam non monens de obligatione denunciandi, peccet moraliter? Resp. affirmative. Quia Summus Pontifex palam loquitur dicens: *Mandantes omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi.* Quare pœnitens sollicitatus non est absolvendus, nisi denunciaret intra sex dies: Nisi in aliquo speciali eventu, et cum sufficienti cautione, ut dicitur in Benedictina: *Vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spondeant, ac promittant.*

5. Dubitabis 5. An Confessarius omittens monere pœnitentem, ut sollicitantem denunciaret, maneat excommunicatus: Videtur dubitare Taboada § 11. num. 27. de jure, quo talis censura sit lata. Verum, etsi hæc censura ex Constitutionibus non constet, tamen Valentinus à Matre Dei num. 316. Corella in Pract. tract. 6, num. 156. et Gaspar à Sancto Nicolao dub. 24. num. 273. asserunt, talem Confessarium ipso facto excommunicationem majorem incurrere. Sed hoc debet intelligi, quan-

do sollicitatio indubitanter est in Constitutionibus compræhensa: Et nihilominus, cum Confessarius juridice non sciat, quæ à Pœnitente audit, non caret probabilitate, quod excommunicationem non incurrit. Vide Thom. Hurtado cap. 8. resol. 64. § 2. num. 898.

6. Dubitabis 6. Quis possit absolvere Confessarium sollicitantem? Respondeo, quod sollicitatio de jure communi non est reservata: Sicque si reservata non est in aliqua Diœcesi, vel Religione, quilibet Sacerdos approbatus potest Confessarium sollicitantem absolvere, quia peccatum sollicitationis non est hæresis, sed inducens suspicionem de hæresi. In nostra Religione includitur inter reservata. Attendatur pro his ad Edicta SS. Inquisitionis.

QUÆSTIO XI.

Proponuntur, et resolvuntur aliqua dubia de comparitione spontanea.

1. Quæres 1. An Sanctum Tribunal benigni recipiat sponte comparentes? Resp. Bord. quod licet Sacrum Tribunal fidei erectum pro fide Catholica, perpetuo illibata conservanda, sit tremendum, et timendum, non ideo caret benignitate, clementia, et misericordia: Ac proinde non solum benigne, sed etiam impune, sponte comparentes recipit.

2. Quæres 2. Quid sit sponte comparere? Respond. illum dici sponte comparentem, ejus delictum, etsi denunciatum sit, non est semiplene probatum: Vel illum, qui legitimis indicis non est in Sancto Officio preventus. Non differunt istæ explicationes nisi secundum magis, et minus clarum: Nam per legitima indicia, inducitur semiplene probatio.

3. Quæres 3. Unde habeat originem hæc gratia concessa sponte comparentibus? Resp. quod à Concilio Bitterensi cap. 2, per hæc verba: *Ac deinde mandetis, ut omnes, qui se, vel alios sciverint in crimine labis hæreticæ deliquisse compareant coram vobis, veritatem dicturi. Assignato eis termino competenti, quod tempus gratiæ vocare soletis, quibus tamen alias hujusmodi gratia non est facta, infra quem terminum venientes, pœnitentes, et dicentes plenam de se, ac de aliis veritatem, habeant impunitatem mortis, immutationis, exillii, et confiscationis bonorum.*

4. Quæres 4. An gaudeat hac gratia, qui comparet quando legitimis indicis est præventus, seu crimen ejus est semiplene probatum? Idem Bordonus sect. 58, in Man. ubi satis fuse tractat de hac materia, respondet negativæ; quia qui tunc comparet, censetur comparere cum scientia de eo, quod denunciatus sit: Unde non est sponte comparens. Idem forte contingeret, si ex tono, et modo comparendi dignosceretur, quod comparitio non tendit ad salutem procurandam, sed metu pœnarum imminantium.

5. Quæres 5. An sponte comparens diminue procedens gaudeat hac gratia? Resp. negativæ; quia textus dicit: *Et dicentes plenam de se, ac de aliis veritatem.* Unde fuit, quod etiam debet manifestare complices.

6. Quæres 6. An præventus in Sancto Officio de aliquo crimine, si comparet, et manifestat etiam alia, de quibus non est præventus, censeatur sponte comparens quoad ista? Resp. affirmative; quia causa limitata limitatum producit effectum: Quare semiplena probatio de uno crimine, non se extendit ad alia.

7. Quæres 7. Quomodonam recipiatur sponte comparens? Bordonus num. 23; dicit, quod recipitur in foro judiciali secreto, et quod ejus Confessio non recipitur in scriptis per Notarium: Et quod absolvitur ab Inquisitore ab excommunicatione incurra propter hæresim, et imponitur ei pœnitentia salutaris. Bezerra de peccatis suspectis de hæresi quæst. 8. dicit, quod denunciatio spontanea recipitur in scriptis, et quod à Dominis Inquisitoribus didicit, ita practicari in Hispania. Et loquendo in specie de Confessario solicitante tam ipse in citata quæst. quam Gaspar à Sancto Nicolao dub. 44, num. 293, addunt, quod si semel solicitavit, nec recluditur, nec abjurat, sed graviter reprehenditur.

8. Quæres 8. An semel gratiatus, si iterum sponte compareat, admittendus sit ad beneficium remissionis? Resp. Bordonus negative; quia textus dicit: *Quibus tamen alias hujusmodi gratia non est facta.*

9. Quæres 9. An Confessarius solicitans gaudeat hac gratia, quando sponte comparet, et manifestat plures fœminas sollicitasse? Gaspar à Sancto Nicolao num. 293, dicit, quod mitius punitur. Ego autumo, quod hæc resolutio pendet à praxi Sancti Tribunalis: Quare opportunum esset in tali casu, Virum versatum in praxi consulere. Vide citatum Bezerram de peccatis suspectis de hæresi quæst. 8, per totam.

10. Quæres 10. An impeditus ad comparendum, coram Dominis Inquisitoribus, debeat haberi ut sponte comparens, si comparet coram aliquo Officiali Sanctæ Inquisitionis? Bordonus num. 30. respondet affirmative, ex Salelles: Quia Officiales Sancti Officii, gerunt vices Sanctæ Inquisitionis.

11. Quæres 11. An possit quis etiam sponte comparere per Amicum, vel Internuncium? Affirmative respondet citatus Bordonus num. 31, addens ex Salelles num. 32, ita practicari.

12. Quæres ultimo. An etiam possit aliquis comparere per Epistolam missam ad unum ex Dominis Inquisitoribus? Resp. affirmative Taboada § 12, num. 183, dicens, quod sic debet credi de hoc clementissimo Tribunali. Vide apud ipsum normam scribendi Epistolam, quæ etiam ex hic notatis, facile deprehendi potest.

QUÆSTIO ULTIMA.

De captura, et de pœnis impositis solicitantibus.

1. Quæres 1. Quot fœminarum requiratur testimonium ad Confessarium incarcerandum? Respondeo breviter juxta veriorum sententiam, quod hoc relictum est arbitrio Dominorum Inquisitorum: Qui sua solita prudentia, et dexteritate reote considerant, quod fœmina est levis, corruptibilis, et mendax, et quod facile peierat, modo dicens unum, modo

dicens aliud: Quare comparatur Lunæ, quæ continuo mutatur. Subinde informantur secreto de fide denunciatrix, et de moribus denunciati, ita ut discretissime in omnibus procedant: Quare non opus est, ut in his tempus teramus.

2. Quæres 2. Quibus pœnis mulctentur Confessarii solicitantes? Resp. quod suspenduntur ab executione ordinis, privantur à Beneficiis, et à Dignitatibus, nec non ab Officiis, reddunturque inhabiles ad illa: Privantur etiam vocis activæ, et passivæ, imponitur eis exilium, damnarique possunt ad triremes, et carceres in perpetuum, ut videri potest in proœmio hujus Opusculi, vel in littera ipsa Constitutionum. Nihilominus, cum Summus Pontifex addat: *Aliasque pœnas decernant.* Resolutio hujus dubii, magna ex parte pendet ab arbitrio Dominorum Inquisitorum.

3. Quæres 3. Quis possit dispensare in his pœnis? Resp. quod præscindendo à privilegiis, quæ à Supremo Legislatore possunt habere Domini Inquisitores, nemo dispensare potest, nisi Summus Pontifex, ut dicitur in illis verbis: *Absque ulla spe gratiæ.*

4. Quæres 4. Quid dicendum de pœna degradationis; quæ significatur per illa verba: *Debita præcedente degradatione, Curie Seculari puniendos tradant?* Resp. quod Escobar part. 3, quæst. 5, § 4, et Bordonus in Manuali sect. 25, num. 235, tradunt aliquas regulas, per quas judices fidei pœnam mortis solicitantibus arbitrari possunt.

5. Verum à tempore, quo hæc pœna imposita est in Gregoriana contra solicitantes, nullum exemplum reperire datum est, quo Confessarius solicitans cum circumstantiis, etiam quantumcumque aggravantibus, degradationis sit, et foro seculari traditus fuerit, ut observat Cardinalis Albitius, tract. de Inconstantia in fide, part. 1, cap. 15, num. 13, relatus à Sanctissimo Benedicto XIV, in sua Synodo Diocesana lib. 9, cap. 6, n. 7, ubi addit Sanctitas sua, quod hæc Constitutio ad terrorem præcipue incutiendum, facta fuisse videtur.

PROPONUNTUR, ET RESOLVUNTUR

aliqui casus pertinentes ad hanc disputationem.

CASUS I.

Gregoria aliquatenus rustica dixit in Confessione Taddæo, quod cum confiteretur eum Bernardo, iste solicitavit eam. Taddæus cognoscit Bernardum esse Virum valde honestum, honoratum, et timentem Deum; et licet postea interroget aliquos de ejus vita, et modo vivendi, omnes sunt pariter suæ opinionis. Potest excusari ob hæc fundamenta ab imponendo Gregoriæ præceptum denunciandi?

1. Resp. negativè, si non occurrunt fortiora motiva. Quoniam testes deponentes pro Reo, quod sit homo boni nominis, bonæ famæ, et timorætæ conscientiæ, parum prosunt illi, ut docet Bordonus in Manuali sect. 78, n. 46. Cum enim probatio hæc sit generalis, nihil, vel parum

operatur contra delictum speciale. Probatio enim generalis, speciali cedit, ex Innocenc. in cap. Auditis de præscrip. Si enim hæc res ita se habet in foro externo, etiam debet valere pro interno; quia eadem ratio militat.

2. Attamen, quia Gregoria est rustica, et Bernardus valde justus, caute debet procedere Taddæus ne forte fœmina in equivocationem, vel simplicitatem sit lapsa, et unum factum, vel verbum pro alia referat. Quare expediens erit, eam semel, et iterum examinare, juxta dicta disp. 1, quæst. 9.

CASUS II.

Damasus Religiosus stricti Institutii certo scit Eusebium esse suspectum de hæresi. Petit licentiam à suo Prælate extendi è Monasterio, ut possit Eusebium denunciare coram Dominis Inquisitoribus (vel Commissario Sancti Officii, quia Sacrum Tribunal distat per plures leucas) Prælati autem semel, et iterum ei licentiam negat. Manet ideo excusatus à denunciando?

1. Resp. 1. Quod hic casus potest alicui apparere chimericus: Nam nullus Prælati sanæ mentis hanc licentiam negabit Damaso, sed potius eum juvabit, ut cum secreto, et dexteritate denunciaret Eusebium: Nisi forte sit nimis rusticus, et tam inflatus, ne dicam nescius, ut à pede usque ad caput conveniant illi illa verba Davidis: *Homo cum in honore esset, non intellexit.*

2. Resp. 2. Quod si aliquis Prælati talem licentiam negaret Damaso, incurreret in excommunicationem reservatam Summo Pontifici, ut decrevit Paulus V, in Constitut. *Romanus Pontifex*, ann. 1606.

3. Resp. 3. Damasum non manere propterea excusatum à denunciando Eusebium: Ob quem finem exire potest è Monasterio sine licentia Prælati. Videatur citata Constitutio, nec non alia Alexandri VII, supra quæst. 2, hujus disp. relata.

4. Dices: Damasus in tali casu timet gravari postea à suo Prælate. Immo timet, quod si recurrit ad Dominos Inquisitores, pro redimenda sua vexatione, Prælati exponet Dominationibus suis aliqua falsa contra illum: Ergo non est obligatus ad denunciandum cum tanto incommodo.

5. Resp. 1. Quod si omnibus rite perpensis, timor Damasi non est vanus, sed cadens in Virum constantem, tunc periculo non cessante, excusatus manet: Lex enim positiva non obligat cum tanto incommodo: Et jus naturale facultatem concedit unicuique famam, et bona sua conservandi.

6. Resp. 2. Statutum esse à Pio V, die 17, Augusti 1567, quod Regulares, qui pro quocumque negotio recurrerint, seu confugerint ad Sanctum Officium Inquisitionis, ad perhibendum in eo testimonium seu ad deponendum in eo de aliquo, molestari non possint à suis Superioribus, per quinquennium continuum à die depositionis, seu recursus: Et Prælati contrarium facientes, pœnis debitæ mulctabuntur.

7. Resp. 3. Quod Damasum terrere non debet falsa accusatio, quam timet; sed debet pro certo præsumere, quod Domini Inquisitores majorem fidem ei præstabunt in casu, quam Prælate, et cuilibet alteri.

CASUS III.

Torquatus exponendus pro Confessionibus audiendis, quærit, quid respondere debeat, casu quo Examinatores eum interrogent: An sit damnata opinio liberans emendatum?

1. Pro resp. adinveniet Torquatus, quod Authores asserentes, finem denuntiationis esse emendam delinquentis satis communiter emendatæ favent, vel saltem indicant, opinionem ei faventem, non carere probabilitate. Hunc opinandi modum, adhuc post Decretum Sanctissimi Alexandri VII, reperiet, præter alios, apud Pignatelli in Novissimis, Consult. 117, pag. mihi 372, col 2, in fin. et apud citatum Euphratem pag. 187. Hanc opinionem probabilem quoque fatetur Giribaldus de sollicitat num. 44, nec omnino dissentiunt Ligorius num. 686, et Ferraris num. 48, qui post Constitutionem Benedictinam scripserunt.

2. Defendentes, quod finis denuntiationis est delinquentis punitio, ejusque publica correctio, ut periculum perversionis aliorum evitetur, emendatur damnant: Et hic modus resolvendi, ut communior, et verior habetur ab omnibus fere modernis. At, quia præceptum affirmativum, quale est præceptum denunciandi, exceptiones patitur, alii distinguunt inter delictum publicum, et prorsus occultum; ita ut Castro Palaus, quem sequitur Joannes à Trinitate sect. 7, dub. 6, num. 4, velit quod etsi extet Edictum præcipiens denunciare emendatum, intelligendum sit de delicto, quod laborat infamia, aut periculo publicationis. Et quod Edictum Sanctissimæ Inquisitionis possit cum aliqua exceptione intelligi, probat citatus Author dub. 5, num. 16, ex eo, quod licet in Edicto præcipiatur, ut denunciarentur omnes criminosi, quorum in ipso fit expressio, sive sint vivi, sive mortui, tamen soli hæretici defuncti denunciari debent, non vero defuncti suspecti de hæresi, quales sunt sollicitantes. Omnes enim suspiciones de hæresi, morte delinquentis extinguuntur, ut docet communis DD. opinio, et colligitur ex cap. accusatus § si vero de hæreticis, in 6.

3. Alii proinde recognoscentes, quod si emendatio esset sufficiens fundamentum ad excusandum à denunciando. Edicta passim illuderentur, firmiter substinent; quod cognitio emendati altius iudicium, quam privati exigit. Ex quo videtur, quod hæc difficultas solum potest habere locum quando fœmina sollicitata, sive bona, sive mala fide, omissis denunciationem per plures annos, quæ intra paucos dies exequi debebat; atque hoc longo tempore elapso, constat de emendatione Confessarii vera, certa, et comprobata, per vitam honestam, quam amplexatus est intra illud.

4. In quo sensu, quia ad intelligendum, an aliqua propositio sit damnata, ad terminos ejus attendere debemus, ut docet Antonius Sessa, alias, à Panormo, in Scrutinio Doctrinæ cap. 1. artic. 7. notare convenit, quod aliud est correctio fraterna, et aliud emendatio. Nam aliud est spes emendationis, vel emendatio præsumpta, et aliud emendatio certa, et vera, constans, et comprobata. Ratio est perspicua; quia post correctionem factam, et sæpius iteratam, potest nulla esse emendatio. Ergo si aliud est emendatio, et aliud correctio facta, potiori jure erit aliud emendatio

et aliud correctio facienda. Similiter, aliud est longum tempus, et aliud emendatio comprobata per longum tempus. Estque ratio; quia proculdubio transire potest longum tempus, quin delinquens emendetur, nec per modicum tempus. Ergo aliud est longum tempus secundum se inspectum, et aliud emendatio certa, vera, et comprobata per longum tempus.

5. Præter Gasparem à Sancto Nicolao, eujus memini supra quæst. 4, in fine, inveniet etiam Torquatus Bezerram de hæresi, quæst. 9, § 2, num. 251, resolvablem, quod opinio liberans emendatum per longum tempus, damnata est in illis verbis Benedictinæ: *Etiamsi longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluerit*. Sed cum Summus Pontifex in dictis nullam mentionem de emendato faciat, judico quod merito potest de hoc asserto dubitari, stando præcisissæ verbis Constitutionis. Sed ne forte cupiendo veritatem dicere, in errorem, vel in ignorantiam incidam, hoc, judicio Superiorum judicium resolvendum relinquo. Quid autem ego censerim, manet dictum quæst. 4. hujus disp. in fine.

6. Consultius mihi videntur loqui PP. Salmanticenses in Apend. cap. 6, punct. 4 num. 212, quatenus perfunctoria dicunt, quod attentis verbis, vel longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluerit, corrigenda est sententia illorum, quos refert Potestas tom. II, part. 3, quæst. 5, num. 611. Nota autem quod hic Author loco citato refert opinionem admittentem præscriptionem quinquennalem ex C. de Apost. Et opinionem dicentium, quod post triennium creditur, vel præsumitur emendatio delicti. Non vero loquitur relata hæc opinio in casu emendationis veræ, certæ, et comprobatæ per vitam honestam perseverantem, et continuatam per longum tempus. Quare non procedit in terminis nostri dubii: Neque omittendum est, quod Potestas non recte tibi citat Bordonum, et silentio præterit interpretationem Edicti Sanctæ Inquisitionis Parmensis, quam Bordonus affert, ut dixi supra quæst. 1, hujus disput.

7. Ex dictis examinari potest sententia aliquorum, qui asserunt, quod obligatio denunciandi suspectos de hæresi, sola morti delinquentis extinguitur; qui modus opinandi sic generaliter prolatus, mihi, nec pluribus arridet. Bene enim cohæret, quod crimen in Constitutione comprehensum sit, et quod reus denunciari debeat, attentata comprehensione criminis in Constitutione, et quod alias crimen scientes excusati sint à denunciando, ex aliis principiis, et capitibus: De quo, præter alios innumeros legi potest Taboada § 7, num. 102. et fusius § 10. à num. 138. Sed non ideo præsumas, me opinionem de qua in præsentia agnoscere ut practice probabilem, nisi aliæ plures circumstantiæ probabilitatem ejus augeant, accedente reventia personæ sollicitatæ, et maximè si pertinaciter renuat denunciare. Vide doctorem Joannem de Hebas in 3, prop. damnat. à Sanctissimo Innocencio XI. præsertim in num. 4. Recolantur dicta quæstione quarta hujus disput. num. 16.

CASUS IV.

Sergius Theologiæ Moralis studiosus, instanter quærit, an quando aliquod verbum, vel factum Confessarii existimatur sollicitationem asperere, sufficiat ad denunciationem mulieri præcipiendam, vel ad eam ab onere denunciandi excusandam, quod duo, vel tres Viri ab ipso habiti ut litterati, innixi aliquibus rationibus, sibi dicant, quod tale verbum, vel factum comprehensum est, vel non est in Constitutionibus? Quæro: Quid Sergio responderi debet?

1. Plena resolutio hujus dubii ex pluribus capitibus dependet: Ex quibus, quia aliqua spa sim in hoc Opusculo tractantur, ideo pro nunc responsum præbeant Sergio duo sequentes casus, quorum primus, etsi omnino recens non sit, antiquus tamen non est. Cum quidam Confessarius humana fragilitate ductus semel, et iterum habuisset rem cum quadam fœmina, alias honorata, et nobili, exiit rumor inter aliquos illius Populi, qui Confessarium fœminam visitare observaverant, quod ille turpiter cum ista tractabat. Quapropter, cum ambo præ viribus intendere curam habere de suo bono nomine, et famæ suæ providere, consilium ad invicem fecerunt, ut id die proxima solemnî concursus, accederet ipsa ad ejus Confessionale, Sacramentum non simulando, ob finem loquendi cum eo honeste, vel de aliqua materia spirituali, ita ut videntes intelligerent cum illo confiteri, ut inde motivum sumerent ad judicandum, quod eorum amicitia turpis non fuerat; et in effectu, hoc pacto executo, neque Confessarius, neque fœmina, aliquid turpe, nec directe, nec indirecte in Confessionario tractarunt, sed solum per aliquod breve spatium temporis, honeste confabularunt, ut ab ipsismet adstipulatum fuerat.

2. Sed heu quanta est ignorantia! Cum postea confiteretur mulier cum alio Sacerdote ejusdem Populi, hic intellexit, quod primus Confessarius denunciandus erat ut Reus Benedictinæ, eo quod Confessionem cum sua complice simulaverat. Recessit fœmina nolens jam pro tunc confiteri; et cum paulo post alium Confessarium rogasset, ut ejus Confessionem exciperet, eique casum integre, atque cum incidentiis narrasset, hic secundus pariter judicavit, Confessarium complicem denunciandum esse, eo quod cum complice sua Sacramentum simulaverat. Hæc fuit horum Confessariorum resolutio; etsi testimonio fœminæ credendum est, non erit ociositas advertere, quod ambo existimati erant ut docti in illa Republica, licet alias nullo magisterio insigniti essent, cum nec cathedralum aliquo tempore alicubi legissent, aut obtinuissent. Verum quia ad me non attinet auctoritatem alicujus deprimere, aut magnificare, sat dicere sit, quod eorum dictamen plenum erat absurdis, quorum examen prudentiæ suæ relinquo, cum etsi in rei veritate, Confessarius Confessionem complicitis excepisset, per hoc præcisse denunciandus non esset, juxta dicenda infra disp. 5. Cæterum cum ex contingentia, vel providentia, transisset per locum illum, Sacerdos quidam melius in his materiis versatus, et fœmina confiteretur cum illo, ipsam ut oportebat edocuit. Videat Sergius in hoc casu, quid ex parte ei responderi poterit; et videant simul Prælati, qui pro Subditis rationem reddituri sunt, an deceat, vel obligatorium reputent, de aliquorum sufficientia

magis esse solliciti. Nolo tamen omittere, quod licet casus non sit in Constitutione comprehensus, hic Confessarius imprudenter, immo imprudentissime se gessit.

3. Secundus casus, sive practicus, sive forte mere speculativus, adducitur à Joanne à Sanctissima Trinit, sect. 4, dub. 3, à num. 4, per hæc identica verba. Casus (jam ab aliquibus me presente agitatus) sit: Quando Confessarius, et fœmina, ut carnaliter coeant, paciscuntur, quod fœmina se febricitantem fingens, vocet ad propriam domum Confessarium, titulo, et causa Confessionis faciendæ, atque sub illo titulo, et colore, solus Confessarius ingrediatur in cubiculum fœminæ, tunc in lecto jacentis, ibique simulantes apud domesticos Confessionem Sacramentalem, exequantur carnalem copulam. Quæsitum enim, et agitatum fuit: An iste actus carnalis sub simulatione Sacramentalis Confessionis executus in cubiculo, et lecto fœminæ sit casus comprehensus in Constitutione, et illius pœnis subjaceat talis Confessarius.

4. Circa hunc casum nonnulli asserebant, nequaquam comprehendi sub verbis Constitutionis; ac per consequens nec Confessarium sic turpissime agentem esse pœnis obnoxium. Suam assertionem probabant sequentibus fundamentis: Primo, quia venereus ille actus, etsi executus sub simulatione Confessionis Sacramentalis, non tamen fuit habitus in Confessionario, sed extra, in loco omnino profano. Nam Confessionarium, juxta mentem Constitutionis, dicitur ille locus in Ecclesia deputatus, et electus ad audiendas Confessiones Sacramentales. Ergo ob defectum istius conditionis necessario requisitæ ad transgressionem Constitutionis, non delinquit in eam prædictus Confessarius.

5. Secundo, quia in casu proposito non eligitur fœminæ cubiculum ad Confessionem Sacramentalem ibi audiendam, sed ad venereum actum exequendum, ut supponitur. Ergo quamvis Confessarius tunc simulet audire Confessionem, non tamen exequitur actum venereum in loco ad Confessionem audiendam electo.

6. Tertio, quia licet cubiculum domus profanæ aliquando eligatur ad Confessionem Sacramentalem audiendam, nihilominus tamen non dicitur locus ad effectum transgrediendi Constitutionem. Nam sub absoluta Constitutionis locutione non venit intelligendus ille locus, qui extraordinarie, et privatim ad libitum eligitur, sed qui ex instituto est electus, et deputatus, qualis censetur quilibet Ecclesiæ, et Templi locus. Ergo nomine loci ad Confessionem audiendam electi (stante in terminis Constitutionis, et in propria eorum significatione) non venit intelligendum fœminæ cubiculum: Ac per consequens non agit Confessarius contra hanc Constitutionis partem.

7. Vim istius tertię probationis aperiebant, et confirmabant duabus similibus locutionibus, una Juris Cannonici, altera Concilii Tridentini. Nam in cap. Ecclesiis dist. 68, et alibi statuitur, ob sanguinis effusionem, seu voluntariam fœminis effusionem, pollui loca Deo dicata, ubi Missæ celebrantur. Et quamvis hoc decretum absolute loquatur de hujusmodi locis: Nihilominus non polluuntur Oratoria privata, ubi Missæ celebrantur autoritate Episcopi, ut docent Silvester verb. Loca, num. 5. Thom. Sanchez de Matrim. lib. 9, disp. 15, num. 39. Reginaldus lib. 14, c. 6, et alii. Similiter Concilium Tridentinum Sess. 24, de Matrim. cap. 2, decernit contrahi cognitionem spirituales in Baptismo, inter Patrum

ex una parte, et baptizatum, et ejus Parentes ex altera. Et nihilominus sub ista absoluta Concilii locutione non comprehendi Baptismum collatum privatim, et extraordinarie, extra Ecclesiam, asserunt idem Thomas Sanchez lib. 7, disp. 62, num. 14. Emmanuel Rodriguez tom. I. Sum. cap. 226, num. 1. Vega tom. I. Sum. cap. 33, casu ultimo. Gallego de Cognat. Spirit. cap. 11, num. 5, et alii. Igitur cum hæc ita sint, absque ulla formidine potest dici, quod nomine Confessionarii, seu loci, ad Confessionem audiendam electi, non venit intelligendus ille locus, qui privatim, et extraordinarie ad libitum extra Ecclesiam eligitur, sed solus ille, qui in Ecclesia ex instituto est ad hoc ministerium electus, designatus, et deputatus.

8. Objiciebatur contra hanc doctrinam ex ea sequi magnum inconveniens, scilicet, quod sollicitatio, et confabulatio inhonesta habita in actu Sacramentalis Confessionis, non comprehenditur in Constitutione, quando Sacramentalis Confessio sit extra Ecclesiam in domibus privatis, quod nullatenus est admittendum. Sed ad hanc objectionem respondebant negando sequellam. Nam sicut versatur maximum discrimen inter Confessionem Sacramentalem, et Confessionem simulatam, quæ revera non est Confessio, sed solum simulatio, seu exterior apparientia Confessionis, ita de eis diversimode loquitur Constitutio. De Confessione enim Sacramentali loquitur sine ulla restrictione, et absque ullo ordine ad locum ubi facienda est. At de Confessione simulata, seu de Confessionis simulatione loquitur cum restrictione, et ordine ad locum, ubi simulatio est habenda. Quare, sollicitatio, et confabulatio inhonesta habita in Sacramentali Confessione, comprehenditur proculdubio in Constitutione, sive hujusmodi Confessio fiat in Ecclesia, sive extra Ecclesiam in domibus privatis, et profanis. At, sollicitatio, et confabulatio habita in Confessione simulata, seu simulatione Confessionis, non censetur comprehensa nisi talis simulatio fiat in Confessionario, aut in loco ad Confessiones Sacramentales audiendas in Ecclesia designato, electo, seu deputato.

9. Adhuc contra istum dicendi modum objiciebatur, prædictum Confessarium in eo casu turpiter agere prætextu Confessionis, quod sufficit, ut dicatur, et sit transgressor Constitutionis. Ad hanc objectionem duobus modis respondebant. Primo, quod dato concederetur, prædictum Confessarium turpiter egisse prætextu Confessionis, non tamen turpiter egit in Confessionario, neque in loco ex instituto ad Confessionem audiendam electo, quæ conditio ad casus propositi comprehensionem requiritur. Secundo, negabant prædictum Confessarium deliquisse prætextu Confessionis, in sensu quo Constitutio loquitur in immediata clausula antecedenti de occasione, et prætextu Confessionis. Quia tunc prætextu Confessionis delinquit Confessarius quando secundum exteriores demonstrationes videtur suadere recta intentione usum Confessionis Sacramentalis, interius tamen movetur prava, et turpi intentione, atque animo sollicitandi ad inhonesta fœminam, cui usum Confessionis, suadet, ipsa fœmina ignorante hanc interiorem Confessarii intentionem. Prætextus enim est illud velamentum, quo moveri aliquis videtur ad aliquid agendum, cum tamen alia causa moveatur. Resolutive igitur asserabant non comprehendi in Constitutione propositum casum de Confessario, et fœmina paciscentibus carnalem copulam in proprio cubiculo habendam,

immo, et executam sub Confessionis simulatione, et fallacia fictæ ægritudinis.

10. Hic modus dicendi (prosequitur citatus Author) prima facie apparet probabilis; sed tutior, probabilior, ac verior mihi videtur oppositus. Quare censeo asserendum, et tenendum, cum propositus casus est sub dispositione Constitutionis comprehensus, ac per consequens debet judicari tamquam transgressor Constitutionis Confessarius sic turpiter delinquens. Fundamentum hujus nostræ sententiæ est, quia in casu proposito ultra simulationem Confessionis Sacramentalis, insimul concurrunt altera conditio requisita, nempe circumstantia loci ubi Sacramentales Confessiones, scilicet ægrotantium, solent excipi, seu audiri. Id non obscure indicat, vel potius exprimit illa Constitutionis particula: Aut in loco quocumque ubi Confessiones Sacramentales audiuntur. Nomen enim relativum *quocumque* additum substantivo *loco*, omnem, et quemlibet locum, sive sacrum, sive profanum comprehendit, nam est terminus universalis, seu indefinitus æquivalens universali: Et inde est, quod in presenti venit intelligendus omnis, et quilibet locus ubi Confessiones Sacramentales ex usu, et consuetudine audiuntur, nullo loco ex his, excepto. Cum igitur cubiculum domus profanæ sit locus ubi Confessiones Sacramentales, sive verè, sive fictè ægrotantium ex usu, et consuetudine audiuntur; satis aperte concluditur, quod in proposito casu utraque conditio requisita simul concurrunt, et reperitur: Ac per consequens erit casus in Constitutione comprehensus, et Confessarius sit turpiter agens censendus est transgressor Constitutionis. Hucusque citat. Author.

11. Sed dices: Confessarius in tali casu non peccaret simulando Confessionem cum pœnitente, sed cum impœnitente; siquidem ex suppositione turpis conventionis cum fœmina, talis fœmina impœnitens est: Ergo non est reus Constitutionum contra solicitantes. Resp. quod hoc argumentum potius indiget absoluteione, quam solutione: Sufficit enim quod fœmina existimetur ut pœnitens. Si autem aliquid probaret, probaret etiam, quod nec Confessarius sic turpiter conveniens cum fœmina simulando Confessionem in Confessionario deputato ad excipiendas Confessiones in Ecclesia, esset reus Constitutionum.

CASUS V.

Maurus quærit, quid respondere debet in his casibus Primo: An excusandus, vel denunciandus sit Confessarius, qui extra locum, et occasionem Confessionis, peccata cum fœmina sibi confiteri volent? Secundo: Quid si fœmina solet visitare Confessarium associata, et Confessarius dicit ei in Confessione, ut visitet eum sola, et sine sodalibus? Tertio: Quid si fœmina sollicitata scit Confessarium sponte comparuisse in Sancto Officio? Quarto: Quid quando Confessarius punitus est, et abjuravit, quia ab aliis fuit denunciatus? Demum, quid si Confessarius de sollicitatione minime est diffamatus?

1. Ad 1. respondet Pignatelli in Compendio part. 2. de Sancto Officio Inquisitionis pag. mihi 82 his verbis: Non proceditur in Sancto Officio contra Confessarium, qui extra locum, et occasionem Confessionis, dicit mulieri sibi confiteri volenti, ut adeat domum suam, et adeuntem

carnaliter cognoscit: Hujusmodi enim casus non est comprehensus contra solicitantes.

2. Ad 2. respondet idem Author: Solicitationis species est, quando mulieri, quæ alis feminis associata solet adire Confessarii domum dicit Confessarius in Confessione, ut sola suam domum adeat, et postquam adiverit copula carnalis sequitur.

3. Dices contra hoc: Confessarius in hoc casu peccaret cum fœmina occasione Confessionis remota; atqui occasio de qua loquuntur Constitutiones debet esse proxima, ut post alios notat ipse Pignatelli in Novissimis Consultationibus, conf. 117. num. *hæc autem*: Ergo excusari potest talis Confessarius. Respond. quod talis sollicitatio non debet censerī taota occasione Confessionis, sed in ipsa Confessione, quia à verbis, quæ fœmînæ dixit Confessarius in Confessione, incipit. Nihilominus, si mulier non adivit ejus domum, nisi post transactos plures dies, et Confessarius hoc intermedio, nec per se, nec per Internuncium aliquid ei dixit: Vel si dum fœmina Confessarium visitavit, experta est, Confessarium habuisse negotium tractandum cum illa, ab omni turpitudine alienum, tunc etsi in decursu conversationis Confessarius eam sollicitet, maxime, si ipsa occasionem præbet, non adeo certum apparet, hanc sollicitationem esse comprehensam in Constitutionibus, ut ad similem casum dictum manet disp. 2, casu 6. num. 5. Vide etiam pro illo, et isto casu nostrum Potest. tom. 2, part 3, cap. 6, quæst. 3, num. 506. Ex cujus doctrina dicendum est etiam quod si rationabiliter dignoscitur, Confessarium artificiose disposuisse tractatum antecedentem, ad paliandam sollicitationem, tunc talis Confessarius denunciandus est.

4. Ad 3. Respondet citatus Pignatelli per hæc verba: Pœnitentes sollicitatæ, quamvis credant Confessarium, à quo fuerunt sollicitatæ comparisse in Sancto Officio, non tamen excusantur, sed tenentur denunciare.

5. Ad 4. Diana part. 1, tract. 4, de denunciatis. resol. 26, docuit cum multis fœminam sollicitatam non teneri ad denunciandum Confessarium, qui ex aliarum delatione confessus, et punitus fuit. Nam iste Confessarius rationabiliter præsumitur emendatus. Freytas in addit. quæst. 3, num. 54, tenet contra Sousam, hunc Confessarium denunciandum non esse, etiamsi absolutus fuerit, aut non plene convictus, et hoc obeandem rationem, nimirum, quia præsumitur emendatus: Quam sententiam tenent etiam Sancius, et Peirinus apud Dianam coord. tom. 5, tract. 9, resol. 31, et resol. 89. et Delbene sect. 13, petit. 7. Bonacina in tract. variar. disp. 6. punct. 3, num. 15, nec non citati Diana, et Delbene contrarium docent: Quia Promotor Fiscalis Sancti Officii habet jus acquisitum, inquit Delbene, ad procedendum contra talem Confessarium, ut adveniente nova probatione, de novo repetatur causa, cum sententiâ non transierit in rem judicatam. Tum, quia graviore pœnæ inquit Diana, cum Bonacina, debent imponi pro pluribus delictis. Omnes tamen citati conveniunt in hoc, quod si Confessarius Confessus, et punitus fuit de sollicitatione, quam fœmina non denunciavit, tunc fœminam non teneri ad denunciandum. Tum, quia Confessarius delictum illud jam abjuravit. Tum, quia judicium non solet excerceri bis in id ipsum. Acce-

dit illud Nahum 1. *Non consurget duplex tribulatio.* Quæ verba Septuaginta sic legunt: *Non vindicabit Dominus bis id ipsum in tribulatione.*

6. Ad ultimum Fagundez, et Megalius olim censuerunt non esse denunciandum Sacerdotem solicitantem, de crimine sollicitationis non diffamatum, propter illa verba Constitutionis: *De præmissis quomodolibet diffamatos.* Verum Fagundez in nova editione iudicium suum praxi Sancti Tribunalis subiecit; et Megalius etiam in nova editione, sententiam mutavit, ut notant Delbene sect. 13. à num. 4. et Diana coordinat. resol. 32 qui cum communi, et certa sententia docent, quod dicta verba non sunt intelligenda de rigorosa infamia, ut innuit adverbium *quomodolibet*: sicque ut Confessarius debeat denunciari, sufficit qualiscumque infamia, seu quod fama ejus lacerata sit apud solam personam sollicitatam. Alias, cum hoc crimen secretissime committatur, tota vis Constitutionis illuderetur.

CASUS VI.

Chrisostomus interrogatus fuit in Synodo, an peccent mortaliter illi, qui assistunt sententiæ pronuntiatae intra antra Sanctæ Inquisitionis contra Confessarium sollicitantem, si postea manifestant Reum, crimen, vel Religionem, ejus delinquens est Filius: Cum autem Chrisostomus reperisset Authores loqui de hoc dubio, cum aliqua varietate, quaerit, quid respondere debeat?

1. Resp. 1. Quod si assistentes manifestant Reum, crimen, etc. Fœminis, et hominibus vilibus, tunc ut probabilius iudico, quod peccant mortaliter, immo assertive hoc pronuncio; quia charitas læditur in re gravi, et talis manifestatio non erit sine maximo scandalo.

2. Resp. 2. Quod si talis manifestatio fit aliis personis melioris notæ, maxime aliis Confessariis, ut timore pœnarum pertimescant, tunc contrarium sentio: Nisi forte Domini Inquisitores imposuissent silentium assistentibus sub pœna excommunicationis.

DISPUTATIO V*

De variis, quæ ad pleniorẽ intelligentiam Constitutionis Benedictinæ
pertinent.

QUÆSTIO I.

De quo peccato turpi debeat intelligi hæc Benedictina Constitutio?

1. Cum certum omnino sit in vi hujus Constitutionis, nullum Sacerdotem posse absolvere suum complicem in peccato turpi, atque inhonesto, contra sextum Decalogi præceptum commisso, ortum est dubium inter Doctores, de quo peccato turpi debeat hæc Constitutio intelligi? Et quantumvis imbecillitatem meam plane fatear, ad constituendum numerum inter tot Sapientissimos Viros, qui de hac materia scripserunt, tamen ut Opusculum hoc nimis diminutum non sit, aliqua dubia hic proponenda, et resolvenda autumavi, meo solito stylo plano, et brevi, non immemor sententiæ Joann. 22, in Extrav. 1, de Verb. sign. scilicet, quod brevitatis in scribendo, recomendabilis est. Quare.

2. Suppono 1. Quod per præfatam Constitutionem non aufertur Confessario jurisdictione ad absolvendum à peccatis venialibus complicitatis, contra sextum Decalogi præceptum commissis. Quoniam, etsi Summus Pontifex peccata venialia reservare possit, tamen nullam usque modo hujusmodi reservationem cognoscimus, ut dictum manet disp. 1, q. 11, n. 5. Ratio est: Quia cum peccatum veniale sit materia libera Confessionis, inutilis omnino foret talis reservatio.

3. Suppono 2. Neque per hanc Constitutionem reservari aliquod peccatum turpe mere internum, etsi grave. Licet enim peccata mere interna reservari possint, ut docent Vasquez, Cardinalis de Lugo, et Suarez, relati à Sanctissimo Benedicto XIV, in Synodo Diocesana lib. 5, cap. 5, num. 5, tamen nec Episcopi, nec Summi Pontifices, actus mere internos suis reservationibus complecti unquam consueverunt, ut notat loco citato idem Maximus Legislator, et Doctor Supræmus.

4. Suppono 3. Nec ablatam esse jurisdictionem Confessarii in vi dictæ Constitutionis, ad absolvendum suum complicem à peccato turpi gravi, et externo, à quo jam antea idem complex absolutus fuit ab alio Confessario. Ratio est, quia Constitutio debet intelligi in sensu composito complicitatis, non vero in sensu diviso: Seu debet intelligi de complicitate, non de transacta: Quoniam complex jam absolutus ab alio Con-

fessario, proprie loquendo non est complex, sed fuit complex. Accedit, quod peccata jam absoluta, etsi gravissima, etiam sunt materia libera Confessionis.

5. Difficultas autem, quæ ingenia Doctorum dirissime torsit in hac materia. est: An Summus Pontifex in dicta Constitutione comprehendat solum peccatum consummatum an etiam quodlibet peccatum turpe exterius manifestatum, etsi non consummatum, comprehendere voluerit? Verum, maxime notandum est hic, quod neque in assignando quid sit peccatum consummatum hujus complicitatis, conveniunt Authores. Aliqui intelligunt, quod peccatum turpe complicitatis consummatur per copulam, et hic est communis modus loquendi. Attamen noster Gonzalez Matthæo tract. 23, de Pœnit. § 19, n 253, asserit, quod ut peccatum sit consummatum, sufficit, quod detur pollutio: Quoniam, ille actus dicitur consummatus, qui intra eandem speciem ultra non est ordinabilis; et cum pollutio in genere moris ultra ordinabilis non sit, intra speciem luxuriæ, hinc non ut actus incompletus, sed ut completus, et consummatus reputari debet.

6. Asserentes quod Summus Pontifex in dicta Constitutione comprehendit omne peccatum turpe, sive consummatum, sive non consummatum, fundantur maxime in hoc, quod Constitutio indefinite loquatur de peccato turpi; atqui propositio indefinita equivalet universali: Ergo de quocumque peccato turpi atque inhonesto, contra sextum Decalogi præceptum intelligi debet. Hæc meo videri est robustior ratio, in qua fundatur hæc sententia, ut videri potest apud Bezerram, Gasparem à Sancto Nicolao, Redal, Hidalgo, Salmanticenses, Sans, et Murcia, in expositione hujus diplomatis: Apud quos etiam alia fundamenta non contemnenda; reperies.

7. Verum, cum verba Constitutionis, etsi indefinita sint, non contineant aliquam particulam, vel dictionem, seu signum expressivum omnium peccatorum, quæ in genere turpitudinis committi possunt, videtur hinc, quod sententia affirmans Summum Pontificem noluisse in ea comprehendere peccata turpia, undequaque incompleta, uti sunt oscula, amplexus, et alia hujusmodi, dum pollutio non sequitur, probabilitate non caret. Brevius, et clarius; Summus Pontifex non aufert à Confessario jurisdictionem ad absolvendum complicem in *omni peccato turpi*: "Sed solum prohibet, ne aliquis Confessarius extra casum extremæ necessitatis. nimirum in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio Sacerdote, qui Confessarii munus obire possit, Confessionem Sacramentalem personæ complicitis in *peccato turpi*, atque inhonesto contra sextum Decalogi præceptum commisso, excipere audeat, etc. Ergo cum odia restringi, et favores conveniat ampliari, nec sit minus notum, quod in pœnis benignior interpretatio facienda sit, videtur quod sententia affirmans, posse Confessarium absolvere complicem in peccato turpi undequaque incompleto, probabilitate non caret.

8. Confirmatur: Summus Pontifex in Præfata Constitutione procedit primo confirmando, declarando et ampliando Constitutionem Gregorianam contra Confessarios solicitantes; et declarat hos denunciandos esse in aliquibus casibus, de quibus, post dictam Gregorianam Constitutionem, controversia erat inter Authores, an denunciandi, vel non denunciandi essent, qui in hujusmodi crimen prolapsi dignoscebantur. Dein-

de novum jus instituit in diversa materia, distincta à sollicitatione, jurisdictionem à Confessario auferens, ut absolvere possit suum complicem in peccato turpi, ut eruitur ex ipso textu. Nunc sic: Atqui Summus Pontifex, qua parte hæc Constitutio materiam sollicitationis concernit actus incompletos exprimit, per illa verba, *sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, etc.* Qua parte vero novum jus instituit, dumtaxat dixit, *in peccato turpi, atque inhonesto*, et actus incompletos non exprimit: Ergo ipsamet non expressio horum actuum, videtur exclusio eorum.

9. Dices: Ipse Sanctissimus Benedictus in Bulla concessionis Jubilei anni Sancti 1750, dicit: *Neque etiam ulli Confessario facultatem absolvendi complicem in quolibet inhonesto, contra sextum præceptum peccati; aut complici, Confessarium hujusmodi ad effectum presentium eligendi licentiam impertiri, ut jam in aliis nostris litteris, incip. Sacramentum Pœnitentiæ... generaliter declaratum fuit.* Ergo in Constitutione Sacramentum Pœnitentiæ, etiam actus incompleti comprehenduntur, cum hæc videatur esse ipsius Legislatoris voluntas, per illa verba manifestata: *In quolibet inhonesto, etc.*

10. Resp. 1, quod sicut per prædicta verba, *in quolibet inhonesto*, nemo concedet, quod Pontifex auferat à Confessario jurisdictionem absolvendi complicem in peccato turpi veniali, immo nec auferat jurisdictionem absolvendi eum à mortali, à quo jam prius fuit pœnitens complex, ab alio Confessario absolutus, ita similiter dicere possumus, quod non interdicit ei, ut complicem absolvat à peccato turpi incompleto complicitatis.

11. Resp. 2, quod præfata verba, *in quolibet inhonesto*, ex se, indefinita sunt; sique universali expressioni equivalere non debent, maxime in odiosis. Non enim dicit Pontifex: *In quolibet inhonesto, sive completo, sive incompleto.* Quare interpretari possunt de quolibet inhonesto consummato, et completo, sive per copulam, sive per pollutionem.

12. Resp. 3, quod Pontifex per prædicta verba, suam mentem non declarat, quoad peccata incompleta, sed solum quoad illa peccata turpia complicitatis, quæ comprehensa sunt in Constitutione *Sacramentum Pœnitentiæ*, ut videtur colligi ex illis verbis: *Sicut in aliis nostris litteris generaliter declaratum est.* Qua propter, cum hæc verba sint respectiva ad primam Constitutionem, hanc in suo statu relinquunt, et fundamenta, quibus nititur sententiâ asserens, actus incompletos in ea non includi, in suo robore manent. Vide citatum Matthæo, qui plura ad hanc opinionem firmandum addit, et fere nullum est argumentum, quod in contrarium fieri possit, quod fundatè, et dexterè non solvat.

13. Oratori hujus Authoris, plane, et libenter subscribo, maxime in his Indiarum Ditionibus, ubi plures Populi, Universitates, ut dicunt, et Hæreditates, vulgo *Haziendas*, reperiuntur, in quibus unus solus Sacerdos est, quin per viginti, triginta, quadraginta, immo, et quinquaginta leucas, et amplias, alius Minister inveniatur. Erit ne mirum, vel tale tibi apparebit, quod attentata humana fragilitate, aliquis ex præfatis Sacerdotibus, aliquem osculum, vel amplexum aliquem turpem, vel aliud quid simile, cum aliqua fœmina habeat? Et nonne durissimum erit in tali casu, ne dicam frequentissimis eventibus, compellere fœminam, non solum pauperem, sed probabilius, vel certo pauperrimam, ut tot leucas percurrat, et quod majoribus se periculis exponat, pro absolute ob-

tinenda? Taceo scandala, quæ inde oriri possunt, et alios timores, qui cernuntur ad oculos; et solum addo, quod de summa pietate Supremi Legislatoris Ecclesiæ, persuasum mihi habeo, noluisse hos, vel similes casus comprehendere, etiam quoad peccata mere incompleta.

14. Dices: Ergo in casibus, de quibus loquimur, etiam poterit Confessarius, extra articulum mortis, absolvere complicem à peccato turpi consummato. Resp. neg. conseq. nisi forte in aliquo casu particulari, de quo in quæstione sequenti, et sub cautelis ibi assignandis. Ratio est, quia peccatum turpe consummatum complicitatis, indubitanter comprehenditur in Constitutione. Peccatum vero turpe incompletum, non est sic comprehensum, ut visum est; Quare etsi non laudarem Confessarium complicem in peccato turpi incompleto absolvemem, quando ab alio Confessario commode absolvi potest, non audeo reprobare opinionem asserentem ablatam à se non esse, in vi Benedictinæ Constitutionis, jurisdictionem, ut eum absolvat, præsertim in expositis eventibus.

15. Instabis: Contra prædictam sententiam facit Autoritas Glosæ, in L. quod ait Lex. V. in ipsis rebus ff ad Leg. Jul. de Adult. ubi dicitur: *Sunt enim res veneris antecedentia ipsum scelus colloquia . . . Bastia, tactus, nam ab ipsis argumentum sceleris inducitur, ut in Topycis Marci. Tullii. Unde versus: Visus, et alloquium, tactus, post oscula, factum.* Atqui per *Res veneris* intelliguntur res turpes: Ergo nomine peccati turpis, atque inhonesti, non solum intelligi debent peccata turpia consummata, sed omnia peccata turpia, sive completa, sive incompleta.

16. Respondeo instando argumentum: sed turpiloquium, et colloquia lasciva mortaliter peccaminosa sunt etiam quid *veneris*, adeoque sunt *turpia*: Ergo Pontifex in dicta Constitutione etiam voluit comprehendere colloquia lasciva, et turpiloquium mortaliter peccaminosum? Contrarium sententiam reperies apud D. Amort, et Cassuistas Sanctissimi Benedicti infra num. 22, hujus Quest.

17. Itaque sicut turpe dividitur in turpe in Locutione, et in opere, sic turpe in opere dividitur in turpe completum, et incompletum: Ergo sicut Pontifex non comprehendit in sua Constitutione turpe in locutione, seu turpiloquium graviter peccaminosum, alias hoc expressisset in illa, utifacit loquendo contra Solicitantes in illis verbis: *Aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, vel tractatus, temerario ausu habuerint*; similiter videtur dicendum, quod in Constitutione; actus turpes in opere incompletos noluit comprehendere, cum illos in illa non expresserit. Accedit quod verba accipienda sunt secundum propriam, et usitam significationem, si alias non constat contrarium de mente Legislatoris: Qui vero audit Petrum commisisse peccatum turpe cum Antonia, statim intelligit fornicationem, vel aliquem actum inordinatum importantem pollutionem.

18. Insistes adhuc: Pontifex dicit in Constitutione: *In peccato turpi*, atque inhonesto, contra sextum Decalogi præceptum commisso, sedposito genere ponuntur species ex L. cum aurum §. 9. ff. de auro, et argent. legat. Ergo Pontifex omne peccatum turpe comprehendit. Tum, quia verborum sensus non ex superficie vocum, neque ex foliis sermonum, sed ex medulla mentis, et ex radice rationis, accipiendus est, ex C. Marcion 63. 1. quæst. 1. Sed pœnitentiæ, Sacramentum æque fœdari potest per peccatum turpe incompletum, ut sunt oscula libidinosa,

et libidinosæ factiones, de quibus pœnitens complex confitetur, ac per peccatum completum; Ergo Pontifex utrumque comprehendit. Tum; quia sic declaravit S. C. T, Congregatio die 30 Augusti 1749, nec non S. Pœnitentiaria die 7 Februarii 1755. Ergo.

19. Resp. ad 1. Prædictam locutionem Pontificiam non videri prorsus genericam ex dictis supra à num. 16. Item, quia Sanctissimus Legislator non tantum dicit, *in peccato turpi, atque inhonesto*, quod sufficeret ut generica esset, sed addit: *Contra sextum Decalogi præceptum commissum*; per quæ verba, vel sunt in Constitutione superflua, vel Pontifex plusquam peccatum turpe, præcisse ut turpe, reservat. Immo, etsi Pontifex talia verba non adderet, non esset absolute verum, quod per *turpitudinem* intelligatur omne factum, vel verbum quomodocumque oppositum castitati, et colligitur ex Apostolo ad Rom. 1. V. 27, ubi dicit: *Masculi in masculos turpitudinem operantes*. Quæ verba de turpitudine consummata per pollutionem (unus alterum polluendo) intelligunt Lyræ, et de la Haye in hunc locum. Videtur ergo, quod attento præcisse textu Constitutionis, neque prædicta reservatio est prorsus generica, neque quod omne peccatum turpe, quomodocumque turpe, comprehenditur in illa, sed solum turpitudinis saltem per pollutionem consummata.

20. Ad 2, resp. hoc opus hic esse Laborem, mentem scilicet Sanctissimi Benedicti fuisse omnem turpitudinem, etiam incompletam, generaliter, et pro omni loco, voluisse in sua Constitutione comprehendere, presertim, cum in posteriori Bulla prioris declarativa, emanata die 8, Feb. 1745, hoc non declaraverit; et propositum intra mentem retentum nihil operatur, L. si repetendis ff. de Condit. Præterea, cum in Synodo Diœcesana lib. 7, cap. 14, de præsentī materia iterum sermonem instituat, pariter nihil declarat. Immo dum circa finem cit. cap. dicit, in casu infamiae posse Sacerdotem suæ impudicitiae complice in articulo mortis absolvere, sententiæ nostræ favere videtur. Etenim ex D. Thoma exponente illa verba Apostoli ad Ephes. 5. *Fornicatio autem, et omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis* per immunditiam, non quicunque tactus turpis intelligendus est, si absit pollutio. Sic enim prædicta verba exponit Angelicus Doctor: *Omnis immunditia*. Id est, pollutio.

21. Ad 3. resp. quod præfatis Declarationibus Sac. Congregat. omnino standum erit, semper quod apud nos authenticè de illis constat, et per modum legis intimentur, et promulgentur: Quod quidem hæcenus non evēnit; quin obstat, quod apud aliquos Authores referantur. Vide infra Appendic. 2, num. 6, et ratio non contemnenda adduci pariter potest ex Decreto Sanctissimi Benedicti XIV, die 19 Martii 1758, directo ad Archiepiscopum Goanum, incip. *Cum venerabilis*, in quo declarando quædam dubia super validitatem Matrimonii Clandestini, quantum ad illos, qui transeunt per locum, in quo Decretum Tridentini de reform. Matrim. non est rite publicatum, utitur quibusdam litteris Urbani VIII, datis Romæ 14 Augusti 1727, incip. *Exponi nobis*, et de illis sic loquitur: *Inter alia usi sumus auctoritate quarundam litterarum felic. record. Prædecessoris nostri Urbani Papa VIII, quæ cum à privatis Scriptoribus relatæ dumtaxat legantur, sed neque communibus Bullariis hæcenus insertæ, nec alia solemnī ratione publicatæ reperiantur, Nos earundem*

tenorem, cum authenticis hujus Apostolicæ Sædis Regestis collatum sub-jicimus, etc.

22. Nota hic ex P. Eusebio Amort tract. 13. §. 24. quæst. 5. num. 6. fol. 475. quod nomine *turpitudinis* non intelligitur turpiloquium, seu colloquia lasciva; quia Apostolus in cap. 5. ad Ephesios distinguit turpitudinem à stultiloquio, seu à verbis lascivis, et ad malum provocantibus, ut ibi exponit Div. Thomas: Ergo censendum est, quod Pontifex in suis Constitutionibus etiam illa distinguere voluit. Oppositum tamquam certum tenet P. Ligorius lib. 6. 11. 4. cap. 2. dub. 2. num. 554. addens sic sentire plures Viros doctos ab eo consultos. Verum Ligorium impugnant Casuistæ de mandato Sanctissimi Benedicti ad an. 1758. mense Januarii casu 3. pag. 143, et P. Amort sequuti fuisse, et per plura probant, quod in Bullis prædictis non comprehenditur turpiloquium mortaliter peccaminosum: Hocque tam ipsi, quam relatus Amort tenent ut probabilius.

23. In additione 9. primæ additionis notavi, quod etiam nunc repeto, me nimirum opinioni benignæ, quantum ad præsentem materiam, adhæsisse, inherendo S. Can. ap. ult. de transact. ubi dicitur: *In his vero in quibus jus non invenitur expressum, procedes æquitate servata, semper in humaniorem partem declinando, secundum quod personas, et causas, loca, et tempora, videris postulare.* Ibi pariter notavi cum illust. P. D. Marin, et Doct. Garsí, quod sæpe inconveniëntia non preveniunt ex probabilitate sententiæ, sed ex abusu hominum.

QUÆSTIO II.

An cessante fine hujus Constitutionis, possit Confessarius absolvere suum complicem in peccato turpi, extra mortis periculum?

1. Nota 1. Quod finis legis est duplex, scilicet, intrinsecus, et extrinsecus. Intrinsecus est ipsa honestas, quæ reperitur in re præcepta, ut honestas jejunii in jejunio præcepto. Extrinsecus est, honestas quæ reperitur in re præcepta accidentaliter, ut dum præcipitur jejunium ad satisfaciendum pro peccato.

2. Nota 2. Quod finis legis potest cessare contrarie, vel negative. Tunc cessat negative, quando desinit esse, vel non existit. Tunc cessat contrarie, quando existente fine legis, taliter mutatur in extremum, ut legis observantia reddatur illicita vel lex injusta reddatur. De his consule Moralistas, apud quos, aliquam varietatem reperies. Nunc.

3. Circa propositam difficultatem, respondent PP. Salmanticenses in Apendice tract. 6. cap. 6. num. 174, hoc modo, et fere sequentibus verbis: Tamquam omnino certum supponimus, quod deficiente fine hujus Sanctionis non tantum negative, sed etiam contrarie, potest, et debet Sacerdos excipere Confessionem complicitis.

4. Ratio est, quia ut aliqua lex vim obligandi obtineat, debet esse de re honesta, et non nimis dura, et difficili; sed deficiente fine hujus Constitutionis negative, et contrarie, ejus materia redderetur, vel mala,

vel nimis dura, et difficilis: Ergo Mai. est communis; quia lex non datur in destructionem, sed in edificationem, debetque esse jugum suave, et onus leve. Min. videtur certa: Nam tunc finis legis cessat negative, quando lex pro aliquo casu particulari redditur inutilis. Et tunc cessat contrarie, quando materia legis redditur mala, vel valde dura, aut nimis difficilis observari. Ergo cessante fine hujus Constitutionis negative, et contrarie, tunc Confessarius potest, et debet absolvere suum complicem.

5. Confirmatur: Constitutio hæc Benedictina, dum tanquam periculosam absolutionem complicis damnat, communem utilitatem, et animarum salutem intendit: Ergo casu, quo finis ejus cesset contrarie, observari non debet: Quia tunc ejus observatio esset damnosa communi salutis: Quandoquidem fortiori præcepto superveniente, illicitum esset complicem non absolvere.

6. Casu autem, quo, finis hujus Constitutionis cessaret tantum negative, tunc, relinquendo aliis facultatem opinandi, resolvunt, quod Confessarius non potest absolvere complicem; et hoc ideo, ut ipsi notant, quia in eorum sententia, lex obligat in casu particulari, etsi finis adæquatus illius, in particulari, deficiat. Hæc est eorum doctrina, ut apud ipsos videri potest. Sed ne quis eam non callens, ea abutatur in sui ruinam, proponam sequentem casum individuaem, potius gratia doctiores interrogandi, quam de meo aliquid resolvendi.

7. Suponamus itaque, quod in aliquo Loco ex illis, quos retuli supra quæst. antecedenti, num. 13, sint duo Sacerdotes, Tullius, scilicet, et Sephronius; ex quibus, Tullius per multum tempus, iterum, et sæpius captus amore Euphemie, illam turpiter provocavit, ipsa todidem resistente, et replicante, quod est Virgo, et quod ex corde vult castitatem servare; et forte addidit aliquando, quod sic ab ipsa Deo promissum est. Sephronius autem, vir optimæ notæ, in senectutem declinans, et minime obscenis traditus, constitutus in solitaria occasione, et in non præviso periculo, cum relata Euphemia, illam ad turpia incitavit; et quæ toties Tulio repulsam dedit, consensum Sephronio præstitit, et peccavit cum illo semel, et iterum. Non post multos dies, tam Sephronius, quam Euphemia pœnituerunt de peccatis ad invicem commissis: Et licet frequentes occasiones habuissent turpem amicitiam continuandi, experientia comprobatum fuit, quod ad vomitum non redierunt. Nihilominus Euphemia frequentes tentationes patitur, et consensit aliquas, peccandi cum Tulio, quem, antequam cum Sephronio peccasset, toties objurgavit, ut dictum est; sed ex peccatis commissis cum isto, impleta est illusionibus impudicis erga illum. Instat præceptum annuæ Confessionis, et Euphemia confitetur cum Sephronio complice suo. Quæro nunc: An hic Sacerdos possit fœminam complicem in peccato turpi absolvere, maxime cum pro prima vice dixisset ei, quod confiteretur eum Tulio, et ipsa replicaret ei dicendo, quod nequaquam cum Tulio confiteri vult ob prædicta motiva, quæ omnia, distincte ipsi Sephronio exposuit?

8. Prima ratio dubitandi est, quia in hoc casu, observantia hujus Constitutionis est illicita, respectu Euphemie. Quoniam si confitetur cum Tulio de relatis fragilitatibus, non solum præbet ei fundamentum, et motivum, ut illam de novo sollicitet, sed ipsamet exponit se periculo

plusquam probabili peccandi cum illo, ob novas tentationes, quas patitur, consentiendi pluries in ejus provocationem turpem. Deinde, per viginti, aut triginta leucas in circuito, vel amplius, non est alius Minister, quem possit fœmina adire, ut confiteatur cum illo. Inimò Patrem, et Matrem habet, qui nullo titulo permittere volunt, ut exeat è Populo. Insuper, nec ipsa, nec Sephronius habent modum vocandi alium Confessarium aliquo prætextu honesto, ut hic Confessionem hujus fœminæ excipiat. Ulterius, si præceptum annuæ Confessionis non adimplet, sine manifesta nota infamiæ, simulari hæc omissio non poterit. Denique ut jam manet dictum, periculum peccandi cum Sephronio, jam certo moraliter, saltem pro tunc, plane cessavit.

9. Ego pro certo habeo, quod Sephronius potest Euphemiam in hoc casu absolvere directe ab aliis peccatis, et indirecte à peccatis turpibus complicitatis, monendo eam, ut quam primum habeat oportunitatem alterius Confessarii, iterum confiteatur cum eo de præfatis obscenitatibus, ut directe absolvatur ab eis. Ut enim hoc possit facere Sephronius, tot motiva non requiruntur; sed sufficeret solum periculum infamiæ, ut eruitur ex Brevi, *Apostolici muneris*. Sed de hoc infra, quæst. 4, num. 2.

10. Attamen, si periculum turpitudinis revera cessavit inter Sephronium, et Euphemiam, forte tu judicabis, quod Sephronius potest illam directe absolvere à peccatis complicitatis, absque aliqua monitione, ut si forte copiam Confessarii habeat in posterum, iterum confiteatur de illis. Ratio esse potest, quia in hoc casu, finis hujus Constitutionis cessat negative, et contrarie. In primis cessat negative, quia periculum turpitudinis, ut suppono, jam non est. Deinde cessat contrarie, quia si Euphemia confiteretur cum Tulio, peccaret. Adde, quod Euphemia monitioni Sephronii, ut si forte pro tempore alium Confessarium habet, cum illo confiteatur, non acquiescit; et quod continuo absolutionem directam cum lacrymis postulat: Et quod ex ejus denegatione dignoscitur infirmari, nimia tristitia. Adde hæc, et alia, quæ possibilis sunt, et judica, et cogita; nam ego de propria sententia, nihil asserere audeo meum iudicium timide, et reverenter subticendo: Ne forte contra me reponas, quod casus propositus, potius quam difficultas quæstionabilis, tibi figmentum appareat. Vide tamen infra quæst. 4, num. 9.

QUÆSTIO III.

An Confessarius absolvens complicem turpem, absolvi possit ab excommunicatione majori reservata, quam contraxit, in virtute Bullæ Cruciatæ. Et an sit denunciandus Dominis Inquisitoribus?

1. Confessarius absolvens complicem in peccato turpi extra articulum mortis, incurrit ipso facto in excommunicationem majorem Summo Pontifici reservatam: Immo eandem pœnam incurrit, si ad absolvendum complicem introducit, adhuc in articulo mortis, dum nulla adest necessitas, vel cum fingit infamiam, et scandalum, vel cum pericula non prævenit, dum potest, et media oportuna quærit, ut complex moribundus habeat copiam Confessarii. Etsi enim absolutio complici moribundo co-

llata à Confessario complice in his casibus ultimis valida sit, tamen præfatus Confessarius in pœnas Constitutionis incurrit, ut constat ex Brevi, *Apostolici muneris*.

1. Dico nunc I. ad quæst. Quilibet Confessarius approbatus potest absolvere Confessarium, qui dictam excommunicationem contraxit, in virtute Bullæ Cruciatæ. Sic Bezerra, Gaspar à Sancto Nicolao, Redal, Gonzalez, Matthæo, estque communi opinio. Et ratio est in promptu, quia Bulla Cruciatæ non excluditur à Summo Pontifice in præfata Constitutione, nisi ad hoc ut in virtute ejus, nequeat Sacerdos complicem suum absolvere à peccato turpi: Non autem, ut in virtute ejus absolvatur Sacerdos, qui temere absolutionem complici impertivit, ut colligitur ex illis verbis: *Declarantes etiam, et deserentes, quod nec etiam in vin cujuscumque Jubilei, aut etiam Bullæ, quæ appellatur Cruciatæ Sanctæ, aut alterius cujuslibet indulti, Confessionem dicti complices hujusmodi quisquam valeat excipere, eique Sacramentalem absolutionem dari.*

3. Dices: Summus Pontifex concludit sic in dicta Constitutione: *Non obstantibus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, præsertim, quæ nuncupantur Cruciatæ Sanctæ, vel Jubilei universalis, et plenarii, nec non quibusvis Ecclesiarum, et Monasterium, et Ordinum quorumlibet, etc.* Ergo.

4. Resp. quod relata clausula ultimata Constitutionis, debet intelligi cum distributione accommodata; non vero cum extensione ad omnia, quæ antecedenter disposita sunt. Unde idem importat, ac si Pontifex diceret, quod Confessarius nequeat absolvere complicem in peccato turpi, nec in virtute Cruciatæ, nec Jubilei, neque alterius privilegii: Non autem innuit, quod si forte aliquis Confessarius absolvit complicem, ac propterea, excommunicationem reservatam incurrat, non possit absolvi in virtute Cruciatæ, Jubilei, vel privilegiorum. Ratio est, quia exclusio jurisdictionis est odiosa: Ergo jurisdictio, quam habent Confessarii virtute Bullæ Cruciatæ, Jubilei, vel alterius indulti, non censetur abrogata, nisi expresse abrogetur. Uno verbo: In Constitutione expresse dicitur, ut complex non possit absolvi à Confessario cum quo peccavit, neque virtute Cruciatæ, neque Jubilei, neque alterius privilegii. Non vero dicitur expresse, quod Confessarius, qui complici absolutionem impertivit, et est ipso facto excommunicatus excommunicatione majori Papæ reservata, non possit absolvi in virtute Cruciatæ, Jubilei, aut alterius indulti. Vide Redal § 13, n. 66. Matth. n. 301. Gasp. à S. Nicol. pag. 347.

5. Ex his colliges, quod hæc excommunicatio absolvi etiam potest à Regularibus, in virtute suorum privilegiorum; quoniam Regulares, extra Italiam, habent privilegium ad absolvendum à casibus Papæ reservatis, et ab excommunicatione Pontifici reservata, extra Bullam Cœnæ. De quo videri potest Reifenstuel in Summ. tract. 13, de Censuris, quæst. 4, in Appendice per totum. Idem possunt Episcopi respectu suorum Subditorum, ex Trident. Sess. 24, de reform. cap. 6. Vide etiam Bezerram num. 299.

6. Difficultas hic esse potest, an Confessarius incurrat in dictam excommunicationem reservatam, etsi complicem in peccato turpi, cujus Confessionem excipit, non absolvat? Videtur quod sic; quia in Consti-

tutione nulla fit mentio de absolute, et sic sentit Matthæo num. 302. Verum si actus incompleti turpes non censentur in Constitutione comprehensi, quia odia debent restringi, non videtur improprium dicere, quod verba Constitutionis debent intelligi de completa exceptione Confessionis complicitis, quæ per absolutionem opere completur. Nihilominus, me sub jicio doctoribus. Post editionem 1. inveni Ligorium lib. 6, tract. 4, cap. 2, dub. 2, n. 558, fol. 222. Ubi dicit, quod super hoc dubium consuluit Sacram Pœnitentiam, quæ die 9. Julii 1751. respondit absolute: *Non vitari excommunicationem per fictionem absolutionis.* Sed cum postea percurrisset Constitutionem ejusdem Pontificis, quæ incipit *inter præteritos*, oppositum satis declaratum reperuisse. Hæc sunt verba dictæ Constitut. quæ habetur tom. 3, Bullarii Sanctissimi Benedicti: *Non minus Sacerdoti compliciti, qui vel extra mortis articulum Confessionem excipit penitentis.* Eumque absolvit, *vel qui in articulo mortis absolvit, cum alius Sacerdos non desit.* *Excommunicationis majoris pœna à nobis in citatis Constitutionibus imposita fuit.*

7. Dico 2. Confessarius, qui scienter complicem in peccato turpi absolvit, non est Dominis Inquisitoribus denunciandus. Ratio est, quia nullibi talis denunciatio præcipitur. Advertit autem citatus Bezerra, quod si procederet cum errore, docens Summum Pontificem non posse Confessarium ligare censuris, ut complicem non absolvat, tunc denunciandus esset ut Seminator falsæ doctrinæ; et quia dubitaret de potestate Papæ, et de clavibus Ecclesiæ, sicut hæretici, essetque errans in fide.

8. Nec dicas, quod absolvens sine jurisdictione est suspectus in fide: Ergo ex hoc præcisè est denunciandus. Nam talis suspicio est generalissima, et levissima, inquit Pignatellus in novissim. Consul 114. ac proinde judicio DD. Inquisitorum non subjicitur. Idem docet Bordonus capit. 22, de Abusa Sacram. num. 19. ubi dicit, quod non omnis abusus Sacramenti arguit suspicionem hæresis, sed ille tantum, qui habet fundamentum in hæresi, non vero in solo illicito usu. Et addit, quod in casu potius daretur illicitus usus, quam abusus: Quia carens jurisdictione solum opponitur præcepto Ecclesiæ, non fidei, cum habeat Sacerdotium, et potestatem ordinis. Decreta enim, et Constitutionis Pauli V. Gregorii XIII. Clementis VIII. et Urbani VIII. non loquuntur de Sacerdotibus audientibus Confessiones sine jurisdictione: Sed de non promotis ad Sacrum Presbyteratus ordinem. Vide Bordonum loco citato, et in Manuali sect. 23, à num. 1, et sect. 24, à num. 3.

QUÆSTIO IV.

Proponuntur, et resolvuntur aliqua dubia, extra articulum mortis

1. Inquires 1. An qui peccavit cum fœmina, antequam ad Sacerdotium assumptus esset, possit eam absolvère postquam factus est Sacerdos? Negative respondent Gonzalez Matth. n. 296. Redal §. 14. n. 84. et Hidalgo Dissert. 4. q. 8. citans Doctorem Diaz Carmelitanum. Ratio est, quia tale peccatum revera est peccatum complicitatis. Si autem jam fœmina directe fuit ab alio absoluta à tali peccato, tunc confi-

teri potest, et iterum absolvi à tali Sacerdote, cum quo, dom secularis erat, vel antequam promotus esset ad Sacerdotium, peccavit. Ecclesia enim in reservandis peccatis, peccata directe absoluta non comprehendit: Neque Papa in sua Constitutione, hæc peccata includit. Vide dicta quæst. 1. hujus disput, num. 4.

2. Inquires 2. An Confessarius possit extra articulum mortis absolvere complicem in peccato turpi, ad fugiendam infamiam? Sit casus: Non est nisi unicus Sacerdos, in aliquo loco, qui peccavit cum Maximilla. Instat præceptum annuæ Confessionis, et licet nec Maximilla, nec Sacerdoti, valde durum sit, providere de remedio, tamen ob reciprocã somnolentiam, de hac providentia non curarunt. Si Maximilla non confitetur, et non communicat in die Paschatis, non solum dabit scandalum, sed forte Maritus, et alii suspicabuntur male de ipsa, et de Sacerdote. Quæritur: An in hoc casu possit confiteri cum eo, et ab ipso absolvi?

3. Negat Redal §. 14. à num. 69. nolens concedere, quod in hoc, vel simili eventu, possit absolvi directe ab aliis peccatis, et indirecte à peccato complicitatis, quousque habeat oportunitatem Confessarii, à quo directe à tali peccato absolvatur. Ratio est, quia hic Confessarius nullam habet jurisdictionem ad complicem absolvendum, ut constat ex illis verbis: *Adeo quidem, ut absolutio si quam impertierit, nulla, atque irrita sit.*

4. Sed satis probabiliter affirmari Hidalgo Dissert. 4. q. 6. et hæc videtur esse mens Sanctissimi Benedicti, in Brevi Apostolici muneris, in quo declarat, quod pro articulo mortis tribuit Confessario jurisdictionem ad absolvendum complicem, si ex vocatione alterius Sacerdotis potest sequi scandalum, aut infamia. Nota tamen, quod cum præfatum peccatum non maneat directe absolutum, tenetur fœmina iterum confiteri de eo cum alio Confessario, ut directe ab illo absolvatur. Vide sup. quæst. 2. num. 9.

5. Inquires 3. Quid debeat facere Confessarius, si in casu immediate supra posito, judicaret pro tunc, cum conscientia invincibiliter erronea, quod complicem absolvere poterat, eumque non monuit, ut habita copia alterius Confessarii, confiteatur cum illo? Respondeo, quod debet licentiam ab eo petere, loquendi cum illo de actis in confessione; et hac obtenta, monere illum ut cum illi confiteatur; eo quod à tali peccato complicitatis veneret, pœnitens non fuerit directe absolutus.

6. Inquires 4. An casu quo confessarius hanc diligentem practicare non valeat, sine gravissimo incommodo, aut pœnitentem monere, quia est valde absens, obligatus sit ad hæc incommoda vincenda, et damna imminetia toleranda, ut pœnitens complex instructus maneat de sua obligatione? Mihi videtur, quod non: Quia vel dictus pœnitens est in bona fide, vel in fide mala de Confessione, quam cum Confessario complice fecit? Si in mala fide, ipsi confitebitur cum alio, sine aliqua monitione, quam primum habebit oportunitatem. Si in bona fide, tunc peccatum complicitatis reduci debet ad peccatum invincibiliter oblitum, et in sequenti Confessione, remittetur indirecte; licet, ut suppono, minime confiteatur de illo, sed solum de aliis.

7. Inquires 5. An Sacerdos peregrinus, qui peccavit ex accidenti, cum fœmina, et altera die, cum sederet in Confessionario pro Confessionibus

bus excipiendis, ipsa accessit inter alias, et Confessionem cœpit, possit ipsam absolvere, cum dubio si fœmina illa, quæ confitetur est illa cum qua peccavit? Resp. 1. quod Sacerdos non tenetur fœminam interrogare an peccaverit cum illo, vel non? Hoc enim esset se exponere periculo manifesto se infamandi, in casu posito; quia potuit fœmina peccare cum alio, ut patet ex facie casus.

8. Resp. 2. quod etsi Confessarius fœminam solum transeunter communicaverit extra Confessionem, si tamen ex circumstantiis peccati certe dignoscit, quod talis fœmina est ipsa cum qua peccavit, non potest eam absolvere: Quia revera est complex. Casu autem quod etsi certe non cognoscat, talem fœminam esse complicem suæ turpitudinis, hoc quasi pro certo tenet, etsi aliquantulum dubitet, judico quod bene faceret, si eam interrogaret de aliqua materia difficili Doctrinæ Christianæ, ad quam respondere ipsa nesciat; et hoc motivo ipsam monere, ut curet instrui melius de doctrina, et quod postea confiteatur. Sed caveat ne dicat ei, quod in peccato constituta est, ob hanc ignorantiam; cum revera fœmina obligata non sit, ad materias difficiles doctrinæ sciendas: Sed prætextare tantum hoc factum poterit, titulo congruentiæ, dicendo ei, quod congruum est, ut melius instructa sit, vel quod diligentius examinetur. etc.

9. Resp. 3. quod stando in terminis rigorosi dubii, quando, scilicet, Confessarius dubitat in rei veritate an talis fœmina sit, vel non sit complex suæ turpitudinis veneræ, tunc potest absolvere illam. Sic sentit Redal § 14, num. 77. Ratio est: Tum, quia in tali casu cessant omnia motiva legis hujus Pontificiæ: Lex autem non obligat, omnibus motivis cessantibus, in aliquo casu particulari. Tum, quia in dubio melior est conditio possidentis. Ergo Confessarius in hoc casu est in possessione suæ jurisdictionis.

10. Inquires 6. An Confessarius possit absolvere suum complicem venereum, à peccato complicitatis, de quo inculpabiliter oblitus fuit, dum Confessus fuit cum alio Confessario? Resp. negative, quia in tali casu, tale peccatum directe debet absolvi, et Confessarius est complex formalis respectu pœnitentis.

11. Dices: Qui oblitus est alicujus peccati reservati, quando Confessus fuit cum habente jurisdictionem ad absolvendum à reservatis, cum postea recordatur de illo, potest absolvi à quolibet Confessario: Ergo idem in casu. Resp. neg. conseq. quia peccatum turpe complicitatis non est reservatum, cum Summus Pontifex non dicat in Constitutione, *reservamus*. sed dicat, *prohibemus, interdicimus, etc.* quæ verba indicant nullitatem jurisdictionis Confessarii ad absolvendum pœnitentem directe à peccato complicitatis. Accedit, quod reservatio solum respicit proprie pœnitentem; at hæc Benedictina prohibitio æque pœnitentem, ac Confessarium respicit: Seu in pœnam utriusque est condita.

12. Inquires 7. An si duo Confessarii mutuo convenirent inter se ad aliquam fœminam solicitandam ad copulam, et sollicitatio effectum haberet, possent se mutuo absolvere? Resp. quod si quilibet eorum habet influxum in alium, ut cum fœmina peccet, absolvi non possunt ad invicem. Sicut nec Confessarius potest absolvere fœminam, quam sollicitavit, et persu. sit, ut habeat copulam cum aliquo viro. Ratio est, quia in primo casu, quilibet ex eis est complex in peccato alterius turpi:

Et in secundo, Confessarius etiam est complex in copula fœminæ. Et si enim hæc peccata sint scandali, et contra charitatem, sunt simul venerea, et contra sextum Decalogi præceptum; quia scandalum datum est circa hoc præceptum, et charitas in materia turpi violatur. Admodum quo, qui alium persuadet ad furtum, non solum peccat contra charitatem, sed etiam contra septimum Decalogi præceptum. Vid. Matthæo, num. 303. Nihilominus, tu cogita, an in his casibus detur vera, et propria complicitas turpis.

13. Inquires ultimo, quid debeat facere Confessarius, quando fœmina complex suæ turpitudinis, inopinate accedit ad ejus Confessionale, et importune petit ab eo absolvi? Respondeo, quod si alia media prudentialia, quæ pro oportunitate temporis, et loci excogitari poterunt, non sufficiunt, ut recedat, et quærat alium Confessarium, conveniens erit dicere ei: *Ergo non possum te audire in Confessione, et multo minus absolvere, quia jurisdictione careo, ad hoc peccatum absolvendum.*

QUÆSTIO V.

Proponuntur, et resolvuntur aliqua dubia pro articulo mortis.

1. Inquires 1. Quid veniat nomine *articulus mortis*? Valentia, Sotus, Canus, Cobarrubias, et alii pro articulo mortis tantum intelligunt illud tempus, in quo mors instat, seu taliter est in fieri, ut moraliter loquendo vitari non possit: Nunc sit mors naturalis, nunc sit violenta. Castro Palao, et plures alii, quos citat Leander tract. 5, disp. 11, quæst. 7, asserunt, quod in ordine ad administrandum Sacramentum Pœnitentiæ, articulus mortis idem est, ac probabile periculum illius; quoniam pro eodem reputantur in jure in cap. eos qui. Sic Dolz de Pœnit. disp. 3, num. 124. Hanc sententiam amplectitur etiam Hidalgo dissert. 5, quæst. 1, in Coroll. sequutus alios quos citat.

2. Ex quo infert ad nostrum intentum, et recte, quod deficiente alio quocumque Sacerdote, potest Confessarius complex valide, et licite absolvere suum turpem complicem, primo: Si laboret tali infirmitate, vi cujus plures alii infirmi decesserunt à vita. Secundo: Si se committat navigationi periculosæ, et expositæ frequenter naufragiis. Tertio: Si agat iter latronibus infestum, in quo plurimi fuerunt ab illis occisi. Quarto: Si est miles, et iter agat ad bellum. Quinto: Si est fœmina gravida difficilem timens partum, vel quia nullum adhuc experta est, vel quia partus periculosos didicit propria experientia. Sexto: Si laborat periculo amentiaæ perpetuæ, quod non immerito pro periculo mortis communiter habetur. Septimo: Si fuerit ex Bannitis, qui ubicumque impune possunt ab aliis occidi. Octavo: Si serviat infestis peste. Addo ex citato Dolz, verum etiam intervenire articulum mortis quoties Medicus præcipit ministrari Sacramentum Pœnitentiæ infirmo, saltem ut nunc practicatur: Et gravissimos Authores defendere, id ipsum esse intelligendum in casu damnati ad furcam.

3. Inquires 2. An constitutus in aliquo ex relatis periculis mortis, et absolutus à Confessario complice suo, ob defectum alterius Sacerdo-

tis, etiam simplicis, teneatur postea cum alio confiteri, si non migravit é vita? Resp. negative; quia licite, et valide Confessus, et absolutus fuit in tali casu, et cum Confessario legitimo, á quo fuit directe absolutus: Nam talis est Confessarius complex in tali articulo, ut ex Constitutione constat.

4. Inquires 3. An casu quo in articulo mortis pœnitentis, detur præter Confessarium complicem, alter Sacerdos simplex, seu non approbatus ad Confessiones audiendas, debeat hic vocari, ut Confessionem infirmi excipiat? Resp. affirmative, et constat ex Constitutione: Nam in tali casu datur copia Sacerdotis, qui munus Confessarii obire possit. Sed tus examina, an si Sacerdos ille simplex esset valde illiteratus, et pœnitens plura negotia intricata haberet, reputandus esset, tamquam si non adesset.

5. Inquires 4. Quid faciendum, si in tali casu, præfatus Sacerdos simplex Confessionem infirmi audire fugit, et adduci nequit ad hoc munus exercendum? Resp. quod tunc potest Confessarius complex suum complicem infirmum audire. Nam alter Sacerdos reputatur tamquam si non adesset. Ita Redal § 12, num. 61.

6. Inquires 5. Quid etiam faciendum, si ex vocatione Sacerdotis simplicis, etiam si iste paratus sit ad infirmum confitendum, timetur infamia? Resp. idem Sanctissimus Legislator, in Breve *Apostolici muneris*, his verbis: "Porro, si casus urgentis qualitas, et concurrentes circumstantiæ, quæ vitari non possunt, ejusmodi fuerint, ut alius Sacerdos ad audiendam constitutæ in dicto articulo personæ Confessionem, vocari aut accedere sine aliqua gravi exoritura infamia, vel scandalo nequeat, tunc alium Sacerdotem per inde haberi, censerique posse, ac si revera abesset, atque deficeret, ac proinde in eo rerum statu non prohibere socio criminis Sacerdoti absolutionem pœnitenti ab eo quodque crimine impertiri.

7. Inquires 6. Quid etiam dicendum, si Confessarius fingit periculum scandali, vel infamiæ, cum revera non est tale? Resp. iterum ipse Legislator Supremus, ibidem: "Sciat autem complex ejusmodi Sacerdos, et serio animadvertat, fore se re ipsa coram Deo, qui irrideri non potest, reum gravis adversus prædictam nostram Constitutionem inobediendiæ, latisque in ea pœnas obnoxium, si prædictæ infamiæ, aut scandali pericula sibi ultro ipse coningat, ubi non sunt: Immo intelligat, teneri se graviter hujusmodi pericula quantum in se erit, antevertere, vel remove, oportunis adhibitis mediis, unde fiat, ut alteri cuivis Sacerdoti locus pateat illius Confessionis absque ullius infamia, vel scandalo audiendæ: Ita enim ipsum teneri vigore memoratæ Constitutionis declaramus, et nunc quoque ita ipsi faciendum esse districtè mandamus, et præcipimus.

8. Inquires 7. An si Confessarius se ingesserit ad talem complicem confitendum fingens periculum infamiæ, et huic mandato non obediens, talis Confessio sit valida? Resp. etiam ipse Legislator clementissimus ibidem: "Quambis hujusmodi absolutio valida futura sit dummodo ex parte pœnitentis dispositiones, á Christo Domino ad Sacramenti Pœnitentiæ valorem requisitæ, non defuerint: Non intendimus autem pro formidando mortis articulo eidem Sacerdoti, quantumvis indigno, necessariam jurisdictionem auferre, ne hac ipsa occasione aliquis pereat: Ni-

“hilominus Sacerdos ipse violatæ ausu ejusmodi temerario legis, pœnas nequaquam effugiet: Ac propterea latam in dicta Constitutione majorem rem excommunicationem, eodemque plane modo, quo ibidem decernitur, Nobis, et huic Sanctæ Sedi reservatam, incurrat, pro ut ipsum incurrere eo ipso declaramus, volumus, atque statuimus.

9. Inquires ultimo. An debeat reputari ut verum periculum infamiae, aut scandali, si pœnitens confiteri non vult cum Sacerdote simplici, et instanter vocat Confessarium complicem, et infirmitas aggravatur? Videtur respondendum affirmative, et sic sentit Redal num. 63, asserens quod in hoc casu licite, et valide potest eum absolvere. Si enim Confessarius negatur instantiis complicitis moribundi, potest oriri inter alios vehemens suspitio, quod aliquid turpe cum infirmo commisit. Accedit, quod in tali casu se ingesserit ad Confessionem complicitis audiendam gravi necessitate compulsus, et necessaria causa cogente: Unde non esset reus Constitutionis. Sed notandum venit, quod si hoc periculum prævidit antea cum sufficienti fundamento, debuit illud vitare, ut dictum est.

QUÆSTIO ULTIMA.

Proponuntur, et resolvuntur varia dubia de falso denunciante Confessarium innocentem.

1. Inquires 1. An pœnitens falso denuncians, ut solicitantem, Confessarium innocentem, maneat excommunicatus? Resp. negative, quia talis excommunicatio non imponitur à Papa in Constitutione. Incurrit tamen in peccatum reservatum Summo Pontifici, à quo absolvi nequit ab alio, nisi in articulo mortis.

2. Inquires 2. An incurrat in hanc reservationem, qui mandat pœnitenti ut falso denunciât Confessarium, vel id procurat impiis suasionibus, aut promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo influente in tale peccatum infamiae? Resp. affirmative, et patet in textu: *Vel per se ipsum innocentes Confessarios impie calumniando, vel scelestè procurando, ut id ab aliis fiat.* In utroque casu incurritur in reservationem, et est prima reservatio, quam Summi Pontifices usque nunc sibi significarunt, sine censura, ut notant omnes moderni.

3. Inquires 3. Quomodo sit absolvendus in articulo mortis hujusmodi falso denuncians? Resp. quod absolvi debet satisfacta parte. Si enim potest, scribere debet Epistolam ad Dominos Inquisitores, retractando suam falsam denunciationem: Si hoc facere nequit, postulet humiliter à Confessario, ut Epistolam scribat nomine suo, et vices suas agat meliori modo quo possit, ut fama proximi non pereat, et justitia commutativa offensa non maneat.

4. Inquires 4. An extra articulum mortis possit absolvi talis falsus calumniator, per Bullam Cruciatæ, et in vi privilegiorum Regularium? Resp. affirmative, quia neque Bulla Cruciatæ, neque privilegia Regularium abrogantur per Constitutionem. Oppositum judicarunt alii, eo

quod Summus Pontifex dicat, quod talis calumniator non possit absolvi à quocumque Sacerdote, quocis privilegio, auctoritate, et dignitate munito, etc. Attamen hæc clausula generalis est, cum expressam derogationem privilegiorum Regularium non contineat. Nota tamen, quod absolutio non potest ei conferri, nisi satisfacta parte, ut immediate dictum manet. Vit. Bezerra num. 300.

5. Inquires 5. An falso denuncians Confessarium innocentem, ignorans hoc peccatum esse reservatum, incurrat in reservationem? Resp. Redal § 8, num 43, probabile esse, quod non incurrit. Siquidem reservatio non incurritur, sine notitia legis reservantis. Sed hæc non est communior opinio, ut ipsemet advertit.

6. Inquires 6. An incurrat in hanc reservationem, qui fœminæ jussit denunciare aliquem innocentem Confessarium, vel alio modo ad hanc nefariam audaciam, et detestabile facinus induxit, si antequam ipsa denunciationem faciat, retractatur de suo animo doloso, aut de sua impia intentione? Respond. ex citato Redal num. 45, negative, si animo efficaci, et serio retractavit consilium, vel mandatum: Licet enim; tunc fœmina denunciaret, mandans, vel consulens, non influit jam in peccatum ejus.

7. Inquires 7. An qui jussit fœminæ falso denunciare Confessarium, incurrat in reservationem, si denunciatrix non est ipsa fœmina, sed filia ejus? Resp. citatus num. eodem, quod si jussit fœminæ, ut denunciaret Confessarium innocentem, vel per se, vel per filiam ejus, tunc reus est reservationis; quia proxime influit in peccatum infamiæ. Si autem nihil dixit fœminæ, ut filia sua denunciaret, tunc solum mater, et filia quæ proxime influunt in infamiam, incurrunt in illam; Non vero mandans, quia tantum remote influit, et odia sunt restringenda.

8. Inquires ultimo: An incurrat in hanc reservationem, qui falso denunciât Confessarium de crimine non turpi, atque inhonesto? Resp. negative, quia Constitutio solum loquitur de illis, qui *innocios Sacerdotes apud Ecclesiasticos judices falso sollicitationis insimulant*. Vide alia longiori calamo apud Autores, qui de his Constitutionibus scripserunt: Mihi hæc pro mea tenuitate sufficiant.

APPENDIX I.

De confessario nomen complicis a pœnitentibus exquirente; et de pœnis, quibus ob hoc delictum puniri debet.

1. Quidquid sit, an liceat pœnitenti sui criminis socium libere, et sponte Confessario revelare; certum tamen est, raro evenire posse, ut liceat Confessario complicis nomen à pœnitente sciscitari, multoque minus ad illud sibi patefaciendum obligare pœnitentem. Quapropter in Synodo Bajocensi ann. 1300. cap. 82. tom. 6. Collectionis Harduini cul. 1238. dicitur: *In confessione sibi caveant Sacerdotes, ne inquirent nomina personarum, cum quibus peccaverunt confitentes.* In Synodo Lingoniensi ann. 1404. sic: *Caveant Sacerdotes, ne in Confessione inquirent ab his, quorum audiunt Confessiones, ut nominent eis expresse personas, cum quibus ipsi confitentes peccaverint.* In Synodo Leodiensi ann. 1405. hæc habentur: *Inhibemus Sacerdotibus, statuendo, et omnibus Confessoribus, ne à confitentibus nomina illorum, cum quibus peccaverunt inquirent, vel circumstantias, per quas possint nomina eorum designari. Quod si fecerint, ab officio audiendi Confessiones noverint se ipso facto esse suspensos.* Audiamus nunc Synodum Senonensem ann. 1524. *In audiendis Confessionibus caveant Sacerdotes, ne inquirent loca mansionum, et nomina personarum, cum quibus peccaverunt confitentes.* Concinnantque his Synodus Carnotensis ann. 1526, Synodus Parisiensis ann. 1557. Statuta Synodalia Ecclesiæ Trecensis, et Sifridi Archiepiscopi Coloniensis, quæ videri possunt in Tractatu historico, et dogmatico de *Secreto inviolabili Confessionis* edito ann. 1708. à Langlet Du Fresnoy, pag. 223. et seq. Quæ omnia refert, et docet Sanctissimus Benedictus XIV. in Synodo Diocesana sæpe hucusque laudata lib. 6. c. 11. num. 1. et 2.

2. At, etsi hoc Sanctissime sancitum sit in pluribus antiquis Synodis, nihilominus rumor ad aures Sanctitatis suæ hac nostra ætate pervenit; aliquos Sacramenti Pœnitentiæ Ministros, suffultos quorundam Theologorum aut falsa, aut male intellecta doctrina, cœpisse non solum à pœnitentibus complicis nomen exquirere, sed ad illud sibi aperiendum, locumque insuper designandum, ubi is habitaret, eosdem adigere, denegata renuentibus altertrum manifestare Sacramentali absolutione. Hujus vero perniciosæ praxis hanc præferebant causam, videlicet, ut ipsi complicem postea corripere, atque ita in ejus tantum utilitatem hujusmodi uterentur revelatione. Verum considerans prudentissimus Pastor Ecclesiæ Benedictus gravia mala, quæ inde necessario consequerentur; quoniam, ipsomet attestante, proximi lædebat fama; arctum Sacramentalis Confessionis sigillum periclitabatur; absterrebantur Fideles à

suis culpis Confessario integre, prout cæteroquin opus est, manifestandis; rixe, et discordiæ disseminabantur, et tota demum perturbabatur communitas: Idcirco pro suo Supremi Apostolatus munere, prædictum tunc primo pullulantem abusum, priusquam inolesceret præfocandum duxit suis litteris Apostolicis, in forma Brevis, incipientibus *Suprema*, quæ habentur tom. 1. sui Bullarii num. 134. aliisque duabus posterioribus Constitutionibus, quarum initia sunt *Ubi primum*, nec non *Ad eradican- dum*, quæ insertæ sunt in eodem Bullario t. 6. num. 8. et num. 20. Hinc.

3. Quæres 1. Quid decernat Summus Pontifex in citato Brevi, incipiente *Suprema*? Resp. quod in eo monet Episcopos Regni Portugalliæ, et Algarbiorum ut utantur opportunioribus remediis de jure, contra delinquentes Ministros Sacramenti Pœnitentiæ supra relatos, ad opprimendam hanc noxiam novitatem, et praxim quam reprobatur in præfato Brevi. Quare media, quibus uti debent, et pœnæ, quibus transgressores debent puniri, in arbitrio eorum est reposita, in vi dictarum litterarum, ut eas legenti parebit.

4. Quæres 2. Quid decernat Summus Pontifex in Constitutione, incipiente *Ubi primum*? Resp. 1. quod in primis decernit, ut quicumque cujusvis status, gradus, conditionis, dignitatis, et ordinis, etiam speciali et individua ad effectum, ut dictis litteris Apostolicis comprehendantur, mentione, et expressione digni, ausi fuerint in posterum docere licitam, esse hujusmodi praxim, prout in relato Brevi exponitur, ac reprobatur; vel scribere, aut loqui præsumperint, in ejusdem damnatæ praxis defensionem; vel ea, quæ in dicto Brevi contra eandem praxim decreta sunt impugnare, aut in alienos sensus temere detorquere, seu interpretari; incidant ipso facto in excommunicationem, à qua non possint, præterquam in articulo mortis, ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, vel autoritate suffulto, nisi à Romano Pontifice absolvi. Nota tamen hic obiter, quod ab hac excommunicatione, Pontifici reservata, potest absolvere quilibet Confessarius approbatus vi Bullæ Cruciatæ; nec non Regulares per sua privilegia, quia nec de privilegiis Regularium, nec de Bulla Cruciatæ aliquam mentionem facit Pontifex.

5. Resp. 2. Etiam decernere Summum Pontificem in citata Constitutione, et simul declarare, quod docentes licitam esse praxim prædictam à Sanctitate sua reprobata, vel scribentes in defensionem ejusdem praxis, nec non loquentes, vel impugnantes præfatam reprobationem, aut perverse eam interpretantes, in Officio Sanctæ Inquisitionis prædictorum Regnorum severe puniantur: et quod contra eos in eodem Officio procedatur, non minus ac contra illos ibidem procedi solet, qui asserunt, tradunt, et tumentur opiniones scandalosas, perniciosas et uti tales à Sede Apostolica rejectas, et condemnatas.

6. Resp. 3. Decernere, ac etiam in dicta Constitutione statuere Summum Pontificem, ut procedatur in Sancto Officio contra Confessarios sic delinquentes, seu de nomine complices pœnitentem interrogantes, eisdemque pœnitenti, nisi illud sibi manifestet, absolutionem denegantes: Dummodo tamen hujusmodi interrogandi, ac denegandi actus talibus circumstantiis conjunctus sit, ac convestitus, quæ sic agentem Confessarium de adhæsione ad prædictam reprobata praxim, tamquam licitam, vel alio quovis modo de prava credulitate suspectum reddant. Ita, ut quos in aliquo ex hujusmodi excessibus culpabiles repete-

rint (Domini Inquisitores) in eos pro criminum qualitate, et circumstantiis, suspensionis ab officio Confessiones audiendi, vel etiam ab executione Ordinum, privationis Beneficiorum, Dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis activæ, et passivæ, si Regulares fuerint, aliasque pœnas decernant; omnes etiam, vel earum tantum aliquas, in perpetuum, vel ad tempus infligendo.

7. Medina, quem sequutus fuit Lopez, apud Dianam coordinatum tom. V, tract. 10, Resol. 79, jam olim docuit Confessarium affirmantem pœnitenti ut sibi revelet complicem, alias eum non posse, nec velle absolvere, puniendum esse à Dominis Inquisitoribus tamquam hæreticum. Ratio est, quia hæresis est affirmare, quod teneatur pœnitens eam circumstantiam confiteri, nam sequeretur licitum esse infamare proximum. Contrarium docuit Villalobos in Summa tom. I, tr. 9, difficul. 38, num. 9. Sed ejus doctrina nunc caute legenda est. Quoniam etsi verum sit, valde controversum esse inter Doctores, an revelatio complicitatis in Confessione Sacramentali facta, sit infamare proximum, ut ad rem allegat citatus Author, nihilominus, quando talis revelatio præcipitur, et suadet pœnitenti à Confessario, in terminis, quibus loquitur Constitutio, certe illicita est, quin in contrarium possit nunc esse probabilis dubitatio.

8. Inquires hic 1. An sit obligatio denunciandi Confessarium delinquentem contra dictam Constitutionem, Dominis Inquisitoribus? Resp. affirmative, et patet ex ipso textu per hæc verba: "Quicumque vero alium quemlibet aliquo ex supradictis modis deliquisse cognoverit, eum, intra terminum dierum, in Edictis Sancti Officii ejusmodi Inquisitionis præfigi solitum, eidem Sancto Officio denunciare teneantur: Alioquin pœnas non denunciantibus per eadem Edicta infligi consuetas incurrant."

9. Inquires 2. An etiam ipsemet pœnitens, quem Confessarius de complice interrogat, prout reprobatur est à Summo Pontifice, teneatur denunciare illum? Resp. negat. Tum, quia sic decisum est in Constitutione per hæc verba: "Verum tamen ab hujusmodi onere denunciandi, justis de causis eximi volumus, et eximimus personam ipsam pœnitentem dumtaxat in causa propria, id est, in casu, quod suum peccatum confitens à Confessario adigatur ad sibi manifestandum nomen complicitatis in eodem peccato. Nota tamen, quod si pœnitens hujusmodi Confessarium denunciatur, punietur talis Confessarius ut Reus hujus Constitutionis. Notentur etiam illa verba, in causa propria. Si enim Confessarius ad magis alliciendum pœnitentem, ut complicem sibi revelet, dixisset ei, quod ita practicum fuit ab illo cum aliis pœnitentibus, et quod desideratum effectum consequutus est; vel alia hujusmodi, quibus pœnitens cognosceret ipsum contra Constitutionem deliquisse, tunc tenetur illum denunciare, cum possit denunciationem facere sine mentione sui peccati, et de complice ipsius, ut de se patet."

10. Inquires 3. An debeat denunciari Confessarius prædictus interrogans pœnitentem de complice, quando etiam si ex imprudentia, sic pœnitentem interroget, dignoscitur tamen, quod non est suspectus de prava credulitate, vel de mala adhæsiōe ad praxim reprobam in Brevi Benedictino, ut licitam? Resp. negative, et patet in Constitutione etiam per hæc verba: "Quod si Confessarii de complicitatis nomine perperam interrogantis, absolutionemque, nisi sibi detegatur, denegantis actum

“contingat ejusmodi esse, ut quamvis imprudens, et malus, simplex tamen quidam, et nudus actus fuerit, id est, iis circumstantiis destitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in sæpe dicto nostro Brevi reprobata, tamquam ad licitam, eundem Confessarium suspectum reddant; tunc istiusmodi delictum, neque denunciatio- nis oneri, neque Sancti Officii prædicti cognitioni subjectum erit, Nota tamen, quod hujusmodi Confessarius puniendus est ab Ordinato, ut ibidem patet.

11. Quæres 3. Quid decernat Summus Pontifex in Constitutione, *Ad eradicandum?* Resp. quod prædictum Breve *Suprema*, et præfata Constitutionem *Ubi primum*, extendit ad totam Ecclesiam. Patet per hæc verba: “Motu proprio, atque ex certa scientia, hujus nostræ generalis Sanctionis tenore, ac de Apostolicæ potestatis nostræ plenitudine, easdem præinsertas litteras iterum confirmantes, et roborantes, decernimus, et declaramus, memoratam praxim in se ipsa, et ubique locorum, ac temporum, Apostolica auctoritate reprobata, atque damnatam esse, et censi debere: Nec ulli licitum esse contra doctrinam in præfato nostro Brevi contentam docere, scribere, aut loqui, eamque impugnare, aut perverse interpretari, vel ipsi actu contraire; sub pœnis adversus tuentes, asserentes, aut tradentes opiniones scandalosas, perniciosas, et uti tales à Sede Apostolica rejectas, et condemnatas. etc. Puto, quod nulla eget expositione, cum Summus Pontifex clarissime loquatur ex Cathedra.

12. Tribus laudatis Constitutionibus persuasum sibi habuit Sanctissimus Benedictus XIV, satis quantum ad presentem materiam providisse, ut ipse testatur in alia Constitutione quæ incipit *Apostolici Ministerii*, edita V. Idus Decemb. 1749, extatque part. 2, Constit. Select. ejusdem, Romæ Typis data anno 1761, fol. 124, nec non tom. 3. Bullarii, pariter ejusdem, fol. 46, num. 13. Verum cum postea Sanctitati suæ ab aliquibus Præsulibus insinuatum fuerit in hujusmodi methodi executione novis perturbationibus aditum apertum iri, quia cum delictum idem in certis quibusdam circumstantiis ad Tribunal Sancti Officii, in aliis vero ad Ordinarii judicium deferendum fore statuisset, nemo esset, qui in casibus discrepantiæ judicium proferret; et subinde, dempto in aliquibus circumstantiis motu denunciationis eidem. Inquisitionis Officio faciendæ, id sane sublatum dici poterat, quo maxime homines à patrando pernicioso, et profigato delicto retraherentur: Determinat, statuit, et præcipit in virtute Sanctæ Obedientiæ omnibus, et singulis (Pœnitentibus exceptis in causa propria) ut Confessarius pœnitentem interrogans de nomine complicitis eidemque indicari recusanti absolutionem denegans, denunciatur Sanctissimæ Inquisitioni; sive id fecisse intellexerint propter adhæsionem prædictæ reprobatæ praxi, aliave de causa erroneæ opinionis suspicionem ingerente, sive id etiam per imprudentiam egisse, et per actum præfatis circumstantiis destitutum.

13. Similiter in citata postrema Constitutione determinat, quod pro- lato à Dominis Inquisitoribus judicio super causæ pertinentia in casu dubio, si judicaverint causam ad Sanctum Officium non pertinere, eo quod Confessarius tali perniciosæ praxi non adhæserit, neque de ea suspectus fuerit, tunc Reus puniatur ab Ordinario, ut fusiis in præfatis literis legi potest, quæ cum prima editio hujus Opusculi opere absoluta

fuit, à me perspectæ non fuerunt; neque præfata volumina ad has nostras solitudines, non nisi ab hinc paucis mensibus transactis, pervenerunt.

14. Sapientissimi Casuistæ, seu Resolutores casuum conscientiæ de Mandato laudari SS. Benedicti XIV, part. 2, casu 2, mens Januari 1754, plane resolvunt, quod neque Constitutio prædicta *Apostolici Ministerii*, neque aliæ præsentem concernentes materiam, hactenus ubique obligant, sed tantum Regna Portugalliæ, et Algarbiorum, cum solum ad horum Archiepiscopos, et Episcopos, ac Tribunali Inquisitionis hujusmodi Regnorum peculiariter directe legantur, *nec de eorum, quæ in illis præcepta sunt* (inquit) *ad nos extensione constat*. Verum in his nostris Ditionibus Hispanis aliter loqui, et resolvere compulsi sumus, cum omnes quatuor laudatæ Constitutiones per proposita Edicta à Sanctissima Inquisitione publicatæ sint

APPENDIX II.

De Congregatione Sancti Officii, et de ejus Decretis, et Declarationibus.

1. Nota quod Sixtus V. per Constitutionem, quæ incipit *Immensa aeterna Dei*, quindecim erigens Cardinalium Congregationes, primo loco Congregationem pro Inquisitione hæreticæ pravitatis, quæ Sancti Officii dici consuevit, instituit, sive institutam confirmavit, ut in citata Constitutione constat, his verbis: Nos quoque confirmamus, et corroboramus, illiusque omnia instituta, omnesque, et singulas facultates à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, Cardenalibus ad eam Congregationem pro tempore delectis concessam, omnemque autoritatem, et potestatem eis communicatam, scilicet, inquirendi, citandi, procedendi, sententiandi in omnibus causis, tam hæresim manifestam, quam schismata, apostasiam à fide, magiam, sortilegia, divinationes, Sacramentorum abusus, et quæcumque alia, quæ etiam præsumptam hæresim sapere videntur, concernentibus, non solum in Urbe, et Senatu temporali Nobis, et huic Sanctæ Sedi subiecto, sed etiam in universo terrarum orbe, ubi Christiana viget Religio: confirmamus. Ita Zagerus Bernardus Van-Espen tom. 1, in jus Ecclesiasticum universum p. 1, tit. 22, cap. 3. num. 20, fol. 135.

2. Inquires 1. An soli Cardinales assistant huic Congregationi? Resp. ex eodem, quod præter Cardinales, qui illam constituunt, assistant etiam alii Ordinarii, et inferiores Officiales, qui hoc Sanctissimum Tribunal regunt, et administrant, ex quibus unus, qui Judicis ordinarii partes subit, dicitur Commissarius Sancti Officii, de Ordine S. P. N. Dominicæ, huicque in Confessarium, sive Assessorem habet Prælatum, vel Clericum secularem, qui Assessor Sancti Officii vocatur. Præter hos vero assistant Fiscalis, et Notarius, necnon Theologi, et Canonum periti, qui Consultores Sancti Officii vocantur, ex diversis Religionibus, et interdum ex Clero seculari assumpti, pro libitu Papæ: Et inter Regulares, teste Cardinalis de Luca, apud citatum Van-Espen, fixum locum occupant duo Ordinis Dominicani Professores, scilicet, Magister Generalis Ordinis, et Magister Sacri Palatii, ac etiam alter Professor Ordinis S. P. N. Francisci Minorum Conventualium.

3. Inquires 2. Quibus diebus, et ubi hujusmodi Congregationes fieri soleant, et quæ differentia inter eas intersit? Resp. ex Van Espen citato, et tom. III, ejusdem, part. 4, cap. 1, fol. 21, quod eæ Congregationes haberi solent feria 3, feria 4, et feria 5, sed cum hoc discrimine, ut Congregationibus, quæ haberi solent feria 3, et 4, in Conventu Dominicano prope Ecclesiam Beatæ Mariæ super Minervam, Summus Pontifex non intervenit, sed solum Cardinales, inter quos, primùm habetur

Congregatio secreta, cui Commissarius, et Assessor assistunt; et postquam sufficiens discussio facta est de negotiis occurrentibus, advocantur Consultores, eorumque consilium, seu votum expetitur: Et quæ decreta sic sunt ab hac Congregatione, eodem die, post meridiem, per Assessorem Sancti Officii referuntur Summo Pontifici. Hacque de causa, Decreta hujus Congregationis prodeunt sub nomine Cardinalium Congregationis Sancti Officii, facta tamen mentione relationis ad Sanctissimum, ac etiam votorum Theologorum, et Consultorum.

4. Congregationibus vero, quæ habentur feria 5, Palatio Apostolico, intervenit Summus Pontifex, atque coram illo tractatur casus, seu negotium, quod ex omnibus illa hebdomada relatis præcipuum videtur, sive casus, aut negotia, quæ coram Sanctitate sua discuti merentur; et præter Cardinales, assistunt etiam Consultores. Postquam autem casus mature discussus est, et Consultores relationem absolunt; omnes dimittuntur, Cardinalibus exceptis, et ex istorum suffragio Summus Pontifex determinationem concludit. Postea, signo dato, rursus intrat Assessor Sancti Officii, cum P. Commissario, et Sanctitas sua eis resolutionem Congregationis significat. Verum, etsi resolutiones, et hujus Congregationis Decreta, revera sint resolutiones, et Decreta Sancti Officii Inquisitionis, et ob id à Notario Congregationis signentur, tamen quia Papa Congregationi præsidet, non Cardinales, sed Pontifex dicitur in eis discernens, seu declarans, aut statuens, votis Cardinalium, et Consultorum auditis. Et licet tam Decreta feriæ 3. et feriæ 4. quam Decreta feriæ 5. Decreta Congregationis Sancti Officii sint, hæc tamen Pontifici potiori jure ascribi posse videntur; nam hæc habentur præsentis Papa, et de aliis per Assessorem sit ad illum relatio.

5. Inquires 3. Quam vim habeant hujusmodi Decreta? Resp. quod si sunt Decreta extensiva, seu quæ, ultra jus, aliquid de novo prohibent, et determinant, tunc nullam vim habere videntur in actu secundo, nisi constet de illis per solitam promulgationem. Ratio est, quia tunc censi debent ut novæ leges Ecclesiasticæ, et ad instar earum promulgari debent ab habente legitimam autoritatem. Lex enim instituitur, dum promulgatur, juxta illud Gratiani ad calcem Canonis 3. et ut obliget, debet ab omnibus intelligi, ut notavit Henricus Cæsius ad Tit. Digestorum de leg. num. 10. neque singulos obligat, antequam Communiter obliget, cum non pro singulis, sed pro Communitate feratur, ut docet Piringh de Constitutionibus sect. 1 §. 4. este maxime inter nos- trates communis opinio, loquendo de quacumque lege humana.

6. Si autem sermo est de Decretis comprehensivis, et declarativis juris, tunc major difficultas occurrit, et judico quod resolutio petenda est ab illa aliâ quæstione, scilicet, an declaratio legis. ut vim obtineat, debeat promulgari ad instar legis? De quo videri possunt Reiffenstuel in Præmio ab lib. 1. Decret. §. 8. à num. 129. et Schmalzgrueber etiam lib. 1. Decret. dissert. præmiali §. 9. à num. 376. Cum enim declarationes legis contineant meram legis jam præexistentis explicationem, huic jam à principio in esse, et in fuisse censentur, atque juxta ipsas lex fuit semper intelligenda, juxta Glossam in C. sicut nobis. V. Respondemus de Verb. signif. ut disserunt citati Authores, loquendo in specie de Declarationibus Cardinalium Congregationum. Sed quia ut lex obliget ab

omnibus debet intelligi, ut dictum manet, contrarium docent loquendo in specie de Epistolis, Rescriptis et Responsionibus Pontificum Suarez alios referens lib. 4. de Legib. cap. 14. Bonacina de Legib. disp. 1. quæst. 1. punct. 4. num. 12. Castro Palaus de Legib. disp. 1. punct. 10. num. 4. et Cathalani, eos referens, part. 1. de Legib. quæst. 1. cap. 6. num. 12.

7. Inquires 4. Quid tenendum sit de Decretis, et Declarationibus, quæ reperiuntur apud Authores, et alias non constat de earum legitima promulgatione, neque traduntur in forma authentica? Respondeo, quod si Decreta, et Declarationes Congregationum Cardinalium non constat in forma authentica, extat Decretum Sanctissimi Urbani VIII, ann. 1631, incipiens *Cum sacrat*, in quo mandat Pontifex ejusmodi Declarationes Indici Librorum prohibitorum inferi, eisque adimit omnem vim, et fidem, in, et extra judicium. Et ratio redditur in eodem Decreto, scilicet, quod ad Sacræ Congregationis notitiam pervenerit, quam plures ex ejus Declarationibus alteratas, diminutas, et forsam omnino confictas esse. Hujus Decreti meminerunt citati Reiffenstuel, et Schmalzgrueber, atque illud per totum refert Barbosa lib. 1, juris Ecclesiastici Universi cap. 4, num. 83, et insinuant Diana, et Machado, apud ipsum, et Engel, et Cardinalis de Luca apud Reiffenstuel, qui addit ex Fagnano, tom. 1, in monit. ad Lectorem, tunc non constare in forma authentica talia Decreta, quando Eminentiissimi Cardinalis Præfati, et Secretarii subscriptione, signoque carent. Loquuntur præfati Authores, nec non relatum Decretum, de Declarationibus, et Decretis Congregationis Sacræ S. Concilii Tridentini; sed à paritate rationis, eorum doctrina videtur concludere, cæteris paribus, ad intentum.

8. Verum non obstante hujus Decreti rigore, si prædictæ Declarationes non reddunt sensum recedentem à verborum proprietate, vel rationi, ac communibus juris Regulis repugnantem, sive aliis Declarationibus contrarium, vel alias de vitio non sunt suspecta, tunc Sanchez l. 8, d. 2, num. 10. Salas de ll tract. 14, q. 67, d. 21, sect. 12. Diana part. 1, tract. 10, resol. 29. Pellizarius in Manual. tract. 4, cap. 4, num. 108. et cum illis Schmalzgrueber n. 384, judicant, quod ab illis non est in praxi recedendum, si Authores, qui eas referunt, sunt probatæ autoritatis. Credendum enim est, eas ex ipsis originalibus, aut ex alio principio authentico, ab illis depromptas esse: Neque alio modo de prædicto Decreto jussu Urbani VIII, apud nos fides habetur. Non dissentit Reiffenstuel dicens num. 128, recte procedere judicem, qui Declarationes Sacræ Congregationis, quas invenerit apud aliquem probatum Authorem, ut veras habuerit, et sequatur, etiam si nec à parte allegentur, nec producantur. Idem docet Fagnanus in C. quoniam, num. 59, de Const. adens, quod quando de veritate earum nulla subest probabilis ratio dubitandi, eas ex eo dumtaxat rejicere, quod non afferantur in forma authentica, vix abest ab irreverentia, et temeritate.

9. Sed in materia, de qua in presenti, cum Domini Inquisitores longe plus, quam alii sciant, et alias Sanctissima Inquisitio Hispanica valde, et per plura, privilegiata sit à Summis Pontificibus, judicio eorum indubitanter standum est: Nec minime dubitandum, quod melius, et præstantius, sollertia, et dexteritate resolvant.

10. At, quia agendo de Confessario consentiente sollicitationi pœnitentis, duas Declarationes hujus Sacræ Congregationis retuli supra disp.

1, casu 5, num. 4 et 7. Ex quibus, posterior, quæ emanavit ann. 168, ex parte videtur contraria priori emanatæ die 11, Februarii ann. 1661, si forte, re bene inspecta, eam non explicat; et alias Sanctissimus Benedictus XIV, in Constitutione *Sacramentum Pœnitentiæ* omnes, et singulas Declarationes hujus Congregationis ann. 1661, confirmat. eisque robur, et firmitatem adjicit, monitum te volo, me neque in Bullario Magno, neque apud aliquem ex Authoribus, quos ad manum habeo, reperire potuisse relatas Declarationes, scilicet, ann. 1661, ordinate, numerice, et ad litteram. Fateor enim, quod solum unam, vel alteram legi, præsertim apud Roncaglia, Matthæuci, et Gasparem à Sancto Nicolao, ex auctoritate nostri Emm. Cozza, seu Rmi. Laurentii à Sancto Laurentio.

11. Judico autem, quod quæ ad præsens negotium maxime faciunt ad quinque reduci debent, indicatas in illis verbis Constitutionis: *Etiam si Sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutiorem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit, sive sollicitationi pœnitens consenserit, sive consensum minime præstiterit, aut longum tempus post ipsam sollicitationem jam effluerit, aut sollicitatio à Confessario non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.* De aliis autem dubiis in eadem S. Congregatione examinatis, automo decisum fuisse, opiniones quæ circa illa versantur, non carere probabilitate, ut colligitur ex eodem Gaspare dub. 31, num. 193, et dub. 34, n. 213. Accedit quoque, quod alias Summus Pontifex expressam mentionem faceret de eis, sicut quinque relatas opiniones exprimit, et damnat; nec non Bullam Gregorianam, atque propositiones 6, et 7, damnatas à Sanctissimo Alexandro VII, die 24, Septembris ann. 1665, refert.

12. Hinc, ut de præfatis duabus Declarationibus supra disp. 1, relatis, cum claritate disserere valeamus, duos casus distinguere oportet, ut ibidem non obscure traditur. Primus sit, quando Confessarius fœminæ illum sollicitanti, nude, et præcisse consentiret, nullomodo illam ex parte sua sollicitando. Hoc enim in casu, non obstantibus ibi dictis n. 3, etiam Taboada § 7, num. 102, probabiliter sustinuit hunc Confessarium denunciandum non esse. Et ex Modernis id ipsum videtur docere Pignatellus tom. I, Cons. 104, per hæc verba, quæ refert quoque pascucci in Compendio tom. II, de Sancto Offic. Inquisit. pag. mihi 81, col. 2. *Mulieres sollicitantes ad turpia Confessarios, qui illis postea præstant consensum, non sunt cogendæ ad eos denunciandum, sed ipsarum arbitrio id faciendum remittitur.* Id ipsum docet Ligorius in App. de sollicit. cap. 3 § 11, num. 681. Nec dissentit Ferraris num. 32, qui ultimi post Constitut. Benedict. scripserunt.

13. Alter casus sit, quando Confessarius non solum fœminæ consentiret, sed occasione sumpta ex ejus sollicitatione, aliquomodo illam ad turpia alliceret, et provocaret. Cum enim in hoc casu interveniret mutua sollicitatio, ideo loco citato num. 8, judicavi valde difficulter liberari posse Confessarium metu infamiæ consentientem fœminæ illum sollicitanti, si verbo, vel opere eam ad turpia allicit ex parte sua, licet non semel legerim, quod Euphrates punct. 24 num. 194, et Delbene dub. 237, sect. 13, petit. 10, per totam. hunc Confessarium liberant; nec non Escobar part. 1, quest. 4, § 2, n. 33, et PP. Salmanticenses tract. 21, cap. 4, punct. 6, § 4, num. 53, casu quo Confessio non sit incepta. Et certe, si confessarius aliquomodo fœminam illum sollicitantem allicit, compre-

bensus est casus in illis verbis Benedictinæ: *Aut sollicitatio inter Confessarium, et pœnitentem mutua fuerit.*

14. An autem, casu quo Confessarius ex parte sua fœminam non alliceret, sed præcisse sollicitationi ejus consentiret, comprehenderetur hic casus in illis verbis Gregorianæ: *Aut cum eis illicitos, et inhonestos sermones, sive tractatus habuerint*, satis disserunt, et variant Authores, ut dictum est ibi. Verum aliud est quærere, an talis casus comprehendatur in dictis verbis; et aliud, an fœmina teneatur talem Confessarium denunciare. Primum à pluribus docetur ut verius. Secundum vero non est ita communiter receptum, et hoc est, quod Declaratio Sacræ Congregationis innere videtur, quatenus respondit, denunciationem arbitrio pœnitentium relinquendam esse.

15. Faxit Beatissima, ac individua Trinitas, ut hucusque scripta cedant in sui laudem, in animarum profectum, in studiosiorum utilitatem, et in Sacerdotum reverentiam Sacramento Pœnitentiæ debitam.

O. S. C. S. M. E. C. A. R.

INDEX

*Disputationum, Quæstionum, Casuum,
et Notabilium.*

IN PROEMIO.

Reducuntur ad compendium Constitutiones *Sacramentum Pœnitentiæ*; et ejusdem declarativa: *Apostolici muneris*; et præviè observatur, in quo sensu damnata sint quinque opiniones, quas Sanctissimus in prima Constitutione proscribit, et vulnerat; et alia de Reservatis, et de jejuniò, perfunctoriè notantur.

DISPUTATIO I.

De sollicitatione secundum se, de ea, quæ sit in actu Confessionis.	29
Quæstio 1. An prædicta Constitutio Benedictina obliget in his Indiarum Partibus?.....	ibid.
Quæstio 2. An hæc Benedictina Constitutio sit odiosa, vel favorabilis?.....	30
Quæstio 3. Quomodonam sit hæc Constitutio interpretanda?..	31
Quæstio 4. Quid sit sollicitatio ad inhonesta, et turpia Dominis Inquisitoribus denuncianda?.....	32
Quæstio 5. An in his Constitutionibus comprehendantur Interpres, Mandans, et non Sacerdos fingens se Confessarium, si sollicitent?.....	33
Et præter ibi dicta, lege Constit. Sacerdos in æternum Sanctissimi Benedicti XII. Maii 1744. in qua, postquam ultimo supplicio plectendos decernit non promotos ad Presbyteratum Confessionem excipientes, addit: <i>Unam dumtaxat exceptionem, ad effectum mitigandæ pœnæ attendi debere mandamus, ut nimirum concludenter probetur absolutionem à Reo minime prolatam fuisse; tunc enim concedimus, ut Jdex Ecclesiasticus mitigationem pœnam, pro suo arbitrio, et prudentia, delinquenti valeat irrogare.</i>	

Quaestio 6. An sollicitatio DD. Inquisitoribus denuncianda debeat esse ad præcise inhonesta, an autem ad inhonesta, et turpia simul, et conjunctive?	35
Quaestio 7. An sit denunciandus Confessarius sollicitans pœnitentem ad alia peccata non inhonesta, et turpia.....	37
<i>Vide etiam pro hoc dubio disp. 4. quæst. 5. à num. 14.</i>	
Quæst. 8. An in vi harum Constitutionum solummodo denunciandus sit Confessarius sollicitans?.....	38
Quaestio 9. Quod sint capita sollicitationis denunciandae.....	39
Quaestio 10. Quid sit sollicitare in actu Confessionis.....	41
Quaestio 11. An in signis, nutibus, et verbis sollicitationis possit dari parvitas materiae?.....	43
Quaestio 12. An si per verbum. vel signum ex se leve rationabiliter præsumitur Confessarium voluisse graviora perpetrare, sit talis Confessarius denunciandus?.....	49
Casus 1. De sollicitatione dubia, et quando denuncianda?.....	50
Casus 2. An, et quando laudare pulchritudinem pœnitentis sit sollicitatio?.....	51
Casus 3. Quid de Confessario verbum turpe ex abrupto erucante?.....	52
Casus 4. Quando Zelotypia sollicitationem arguat?.....	54
Casus 5. De Confessario consentiente, et de Pœnitente nequeunte denunciare, quin se ipsum infamet?.....	55
Casus 6. De muliere sollicitationi consentiente: Et quid si difficultatem habet ad denunciandum?.....	58
Casus 7. De Confessario sollicitante Pœnitentem, dum cum alio confitetur?.....	59
Casus 8. De Confessario turpiter cognoscente pœnitentem oppressum per somnium, artem, vel maleficium?.....	ibid.
Ibidem. De illo qui audit, vel videt Confessarium sollicitare.	
Ibidem. Quando collatio doni sollicitatio præsumatur?	
Casus 9. An petere pecuniam à pœnitente pro victu Amasiae aut consulere conjugatae homicidium mariti, sit sollicitatio? Vel eam instruere de turpibus cum marito exercendis?.....	60
Casus 10. Agit de sollicitatione per traditionem Chartae; de sollicitante Confessionem sollicitatae excipientis: Et de sollicitata in articulo mortis constituta.....	62
Casus 11. Resolvitur quod loquutio conditionata non denudat verba turpia à malitiis; et disseritur, an sollicitans teneatur denunciare se ipsum?.....	64
Casus 12. An sollicitata excussata maneat ab onere denunciandi, eo quod à Confessario, à quo fuit absoluta, de tali obligatione non fuit monita? Et an hic Confessarius etiam sit denunciandus?.....	ibid.

DISPUTATIO II.

De sollicitatione facta immediate ante, vel post Confessionem: et de ea, quae fit occasione, vel Praetextu Confessionis.

Quaestio 1. Quid sit sollicitare immediate ante, vel post Confessionem?	66
Quaestio 2. Quid sit sollicitare occasione Confessionis.....	69
Quaestio 3. Quid sit praetextus, et quid sollicitare praetextu Confessionis?	71
Casus 1. Excipere Confessionem moribundae, cum qua Confessarius immediate ante peccavit, non est sollicitare immediate ante Confessionem.....	72
Casus 2. Neque sollicitare poenitentem, quae sponte propositum confitendi mutavit, si Confessio non fuit inchoata. Et quid, et quando, si Confessio inchoata fuit.....	ibid.
Casus 3. Neque poenitentis Confessionem excipere, quae paulo ante sollicitata, consentire noluit.....	73
Casus 4. Sollicitare foeminam in domo, quam Confessarius in Confessione cognovit fragilem esse, non est casus comprehensus in Bullis.....	ibid.
Casus 5. An, et quando Confessarius sollicitans foeminam, quae per aliquot dies generaliter confitetur, sit denunciandus?.....	75
Casus 6. Quid de Confessario in domo sollicitante foeminam, cujus Confessionem ante excipere noluit, quia erat occupatus?..	76
Casus 7. Quid de Confessario sollicitante foeminam, quae die sequenti vult confiteri cum illo?.....	77
Casus 8. Quid de Confessario dicente foeminae, cum qua inhoneste tractat, vel intendit tractare, se excepturum Confessionem ejus?.....	78
Casus 9. De Confessario peccante cum foemina in domo, quae ex conducto eum vocavit, Confessionis praetextu.....	79
Casus 10. Disserit, an omnis petitio Confessionis veram occasionem constituat? Et quid de petitione instructionis pro Confessione generali facienda?.....	80

DISPUTATIO III.

De sollicitatione, quae extra occasionem Confessionis sit in Confessionario, aut loco quocumque ad audiendam Confessionem deputato, aut electo, simulando ibidem Confessionem audire.	
Quaestio 1. Quid sit Confessionarium, quidque locus deputatus, aut electus, ad audiendam Confessionem?.....	82
Quaestio 2. Quid sit simulatio Confessionis Sacramentalis?.....	83
Quaestio 3. An foemina teneatur denunciare Confessionarium, qui eam sollicitavit extra occasionem Confessionis in Confessionario, non simulando Confessionem?.....	85
Casus 1. Disserit quaedam practica proposita à Verricelo....	89
Casus 2. Examinatur, an omnis collocutio objective inhonesta cum simulatione Confessionis comprehendatur in Bulla.....	90
Casus 3. Designis requisitis ut collocutio simulatio censeatur?..	91
Casus 4. Exponitur casus de quodam Confessario, qui absque simulatione Confessionis, foeminam in Confessionario turpiter cognovit. Notantur aliqua de probabilitate, remissive ad disp.	

4, quaest. 10, num. 3. Et de praxi S. Officii.....	91
Casus 5. Resolvitur simplicem Sacerdotem solicitantem denunciandum esse, etiamsi sollicitatio sit mutua; aut fœmina consentiat: Et disserit, quid sit sollicitatio mutua?.....	92
Casus 6. Agit de Confessario solicitante ad lenocinium.....	94

DISPUTATIO IV.

De causis excusantibus à denunciando Confessarium solicitantem, ac de aliis, quae convenit Confessarium scire pro intelligentia hujus materiae.	
Quaestio 1. An fœmina sollicitata teneatur denunciare Confessarium quando sollicitatio est antiqua, seu à die, qua commissa fuit, longum tempus effluxit?	95
Quaestio 2. An fœmina sollicitata possit excusari à denunciando praetextu correctionis fraternae?.....	99
Quaestio 3. An Pœnitens sollicitatus possit fraternè corrigere solicitantem, et simul denunciare illum?	100
Quaestio 4. An in aliquo casu particulari, et rarissimo, possit fœmina sollicitata excusari à denunciando praetextu correctionis fraternae: Vel saltem quando Confessarius est emendatus?	102
Quaestio 5. An mulier sollicitata excusetur à denunciando, quando certo scit, Confessarium non male sentire de Sacramento?..	107
Quaestio 6. An Confessarius excusetur ab onere imponendi obligationem denunciandi Meretrici asserenti esse ab alio sollicitatam?.....	112
Quaestio 7. An persona sollicitata excusetur à denunciando, quando ex denunciatione timet sibi, vel suis damnum grave?..	113
Quaestio 8. An fœmina sollicitata de obligetur à denunciando, quando physice, aut moraliter impedita est ad denunciationem faciendam?	115
Quaestio 9. An fœmina sollicitata excusetur à denunciando, quando Confessarius est tam rusticus, quod crimen sollicitationis, et pœnas pro eo taxatas, ignorat?.....	116
Quaestio 10 Proponuntur, et resolvuntur alia dubia de causis excusantibus, et de obligatione monendi pœnitentem, ut denunciaret? Et in primis, de sciente sollicitationem sub secreto naturali, ibi num. 1. De solicitante mortuo, num. 2. Quando casus est probabilis, num. 3, et pro hoc num. vide errata. An peccet mortaliter qui non monet de obligatione denunciandi, num. 4. An maneat excommunicatus, n. 5. Et à quo absolvi possit sollicitans? num. 6.....	118
Quaestio 11. Proponuntur, et resolvuntur aliqua dubia de comparatione pontanea.....	119
Quaestio ultima. De captura, et pœnis impositis solicitantibus: Et pro his vide Decretum Sanctissimi Benedicti XIV. incip. <i>In Generali Congregatione. Feria 5. die 5. Augusti 1745. ubi perpetua inhabilitatio inducitur ad celebrandum Sacrificium Missae</i>	120

Casus 1. Resolvitur, quod bona fama Confessarii non sufficit ad eum liberandum à denunciatione.....	121
Casus 2. Agit de subdito, cui Praelatus negat licentiam exeundi è Monasterio ad denunciandum.....	122
Casus 3. De solicitante emendato.....	123
Casus 4. De opinione, quam duo, vel tres Viri aestimati ut docti, in casu particulari facere possunt?.....	125
Casus 5. De Confessario, qui extralocum, et occasionem Confessionis sollicitat fœminam, quae cum ipso vult confiteri. Item, de Confessario qui pœnitenti parat in Confessisne laqueum. Item, de fœmina sollicitata sciens Confessarium sponte comparuisse in Sancto Officio. De Confessario jam punito propter aliarum sollicitationes: Et de solicitante non infamato.	128
Casus 6. Quando, et qualiter peccent Assistentes Sententiae pronuntiatae intra Antra Sanctae Inquisitionis, si manifestant Reum, crimen, etc.....	129

DISPUTATIO V.

De Variis, quae ad pleniorẽ intelligentiam Constitutionis Benedictinae pertinent.....	131
Quaestio 1. De quo peccato turpi debeat intelligi haec Benedictina Constitutio?.....	ibid.
Quaestio 2. An cessante sine hujus Constitutionis possit Confessarius absolvere suum complicem in peccato turpi, extra mortis periculum?.....	136
Quaestio 3. An Confessarius absolvens complicem turpem absolvi possit ab excommunicatione majori reservata, quam contrahit, in virtutae Bullae Cruciatæ: Et an sit denunciandus Dominis Inquisitoribus?.....	138
Quaestio 4. Proponuntur, et resolvuntur aliqua dubia, extra articulum mortis.....	140
Quaestio 5. Proponuntur, et resolvuntur aliqua dubia pro articulo mortis.....	143
Quaestio ultima. Proponuntur, et resolvuntur varia dubia de falso denunciante Confessarium innocentem.....	145
Appendix 1. De Confessario nomen complicitis à pœnitentibus exquirente; et de pœnis quibus ob hoc delictum puniri debet..	147
Appendix 2. De Congregatione Sancti Officii, et de ejus Decretis, et Declarationibus.....	152

FINIS.